

Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας
Γενική Δ/ση Περιβαλλοντικής Πολιτικής
Διεύθυνση Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας
Τμήμα Προστατευόμενων Περιοχών

Έργο

Εκπόνηση Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών, Σύνταξη Προεδρικών Διαταγμάτων Προστασίας και Σχεδίων Διαχείρισης για τις Περιοχές του Δικτύου Natura 2000
(Έργο ΕΠΜ)

Μελέτη

Μελέτη 10: «Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 της Περιφέρειας Πελοποννήσου»

Παραδοτέο

Οριστικά Τεύχη ΕΠΜ 2ης ομάδας περιοχών

Μέτρα Διαχείρισης για την

«Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα) – ΠΠΒ03»

Ομάδα περιοχών Natura Περιφερειακών Ενοτήτων Κορινθίας, Αργολίδας, Αρκαδίας και Λακωνίας (μέρους)

Ανάδοχος:

NERCO – Ν. ΧΛΥΚΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ Α.Ε.Μ.

Έκδοση 2η, 5/12/2025

Το παρόν εκπονήθηκε στο πλαίσιο της Μελέτης 10 «Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 της Περιφέρειας Πελοποννήσου», με Αναθέτουσα Αρχή το Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας (ΥΠΕΝ), και Διευθύνουσα Υπηρεσία το Τμήμα Προστατευόμενων Περιοχών της Διεύθυνσης Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας

Το έργο είναι ενταγμένο στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα “Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2014-2020 (ΕΠ ΥΜΕΠΕΡΑΑ)” και συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, ΕΤΠΑ).

Η πλήρης αναφορά στο παρόν κείμενο είναι:

Σκώκου Ν., Χλύκας Ν., (Συντονιστές Έκδοσης), Παραδοτέο ΠΔ3 (Μετρόφυλλα). «Μέτρα Διαχείρισης για την “Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)»». Υπ. Περιβάλλοντος και Ενέργειας, NERCO – Ν. ΧΛΥΚΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ Α.Ε.Μ., Αθήνα, 200 σελ.

This document may be cited as follows:

Skokou N., Chlykas N., Deliverable PD3. «Management Measures for the «Biodiversity Protection Area of Protected Areas in Central and Northeastern Peloponnese (Ziria, Oligyrtos, Artemisio, Lyrkeio, Mainalo, Lakes Stymfalia and Taka) ». Min. Of Environment and Energy, NERCO - N. CHLYKAS AND ASSOCIATES SA, Athens, 200 p.

Μελέτη 10: : «Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 της Περιφέρειας Πελοποννήσου»

Οριστικά Τεύχη ΕΠΜ 2ης ομάδας περιοχών

Μέτρα Διαχείρισης για την «Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα) – ΠΠΒ03»

(παραδοτέο ΠΔ3 - Μετρώφυλλα)

Ανάδοχος:

NERCO – Ν. ΧΛΥΚΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ Α.Ε.Μ.

Σύνταξη	Έλεγχος	Έγκριση
Ονόματα υπεύθυνων σύνταξης	Ονόματα υπεύθυνων ελέγχου	Ονόματα υπεύθυνων έγκρισης
Σκώκου Ν., Κρινά, Ν.	Χλύκας Ν.	Μασίκα Κωνσταντίνα Αμαλία Ζαγκλιαβού Σταυρούλα Χριστοπούλου Παναγιώτα
Κωδικός παραδοτέου	Παρατηρήσεις	Ημερομηνία:
ΠΔ3 (Τεύχος ΜΑ) Έκδοση 2 ^η		5/12/2025

ΟΜΑΔΑ ΜΕΛΕΤΗΣ

Όνομα	Ειδικότητα	Αντικείμενο
Χλύκας Νικόλαος	Δασολόγος – Περιβαλλοντολόγος	Συντονιστής Έργου
Σκώκου Θεοδώρα	Πτυχίο Τμήματος Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος ΑΠΘ MSc Οικονομία Αειφόρος Ανάπτυξη Περιβάλλον και GIS Πανεπιστήμιο Μπάρι Ιταλίας	Βοηθός Συντονιστή
Σταματούκος Νικόλαος	Πτυχίο Τμήματος Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος Σχολής Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος ΑΠΘ Μεταπτυχιακό Περιφερειακής Ανάπτυξης/ Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης Ανωτάτης Σχολής Πολιτικών Επιστημών Παντείου Πανεπιστημίου	Ειδικός Επιστήμονας Χλωρίδας/ Τύπων Οικοτόπων
Μπαρμπούτης Χρήστος	Πτυχίο Τμήματος Περιβάλλοντος Πανεπιστημίου Αιγαίου Μεταπτυχιακός Τίτλος Ειδίκευσης στην Οικολογία Τμήματος Βιολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης Διδάκτωρ Βιολογίας στην Οικολογία Τμήματος Βιολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης	Ειδικός Επιστήμονας Ορνιθοπανίδας
Παραγκαμιάν Καλούστ	Πτυχιούχος Βιολογίας Τμήματος Βιολογίας ΕΚΠΑ Μεταπτυχιακός Τίτλος Ειδίκευσης Πανεπιστημίου Κρήτης	Ειδικός Επιστήμονας Πανίδας
Ξυστράκης Φώτιος	Πτυχίο Τμήματος Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος Σχολής Γεωτεχνικών Επιστημών ΑΠΘ Διδακτορικό Δίπλωμα Τμήματος Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος Albert-Ludwigs Universität	Μέλος Ομάδας Μελέτης / Ειδικός σε χερσαίους τύπους οικοτόπων – Ζωνοποίηση – Διαχειριστικές δράσεις
Γεωργίου Κυριάκος	Διδάκτωρ Βιολογίας – Φυσιολόγος Φυτών Διδακτορικό Δίπλωμα Φυσικών και Μαθηματικών Επιστημών Κλάδος Βιολογίας Πανεπιστήμιο Αθηνών Πτυχίο Φυσιολογίας και Γεωγραφίας Πανεπιστήμιο Αθηνών	Μέλος Ομάδας Μελέτης / Ειδικός σε είδη χλωρίδας
Βαβύλης Δημήτριος	Πτυχίο Βιολογίας Τμήματος Βιολογίας ΑΠΘ	Μέλος Ομάδας Μελέτης / Ειδικός σε είδη ορνιθοπανίδας
Μπούνας Αναστάσιος	Πτυχίο Τμήματος Βιολογίας Σχολής Θετικών Επιστημών ΑΠΘ Διδάκτωρ Μοριακής Οικολογίας και Γενετικής της Διατήρησης Πανεπιστημίου Ιωαννίνων	Μέλος Ομάδας Μελέτης / Ειδικός σε είδη ορνιθοπανίδας
Καυκαλέτου- Ντιέζ Άρτεμις- Γεωργία- Γκιζέλα	Πτυχίο Τμήματος Δασολογίας & Διαχείρισης Περιβάλλοντος & Φυσικών Πόρων ΔΠΘ Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης Τμήματος Βιολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης «Περιβαλλοντική Βιολογία - Διαχείριση Χερσαίων και Θαλάσσιων Βιολογικών Πόρων»	Μέλος Ομάδας Μελέτης / Ειδικός σε θέματα χειροπτεροπανίδας - θηλαστικών
Αδαμοπούλου Χλόη- Άννα	Πτυχιούχος Τμήματος Βιολογίας ΕΚΠΑ και Διδάκτωρ Βιολογίας Τμήματος Βιολογίας ΕΚΠΑ	Μέλος Ομάδας Μελέτης / Ειδικός σε είδη πανίδας (αμφίβια – ερπετά)
Ελευθεράκος Κάρολος	Πτυχιούχος Βιολογίας και Υποψήφιος Διδάκτορας Τμήματος Βιολογίας ΕΚΠΑ	Μέλος Ομάδας Μελέτης / Ειδικός σε είδη πανίδας (αμφίβια – ερπετά)
Αναστασίου Ιωάννης	Πτυχιούχος Τμήματος Βιολογίας ΕΚΠΑ και Διδάκτωρ Βιολογίας Τμήματος Βιολογίας ΕΚΠΑ	Μέλος Ομάδας Μελέτης / Ειδικός σε είδη ασπόνδυλων (έντομα)
Παρμακέλης Αριστείδης	Πτυχίο Βιολογίας Τμήματος Βιολογίας Σχολής Θετικών Επιστημών Πανεπιστημίου Κρήτης Μεταπτυχιακός Τίτλος Ειδίκευσης στην Οικολογία Τμήμα Βιολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης Διδάκτωρ Βιολογίας στη Διαχείριση Χερσαίων και Θαλάσσιων Βιολογικών Πόρων Τμήματος Βιολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης	Μέλος Ομάδας Μελέτης / Ειδικός σε είδη ασπόνδυλων (γαστερόποδα)

«Εκπόνηση ΕΠΜ και Σχεδίων Διαχείρισης για τις περιοχές του δικτύου Natura 2000»

Μέτρα Διαχείρισης για την ΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)

Όνομα	Ειδικότητα	Αντικείμενο
Ραδέα Κανέλλα	Πτυχιούχος Βιολογίας και Διδάκτωρ Βιολογίας Τμήματος Βιολογίας ΕΚΠΑ	Μέλος Ομάδας Μελέτης / Ειδικός σε είδη ασπόνδυλων (υδρόβια γαστερόποδα)
Οικονόμου Ανθή	Πτυχίο Βιολογίας Τμήματος Βιολογίας Σχολής Θετικών Επιστημών, ΑΠΘ Διδακτορικός τίτλος Τμήματος Βιολογικών Επιστημών και Τεχνολογιών, Σχολή Υγείας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων	Μέλος Ομάδας Μελέτης / Ειδικός σε θέματα ιχθυοπανίδας
Κουτσούμπας Δρόσος	Πτυχίο Τμήματος Βιολογίας Διδάκτωρ Βιολογίας Σχολή Θετικών Επιστημών, Α.Π.Θ.	Μέλος Ομάδας Μελέτης / Διαχείριση Θαλάσσιου Περιβάλλοντος
Μαρκαντωνάτου Βασιλική	Διδάκτωρ Έρευνας στην Θαλάσσια Βιολογία και Οικολογία του Πολυτεχνικού Πανεπιστημίου της Μάρκε, Μεταπτυχιακός Τίτλος Ειδίκευσης στα Θαλάσσια Οικοσυστήματα/ Βιολογικοί Πόροι Τμήματος Βιολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης, Πτυχιούχος Τμήματος Επιστημών της Θάλασσας Πανεπιστημίου Αιγαίου.	Μέλος Ομάδας Μελέτης / Διαχείριση Θαλάσσιου Περιβάλλοντος – Πιέσεις & Απειλές - Επιτρεπόμενες χρήσεις και Διαχειριστικές δράσεις
Σίνη Μαρία	Δρ. Θαλάσσιας Οικολογίας Τμήματος Επιστημών της Θάλασσας Σχολής Περιβάλλοντος Πανεπιστημίου Αιγαίου «Οικολογία και ποικιλότητα κοραλλιογενών βιοκοινοτήτων στο Αιγαίο» (BSc) Marine Biology and Coastal Ecology Plymouth University Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Marine and Fisheries Science: for the sustainable management of living marine resources University of Aberdeen Scotland UK	Μέλος Ομάδας Μελέτης / Ειδικός σε είδη θαλάσσιων θηλαστικών (Monachus monachus), θαλάσσιων ασπόνδυλων και θαλάσσιας χλωρίδας
Τενεκετζής Κωνσταντίνος	Πτυχιούχος Τμήματος Ιατρικών Εργαστηρίων Σχολής Επαγγελμάτων Υγείας & Πρόνοιας, ΤΕΙ Θεσσαλονίκης Μεταπτυχιακός Τίτλος Ειδίκευσης (M.Sc.) «Διαχείριση Παράκτιων Περιοχών» Τμήματος Επιστημών της Θάλασσας Σχολής Περιβάλλοντος Πανεπιστημίου Αιγαίου	Μέλος Ομάδας Μελέτης / Ειδικός στα είδη θαλάσσιων χελωνών (Caretta caretta, Chelonia mydas) – Διαχείριση παράκτιων οικοσυστημάτων
Τρυγόνης Βασίλειος	Επίκουρος Καθηγητής Τμήματος Ωκεανογραφίας και Θαλασσίων Βιοεπιστημών, Πανεπιστήμιο Αιγαίου Δίπλωμα Μηχανολόγου Μηχανικού Τμήματος Μηχανολόγων Μηχανικών Πολυτεχνικής Σχολής ΑΠΘ Μεταπτυχιακό Δίπλωμα «Υποβρύχια και Θαλάσσια Τεχνολογία» Cranfield University School of Industrial and Manufacturing Science United Kingdom	Μέλος Ομάδας Μελέτης / Ειδικός σε είδη θαλάσσιων θηλαστικών (κητώδη)
Ζέρβας Νικόλαος	Πτυχίο Τμήματος Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος Σχολής Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος ΑΠΘ	Μέλος Ομάδας Μελέτης / Διαχείριση Δασικών Οικοσυστημάτων – Τεχνικοί Έλεγχοι
Μπαλάφα Χριστίνα	Πτυχίο Τμήματος Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος Σχολής Γεωτεχνικών Επιστημών ΑΠΘ Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης Τμήματος Γεωγραφίας Χαροκοπείου Πανεπιστημίου «Εφαρμοσμένη Γεωγραφία και Διαχείριση του Χώρου» Κατεύθυνση: "Διαχείριση Φυσικών και Ανθρωπογενών Καταστροφών"	Μέλος Ομάδας Μελέτης / Δασικοί τύποι οικοτόπων - Διαχείριση Δασικών Οικοσυστημάτων – Πιέσεις Απειλές – Διαχειριστικές Δράσεις
Παπανικολάου Γεώργιος	Πτυχίο Γεωπονικών Σπουδών Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών Διδάκτορας Τμήματος Γεωπονίας Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών	Μέλος Ομάδας Μελέτης / Γεωργική Παραγωγή – Έργα αγροτικής ανάπτυξης
Κρινά Αναστασία	Πτυχίο Δασοπονίας ΤΕΙ Καρπενήσιου Μεταπτυχιακό δίπλωμα Αειφορικής Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών του Πανεπιστημίου Πατρών	Μέλος Ομάδας Μελέτης / Αβιοτικό και ανθρωπογενές περιβάλλον – Οικοσυστημικές υπηρεσίες – Σύνθεση και επιμέλεια κειμένων – Διαχειριστικές Δράσεις
Μαρσέλλος Θεόδωρος	Πτυχίο Τμήματος Μηχανικών Περιβάλλοντος Πολυτεχνικής Σχολής ΔΠΘ	Μέλος Ομάδας Μελέτης / Υδρολογία – Έργα Ανάπτυξης – Γενική περιγραφή – Στόχοι διαχείρισης
Πανταζόπουλος Γεώργιος	Πτυχίο Τμήματος Πολιτικών Δομικών Έργων ΤΕΙ Πειραιά	Μέλος Ομάδας Μελέτης / GIS – Βάσεις Δεδομένων – Παραγωγή παραδοτέων γεωγραφικών αρχείων

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1	Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων	8
	Ειδικές ρυθμίσεις άσκησης βόσκησης και κτηνοτροφικών δραστηριοτήτων, με σκοπό τη διατήρηση των τύπων οικοτόπων και ειδών της προστατευόμενης περιοχής	8
	Έλεγχος της βόσκησης στην ανώτερη υψομετρική ζώνη του όρους Κυλλήνη με σκοπό την προστασία του είδους <i>Globularia stygia</i>	12
	Διαχείριση καλαμών με γνώμονα τη διατήρηση και προστασία της βιοποικιλότητας της Λίμνης Στυμφαλίας.....	15
	Διαχείριση συστάδων μαύρης πεύκης με σκοπό τη βελτίωση των δομών και λειτουργιών του τύπου οικοτόπου προτεραιότητας 9530, την διατήρηση της έκτασής του και την ανάσχεση της διαδοχής.....	18
	Αποκατάσταση εκτάσεων εξάπλωσης του τύπου οικοτόπου 92Α0	22
	Ρύθμιση αναρριχητικής δραστηριότητας μέσω καταγραφής διαδρομών, εκτίμηση συμβατότητας δραστηριότητας με διατήρηση ειδών και Τ.Ο, προτάσεων δυνητικών θέσεων διάνοιξης νέων διαδρομών και δράσεων ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης - συμμετοχής.....	25
	Παρακολούθηση εξάπλωσης ξενικών χωροκατακτητικών ειδών	29
	Παρακολούθηση και αντιμετώπιση μεταχρωματικού έλκους πλατάνου	32
	Αύξηση της έκτασης του Τ.Ο. 3150.....	35
2	Μέτρα διατήρησης ειδών	38
	Μελέτη διαχείρισης βοσκής σε συνάρτηση με το είδος <i>Lanius collurio</i>	38
	Εγκατάσταση περιφράξης και ενημερωτικών πινακίδων σε επιλεγμένες θέσεις παρουσίας του είδους <i>Biebersteinia orphanidis</i>	41
	Αποτύπωση θέσεων αναπαραγωγής και πύεσων στους πληθυσμούς του αλπικού τριτώνα και δημιουργία τεχνητών λιμνίων	44
	Έκδοση οδηγιών εφαρμογής ορθών πρακτικών διαχείρισης δασών για τη διατήρηση της καταλληλότητας των δασικών ενδιαιτημάτων των χειροπτέρων	47
	Μείωση των αρνητικών επιπτώσεων στην орνιθοπανίδα και τα χειρόπτερα από την λειτουργία αιολικών πάρκων	49
	Μείωση των αρνητικών επιπτώσεων στην орνιθοπανίδα από την πρόσκρουση σε γραμμές μεταφορές ρεύματος υψηλή τάσης	53
	Μελέτη δικτύου δρόμων και προσβασιμότητας	56
	Ρύθμιση δραστηριότητας που αφορά την αναρρίχηση στο αναρριχητικό πεδίο της Νέστανης	59
	Ρύθμιση δραστηριότητας που αφορά την άσκηση της θήρας.....	62
	Δημιουργία Ομάδας Ανίχνευσης Δηλητηριασμένων Δολωμάτων με ειδικά εκπαιδευμένο σκύλο	65
	Ενεργοποίηση του Τοπικού Σχεδίου Δράσης για την καταπολέμηση της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων	68
	Έλεγχος για παρουσία, και συλλογή ατόμων του ξενικού εισβλητικού είδους <i>Trachemys scripta</i>	71
	Εκτέλεση των δράσεων που περιλαμβάνονται στο "Σχέδιο Δράσης για την πανίδα στην Ειδική Ζώνη Διατήρησης GR2530002 Λίμνη Στυμφαλία - Χειρόπτερα".....	74
	Μελέτη προσδιορισμός πληθυσμού, επικρατειών, θέσεις φωλεοποίησης και Βαθμού Διατήρησης του Σαΐνιου και του Φιδαετού.....	77
	Διερεύνηση και καταγραφή των ειδών χειροπτέρων και των ενδιαιτημάτων τους (μελέτη βάσης)	79
	Καταγραφή παρουσίας και πληθυσμιακής πυκνότητας του τσακαλιού (μελέτη βάσης)	81
	Παρακολούθηση και καταγραφή των διαδρομών μετακίνησης του Τσακαλιού.....	83
	Καταγραφή κατανομής και πυκνότητας παρουσίας της βίδρας (μελέτη βάσης)	85
	Μελέτη χρήσης ενδιαιτήματος και κατανομής του Λευκονώτη (<i>Dendrocopos leucotos</i>) και προτάσεις πρακτικών δασικής διαχείρισης προς όφελος του είδους.....	87
	Ακριβής εντοπισμός και παρακολούθηση των πληθυσμών του είδους <i>Biebersteinia orphanidis</i>	90

	Εκπόνηση και εφαρμογή διαχειριστικού σχεδίου βόσκησης για τη διατήρηση του είδους <i>Biebersteinia orphanidis</i>	93
	Μελέτη για τη βελτίωση γνώσης κατανομής του είδους <i>Ichthyosaura alpestris</i> στην περιοχή GR2530001	96
	Βελτίωση γνώσης κατανομής του είδους <i>Mauremys rivulata</i>	99
	Βελτίωση γνώσης κατανομής του είδους <i>Zamenis situla</i>	101
	Βελτίωση γνώσης της ιχθυοπανίδας στη Λίμνη Τάκα και τα περιφερειακά λιμνία	103
	Μελέτη βάσης για τα χερσαία γαστερόποδα που αφορά: α) την επικαιροποίηση / συμπλήρωση της γνώσης σχετικά τον πληθυσμό και το βαθμό διατήρησης των ενδιατημάτων των ειδών και β) τον ορισμό επιθυμητών τιμών αναφοράς	105
	Ex situ διατήρηση του είδους <i>Globularia stygia</i>	108
	Εκτός τόπου (ex situ) διατήρηση σε βοτανικούς κήπους και Τράπεζες Σπερμάτων, αναπαραγωγή και ενίσχυση φυσικών πληθυσμών του είδους <i>Biebersteinia orphanidis</i>	110
3	Μέτρα διαχείρισης αγροτικών εκτάσεων.....	113
	Εκπόνηση θεματικού Σχεδίου Διαχείρισης για τον Τομέα της Γεωργίας για τη ρύθμιση της γεωργικής δραστηριότητας, μέσω εφαρμογής γεωργοοικονομικών μέτρων και παροχής κινήτρων για τη χρήση βέλτιστων καλλιεργητικών πρακτικών	113
	Εγκατάσταση καλλιεργειών του είδους <i>Biebersteinia orphanidis</i> για φαρμακευτική χρήση	118
4	Μέτρα διαχείρισης υδάτων.....	122
	Ήπια τεχνικά έργα για την διαχείριση της στάθμης της λίμνης και βελτίωση βιότοπων φωλεοποίησης και τροφοληψίας ειδών ορνιθοπανίδας.	122
	Μελέτη βάσης για την αξιολόγηση της κατάστασης της Λίμνης Στυμφαλίας και των αρδευτικών αναγκών που ικανοποιεί. Εκπόνηση Σχεδίου Διαχείρισης για την εκμετάλλευση των υδατινών πόρων της Λίμνης.....	125
5	Μέτρα διαχείρισης επισκεπτών	128
	Μελέτη φέρουσας ικανότητας και Σχέδιο Διαχείρισης Επισκεπτών στο χερσαίο περιβάλλον	128
6	Μέτρα Επικοινωνίας, Ενημέρωσης, Ευαισθητοποίησης.....	134
	Εξειδικευμένη ενημέρωση των χρηστών γης που σχετίζονται με τα δηλητηριασμένα δολώματα	134
	Περιβαλλοντική Ενημέρωση, Ευαισθητοποίηση και Εκπαίδευση	137
	Ανάπτυξη προγραμμάτων ευαισθητοποίησης των παραγωγικών ομάδων, τοπικών φορέων και της κοινωνίας για το σύνολο των οικοσυστημικών υπηρεσιών και των οφελών τους.....	141
	Δράσεις ευαισθητοποίησης	144
	Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση τοπικής κοινωνίας για το είδος <i>Biebersteinia orphanidis</i>	147
	Εξειδικευμένες δράσεις ενημέρωσης, κατάρτισης και ευαισθητοποίηση για τον αλπικό τρίτωννα	150
7	Άλλα μέτρα.....	153
	Αποκατάσταση του παλιού εργοταξιακού χώρου στη λίμνη Τάκα	153
	Μελέτη επιπτώσεων ασφαλώστρωσης δρόμου και διέλευσης οχημάτων στη Λίμνη Τάκα	155
	Καταγραφή, χαρτογράφηση, αξιολόγηση και αποτίμηση των οικοσυστημικών υπηρεσιών (MAES) της προστατευόμενης περιοχής.....	157
	Δημιουργία βάσης δεδομένων και Web GIS εφαρμογής για την παρακολούθηση των Περιβαλλοντικών δεδομένων της περιοχής με στόχο την έγκαιρη επέμβαση και λήψη αποφάσεων.	161
	Ανασύσταση ιστορικού πυρκαγιών.....	165
	Μελέτες επικινδυνότητας ερημοποίησης και διάβρωσης και μελέτη δυναμικού αναγέννησης τύπων οικοτόπων	168
8	Μέτρα κανονιστικού χαρακτήρα	171
	Διαχειριστικό Σχέδιο Βόσκησης	171
	Κανονιστικό πλαίσιο για την άσκηση των γεωργικών δραστηριοτήτων	175

Κανονιστικό πλαίσιο για την επίσκεψη στην περιοχή, την αναψυχή και την άσκηση υπαίθριων δραστηριοτήτων – Κανόνες ορθής συμπεριφοράς επισκεπτών	180
Κανονιστικό πλαίσιο για την άσκηση της αναρριχητικής δραστηριότητας	183
Έκδοση κανονισμού ως προς την διαχείριση αποικιών χειροπτερόων σε ιδιόκτητα και δημόσια κτήρια	186
Κανονιστικό πλαίσιο για την άσκηση της θήρας	188
Κανονιστικό πλαίσιο για την άσκηση της μελισσοκομίας.....	191
Κανονιστικό πλαίσιο για την εκτέλεση κάθε φύσης έργου και ενέργειας εντός της προστατευόμενης περιοχής	194
9 Μέτρα επόπτευσης/φύλαξης.....	197
Φύλαξη και εποπτεία της προστατευόμενης και ευρύτερης περιοχής	197

1 Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CA0502
Ονομασία Μέτρου:
Ειδικές ρυθμίσεις άσκησης βόσκησης και κτηνοτροφικών δραστηριοτήτων, με σκοπό τη διατήρηση των τύπων οικοτόπων και ειδών της προστατευόμενης περιοχής
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Οργάνωση σχεδίου άσκησης της βόσκησης και άλλων κτηνοτροφικών δραστηριοτήτων με σκοπό την άρση ή μετριασμό των πιέσεων και απειλών που υποβαθμίζουν την δομή και λειτουργία των τύπων οικοτόπων και την καταλληλότητα των ενδιαιτημάτων των ειδών.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CA05
Τύπος του μέτρου:
Κανονιστικό, Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2510004 GR2520001 GR2520002 GR2530001 GR2530002 GR2530006 GR2530004
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Το σύνολο των βοσκήσιμων γαιών
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
όλοι οι Τ.Ο. και τα είδη που περιλαμβάνονται στο προστατευτέο αντικείμενο
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.1.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
A06, A09
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών Μέτρα διαχείρισης λιβαδιών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής

Μέτρια: Υπάρχει επιστημονική τεκμηρίωση αναφορικά με την ανάγκη εκπόνησης σχεδίων βόσκησης και αυτό είναι κάτι που αναμένεται να προκηρυχθεί άμεσα (έχουν υπογραφεί ήδη προγραμματικές συμβάσεις ανάμεσα στο ΥΠΑΑΤ και την Περιφέρεια Πελοποννήσου. Υπάρχουν όμως δυο βασικά θέματα για τα οποία πρέπει να ληφθεί μέριμνα:

1. Η έλλειψη καθορισμού συγκεκριμένων προδιαγραφών αναφορικά με την εκπόνηση των σχεδίων βόσκησης εντός του δικτύου NATURA 2000 σε επίπεδο τύπου οικοτόπου και ενδιαιτήματος είδους. Μπορεί να υποτεθεί με ασφάλεια πως η άσκηση ορθολογικής βόσκησης όπως αυτή ορίζεται στις προδιαγραφές των σχεδίων βόσκησης, θα οδηγήσει στη διατήρηση καλού βαθμού διατήρησης των δομών και λειτουργιών της πλειοψηφίας των τύπων οικοτόπων και ενδιαιτημάτων ειδών όμως δεν υπάρχει σαφής μέριμνα για τον καθορισμό τυχόν εξαιρέσεων.
2. Παρατηρείται έλλειψη βασικών δεδομένων που να επιτρέπουν την εκπόνησή συγκεκριμένων σχεδίων βόσκησης σε επίπεδο τύπου οικοτόπου ή ενδιαιτήματος είδους. Υπάρχει ακόμη έλλειψη γνώσης αναφορικά με τη συγκεκριμένη εξάπλωση ειδών χλωρίδας και πανίδας ή με τον καθορισμό τυπικών ειδών των τύπων οικοτόπων σε επίπεδο ΕΖΔ. Είναι λοιπόν απαραίτητο, πριν τον καθορισμό συγκεκριμένων προδιαγραφών οι παραπάνω πληροφορίες να είναι διαθέσιμες στους μελετητές

Στο πλαίσιο του καθορισμού των προδιαγραφών της άσκησης βόσκησης εντός των περιοχών του δικτύου NATURA2000 είναι απαραίτητη αρχικά η θεσμοθέτηση της ανάγκης θέσπισης ιδιαίτερων προδιαγραφών και έπειτα η συγκέντρωση δεδομένων που να επιτρέπει τον καθορισμό τους

Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης

Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης

2,5 έτη

Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)

Φάση Α: 1,5 έτος

Φάση Β: 1 έτος

Χρονικό βάθος απόδοσης:

2

Συνέργεια με άλλα μέτρα:

MM25301CA0501

Προτεραιότητα μέτρου:

3

Φορέας υλοποίησης:

ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ

ΥΠΑΑΤ

Εκτιμώμενο Κόστος

Φάση Α: 80.000 €

Φάση Β: 50.000 €

Πηγή χρηματοδότησης

ΕΣΠΑ - Πρόγραμμα «Αγροτική Ανάπτυξη» (ΠΑΑ)

Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:

Συμπλήρωση / επικαιροποίηση των διαχειριστικών σχεδίων βόσκησης ή θέσπιση ειδικότερων ρυθμίσεων στην προστατευόμενη περιοχή

Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου

Η πολυπλοκότητα των ζητημάτων που αντιμετωπίζονται με την παρούσα δράση τόσο όσον αφορά τα επιστημονικά στοιχεία όσο και των κοινωνικών/οικονομικών μπορούν να αποτελέσουν πρόβλημα για την μελέτη. Για τον λόγο αυτό απαιτείται μια ομάδα έργου με διαφορετικές ειδικότητες ώστε να αντιμετωπίζει πολύπλευρα τα διάφορα προβλήματα που προκύπτουν.

Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου

Μέτρια. Η διαχείριση της βόσκης είναι ένα φλέγον ζήτημα στις τοπικές κοινωνίες με αντικρουόμενα συμφέροντα. Η εισαγωγή του παράγοντα της βιοποικιλότητας φαινομενικά περιπλέκει τα πράγματα αλλά στην πραγματικότητα αποτελεί έναν «οδηγό» προς την αειφορική εκμετάλλευση της βόσκης. Παρά τις όποιες υπάρχουσες συγκρούσεις και όσες μπορεί να δημιουργηθούν είναι ένα ζήτημα που η πλειοψηφία της αγροτικής κοινωνίας αναζητά μια βιώσιμη λύση.

Άλλες πληροφορίες

Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης

Η διαχείριση της βόσκησης είναι ένα πάγιο πρόβλημα της υπαίθρου της χώρας που επηρεάζει τον πρωτογενή τομέα και πολλές φορές φέρνει σε αντιπαράθεση τους τοπικούς χρήστες γης ενώ μπορεί να υποβαθμίζει τον βιότοπο. Η πορεία προς μια αειφορική εκμετάλλευση των βοσκητικών επιφανειών είναι μονόδρομος για την διατήρηση ενός υψηλού επιπέδου κτηνοτροφικών προϊόντων και την επιβίωση της κτηνοτροφίας ειδικά της παραδοσιακής και εκτατικής. Η βοσκή είναι μια δραστηριότητα που είναι σημαντική για τη διατήρηση των τύπων οικοτόπων και ειδών, αλλά η έλλειψη ρύθμισης μπορεί να επηρεάσει την βιοποικιλότητα τόσο με την υπερβόσκηση όσο και με την απουσία βόσκησης. Η υπερβόσκηση οδηγεί σε υποβάθμιση των οικοτόπων και ερημοποίηση ενώ η απουσία βόσκησης, οδηγεί στο «κλείσιμο» του βιοτόπου και την απώλεια βιοποικιλότητας. Αν δεν ασκείται ορθολογικά μπορεί να αποτελέσει σημαντικό παράγοντα υποβάθμισης των δομών και λειτουργιών των οικοσυστημάτων ή παράγοντα πίεσης για τους πληθυσμούς ειδών είτε άμεσα, είτε έμμεσα μέσω της υποβάθμισης του ενδιαίτηματος. Η εκπόνηση διαχειριστικών σχεδίων βόσκησης σε επίπεδο περιφερειών αναμένεται να αποτελέσει σημαντικό βήμα για την ορθολογική άσκηση της βόσκησης και εντός του δικτύου NATURA2000, ακόμη και αν στα σχέδια βόσκησης δεν προβλέπεται ο καθορισμός προδιαγραφών σε επίπεδο τύπου οικοτόπου. Είναι γεγονός πως οι προδιαγραφές των σχεδίων βόσκησης είναι επαρκείς για την άσκηση ορθολογικής βόσκησης και τη βελτίωση των δομών και λειτουργιών στους περισσότερους τύπους οικοτόπων στους οποίους καταγράφεται η βόσκηση ως σημαντική πίεση.

Στο παρόν μέτρο θα εκπονηθεί μια μελέτη, που θα λαμβάνει υπόψιν τις ανάγκες της βιοποικιλότητας και συγκεκριμένα των ειδών και τύπων οικοτόπων που αποτελούν το προστατευτέο αντικείμενο. Οι ανάγκες του κάθε είδους είναι διαφορετικές και πολλές φορές αντιφατικές. Με αυτό το δεδομένο θα πρέπει να ληφθούν υπόψιν οι εκάστοτε ανάγκες και να εντοπιστούν τα βέλτιστα σενάρια που να ευνοούν το σύνολο των ειδών. Εντός των περιοχών του δικτύου NATURA 2000, πρέπει να συσχετιστεί η επίδραση που έχει η βόσκηση στις εξειδικευμένες δομές και λειτουργίες των ειδών αλλά και στη σύνθεση των τυπικών ειδών των τύπων οικοτόπων που απαντούν σε κάθε περιοχή του δικτύου N2000. Θα πρέπει επίσης να εξεταστούν οι αλληλεπιδράσεις ανάμεσα στις απαιτήσεις για τη διατήρηση των διαφορετικών ειδών και των τύπων οικοτόπων και να εξεταστούν οι βέλτιστες λύσεις ρύθμισης της δραστηριότητας. Επιπλέον είναι απαραίτητο να καθοριστεί η σχέση μεταξύ της άσκησης της βόσκησης και της αφθονίας σημαντικών ειδών χλωρίδας και πανίδας σε κάθε ΕΖΔ. Ο καθορισμός αυτών των παραμέτρων και σχέσεων θα οδηγήσει στον καθορισμό συγκεκριμένων προδιαγραφών για την άσκηση τη βόσκησης κατ' εξαίρεση των προβλεπόμενων στα σχέδια βόσκησης. Οι συγκεκριμένες προδιαγραφές θα αφορούν το είδος και το πλήθος των ζώων καθώς και την εποχικότητα και τη διάρκεια της άσκησης της βόσκησης (ή αντίθετα την παύση της) ώστε να επιτευχθούν συγκεκριμένοι στόχοι.

Βεβαίως πέρα από την βιοποικιλότητα θα ληφθούν υπόψιν η βοσκητική φέρουσα ικανότητα των περιοχών, ο υπάρχον αριθμός και είδη κτηνοτροφικών ζώων και η κατανομή τους στον χώρο. Κρίνεται σκόπιμο το μέτρο αυτό να υλοποιηθεί παράλληλα (ώστε να τροφοδοτήσει) ή συμπληρωματικά των Διαχειριστικών Σχεδίων Βόσκησης. Σε κάθε περίπτωση μετά την ολοκλήρωση των Διαχειριστικών Σχεδίων Βόσκησης και της παρούσας δράσης, θα δύναται να

οριστικοποιηθούν στοχευμένες θεσμικές ρυθμίσεις για τη ρύθμιση της βόσκησης και της κτηνοτροφίας.

Φάση Α': Συλλογή & επεξεργασία δεδομένων αναφορικά (α) με την εξάπλωση και την έκταση του ενδιαιτήματος ειδών χλωρίδας και πανίδας ενδιαφέροντος και (β) την επικαιροποίηση των στοιχείων των τύπων οικοτόπων (βελτιστοποίηση καταλόγου τυπικών ειδών, αναγνώριση παραλλαγών σε επίπεδο ΕΖΔ).

Φάση Β': Τροφοδότηση προτάσεων προδιαγραφών διαχειριστικών σχεδίων βόσκησης με στοιχεία ανά ΕΖΔ με εξειδίκευση ανά τύπο οικοτόπου και είδος ή με προτάσεις για επικαιροποίηση του σχεδίου διαχείρισης βόσκησης.

Καθορισμός θεσμικών ρυθμίσεων για την άσκηση της βόσκησης και της κτηνοτροφίας στην περιοχή, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες και τις ανάγκες των τύπων οικοτόπων και ειδών κάθε περιοχής και θα εξασφαλίζει τόσο την επιβίωση και την περεταίρω ανάπτυξη της κτηνοτροφίας όσο και της βιοποικιλότητας.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Παραδοτέο μελέτης

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CA0504
Ονομασία Μέτρου:
Έλεγχος της βόσκησης στην ανώτερη υψομετρική ζώνη του όρους Κυλλήνη με σκοπό την προστασία του είδους <i>Globularia stygia</i>
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Αποφυγή βόσκησης των περιοχών όπου απαντά το είδος από την εποχή έναρξης της ανάπτυξης, μετά τον χειμερινό λήθαργο και μέχρι την ολοκλήρωση της ωρίμανσης και διασποράς των σπερμάτων.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CA05
Τύπος του μέτρου:
Ενημερωτικά
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2530001
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Περιοχές με παρουσία των Τ.Ο. 4090, 8140, 8210
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Globularia stygia</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.8.1, A.9.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
B.1.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
A09, A10
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης ειδών, Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων, Μέτρα διαχείρισης λιβαδιών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Από την διαθέσιμη βιβλιογραφία προκύπτει πως το είδος δέχεται περιορισμένες μόνο πιέσεις. Η βόσκηση φαίνεται να είναι η μοναδική πίεση που δέχεται το είδος στην περιοχή GR2530001 και είναι μικρής έντασης. Οι αντίστοιχες βιβλιογραφικές αναφορές είναι οι εξής: Quézel P., Katrabassa M. 1974. <i>Revue de biologie et d'ecologie mediterraneenne</i> ; Ιατρού Γ. 1986. Συμβολή στη μελέτη του ενδημισμού της χλωρίδας της Πελοποννήσου. Διδακτορική Διατριβή. Πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα; Morgan V., Leon C. 1992. Datasheets of flora species for revision of Appendix I of the Bern Convention. Volume IV. Council of Europe Press, Strasbourg; Δημόπουλος Π. 1993. Χλωριδική και φυτοκοινωνιολογική έρευνα του όρους Κυλλήνη - Οικολογική προσέγγιση. Διδακτορική Διατριβή, Πανεπιστήμιο Πατρών, Τμήμα Β, Πάτρα; Στρατάκη Φ. 1998. Τα φυτά της Οδηγίας 92/43 ΕΕ για την Ελλάδα. 'Status'- Απειλές-Νομοθεσία Προστασίας τους.

Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης. Πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα; Tan K., Iatrou G. 2001. Endemic Plants of Greece. The Peloponnese. Gads Publishers Ltd., Copenhagen
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
5 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Μόνιμη παρακολούθηση των αποτελεσμάτων ανά εξαετία στο πλαίσιο της Εποπτείας των Ειδών Χλωρίδας (Μάιος-Σεπτέμβριος)
Χρονικό βάθος απόδοσης:
1
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
1
Φορέας υλοποίησης:
Φορέας Διαχείρισης Χελμού_Βουραϊκού
Εκτιμώμενο Κόστος
10.000 €
Πηγή χρηματοδότησης
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Το μέτρο έχει τοπική εφαρμογή και δεν αναμένεται να εμφανίζει τεχνικές ή οικονομικές δυσχέρειες
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Δεν αναμένεται πρόβλημα κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Η επίδραση της βόσκησης στο είδος <i>Globularia stygia</i> δεν είναι καλά γνωστή. Το μικρό μέγεθος και ύψος του φυτού και η εικόνα που υπάρχει από τους πληθυσμούς του στο πεδίο υποδηλώνουν πως η επίδραση της βόσκησης στους πληθυσμούς του, εάν υπάρχει, είναι περιορισμένη. Έλεγχος της βόσκησης στα ανώτερα υψόμετρα του όρους Κυλλήνη, ώστε ο αριθμός των ζώων να βρίσκεται εντός των ορίων βοσκοϊκανότητας της περιοχής είναι το ενδεικνυόμενο διαχειριστικό μέτρο για το είδος. Σκοπός του μέτρου είναι η διατήρηση των υπαρχόντων πληθυσμών του είδους. Το συγκεκριμένο μέτρο αποσκοπεί στην εκπόνηση διαχειριστικού σχεδίου βόσκησης με μακροπρόθεσμο στόχο την αειφορική εκμετάλλευσης της περιοχής και παράλληλα την άρση των

πιέσεων και απειλών που δέχεται το είδος *Globularia stygia*. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού θα πρέπει το μέτρο να περιλαμβάνει:

- Προσδιορισμό περιοριστικών μέτρων, κατά εποχές, στις περιοχές όπου εκτείνεται ο Τ.Ο. που φιλοξενεί το είδος. Ειδικά στις θέσεις όπου εντοπίζονται οι πληθυσμοί του είδους αυτού, θα πρέπει να απαγορευτεί η βόσκηση από την αρχή της άνοιξης μέχρι τη διασπορά των σπερμάτων (γύρω στα τέλη καλοκαιριού).
- Προσδιορισμός, ύστερα από σχετική μελέτη, της βοσκοϊκανότητας της περιοχής.
- Σε περίπτωση που η παρούσα βοσκοφόρτωση υπερβαίνει την βοσκοϊκανότητα της περιοχής, θα πρέπει να επιδοτηθούν οι κτηνοτρόφοι για μείωση του αριθμού των ζώων.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Αριθμός διαχειριστικών δράσεων που υλοποιούνται
2. Έκταση με παρουσία του είδους *Globularia stygia* που υλοποιούνται διαχειριστικά μέτρα

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CA1501
Ονομασία Μέτρου:
Διαχείρισης καλαμώνων με γνώμονα τη διατήρηση και προστασία της βιοποικιλότητας της Λίμνης Στυμφαλίας
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Εφαρμογή διαχειριστικών δράσεων στους καλαμώνες με στόχο την αύξηση της αναλογίας ελεύθερων επιφανειών νερού, τη διευκόλυνση της κίνησης του νερού και την αποκατάσταση της περιβαλλοντικής ετερογένειας του υγροτόπου
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CA15
Τύπος του μέτρου:
Παρεμβάσεις με τη μορφή έργων
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2530002
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Το σύνολο του υγροτοποτικού οικοσυστήματος της ΖΕΠ.
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Ardea purpurea, Aythya nyroca, Ixobrychus minutus, Circus aeruginosus</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.2.1, A.2.2, A.2.3, A.3.1, A.3.2, A.4.1, A.4.2, A.4.3
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.1.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
A33, K02
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διαχείρισης υδατικών πόρων
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Υπάρχει λεπτομερής περιγραφή του μέτρου, επιχειρησιακός σχεδιασμός και οι ενδεδειγμένοι μέθοδοι για την επίτευξή του που περιγράφονται στην μελέτη «Τζάλη Μ., Δημαλέξης Τ., Σμάνης Θ., 2016. Σχέδιο Διαχείρισης καλαμώνων λίμνης Στυμφαλίας. Ερευνητικό πρόγραμμα για τη διαχείριση του καλαμώνων. Πρόγραμμα LIFE12 NAT/GR/000275 - LIFE Stymfalia, NCC ΕΠΕ. Ιούλιος 2016, σελ. 121» που πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια του του έργου LIFE12 NAT/GR/000275 «Αειφόρος διαχείριση και χρηματοδότηση της βιοποικιλότητας των υγροτόπων: η περίπτωση της λίμνης Στυμφαλίας».
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης

Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
Συνεχές
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Ετήσια κοπή σε δύο φάσεις. Α) καλοκαιρινή (μετά το τέλος της αναπαραγωγικής περιόδου) και Β) Χειμερινή.
Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25301CA1502
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ Δασική Υπηρεσία
Εκτιμώμενο Κόστος
173.600€ κατ'έτος
Πηγή χρηματοδότησης
Ευρωπαϊκά προγράμματα πχ LIFE, ΥΜΕΠΕΡΑΑ, Πράσινο Ταμείο, ΥΠΕΝ
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Τις τελευταίες δεκαετίες οι ο καλαμιώνας της Λίμνης Στυμφαλίας έχει επεκταθεί σε βάρος των άλλων βιοτόπων του υγροτόπου (π.χ. ελεύθερες από βλάστηση επιφάνειες νερού και τα υγρά λιβάδια) με αποτέλεσμα την ποιοτική υποβάθμιση της ορνιθοπανίδα της περιοχής. Το μέτρο θα έχει σαν αποτέλεσμα την αύξηση της αναλογίας ελεύθερων επιφανειών νερού και τη διευκόλυνση της κίνησης του νερού και την αποκατάσταση της περιβαλλοντικής ετερογένειας του υγροτόπου στην κατάσταση του 1960-1970. Στόχος συνεπώς αποτελεί ο καλαμιώνας (και τα άλλα υπερυδατικά είδη) να αποτελέσουν το 50% υγροβιότοπου, οι ελεύθερες επιφάνειες νερού το 25% και οι εποχιακά κατακλυζόμενες εκτάσεις το 25%. Λεπτομερές περιγραφή του μέτρου, ο επιχειρησιακός σχεδιασμός και οι ενδεδειγμένοι μέθοδοι για την επίτευξή του, αναλύονται στην μελέτη «Τζάλη Μ., Δημαλέξης Τ., Σμάνης Θ., 2016. Σχέδιο Διαχείρισης καλαμιώνα λίμνης Στυμφαλίας. Ερευνητικό πρόγραμμα για τη διαχείριση του καλαμιώνα. Πρόγραμμα LIFE12 NAT/GR/000275 - LIFE Stymfalia, NCC ΕΠΕ. Ιούλιος 2016, σελ. 121» που πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια του του έργου LIFE12 NAT/GR/000275 «Αειφόρος διαχείριση

και χρηματοδότηση της βιοποικιλότητας των υγροτόπων: η περίπτωση της λίμνης Στυμφαλίας » και οι προδιαγραφές και προτάσεις του έργου προτείνεται να ακολουθούσουν αυτούσιες.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. % κάλυψη υγροβιότοπου από α) καλάμια και άλλα υπερυδατικά είδη, β) ελεύθερες επιφάνειες νερού, και γ) εποχιακά κατακλυζόμενες εκτάσεις.
2. Αριθμός αναπαραγόμενων πολύ σημαντικών ειδών ορνιθοπανίδας

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CB0501
Ονομασία Μέτρου:
Διαχείριση συστάδων μαύρης πεύκης με σκοπό τη βελτίωση των δομών και λειτουργιών του τύπου οικοτόπου προτεραιότητας 9530, την διατήρηση της έκτασής του και την ανάσχεση της διαδοχής
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Λήψη ενεργών μέτρων διαχείρισης των δασών μαύρης πεύκης με στόχο τη βελτίωση των δομών και λειτουργιών
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CL01, CB05
Τύπος του μέτρου:
κανονιστικό, παρεμβάσεις με τη μορφή έργου
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2530001
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Όλη η έκταση του τύπου οικοτόπου 9530*
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
9530*
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.3.3
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
L02, B07, B08
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων, Μέτρα διαχείρισης τύπων οικοτόπων, Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
3 έτη για τη μελέτη, 10 έτη για την εφαρμογή του σχεδίου

Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Φάση Α' 3 έτη: Εκπόνηση διαχειριστικής μελέτης με έμφαση στον καθορισμό δασικών πρακτικών για τη βελτίωση των δομικών χαρακτηριστικών των συστάδων μαύρης πεύκης και την εκτίμηση βέλτιστης αναλογίας νεκρού/ζωντανού ξύλου στο στάδιο ωριμότητας. Φάση Β': Υλοποίηση του διαχειριστικού σχεδίου
Χρονικό βάθος απόδοσης:
3
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
2
Φορέας υλοποίησης:
Δασική Υπηρεσία
Εκτιμώμενο Κόστος
500.000 €
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ) Πράσινο Ταμείο LIFE
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Απαιτείται συναίνεση από τη δασική υπηρεσία
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Ο τύπος οικοτόπου προτεραιότητας 9530* συγκροτείται από τις εκτεταμένες συστάδες μαύρης πεύκης στην ΕΖΔ GR2520006. Η δασοκομική διαχείριση στις περιοχές του δικτύου N2000 είναι απαραίτητο να προσαρμοστεί στην ανάγκη για διατήρηση των χαρακτηριστικών των δομών και λειτουργιών που χαρακτηρίζουν καλό βαθμό διατήρησης αλλά και, κατ' ελάχιστο, στη διατήρηση της έκτασης των τύπων οικοτόπων. Από τις πληροφορίες που αντλούνται από τα διαχειριστικά σχέδια μπορούν να καθοριστούν συγκεκριμένοι στόχοι διατήρησης και διαχείρισης αναφορικά με επιλεγμένα δασικά είδη δασικά είδη και τύπους οικοτόπων. Οι πληροφορίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την περιγραφή συγκεκριμένων δασοκομικών στόχων και να αποτελέσουν αρωγό της δασικής πράξης στην προσπάθεια για τη διατήρηση ή την επίτευξη εξαιρετικού βαθμού διατήρησης στους τύπους οικοτόπων. Η διαχείριση των συστάδων μαύρης πεύκης στο όρος Ζήρεια είναι απαραίτητο αφενός να εξυπηρετεί τη δασική πράξη και αφετέρου να υπηρετεί τους διαχειριστικούς στόχους οι οποίοι θα εξασφαλίσουν εξαιρετικό βαθμό διατήρησης για τον τύπο οικοτόπου 9530*. Με τη ενεργή διαχείριση των συστάδων μαύρης πεύκης είναι δυνατόν να εξασφαλιστούν δομικά

χαρακτηριστικά (κατανομή διαμέτρων, βαθμός συγκόμωσης) στις συστάδες τα οποία προσδίδουν εξαιρετικό βαθμό διατήρησης. Αυτά είναι κυρίως τα χαρακτηριστικά που παρατίθενται στα πρωτόκολλα αξιολόγησης τους βαθμούς/κατάστασης διατήρησης των τύπων οικοτόπων ως ενδείκτες εξαιρετικής δομής. Η ποσοτικοποίηση αυτών των ενδεικτών ανά ΕΖΔ μπορεί να επιτευχθεί, όπως στο παράδειγμα της ΕΖΔ GR2550006, με την ανάλυση των δεδομένων των διαχειριστικών σχεδίων.

Ένα στοιχείο που είναι επίσης σημαντικό και σχετίζεται με τη διατήρηση της βιοποικιλότητας στα δασικά οικοσυστήματα είναι και η παρουσία νεκρού ξύλου καθώς αποτελεί ενδιάθετο ή θέση τροφοληψίας για πλήθος οργανισμών (Tiscar and Linares, 2011). Δεν υπάρχει εκτίμηση της βέλτιστης ποσότητας (όγκου) νεκρού ξύλου που πρέπει να διατηρείται σε ένα δασικό οικοσύστημα ώστε να επιτελούνται στο άριστο επίπεδο οι οικολογικές λειτουργίες που σχετίζονται με την παρουσία νεκρού ξύλου. Από μετρήσει σε διάφορους τύπους σπερμοφυών δασών που δεν διαχειρίζονται ή που διαχειρίζονται ήπια και παρουσιάζουν μορφή παρόμοια με ένα φυσικό αδιαχείριστο δάσος φαίνεται πως η αναλογία νεκρού/ζωντανό ξύλο κυμαίνεται από 15 έως 37% (Hahn and Christensen, 2004). Στην Ελλάδα η αναλογία νεκρού νεκρού/ζωντανό ξύλου σε συστάδα υβριδογενούς ελάτης ανέρχεται σε 4% (Δασκαλάκου et al., 2008). Στη Χαλκιδική, σε συστάδες χαλεπίου πεύκης η αναλογία νεκρού/ζωντανού ξύλου κυμαίνεται από 1 έως 6%. Σε δασικά οικοσυστήματα μαύρης πεύκης, στην Ισπανία, έχει εκτιμηθεί αναλογία νεκρού/ζωντανό ξύλου 8,5% (Tiscar and Linares, 2011) ενώ πανευρωπαϊκή μελέτη έδειξε την αναλογία να ανέρχεται μόλις σε 1% (Travaglini et al., 2007). Η ποσότητα του νεκρού ξύλου εξαρτάται από το δασοπονικό είδος, το ιστορικό διαχείρισης των συστάδων, την ποιότητα τόπου, την ηλικία της συστάδας καθώς και άλλους παράγοντες. Δεν υπάρχει συστηματική μελέτη στην Ελλάδα αναφορικά με την ποσότητα νεκρού ξύλου σε συστάδες μαύρης πεύκης οι οποίες χαρακτηρίζονται από υψηλές τιμές φυσικότητας.

Η διαχείριση των δασών πεύκης θα πρέπει να έχει ως στόχο τη διατήρηση συστάδων πεύκης στις οποίες:

- η *Pinus nigra* θα κυριαρχεί στον όροφο των δέντρων και θα έχει κάλυψη τουλάχιστον 70 %, όπως συμβαίνει στην πλειοψηφία των δειγματοληπτικών επιφανειών του διαχειριστικού σχεδίου
- Θα υπάρχει θαμνώδης όροφος
- Θα υπάρχει ποικιλία στις ηλικιακές κλάσεις της μαύρης πεύκης, τουλάχιστον σε επίπεδο ΕΖΔ, με στόχο τη διατήρηση ακανόνιστης υποκηπευτής δομής με, κατά το δυνατόν, σχετικά ομοιόμορφη κατανομή διαμέτρων μεταξύ των νεαρών και των ηλικιωμένων δέντρων στις συστάδες στο στάδιο ωριμότητας.
- Θα λαμβάνονται μέτρα ενεργούς διαχείρισης για την άρση της κυριαρχίας των συστάδων σε συστάδες ελάτης (*Abies cephalonica*), ιδιαίτερα στις θέσεις που έχει ήδη σημειωθεί ως πίεση/απειλή η αλλαγή δασοπονικού είδους λόγω της διαδοχής (L02).
- Στο στάδιο ωριμότητας η αναλογία νεκρού/ζωντανού ξύλου πρέπει να ανέρχεται σε ποσοστό που θα καθοριστεί από την ανάλυση των δεδομένων που θα ληφθούν από τα δασικά οικοσυστήματα της Ζήρειας.

Αυτοί οι διαχειριστικοί στόχοι αφενός θα βελτιώσουν τον υφιστάμενο βαθμό διατήρησης ενώ παράλληλα θα περιορίσουν και την επίδραση των απειλών που σχετίζονται με την αλλαγή δασοπονικού είδους (Πίεση L02).

Η δράση θα υλοποιηθεί σε δύο στάδια:

Στάδιο Α': Εκπόνηση διαχειριστικής μελέτης με έμφαση στον καθορισμό δασικών πρακτικών για τη βελτίωση των δομικών χαρακτηριστικών των συστάδων μαύρης πεύκης και εκτίμηση βέλτιστης αναλογίας νεκρού/ζωντανού ξύλου στο στάδιο ωριμότητας

Στάδιο Β: Υλοποίηση του διαχειριστικού σχεδίου

Βιβλιογραφικές Αναφορές

Hahn, K., Christensen, M., 2004. Dead Wood in European Forest Reserves – A Reference for Forest Management. In: Marchetti, M. (Ed.), EFI Proceedings No. 51. EFI, pp. 181-191.

Tiscar, P.A., Linares, J.C., 2011. *Pinus nigra* subsp. *salzmannii* forests from Southeast Spain: using structure and process information to guide management. In: Frisiras, C.T. (Ed.), Pine forests: types, threats and management, pp. 1-27.

Travaglini, D., Barbat, A., Chirici, G., Lombardi, F., Marchetti, M., Corona, P., 2007. Forest BIOTA data on deadwood monitoring in Europe. Plant Biosystems - An International Journal Dealing with all Aspects of Plant Biology 141, 222-230.

Δασκαλάκου, Ε.Ν., Καρέτσος, Γ., Τσαγκάρη, Κ., Βασιλόπουλος, Γ., Μπαλούτσος, Γ., 2008. Προκαταρκτικά αποτελέσματα της εκτίμησης του νεκρού ξύλου ως δείκτη βιοποικιλότητας σε τέσσερα αντιπροσωπευτικά δασικά οικοσυστήματα της Ελλάδας. Δασική Έρευνα 21, 15-28.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Αριθμός διαχειριστικών μέτρων που εφαρμόζονται
2. Έκταση του Τ.Ο. 9530* που εφαρμόζονται τα διαχειριστικά μέτρα

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CB0801
Ονομασία Μέτρου:
Αποκατάσταση εκτάσεων εξάπλωσης του τύπου οικοτόπου 92A0
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Μελέτη και εφαρμογή αποκατάστασης εκτάσεων εξάπλωσης του τύπου οικοτόπου 92A0
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CB08
Τύπος του μέτρου:
παρεμβάσεις με τη μορφή έργου
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2530002, GR2520002
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Θέσεις του εύρους εξάπλωσης του τύπου οικοτόπου 92A0
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
T.O 92A0 Όλα τα υδρόβια πτηνά
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.3.5
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.2.2
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Μέτριο
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
5 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Φάση Α', 2 έτη: Οργάνωση σχεδίου αποκατάστασης Φάση Β', 5 έτη: Υλοποίηση δράσεων αποκατάστασης και έλεγχος επιτυχίας

Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ Δασική Υπηρεσία Δημοτικές, περιφερειακές αρχές Επιστημονικοί φορείς
Εκτιμώμενο Κόστος
Φάση Α', 20.000€: καθορισμός θέσεων προς αποκατάσταση, επιχειρησιακή μελέτη για την ανάπτυξη σχεδίου δράσης, συλλογή και δημιουργία φυτευτικού υλικού σε κάθε ΕΖΔ Φάση Β', 5 έτη: 200.000€: Φυτεύσεις, περιφράξεις και παρακολούθηση εξέλιξης έργου.
Πηγή χρηματοδότησης
Πράσινο Ταμείο ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ)
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Απαλλοτρίωση γης εφόσον κριθεί απαραίτητο αδειοδότηση μικρών υδραυλικών έργων
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Αποτυχία εξασφάλισης ικανών οικολογικών (υδραυλικών) συνθηκών για την αποκατάσταση των επιλεγμένων εκτάσεων
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Αναμένεται κοινωνική αποδοχή
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Στις ΕΖΔ GR2520002 και GR2520003 ο Τ.Ο. 92Α0 αποτελεί το μοναδικό παρυδάτιο τύπο οικοτόπου με δενδρώδη δομή. Όμως παρουσιάζει ένα ξεκάθαρο υπολειμματικό χαρακτήρα και καταλαμβάνει έκταση σαφώς μικρότερη από την επιθυμητή τιμή αναφοράς, ενώ το πρότυπο εξάπλωσής του είναι κατακερματισμένο. Τα παραπάνω οδηγούν στην εκτίμηση κακού βαθμού διατήρησης καθώς ο τύπος οικοτόπου υπολείπεται της τυπικής δομής. Επιτόπιες παρατηρήσεις κατά την υλοποίηση σχετικού έργου (βλέπε σχετική βιβλιογραφία) έδειξαν πως εντός του εύρους εξάπλωσης του τύπου οικοτόπου και στις δύο ΕΖΔ είναι δυνατή και προτείνεται η αύξηση της έκτασης που καταλαμβάνει ο τύπος οικοτόπου ώστε να επιτευχθεί η ικανοποιητική τιμή αναφοράς εντός των ΕΖΔ και παράλληλα να επιτευχθεί και ο στόχος διατήρησης αναφορικά με την έκταση του τύπου οικοτόπου. Το έργο πρέπει να υλοποιηθεί σε δύο φάσεις: Η Φάση Α' περιλαμβάνει όλες τις αναγκαίες μελέτες για την επιλογή των πλέον κατάλληλων θέσεων στις οποίες θα γίνει η αποκατάσταση του τύπου οικοτόπου. Αυτές οι θέσεις πρέπει να εξασφαλίζουν τα απαιτούμενα οικολογικά χαρακτηριστικά, να επιτρέπουν την αύξηση, εκτός από την έκταση, και του βαθμού συνεκτικότητας του τύπου οικοτόπου. Επίσης σε αυτή τη δράση θα συλλεγεί και καλλιεργηθεί κατάλληλο φυτευτικό υλικό από τα διάφορα είδη του γένους <i>Salix</i> που απαντούν στην περιοχή κι θα χρησιμοποιηθούν στις δράσεις αποκατάστασης.

Η Φάση Β' περιλαμβάνει την υλοποίηση δράσεων που αφορούν στην αποκατάσταση του τύπου οικοτόπου 92Α0 στις εκτάσεις που θα επιλεγούν στην Φάση Α', είτε με την περίφραξη και την προστασία από εξωτερικές επεμβάσεις είτε μέσω της φύτευσης και σποράς ειδών *Salix* και *Populus*. Στη Β' Φάση του έργου επίσης θα υλοποιηθούν και τυχόν τεχνικά έργα μικρής κλίμακας (κανάλια, εκχερσώσεις) τα οποία θα κριθούν απαραίτητα για την εξασφάλιση των κατάλληλων οικολογικών συνθηκών για την επιτυχία της αποκατάστασης.

Σχετική βιβλιογραφία:

Ξυστράκης Φ., Δουλγέρης Χ, Πλένιου Μ, Φωτάκης Δ, Καρμίρης Η., Ηλίας Α & Τσιουρλής Γ. 2021: Εκτίμηση περιβαλλοντικών συνθηκών για την υποστήριξη διαχειριστικών δράσεων: Προκαταρκτική εκτίμηση για επεμβάσεις βελτίωσης της κατάστασης διατήρησης του Τύπου Οικοτόπου 92Α0 και της εξάπλωσης εμφάνισής του – Τελικό παραδοτέο. Ελληνικός Γεωργικός Οργανισμός ΔΗΜΗΤΡΑ, Ινστιτούτο Δασικών Ερευνών, Θεσσαλονίκη, σελ. 99

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Αριθμός κατάλληλων θέσεων στις οποίες δύναται να γίνει η αποκατάσταση του τύπου οικοτόπου
2. Αριθμός ατόμων από τα διάφορα είδη που συλλέχθηκαν και καλλιεργήθηκαν για την δράση αποκατάστασης
3. Έκταση αποκατάστασης του τύπου οικοτόπου 92Α0
4. Αριθμός και έκταση περιοχής υλοποίησης τυχόν τεχνικών έργων μικρής κλίμακας (κανάλια, εκχερσώσεις)
5. Βαθμός υλοποίησης διαχειριστικών μέτρων και τυχόν τεχνικών έργων μικρής κλίμακας (κανάλια, εκχερσώσεις)

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CF0304
Ονομασία Μέτρου:
Ρύθμιση αναρριχητικής δραστηριότητας μέσω καταγραφής διαδρομών, εκτίμηση συμβατότητας δραστηριότητας με διατήρηση ειδών και Τ.Ο, προτάσεων δυνητικών θέσεων διάνοιξης νέων διαδρομών και δράσεων ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης - συμμετοχής.
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Χάραξη νέων και οργάνωση υφιστάμενων αναρριχητικών διαδρομών σε θέσεις που θα επιφέρουν τη λιγότερη δυνατή όχληση στα προστατευτέα αντικείμενα. Προσδιορισμός θέσεων απαγόρευσης αναρρίχησης και θέσεων για δυνητικές νέες διαδρομές. Δράσεις ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης - εθελοντικής συμμετοχής.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CF03
Τύπος του μέτρου:
Κανονιστικό / Ενημερωτικό / Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2530001, GR2530006, GR2510004
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Αναρριχητικά πεδία και αναρριχητικές διαδρομές. Τ.Ο. 8210. Περιοχές με βράχια στο σύνολο της προστατευόμενης περιοχής.
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Τ.Ο. 8210 Falco naumanni Προστατευόμενα, ενδημικά, σπάνια και απειλούμενα είδη χλωρίδας με ασβεστολιθικά ενδιαιτήματα Είδη ορνιθοπανίδας που φωλιάζουν στα βράχια της περιοχής
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.5.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.1.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
F07
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών Διαχείριση επισκεπτών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Μέτρια: Απαιτείται τεκμηρίωση αναφορικά με τις ακριβείς επιδράσεις της αναρριχητικής δραστηριότητας στους τύπους οικοτόπων και τα τυπικά τους είδη καθώς και στα είδη υπό προστασία στην περιοχή.

Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
5 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
5 έτη (1ο έως 5ο έτος εφαρμογής) : Φάση Α': 0 - 1,5 έτος Φάση Β': 1,5 - 3 έτη Φάση Γ': 4-5 έτη Φάση Δ': 5 έτος
Χρονικό βάθος απόδοσης:
3
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25301CF0305
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ / Αναρριχητικοί/ορειβατικοί σύλλογοι & ομοσπονδία ορειβατών/αναρριχητών
Εκτιμώμενο Κόστος
50.000 €
Πηγή χρηματοδότησης
Πράσινο Ταμείο Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Πελοποννήσου (ΠΕΠ) LIFE
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Έκδοση ρύθμισης για χωρικό ή / και χρονικό περιορισμό της δραστηριότητας εφόσον απαιτηθεί. Για την αποτελεσματική εφαρμογή του μέτρου πρέπει να υπάρχει συναίνεση μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων (ορειβατικοί και αναρριχητικοί σύλλογοι, αναρριχητές). και ενημέρωση των αναρριχητών. Θεσμοθέτηση αναρριχητικών πεδίων
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Το μέτρο έχει τοπική εφαρμογή και δεν αναμένεται να εμφανίζει τεχνικές ή οικονομικές δυσχέρειες
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Για την αποτελεσματική εφαρμογή του μέτρου πρέπει να υπάρχει συναίνεση μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων (ορειβατικοί και αναρριχητικοί σύλλογοι, αναρριχητές). και ενημέρωση των αναρριχητών. . Εκτιμάται ότι δεν θα επιφέρει δυσχέρεια στους χρήστες, μέσα από συνεργασία και με χρήση εργαλείων ενημέρωσης, αυσιθητοποίησης, εθελοντικής συμμετοχής των χρηστών.
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης

Στόχος αυτής της δράσης είναι: (α) Η καταγραφή των αναρριχητικών διαδρομών και η εκτίμηση της συμβατότητας της δραστηριότητας της αναρρίχησης με τη διατήρηση ειδών χλωρίδας και ορνιθοπανίδας και με την διατήρηση δομών και λειτουργιών του τύπου οικοτόπου 8210, (β) η κατάργηση υφιστάμενων διαδρομών, εφόσον αυτό κριθεί απαραίτητο, και η χάραξη νέων προς αυτών που θα καταργηθούν, (γ) Η συστηματική ενημέρωση των αναρριχητών αναφορικά με τα προστατευτέα αντικείμενα της περιοχής και η σχέση τους με τη δραστηριότητα της αναρρίχησης και (δ) η εμπλοκή των αναρριχητών της περιοχής στην ενεργό διατήρησης των πληθυσμών συγκεκριμένων φυτικών ειδών και ειδών ορνιθοπανίδας.

Η δράση προϋποθέτει τη στενή συνεργασία όλων των ενδιαφερόμενων μερών που ασχολούνται με τη διατήρηση των τύπων οικοτόπων και ειδών και την αναρρίχηση ώστε να προκύψει μια κοινά αποδεκτή λύση, η οποία θα εφαρμοστεί στην πράξη. Η δράση διακρίνεται σε 4 φάσεις: Φάση Α:

- Καταγραφή και αποτύπωση των αναρριχητικών πεδίων και όλων των αναρριχητικών διαδρομών στην περιοχή. Εκτίμηση της αναρριχητικής δραστηριότητας στις διαδρομές. Για την καταγραφή των διαδρομών θα αντληθούν στοιχεία από τις δημοσιευμένες διαδρομές και θα υπάρξει συνεργασία με τους τοπικούς συλλόγους. Χαρτογράφηση των διαδρομών και αποτύπωση βασικών στοιχείων αυτών, όπου αυτά είναι διαθέσιμα. Ενδεικτικά αναφέρονται: εποχή αναρρίχησης ανά διαδρομή, υψόμετρο (< ή > 1000μ.), βαθμός δυσκολίας, αναρριχητικό πεδίο κ.λπ.).
- Αναλυτική καταγραφή τύπων οικοτόπων και ειδών χλωρίδας και ορνιθοπανίδας στις διαδρομές και τα πεδία που έχουν καταγραφεί
- Εκτίμηση του βαθμού επίδρασης της κάθε διαδρομής στο προστατευτέο αντικείμενο. Εντοπισμός διαδρομών που τυχόν διασχίζουν τον πυρήνα της εξάπλωσης σπάνιων και απειλούμενων ειδών χλωρίδας και προκαλούν έντονες διαταραχές στο προστατευτέο αντικείμενο, συμπεριλαμβανομένου του Τ.Ο. 8210 και των ειδών ορνιθοπανίδας.

Παραδοτέα:

- A.1 Έκθεση και βάση δεδομένων με τα υφιστάμενα αναρριχητικά πεδία και τις αναρριχητικές διαδρομές
- A.2 Έκθεση εκτίμησης της επίδρασης των υφιστάμενων διαδρομών στο προστατευτέο αντικείμενο
- A.3 Κρίσιμες θέσεις ενδιαιτημάτων ειδών χλωρίδας και ορνιθοπανίδας που διασχίζονται από υφιστάμενες διαδρομές και προτάσεις για θέσεις όπου θα πρέπει να μην ασκείται αναρριχητική δραστηριότητα.

Φάση Β: Συνεργασία με ορειβατικούς συλλόγους και παροχή σε αυτούς υλικών με στόχο τη διάνομιξη και οργάνωση νέων διαδρομών σε θέσεις όπου η άσκηση της αναρρίχησης δεν είναι ασύμβατη με τη διατήρηση των προστατευτέων αντικειμένων. Η χάραξη νέων θέσεων μπορεί να συνοδεύεται από διάνομιξη νέων μονοπατιών για πρόσβαση στις θέσεις αυτές και δημιουργία υποδομών (θέσεις στάθμευσης) σε θέσεις που αυτό είναι εφικτό.

Παραδοτέα:

- B.1: Έκθεση και χαρτογράφηση κατάλληλων εν δυνάμει θέσεων για τη διάνομιξη νέων διαδρομών
- B.2: Μελέτη για την διάνομιξη μονοπατιού πρόσβασης, χωροθέτηση θέσης στάθμευσης και υποστηρικτικής υποδομής (εφόσον απαιτείται, κυρίως για νέο αναρριχητικό πεδίο)

Φάση Γ: Η φάση αυτή περιλαμβάνει δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης. Δράσεις ενημέρωσης όλων των τοπικών χρηστών του χώρου (stakeholders) όπως τοπικοί ορειβατικοί, αναρριχητικοί σύλλογοι και αναρριχητές, αλλά και των ομοσπονδιών και υπερτοπικών χρηστών. Στη δράση περιλαμβάνονται:

- Εκπόνηση σχεδίου (action plan) για την ενημέρωση, την ευαισθητοποίηση και τη σήμανση των αναρριχητικών πεδίων και διαδρομών
- Προμήθεια και τοποθέτηση ενημερωτικών πινακίδων στις διαδρομές που επιτρέπεται η αναρρίχηση με στόχο την ενημέρωση αναφορικά με τις ορθές πρακτικές, αλλά και ενημερωτικές πινακίδες στις διαδρομές που θα απαγορευτούν αναφορικά με τους λόγους που πρέπει να αποτρέπεται η αναρρίχηση.
- Έκδοση ενημερωτικών φυλλαδίων και αφισών που αφορούν: α) τα αναρριχητικά πεδία και τις διαδρομές και πιθανές χωρικές απαγορεύσεις άσκησης της δραστηριότητας, β) τα σημαντικά

προστατευτέα αντικείμενα των βραχωδών οικοσυστημάτων (χλωρίδα, Τ.Ο., ορνιθοπανίδα) και γ) ορθές πρακτικές άσκησης των αναρριχητικών δραστηριοτήτων

- 1 ενημερωτική ημερίδα σε επίπεδο ομοσπονδίας και 1 σε επίπεδο τοπικό ώστε να ενημερωθεί μεγάλος αριθμός αναρριχητών από όλη τη χώρα.

- Ανακοινώσεις και αναρτήσεις στις ιστοσελίδες της Μονάδας Διαχείρισης Προστατευόμενης Περιοχής, της Ομοσπονδίας και των τοπικών συλλόγων

Παραδοτέα:

Γ.1 Έκθεση προγραμματισμού δράσεων

Γ.2 Προμήθεια και τοποθέτηση ενημερωτικών πινακίδων

Γ.3 Εκτυπωμένα ενημερωτικά φυλλάδια και αφίσες

Γ.4: Οργάνωση δύο ημερίδων και παραγωγή υλικού ενημέρωσης

Γ.5: Κείμενα ανακοινώσεων / newsletters για ανάρτηση στις ιστοσελίδες

Φάση Δ: Επίσης για λόγους ευαισθητοποίησης προτείνεται και η συστηματική προσπάθεια για τη ενεργή συμμετοχή των τοπικών συλλόγων αναρρίχησης στη διατήρηση των ειδών. Οι αναρριχητές μπορεί να συμμετέχουν στις διαδικασίες παρακολούθησης πληθυσμών καθώς έχουν άμεση πρόσβαση στα προστατευτέα αντικείμενα που έχουν ως ενδιαίτημα κατακόρυφους βράχους. Προτείνεται η οργάνωση «Αναρριχητική ημέρα παρακολούθησης προστατευόμενων ειδών» κατά την οποία αναρριχητές, οργανωμένα και με επιστημονική επίβλεψη, θα συμμετέχουν στην παρακολούθηση προστατευτέων αντικειμένων (ειδών χλωρίδας και ορνιθοπανίδας και τύπου οικοτόπου 8210) και θα προσφέρουν πληροφορίες που μπορεί να χρησιμοποιηθούν για την εφαρμογή της οδηγίας 92/43/ΕΕ.

Παραδοτέα:

Δ.1: Σύνταξη εκπαιδευτικού / ενημερωτικού υλικού με σκοπό την ενεργή συμμετοχή τοπικών συλλόγων αναρρίχησης στη διατήρηση των ειδών

Δ.2: Εκπαίδευση / ενημέρωση μελών τοπικών συλλόγων σε θέματα που σχετίζονται με προστατευόμενα είδη χλωρίδας και Τ.Ο. και θέματα παρακολούθησης και διατήρησης

Δ.3: Διοργάνωση πιλοτικής "Αναρριχητικής ημέρας παρακολούθησης προστατευόμενων ειδών"

Δ.4: Έκθεση σχετικά με την αποτελεσματικότητα και τα προβλήματα από τη διοργάνωση της πιλοτικής "Αναρριχητικής ημέρας παρακολούθησης προστατευόμενων ειδών"

Δ.5: Καθιέρωση "Αναρριχητικών ημερών παρακολούθησης προστατευόμενων ειδών"

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Πλήθος αναρριχητικών διαδρομών που θα χαραχτούν ή που θα ρυθμιστεί η χρήση τους

2. Πλήθος εκτυπωμένων φυλλαδίων

3. Πλήθος Ενημερωτικών πινακίδων

4. Πλήθος ημερίδων

5. Πλήθος ανακοινώσεων / newsletter

6. Αναρριχητική ημέρας παρακολούθησης προστατευόμενων ειδών (πιλοτική)

Κωδικός Μέτρου:
MM25301C10301
Ονομασία Μέτρου:
Παρακολούθηση εξάπλωσης ξενικών χωροκατακτητικών ειδών
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Μελέτη για την εγκατάσταση δικτύου παρακολούθησης ξενικών & χωροκατακτητικών ειδών στις προστατευόμενες περιοχές
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
C101, C103
Τύπος του μέτρου:
ενημερωτικά, παρακολούθηση, παρεμβάσεις με τη μορφή έργων
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520001, GR2520002, GR2530001, GR2530002, GR2530004
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Ολόκληρη η περιοχή
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Όλα τα προστατευτέα αντικείμενα
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.12.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
I01
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Υψηλό
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
Συνεχές (1 έτος ο καθορισμός της μεθοδολογίας παρακολούθησης)
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)

Φάση Α': Οργάνωση σχεδίου παρακολούθησης για τον έγκαιρο εντοπισμό ξενικών χωροκατακτητικών ειδών Φάση Β': Εφαρμογή παρακολούθησης με διετή συχνότητα
Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ Δασική Υπηρεσία Δημοτικές, περιφερειακές αρχές Επιστημονικοί φορείς
Εκτιμώμενο Κόστος
Φάση Α', 30.000€: Οργάνωση σχεδίου παρακολούθησης Συνεχής παρακολούθηση: 6.000€/διετία: Παρακολούθηση εμφάνισης ξενικών χωροκατακτητικών ειδών, σύμφωνα με το σχέδιο παρακολούθησης.
Πηγή χρηματοδότησης
Πράσινο Ταμείο ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ)
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Αποδοχή σχεδιασμού μόνιμης παρακολούθησης
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Αναμένεται κοινωνική αποδοχή
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Η διαχείριση των ξενικών/χωροκατακτητικών ειδών διευκολύνεται από τον έγκαιρο εντοπισμό και εκτίμηση του πληθυσμού τους. Ο έγκαιρος εντοπισμός αφενός απαιτεί τη συστηματική και εντατική παρακολούθηση της περιοχής για τυχόν εμφάνιση ειδών ενδιαφέροντος (ξενικά, χωροκατακτητικά ή άλλα μη τυπικά είδη) σε θέσεις/περιοχές που συγκεντρώνουν χαρακτηριστικά που χαρακτηρίζουν τους διαδρόμους εξάπλωσής τους (βλέπε σχετική βιβλιογραφία). Η υλοποίηση του έργου αρχικά (Φάση Α') προϋποθέτει την οργάνωση του σχεδίου παρακολούθησης με την εγκατάσταση μόνιμων δειγματοληπτικών επιφανειών στις οποίες θα συλλέγονται δεδομένα αναφορικά με την παρουσία ξενικών/χωροκατακτητικών ειδών. Το σχέδιο παρακολούθησης μπορεί να βασιστεί εξολοκλήρου ή εν μέρη στο σχεδιασμό παρακολούθησης της κατάστασης διατήρησης των τύπων οικοτόπων (βλέπε σχετική ενότητα) ή να λάβει υπόψη τους "διαδρόμους εξάπλωσης" των ξενικών/χωροκατακτητικών ειδών και να προσαρμοστεί κατάλληλα. Επίσης, σε αυτή τη φάση πρέπει να δημιουργηθεί κατάλογος με τα είδη ενδιαφέροντος ανά ΕΖΔ αλλά και να εκπαιδευτούν κατάλληλα οι αξιολογητές ή το προσωπικό που θα είναι επιφορτισμένο με τη διαδικασία παρακολούθησης ώστε να διευκολυνθεί μετέπειτα η συνεχής παρακολούθηση. Σε αυτό το στάδιο θα εκπονηθεί και σχέδιο δράσης που θα αφορά

τις άμεσες δράσεις που θα ακολουθήσουν τον εντοπισμό κάποιου είδους ενδιαφέροντος. Κατά τη Β' Φάση υλοποίησης του έργου, και αν εντοπιστούν ξενικά/χωροκατακτητικά είδη μπορεί να προταθούν μέτρα για την εξάλειψη ή τον περιορισμό της εξάπλωσής τους, όπου αυτό κριθεί απαραίτητο.

Η οργάνωση σεμιναρίων σε ομάδες πολιτών με στόχο την ευαισθητοποίηση αλλά και την εμπλοκή τους στις διαδικασίες παρακολούθησης θα βοηθήσει στην υλοποίηση του μέτρου.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Arianoutsou M., Bazos I., Christopoulou A., Kokkoris Y., Zikos A., Zervou S. et al. (2021). Alien plants of Europe: introduction pathways, gateways and time trends. PeerJ, 9, e11270.

Arianoutsou M., Bazos I., Delipetrou P. & Kokkoris Y. (2010). The alien flora of Greece: taxonomy, life traits and habitat preferences. Biological Invasions, 12, 3525-3549.

Δημόπουλος Π., Μπαζός Ι., Κόκκορης Ι.Π., Ζωγραφίδης Α., Καραδήμου Ε., Καλλιμάνης Α.Σ. et al. (2020). Οδηγός Ξενικών Φυτικών Ειδών στην Ελλάδα και στο δίκτυο προστατευόμενων περιοχών Natura 2000. ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ και ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ (Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α.) - Πανεπιστήμιο Πατρών, Αθήνα.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Πλήθος θέσεων παρακολούθησης
2. Πλήθος ξενικών/χωροκατακτητικών ειδών που εντοπίζονται
3. Πλήθος σεμιναρίων αναφορικά με τα χωροκατακτητικά είδη
4. Πλήθος πολιτών που εμπλέκονται στον εντοπισμό και την εξάλειψη των ξενικών/χωροκατακτητικών ειδών

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CI0701
Ονομασία Μέτρου:
Παρακολούθηση και αντιμετώπιση μεταχρωματικού έλκους πλατάνου
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Εντατικός έλεγχος της εξάπλωσης του μεταχρωματικού έλκους του πλατάνου και τοπικές δράσεις αντιμετώπισής του
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CI07
Τύπος του μέτρου:
Κανονιστικό, Ενημερωτικό
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2530001
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Όλη η έκταση του Τ.Ο. 92C0
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Τ.Ο 92C0 <i>Lutra lutra</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.13.1, A.6.3
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.3.4, A.7.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
I05
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών Επικοινωνία, ενημέρωση και εκπαίδευση του κοινού
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Υψηλό επίπεδο τεκμηρίωσης (http://www.fria.gr/platanos/files/G-Tsopelas.pdf)
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
Συνεχές. Φάση Α 2 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)

Φάση Α' 2 έτη Φάση Β': Οργάνωση σχεδίου παρακολούθησης 1 έτος. Υλοποίηση παρακολούθησης συνεχής Φάση Γ': Οργάνωση σχεδίου δράσης 1 έτος. Υλοποίηση σχεδίου δράσης συνεχής
Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ Δασική Υπηρεσία
Εκτιμώμενο Κόστος
Φάση Α :Κόστος 15.000 € (Καθορισμός θεσμικών μέτρων. Συγκέντρωση υλικού για συγγραφή και παραγωγή και διοργάνωση σεμιναρίων σε δήμους κ.ο.κ) Φάση Β: Κόστος 5.000 € (Οργάνωση σχεδίου παρακολούθησης εξάπλωσης της ασθένειας + 5.000€ / έτος κόστος εφαρμογής το οποίο περιλαμβάνει καύσιμα, μετακινήσεις και αναλύσεις για την εξακρίβωση της παρουσίας του παθογόνου σε συλλεγμένα δείγματα) Φάση Γ: 10.000€ για την εκπόνηση του σχεδίου και 10.000 €/έτος για δράσεις περιορισμού της εξάπλωσης του παθογόνου. 30.000€ + 10.000€/έτος
Πηγή χρηματοδότησης
Πράσινο Ταμείο ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ)
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Κανονιστικό πλαίσιο (θεσμοθέτηση προδιαγραφών) για υλοτομίες και δασοκομικούς χειρισμούς στον 92C0
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Αναμένεται κοινωνική αποδοχή λόγω αντιμετώπισης μίας ασθένειας που καταστρέφει τα πλατανοδάση. Οι δράσεις ενημέρωσης των όσων ασκούν δασοκομικές εργασίες και υλοτομίες, εκτιμάται ότι θα βοηθήσει την εφαρμογή των θεσμικών ρυθμίσεων
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Η ασθένεια έχει προκαλέσει τεράστιες καταστροφές στην Ελλάδα, κυρίως στην Ήπειρο αλλά πλέον και αλλού. Ο παθογόνος μύκητας (<i>Ceratocystis platani</i>) προκαλεί ξαφνικό μαρασμό τμήματος της κόμης που τελικά οδηγεί στη θανάτωση του ατόμου. Ο μύκητας εισβάλλει από πληγές στο φλοιό των κλάδων, του κορμού και των ριζών αλλά και μεταδίδεται με επαφή και συνένωση των ριζών μεταξύ γειτονικών δένδρων. Η ασθένεια δύσκολα αντιμετωπίζεται. Η χημική καταπολέμηση είναι συχνά αναποτελεσματική. Καθώς κύριος παράγοντας μετάδοσης της ασθένειας είναι οι ανθρωπογενείς δραστηριότητες, η διασπορά μπορεί να περιοριστεί με τη λήψη προληπτικών

φυτοπροστατευτικών μέτρων. Επίσης, τα προσβεβλημένα δένδρα καθώς και τα γειτονικά τους που είναι ύποπτα προσβολής πρέπει να υλοτομούνται και αν είναι δυνατόν να εκριζώνονται. Σε νέες εστίες προσβολής, η αντιμετώπιση της ασθένειας είναι περισσότερο αποτελεσματική όταν γίνει έγκαιρη διάγνωση και ο αριθμός των ασθενών δένδρων είναι περιορισμένος.

Η δράση αυτή περιλαμβάνει τρεις φάσεις:

Φάση Α': Περιλαμβάνει:

α) Σύνταξη δέσμης θεσμικών μέτρων που θα καθορίζουν τις επιτρεπόμενες δραστηριότητες δασοκομικών χειρισμών και υλοτομιών στον τύπο οικοτόπου 92C0 με ορισμό σαφών προδιαγραφών. Ενδεικτικό θεσμικό μέτρο που πρέπει να ληφθεί είναι η απαγόρευση διακίνησης πολλαπλασιαστικού υλικού προερχόμενο από περιοχές που υπάρχει η ασθένεια και ξυλείας από προσβεβλημένα άτομα.

β) Η φάση αυτή περιλαμβάνει την υλοποίηση ενημερωτικών ενέργειων σε δήμους, κοινότητες και υλοτομικούς συνεταιρισμούς αναφορικά με τις επιτρεπόμενες δραστηριότητες και τα πρωτόκολλα που πρέπει να τηρούνται. Υλοτομίες ή δασοκομικές δραστηριότητες πρέπει να υλοποιούνται μόνο από συνεργεία στα οποία έχει προηγηθεί επισταμένη ενημέρωση αναφορικά με τα πρωτόκολλα φυτοπροστασίας που πρέπει να τηρούνται.

Περιλαμβάνονται:

- Εκπόνηση σχεδίου (action plan) για την ενημέρωση των εμπλεκόμενων με δασοκομικούς χειρισμούς και υλοτομίες φορέων και χρηστών (stakeholders)
- Συγκέντρωση και συγγραφή υλικού ενημέρωσης για χρήση στις ενέργειες ενημέρωσης
- Έκδοση ενημερωτικών φυλλαδίων ή οδηγού με τα θεσμικά μέτρα και τα πρωτόκολλα για την άσκηση των δραστηριοτήτων
- Διοργάνωση σεμιναρίων στους Δήμους με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων φορέων. Λήψη πιστοποιητικού συμμετοχής στο σεμινάριο.
- Ανακοινώσεις και αναρτήσεις στις ιστοσελίδες της Μονάδας Διαχείρισης Προστατευόμενης Περιοχής, της Δασικής Υπηρεσίας, της Περιφέρειας και των Δήμων.

Παραδοτέα:

A.1 Θεσμικά μέτρα με αναλυτικές προδιαγραφές για τις δραστηριότητες δασοκομικών χειρισμών και υλοτομιών στον τύπο οικοτόπου 92C0

A.2 Έκθεση προγραμματισμού δράσεων ενημέρωσης

A.3 Εκτυπωμένα ενημερωτικά φυλλάδια ή οδηγοί

A.4: Οργάνωση σεμιναρίων και παραγωγή υλικού ενημέρωσης

A.5: Κείμενα ανακοινώσεων / newsletters για ανάρτηση στις ιστοσελίδες

Φάση Β': Εκπόνηση και εφαρμογή σχεδίου εντατικής παρακολούθησης (ετήσια) της εξάπλωσης της ασθένειας τόσο σε ήδη γνωστές θέσεις προσβολής όσο και ευρύτερα στην έκταση που καταλαμβάνει ο τύπος οικοτόπου 92C0 στις ΕΖΔ για τον έγκαιρο εντοπισμό νέων θέσεων προσβολής.

Παραδοτέα:

B.1: Οργάνωση σχεδίου παρακολούθησης εξάπλωσης της ασθένειας

B.2: Έκθεση δράσεων εφαρμογής του σχεδίου παρακολούθησης

B.3: Αποτελέσματα αναλύσεων για την εξακρίβωση της παρουσίας του παθογόνου σε συλλεγμένα δείγματα

Φάση Γ': Εκπόνηση και υλοποίηση σχεδίου δράσης για τις περιπτώσεις που εντοπιστούν θέσεις με προσβολή. Το σχέδιο θα περιλαμβάνει:

- Τις άμεσες δράσεις που πρέπει να ληφθούν σε περίπτωση εντοπισμού προσβολής, με εναλλακτικές ανάλογα με την έκταση αυτής.
- Οδηγίες για υλοτομία και εκρίζωση προσβεβλημένων δέντρων καθώς και γειτονικών τους. Οδηγίες που θα ληφθούν υπόψη είναι αναρτημένες στην ιστοσελίδα του ΥΠΑΑΤ (http://www.minagric.gr/greek/agro_pol/DASIKA/Platanos/Platanos3.htm).

Παραδοτέα:

B.2: Έκθεση εφαρμογής του σχεδίου δράσης

Γ.1: Σχέδιο δράσης για τις περιπτώσεις που εντοπιστούν θέσεις με προσβολή

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Πλήθος προσβεβλημένων ατόμων που εντοπίζονται

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CL0101
Ονομασία Μέτρου:
Αύξηση της έκτασης του Τ.Ο. 3150
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Αύξηση της έκτασης του Τ.Ο. 3150 μέσω του περιορισμού της εξάπλωσης του Τ.Ο. 72Α0 (καλαμώνες)
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CL01
Τύπος του μέτρου:
κανονιστικό, παρεμβάσεις με τη μορφή έργου
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2530002
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Ολόκληρη η περιοχή
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
3150 Ορνιθοπανίδα
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.2.1, A.2.2, A.2.3, A.3.1, A.3.2, A.3.6, A.4.1, A.4.2, A.4.3
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.1.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Υψηλό
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
Συνεχές (2 έτη: Καθορισμός και υλοποίηση θεματικών ενοτήτων περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης)
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Φάση Α': Καθορισμός και οργάνωση θεματικών ενοτήτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης

Χρονικό βάθος απόδοσης:
1
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25301CA1501
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ Περιφέρεια/Περιφερειακή ενότητα Επιστημονικοί φορείς
Εκτιμώμενο Κόστος
Πηγή χρηματοδότησης
Πράσινο Ταμείο ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ) LIFE
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Έγκριση του σχεδίου διαχείρισης υδάτων στη λ. Στυμφαλία
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Το "Στυμφαλιακό ζήτημα" που αφορά τη διαχείριση των νερών της Λ. Στυμφαλίας αποτελεί σημαντικό εμπόδιο στην εφαρμογή οποιοδήποτε μέτρου που περιλαμβάνει τη διαχείριση των υδάτων
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Αναμένεται κοινωνική αποδοχή
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Η διαχείριση των υδάτων στη λίμνη Στυμφαλία αποτελεί το κυρίαρχο πρόβλημα του φυσικού αλλά και του κοινωνικοοικονομικού περιβάλλοντος της λίμνης. Το πρόβλημα της διαχείρισης των υδάτων της λίμνης είναι διαχρονικό και έντονο και συνοψίζεται σε τρεις βασικούς άξονες που αλληλοεπιδρούν: (1.) Η λίμνη έχει δεχτεί και δέχεται προσχώσεις που μειώνουν το βάθος της (βλέπε πίεση L01), (2.) Στη λίμνη δεν υπάρχει σχέδιο διαχείρισης των υδάτων της και (3.) Τμήμα των υδάτων των πηγών της λίμνης διοχετεύεται στον κάμπο της Βόχας τροποποιώντας σημαντικά το υδατικό ισοζύγιο της λίμνης. Πιο συγκεκριμένα, σημαντικό μέρος των υδάτων της λεκάνης απορροής, και κατ' επέκταση της λίμνης, γίνεται μέσω της σήραγγας Σούρι προς την υδρολογική λεκάνη του π. Ασωπού. Το σημαντικότερο μέρος των υδάτων της λίμνης, αλλά και των τοπικών πηγών πριν ακόμα καταλήξουν στη λίμνη, κατευθύνεται νοτιοανατολικά προς τον Βοχαϊκό Χάνδακα, και στη συνέχεια εξέρχονται από την υδρολογική λεκάνη της λ. Στυμφαλίας στη θέση Σούρι και μεταφέρονται μέσω του Αδριάνειου υδραγωγείου προς την υδρολογική λεκάνη του π. Ασωπού, με απώτερο σκοπό την ικανοποίηση των αναγκών σε νερό στην παραθαλάσσια πεδινή περιοχή της Νεμέας. Η μείωση των διαθέσιμων υδάτων που καταλήγουν στη λίμνη φαίνεται να σχετίζεται με την επικράτηση και τη επέκταση του καλαμών (τύπος οικοτόπου εθνικού ενδιαφέροντος 72A0). Αναφορικά με την τροποποίηση του υδατικού ισοζυγίου, υπάρχουν πολλές μελέτες αναφορικά με τα προβλήματα και τα διαχειριστικά μέτρα που απαιτούνται για τον μετριασμό των επιπτώσεων

τους στο φυσικό περιβάλλον. Η πλέον πρόσφατη είναι η μελέτη που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του έργου LIFE «Αειφόρος Διαχείριση και Χρηματοδότηση της Βιοποικιλότητας των Υγροτόπων- Η περίπτωση της Λίμνης Στυμφαλίας» (LIFE12 NAT/GR/000275 – Life Stymfalia). Η περιγραφή και οι προτάσεις αντιμετώπισης του προβλήματος δίνονται στο σχέδιο διαχείρισης υδάτων (Παππάς *et al.* 2016) που έχει προκύψει από το παραπάνω πρόγραμμα. Παράλληλα με τη διαχείριση του υδατικού ισοζυγίου είναι απαραίτητη και η διαχείριση της έκτασης του καλαμών ο οποίος τα τελευταία έτη επεκτείνεται εις βάρος των ανοιχτών υδάτινων επιφανειών. Στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE (LIFE12 NAT/GR/000275 – Life Stymfalia) έχει προταθεί σχέδιο διαχείρισης του Καλαμών. Η Διαχείριση προβλέπει κοπές σε συγκεκριμένες περιόδους του έτους, έπειτα από σχεδιασμό, και χρήση των υπολειμμάτων της κοπής για παραγωγή ενέργειας σε τοπικό επίπεδο.

Προτείνεται η συνέχιση όλων των δράσεων που προτείνονται στο σχέδιο διαχείρισης που έχει εκπονηθεί στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE (LIFE12 NAT/GR/000275 – Life Stymfalia)

Σχετική βιβλιογραφία:

Παππάς Ε., Κατσιμάνης Ν., Συνοδινού Κ., Καρδακάρη Ν. & Μ. Ζ. (2016). Σχέδιο διαχείρισης για την προστατευόμενη περιοχή «Λίμνη Στυμφαλία» (ΕΖΔ/ ΖΕΠ GR2530002). ΟΙΚΟΜ ΕΠΕ Αθήνα, σελ. 150.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Έκταση διαχειριστικών μέτρων που εφαρμόζονται για την διαχείριση του υδατικού ισοζυγίου
2. Αριθμός και τυπολογία διαχειριστικών μέτρων που επιλέγονται διαχείριση του υδατικού ισοζυγίου
3. Ποσοστό υλοποίησης διαχειριστικών μέτρων που επιλέγονται διαχείριση του υδατικού ισοζυγίου

2 Μέτρα διατήρησης ειδών

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CA0503
Ονομασία Μέτρου:
Μελέτη διαχείρισης βοσκής σε συνάρτηση με το είδος <i>Lanius collurio</i>
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Χαρτογράφηση των επικρατειών του είδους στο οροπέδιο κατά την αναπαραγωγική περίοδο και καταγραφή του κτηνοτροφικού κεφαλαίου, αποτύπωση των περιοχών βόσκησης των διαφορετικών ειδών κτηνοτροφικών ζώων με τοποθέτηση κολλάρων τηλεμετρίας σε επιλεγμένα ζώα τον κοπαδιών και με επιτόπιες επισκέψεις και συνεντεύξεις με τους κτηνοτρόφους με τελικό στόχο την εξέταση της αιτιώδους σχέση βόσκησης/τύπου βόσκησης με την παρουσία του είδους.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CA05
Τύπος του μέτρου:
Παρεμβάσεις με τη μορφή έργων
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2530006
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Οροπέδιο Ζήρειας
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Αετομάχος (<i>Lanius collurio</i>)
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.1.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.1.1, A.2.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
A09
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διαχείρισης λιβαδιών Μέτρα διαχείρισης γεωργικών εκτάσεων
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Μέτρια
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης

Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
3 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Έτος 0-1 καταγραφές πεδίου για το είδος <i>Lanius collurio</i> , έτος 0-1.5 καταγραφή βόσκησης, έτος 1.5-3 ανάλυση αποτελεσμάτων, συγγραφή μελέτης, παρουσίαση αποτελεσμάτων σε συνέδριο
Χρονικό βάθος απόδοσης:
1
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
2
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ
Εκτιμώμενο Κόστος
65.000 €
Πηγή χρηματοδότησης
Υπουργείο Γεωργίας/Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης, ΕΣΠΑ, εργαλεία Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Καινοτομίας, πρόγραμμα LIFE
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Πέρα από τα συνήθη προβλήματα μιας έρευνας πεδίου η συγκεκριμένη δράση προϋποθέτει και την συνεργασία των τοπικών χρηστών γης και δη των κτηνοτρόφων. Αν και αυτό μπορεί αρχικά να φανεί δύσκολο, με διάλογο οι όποιες αντιστάσεις θα πρέπει να καμφθούν, ενώ θα πρέπει να ενημερωθούν και οι χρήστες γης για τα πλεονεκτήματα της αειφορικής εκμετάλλευσης του βοσκοτόπου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Μέτρια. Έως τώρα τα σχέδια διαχείρισης βοσκής στην χώρα έχουν μείνει στα χαρτιά και στην ύπαιθρο επικρατεί ο εμπειρικός τρόπος. Παρόλα αυτά είναι πάγιο αίτημα των περισσότερων κτηνοτρόφων η ύπαρξη ενός ξεκάθਾਰου και εφαρμόσιμου σχεδίου διαχείρισης βοσκής. Η προσθήκη την έννοιας της βιοποικιλότητας σε αυτά θα δώσει πρόσθετη αξία τόσο στην περιοχή όσο και στο κτηνοτροφικό προϊόν.
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Η διαχείριση της βόσκησης είναι ένα πάγιο πρόβλημα της υπαίθρου της χώρας που επηρεάζει τον πρωτογενή τομέα και πολλές φορές φέρνει σε αντιπαράθεση τους τοπικούς χρήστες γης ενώ μπορεί να υποβαθμίζει τον βióτοπο. Η πορεία προς μια αειφορική εκμετάλλευση των βοσκοτικών επιφανειών είναι μονόδρομος για την διατήρηση ενός υψηλού επιπέδου κτηνοτροφικών προϊόντων και την επιβίωση της κτηνοτροφίας ειδικά της παραδοσιακής και εκτατικής. Η βοσκή είναι μια δραστηριότητα που μπορεί να επηρεάσει την βιοποικιλότητα τόσο με την εξάσκηση της όσο και με την απουσία της. Ειδικά το είδος <i>Lanius collurio</i> είναι συνυφασμένο με περιοχές με αειφορική βόσκη που δημιουργούν εκτάσεις με αραιά δέντρα. Στον παρόν μέτρο θα πραγματοποιηθεί μια μελέτη αειφορικής διαχείρισης βοσκής στο οροπέδιο της Ζήρειας,

λαμβάνοντας υπόψιν την βιοποικιλότητα και συγκεκριμένα το είδος *Lanius collurio* που είναι είδος χαρακτηρισμού της περιοχής. Τον πρώτο χρόνο της μελέτης θα χαρτογραφηθούν όλες οι επικράτειες του είδους στο οροπέδιο με συνδυασμό μεθόδων point counts και transect lines κατά την αναπαραγωγική περίοδο. Θα ποσοτικοποιηθούν επίσης τα στοιχεία του περιβάλλοντος ώστε να προκύψει ένα μοντέλο κατανομής είδους (Species Distribution Model). Επίσης θα καταγραφεί το κτηνοτροφικό κεφάλαιο που βόσκει στην περιοχή καθ' όλη την διάρκεια του έτους, ενώ θα πρέπει να αποτυπωθούν/μοντελοποιηθούν οι περιοχές βόσκησης των διαφορετικών ειδών κτηνοτροφικών ζώων. Αυτό προτείνεται με την τοποθέτηση κολλάρων τηλεμετρίας σε επιλεγμένα ζώα των κοπαδιών καθώς και με επιτόπιες επισκέψεις και συνεντεύξεις με τους κτηνοτρόφους. Στην συνέχεια θα συγκριθεί το μοντέλο κατανομής του είδους με το μοτίβο βόσκησης, ώστε να εξεταστεί αιτιώδης σχέση βόσκησης/τύπου βόσκησης (πχ από βοοειδή, μέτριας έντασης) με την παρουσία του είδους. Ως τελικό παραδοτέο η μελέτη θα πρέπει να καταλήγει σε πρόταση βέλτιστης βόσκησης με γνώμονα τόσο την αειφορία όσο και την ευρωστία του είδους. Τέλος όλα τα αποτελέσματα της μελέτης θα πρέπει να παρουσιαστούν σε ένα επιστημονικό συνέδριο ή/και σε ένα επιστημονικό περιοδικό.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Αριθμός διαχειριστικών δράσεων που υλοποιούνται
2. Έκταση με παρουσία του είδους *Lanius collurio* που υλοποιούνται διαχειριστικά μέτρα

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CA0601
Ονομασία Μέτρου:
Εγκατάσταση περιφράξης και ενημερωτικών πινακίδων σε επιλεγμένες θέσεις παρουσίας του είδους <i>Biebersteinia orphanidis</i>
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Περιφράξη των σήμερα γνωστών πληθυσμών του είδους καθώς και εκείνων που πιθανά να εντοπιστούν κατά την υλοποίηση του μέτρου Bieb_01 προς αποφυγή της βόσκησης των υπέργειων τμημάτων του φυτού από οικόσιτα ζώα (αιγοπρόβατα), στην περίπτωση κυρίως που δεν θα είναι δυνατή η εφαρμογή του μέτρου Bieb_04 ή η εφαρμογή του κριθεί αναποτελεσματική.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CA06
Τύπος του μέτρου:
Παρεμβάσεις με τη μορφή έργων
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2530001, GR2530004
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Σε επιλεγμένες θέσεις εντός της ΟΧΕ, όπου εντοπίζονται οι πληθυσμοί του είδους.
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Biebersteinia orphanidis</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.8.3, A.9.2, A.8.4, A.9.3
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
A09, G09
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διαχείρισης ειδών, Μέτρα διαχείριση λιβαδιών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Η βόσκηση απειλεί το είδος, όπως προκύπτει και από τη σχετική βιβλιογραφία: Phitos, D., Strid, A., Snogerup, S. & Greuter, W (eds.). 1995. The Red Data Book of Rare and Threatened Plants of Greece. WWF. Athens; Vassiliades, D. & Yannitsaros, A. 2000. Orphanides's best discovery. Bot. Chron. 13: 241-248; Φοίτος Δ., Κωνσταντινίδης Θ., Καμάρη Γ. 2009 (Επιμ. Εκδ.). Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων των Σπάνιων και Απειλούμενων Ειδών της Ελληνικής Χλωρίδας. Τόμος 1 (Α-Δ). Ελληνική Βοτανική Εταιρεία. Πάτρα.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης

Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
6 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Η ακριβής οριοθέτηση των προς περίφραξη θέσεων θα πραγματοποιηθεί όταν υπάρχουν επαρκή δεδομένα από το μέτρο MM25301CW0208. Στη συνέχεια είναι δυνατή η άμεση εγκατάσταση των περιφράξεων. Η ακριβής οριοθέτηση θα πρέπει να γίνει κατά τη διάρκεια που το φυτό διατηρεί υπέργεια βλάστηση (από την άνοιξη μέχρι τα μέσα/τέλη καλοκαιριού).
Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25301CW0308, MM25301CW0209
Προτεραιότητα μέτρου:
2
Φορέας υλοποίησης:
Φορέας Διαχείρισης
Εκτιμώμενο Κόστος
10.000 €
Πηγή χρηματοδότησης
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν αναμένονται τεχνικές ή οικονομικές δυσχέρειες στην εφαρμογή του μέτρου.
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Αναμένεται περιορισμένη δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου, κυρίως από τους κτηνοτρόφους της περιοχής
Άλλες πληροφορίες
Το μετρώ αυτό είναι συμπληρωματικό του μέτρου Bieb_04. Η υλοποίησή του απαιτεί παρεμβάσεις στο τοπίο, λόγω της τοποθέτησης περίφραξης, ενώ επιπλέον υπάρχει ο κίνδυνος εγκατάστασης κοινοτήτων ξυλωδών φυτών εντός της περίφραξης. Αυτό θα είχε ως αποτέλεσμα την αλλοίωση του λιβαδικού χαρακτήρα της περιοχής και πιθανά τον εκτοπισμό του είδους <i>Biebersteinia orphanidis</i> . Για τους λόγους αυτούς, η υλοποίηση του συγκεκριμένου μέτρου προτείνεται μόνο σε περίπτωση αδυναμίας εφαρμογής διαχειριστικού σχεδίου της βόσκησης. Σημείωση: στη σχετική βιβλιογραφία αναφέρεται ότι το είδος αυτό διαθέτει αδιάβροχο σπέρματικό περιβλήμα. "Παραμένει άγνωστος ο τρόπος με τον οποίο τα αδιάβροχα σπέρματα της <i>B. orphanidis</i> απορροφούν νερό υπό συνθήκες πεδίου" (Κουτσοβούλου Κ., Βασιλειάδης Δ., Γιαννίτσaros Α., Θάνος Κ.Α. 2005. Η φύτευση των σπερμάτων της <i>Biebersteinia orphanidis</i> Boiss. Πρακτικά 10ου Πανελληνίου Συνεδρίου Ελληνικής Βοτανικής Εταιρείας, σελ. 131-137. Ιωάννινα, 5-8 Μαΐου 2005.). Δεν μπορεί επομένως να αποκλειστεί η ανάγκη τραυματισμού του σπέρματικού περιβλήματος στον πεπτικό σωλήνα φυτοφάγων ζώων. Εάν αυτό επαληθευτεί, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη για τον προσδιορισμό της εποχής κατά την οποία θα βόσκονται οι περιφραγμένες περιοχές.
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης

Το συγκεκριμένο μέτρο αποσκοπεί στον αποκλεισμό των φυτοφάγων ζώων αλλά και των ανθρώπων από τις θέσεις με τους μεγαλύτερους υποπληθυσμούς του είδους *Biebersteinia orphanidis*. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού θα εγκατασταθεί φιλική προς το τοπίο περίφραξη (π.χ. ξύλινη) σε θέσεις που θα προσδιοριστούν με βάση τα αποτελέσματα του μέτρου Bieb_01. Επικουρικά θα τοποθετηθούν πινακίδες ενημέρωσης του κοινού. Σημαντικό είναι οι θέσεις εντός της περίφραξης να βόσκονται ελεγχόμενα μία φορά το χρόνο, την περίοδο μετά τη διασπορά των σπερμάτων και πριν την κάλυψη της περιοχής από χιόνια, για την αποφυγή της διαδοχής των λιβαδικών κοινοτήτων από κοινότητες ξυλωδών φυτών.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Έκταση περιφραγμένης επιφάνειας. Για τον οικότοπο θα εξετάζεται σε δειγματοληπτικές επιφάνειες η χλωριδική ποικιλότητα και η σύνθεση της βλάστησης. Επίσης θα ελέγχεται η περίφραξη για τυχόν φθορές που θα πρέπει να επισκευάζονται άμεσα.

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CA1602
Ονομασία Μέτρου:
Αποτύπωση θέσεων αναπαραγωγής και πιέσεων στους πληθυσμούς του αλπικού τρίτωνα και δημιουργία τεχνητών λιμνών
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Αποφυγή χρήσης λιμνών και πηγών του οροπεδίου Ζήρειας (κυρίως Λίμνη Μεγαγιάννη, μεγάλη βρύση, Λυκολάγκαδο, ίσως λίμνη Δασίου) από βοοειδή. Οι τελικές περιοχές καθώς και η χρονική περίοδος εφαρμογής των μέτρων θα πρέπει να καθορισθεί μετά από μελέτη βάσης (μέτρο MM25301CW0210).
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CA02,CA08,CA09,CA10,CA15
Τύπος του μέτρου:
Παρεμβάσεις με τη μορφή έργων
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2530001
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
οροπέδιο Ζήρειας
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Ichthyosaura alpestris</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.1.2, A.4.1, A.4.2
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.6.4, A.6.5
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
A14
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Υπάρχει αντίστοιχη τεχνητή υδατοσυλλογή στον εθνικό δρυμό Οίτης (Λιβαδιές) που αποτελεί αναπαραγωγικό ενδιαιτήμα του αλπικού τρίτωνα της περιοχής
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
3 έτη (3ο - 5ο έτος)

Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
3 έτη (3ο - 5ο έτος)
Χρονικό βάθος απόδοσης:
3
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25301CW0210
Προτεραιότητα μέτρου:
1
Φορέας υλοποίησης:
ΜΔΠΠ/ ΟΦΥΠΕΚΑ
Εκτιμώμενο Κόστος
50.000 €
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ - Πρόγραμμα «Αγροτική Ανάπτυξη» (ΠΑΑ) ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» (ΕΠΑνΕΚ) έργα LIFE
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Προκήρυξη διαγωνισμού για την ανάθεση των εργασιών. Αποδοχή σχεδιασμού μόνιμης παρακολούθησης
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Δεν αναμένονται δυσχέριες στην κοινωνική αποδοχή.
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Μετά την εκπόνηση μελέτης βάσης (MM25301CW0210) όπου θα πραγματοποιηθεί λεπτομερής αποτύπωση των θέσεων αναπαραγωγής καθώς και των πιέσεων στους πληθυσμούς του είδους, προτείνεται, η δημιουργία τεχνητών και προστατευμένων θέσεων αναπαραγωγής (τεχνητά λιμνία). Αυτά θα πρέπει να έχουν τέτοιες προδιαγραφές (θέση, σχήμα, περίφραξη, πηγή νερού, κ.α.) ώστε να εξασφαλίζουν την απρόσκοπτη αναπαραγωγή του είδους, με ζητούμενο την επιβίωση, αλλά και την αύξηση των πληθυσμών της περιοχής. Στην περίπτωση των ήδη γνωστών πληθυσμών, είναι δυνατόν να παρασχεθούν πιλοτικά προδιαγραφές για τη δημιουργία προστατευόμενων θέσεων αναπαραγωγής (λιμνίων). Στην περίπτωση του Λυκολάγαδου, αρκεί η προστασία του υπάρχοντος λιμνίου από την καταπάτηση βοοειδών (π.χ. περίφραξη). Στην περίπτωση της Μεγάλης Βρύσης, προτείνεται η δημιουργία περιφραγμένου τεχνητού λιμνίου αμέσως μετά την παροχή του νερού, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η ποιότητα του στο ενδιαίτημα του τρίτων. Το νερό μετά μπορεί να τροφοδοτεί ποτίστρες, από την υπερχειλίση του λιμνίου. Το υλικό κατασκευής (αδιαβροχοποίησης) μπορεί να είναι PVC (pond liner), τσιμέντο, βεντονίτης νατρίου, κ.α. Στην εικόνα, φαίνεται τεχνητή υδατοσυλλογή στον εθνικό δρυμό Οίτης (Λιβαδιές) που αποτελεί αναπαραγωγικό ενδιαίτημα του αλπικού τρίτων της περιοχής. Το σύνολο έχει περίμετρο ~200m.

Στην περίπτωση της Μ. βρύσης, μια παρόμοιας περιμέτρου υδατοσυλλογή θα είχε την παρακάτω πιθανή μορφή:

Το μέγιστο βάθος θα μπορούσε να προσεγγίζει το 1.5m, ενώ οι ποτίστρες θα πρέπει να μετακινηθούν στο σημείο υπερχείλισης. Το έργο, επιπλέον θα αποτελέσει ένα ευχάριστο αισθητικά στοιχείο του περιβάλλοντος της περιοχής, με θετικές επιπτώσεις στον τουρισμό και στην επιμόρφωση του κοινού για τον αλπικό τρίτωνα, μέσω κατάλληλης σήμανσης στην περίμετρο. Αναγκαία θα είναι η χρήση ελαφριών μηχανημάτων για τη διάνοιξη του λιμνίου, καθώς και επίβλεψη από υπεύθυνο επιστήμονα με σχετική εμπειρία, για την αποφυγή θανάτωσης ζώων.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Αριθμός διαχειριστικών μέτρων που εφαρμόζονται
2. Έκταση που εφαρμόζονται τα διαχειριστικά μέτρα
3. Αριθμός τεχνητών λιμνίων που κατασκευάστηκαν ανά περιοχή

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CB0502
Ονομασία Μέτρου:
Έκδοση οδηγιών εφαρμογής ορθών πρακτικών διαχείρισης δασών για τη διατήρηση της καταλληλότητας των δασικών ενδιαιτημάτων των χειροπτέρων
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Έκδοση οδηγιών ή/και σχετικής εγκυκλίου προς τις αρμόδιες Δασικές Υπηρεσίες, ώστε κατά την εκπόνηση και υλοποίηση των διαχειριστικών σχεδίων ή κατά την διενέργεια υλοτομιών που δεν προβλέπονται στα διαχειριστικά σχέδια να λαμβάνεται υπόψη η διατήρηση ή βελτίωση της καταλληλότητας του ενδιαιτηματος για τα χειρόπτερα.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CB05
Τύπος του μέτρου:
Παρεμβάσεις με τη μορφή έργων
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2530004, GR2520001 και GR2530001
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Όλα τα δάση της GR
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Chiroptera spp.</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.6.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
B07, B08, E01
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
1 έτος

Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
1) Συγκέντρωση και μετάφραση σχετικού υλικού (6 μήνες) και 2) σύνταξη οδηγιών και διανομή προς τις δασικές υπηρεσίες (6 μήνες)
Χρονικό βάθος απόδοσης:
3
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
2
Φορέας υλοποίησης:
ΥΠΕΝ
Εκτιμώμενο Κόστος
5.000 €
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ, Πράσινο Ταμείο
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Δεν υπάρχουν
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν είναι γνωστές επί του παρόντος τεχνικές ή οικονομικές δυσχέρειες εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Το μέτρο θα μπορούσε να έχει οριζόντιο χαρακτήρα και να αφορά όλα τα δάση των προστατευόμενων περιοχών της χώρας
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το μέτρο περιλαμβάνει την έκδοση οδηγιών ή/και σχετικής εγκυκλίου προς τις αρμόδιες Δασικές Υπηρεσίες, ώστε κατά την εκπόνηση και υλοποίηση των διαχειριστικών σχεδίων ή κατά την διενέργεια υλοτομιών που δεν προβλέπονται στα διαχειριστικά σχέδια να λαμβάνεται υπόψη η διατήρηση ή βελτίωση της καταλληλότητας του ενδιαιτήματος για τα χειρόπτερα. Συγκεκριμένα, οι παρεμβάσεις στα δάση που υλοποιούνται υποπτεύονται από τις Δασικές Υπηρεσίες θα πρέπει να ακολουθούν τις οδηγίες της UNEP/EUROBATS αναφορικά με την απομάκρυνση νεκρών ή μεγάλης ηλικίας δέντρων και άλλων δασοκομικών πρακτικών.
Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Έκδοση οδηγού ορθών πρακτικών 2. Καταγραφή πιέσεων και απειλών που σχετίζονται με δασοκομικούς χειρισμούς στο πλαίσιο του προγράμματος παρακολούθησης

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CC0301
Ονομασία Μέτρου:
Μείωση των αρνητικών επιπτώσεων στην ορνιθοπανίδα και τα χειρόπτερα από την λειτουργία αιολικών πάρκων
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Εφαρμογή Σχεδίου Παρακολούθησης της περιοχής των υφιστάμενων αιολικών πάρκων και των επιπτώσεων τους και εφαρμογή μέτρων για τον μετριασμό των επιπτώσεων τους στα είδη ορνιθοπανίδας και χειροπτέρων.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CC03
Τύπος του μέτρου:
Κανονιστικό
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2510004
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Πολύγωνα με άδεια λειτουργίας και εγκατάστασης αιολικών πάρκων (σήμερα ή μελλοντικά)
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Aquila chrysaetos, Bubo bubo, Circaetus gallicus, Falco naumanni, Aquila fasciata, Buteo buteo, Circus aeruginosus, Falco peregrinus, Falco vespertinus, Pernis apivorus, Falco biarmicus, Falco eleonora, Alectoris graeca, Tachymarpis melba</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.16.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.1.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
D01
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Την δεδομένη στιγμή δεν υπάρχει κάποια πανάκεια δράση για την εξάλειψη των αρνητικών επιπτώσεων της αιολικής ενέργειας στην Ορνιθοπανίδα, για τον λόγο αυτό πρέπει να αναζητούνται και να εφαρμόζονται οι επικαιροποιημένες και νέες μέθοδοι που προφέρει η διεθνής βιβλιογραφία
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Σχέδιο Δράσης για 10 είδη Χειροπτέρων της Ελλάδας (υπό διαμόρφωση)
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης

Συνεχές για όλη την διάρκεια ζωής του αιολικού πάρκου (Δράσεις Βελτίωσης της Λειτουργίας): 5 έτη, Σχέδιο Αρχικής Παρακολούθησης: 3 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
3 έτη (1ο έως 3ο εφαρμογής): 1. Σχέδιο Αρχικής Παρακολούθησης (έτος 0-3), 2. Δράσεις Βελτίωσης της Λειτουργίας και συνέχιση παρακολούθησης (έτος 3- έως λήξη λειτουργίας του Αιολικού Πάρκου)
Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25301CC0601
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ Μονάδα Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών
Εκτιμώμενο Κόστος
300.000 €
Πηγή χρηματοδότησης
Χρηματοδότησης από ιδιωτικές πηγές (Εταιρεία/ες ιδιοκτησίας των αιολικών πάρκων)
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν είναι γνωστές επί του παρόντος τεχνικές ή οικονομικές δυσχέρειες εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Το μέτρο θα μπορούσε να έχει οριζόντιο χαρακτήρα και να αφορά όλους τους ΑΣΠΗΕ των προστατευόμενων περιοχών της χώρας
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Δράσεις, όροι και προϋποθέσεις για την μείωση των επιπτώσεων από τη λειτουργία των αιολικών πάρκων: Α. Σχέδιο Παρακολούθησης: Καθ' όλη την διάρκεια λειτουργίας του αιολικού πάρκου θα πρέπει να εφαρμόζεται Σχέδιο Παρακολούθησης της περιοχής των υφιστάμενων αιολικών πάρκων. Το σχέδιο παρακολούθησης θα πρέπει: α) να ποσοτικοποιεί τα αποτελέσματα, έτσι ώστε να οδηγεί στην αξιολόγηση των επιπτώσεων του εκάστοτε αιολικού πάρκου στην ορνιθοπανίδα της περιοχής. β) να λαμβάνονται υπ' όψιν τόσο η βιολογία όλων των ειδών της περιοχής αλλά και η φαινολογία της μετανάστευσης όσον αφορά τα αποδημητικά είδη με στόχο να καλύπτονται όλα τα στάδια του κύκλου ζωής τους. γ) να εξάγει ανοιχτά ποσοτικοποιημένα και αξιόπιστα δεδομένα, τα οποία θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον καθορισμό αντισταθμιστικών μέτρων ή/και για την τροποποίηση συγκεκριμένων παραμέτρων λειτουργίας του εκάστοτε αιολικού πάρκου, εφόσον αυτό απαιτηθεί και τεκμηριωθεί από τα δεδομένα παρακολούθησης.

δ) Για τα χειρόπτερα οι εργασίες περιλαμβάνουν αναζήτηση τυχόν καταφυγίων πριν την εγκατάσταση των ΑΣΠΗΕ, τη διενέργεια ηχογραφήσεων και την εκτίμηση χρήσης του χώρου από τα χειρόπτερα πριν την εγκατάσταση (Rodrigues et al. 2017). Επίσης περιλαμβάνουν τη διενέργεια ηχογραφήσεων και την εκτίμηση χρήσης του χώρου από τα χειρόπτερα κατά τη φάση εγκατάστασης και λειτουργίας, την αναζήτηση νεκρών χειροπτέρων και άλλες ενδεδειγμένες μεθόδους, όπως αυτές περιγράφονται και στις οδηγίες της UNEP/EUROBATS (Rodrigues et al. 2017).

Τα δεδομένα αφού αναλυθούν θα αξιολογούνται από τις αδειοδοτούσες αρχές για τυχόν λήψη πρόσθετων μέτρων με σκοπό την προστασία των ειδών ορνιθοπανίδας και χειροπτέρων.

Τα πρώτα 3 χρόνια θα εφαρμοστεί Σχέδιο Αρχικής Παρακολούθησης, το οποίο θα πρέπει κατ' ελάχιστον να περιλαμβάνει:

α) Δράση ανίχνευσης νεκρών και τραυματισμένων πουλιών κάτω και πλησίον ανεμογεννητριών, στους πύργους και στα υπέργεια καλώδια μεταφοράς ρεύματος. Ο χρόνος εφαρμογής της δράσης θα πρέπει να είναι τρία χρόνια με συχνότητα ανίχνευσης που θα λαμβάνει υπόψιν τόσο τη βιολογία όλων των ειδών μελέτης αλλά και τη φαινολογία της μετανάστευσης. Η συχνότητα ανίχνευσης νεκρών και τραυματισμένων πουλιών θα καθοριστεί από την μελέτη ρυθμού απομάκρυνσης πτωμάτων που θα προηγηθεί.

β) Μελέτη ρυθμού απομάκρυνσης πτωμάτων. Ο ρυθμός απομάκρυνσης των πτωμάτων καθορίζεται σε μεγάλο βαθμό από τις τοπικές συνθήκες και από την πυκνότητα πτωματοφάγων. Η μελέτη θα πρέπει να καλύπτει ως ελάχιστον ένα έτος συλλογής δεδομένων (βλέπε Farfán, M. Á., Duarte, J., Fa, J. E., Real, R., & Vargas, J. M. (2017). Testing for errors in estimating bird mortality rates at wind farms and power lines. *Bird Conservation International*, 27(3), 431-439.).

γ) Εφαρμογή σχεδίου παρακολούθησης των διερχόμενων πτηνών τόσο κατά την μετανάστευση όσο και κατά την υπόλοιπη διάρκεια του έτους. Η παρακολούθηση θα περιλαμβάνει τόσο απευθείας παρατηρήσεις με βάση τα πρωτόκολλα παρακολούθησης που αναλύονται στα πλαίσια του παρόντος όσο και με την χρήση αυτοματοποιημένων μεθόδων (π.χ. ραντάρ) που συμπληρώνει τις απευθείας καταγραφές (π.χ. στρουθιόμορφα που μεταναστεύουν το βράδυ).

Β. Δράσεις βελτίωσης της λειτουργίας των αιολικών πάρκων για την μείωση των επιπτώσεων: Η εύρεση τρόπων που θα μπορούσαν να μειώσουν τις επιπτώσεις των αιολικών πάρκων στα πτηνά είναι ένα συνεχές πεδίο έρευνας. Έως τώρα έχουν προταθεί κάποια μέτρα/εφαρμογές καλής πρακτικής όπως για παράδειγμα ακουστικές, οπτικές και ηλεκτρομαγνητικές μέθοδοι απώθησης. Επίσης η βαφή του ενός πτερυγίου των ανεμογεννητριών με μαύρο χρώμα θα μπορούσε να μειώσει τους θανάτους των πουλιών στα αιολικά πάρκα έως και 70%. Προτείνεται η εφαρμογή συνδυασμού μέτρων απώθησης όπως αυτοί που περιγράφονται, σε όλα τα υφιστάμενα αιολικά πάρκα.

Για τα χειρόπτερα οι εργασίες περιλαμβάνουν τη διενέργεια ηχογραφήσεων και την εκτίμηση χρήσης του χώρου από τα χειρόπτερα κατά τη φάση εγκατάστασης και λειτουργίας, την αναζήτηση νεκρών χειροπτέρων και άλλες ενδεδειγμένες μεθόδους, όπως αυτές περιγράφονται και στις οδηγίες της UNEP/EUROBATS (Rodrigues et al. 2017).

Οι Δράσεις Βελτίωσης της Λειτουργίας για την ορνιθοπανίδα θα πρέπει κατ' ελάχιστον να περιλαμβάνουν:

α) Εγκαθίδρυση συνδυασμού συστήματος αποτροπής σύγκρουσης (τύπου DTBird, Zefyros, Digisec Identiflight κτλ.).

β) Ένα έτος μελέτης αποτελεσματικότητας του συστήματος αποτροπής σύγκρουσης μέσω in situ παρακολούθησης.

γ) Άμεση απομάκρυνση νεκρών ζώων (πηγή προσέλκυσης πτωματοφάγων πουλιών) από τον περιβάλλοντα χώρο των Αιολικών Πάρκων. Αυτήν η δράση πρέπει να συνεχίζεται καθ' όλη την διάρκεια ζωής του αιολικού πάρκου.

Γ. Δυνατότητα προσωρινής παύσης λειτουργίας:

Οι ανωτέρω μέθοδοι καλής πρακτικής δύναται να είναι αποτελεσματικοί σε συγκεκριμένο τόπο ή/και συγκεκριμένα είδη, ενώ σε άλλες περιπτώσεις να μην επαρκούν. Δεδομένου ότι η περιοχή περιλαμβάνεται στη λίστα με τις 255 πιο απειλούμενες παγκοσμίως Σημαντικές Περιοχές για Πουλιά (IBA- Important Bird Areas), σύμφωνα με την έκθεση του Birdlife International "Important

Bird and Biodiversity Areas in Danger" δύναται, εφόσον αυτό κριθεί τεκμηριωμένα απαραίτητο από τα αποτελέσματα του Σχεδίου Παρακολούθησης που θα εφαρμοστεί, να τεθεί προσωρινής παύσης λειτουργίας ή εποχικής παύσης λειτουργίας ή παύσης λειτουργίας κατ' αίτηση (on demand) για τη μείωση προσκρούσεων σε περιόδους κορύφωσης της δραστηριότητας των πουλιών.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Ετήσιες αναφορές της παρακολούθησης ανίχνευσης νεκρών ζώων.
2. Αριθμός ημερών κατά τις οποίες συγκεντρώθηκαν δεδομένα πεδίου ανά ΑΣΠΗΕ και ανά έτος
3. Αριθμός ανίχνευσης ειδών χειροπτέρων και ορνιθοπανίδας από το σύστημα αποτροπής σύγκρουσης

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CC0601
Ονομασία Μέτρου:
Μείωση των αρνητικών επιπτώσεων στην ορνιθοπανίδα από την πρόσκρουση σε γραμμές μεταφορές ρεύματος υψηλή τάσης
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Γραμμικές καταγραφές καθ' όλο το μήκος των γραμμών υψηλής τάσης που εμπίπτουν μέσα στην ΖΕΠ και πρόταση για τοποθέτηση σημαντήρων και παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας των μέτρων, με στόχο τη μείωση της θνησιμότητας από πρόσκρουση στο δίκτυο μεταφοράς ενέργειας
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CC06
Τύπος του μέτρου:
Παρεμβάσεις με τη μορφή έργων
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2510004
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Γραμμή υψηλής τάσης στην ΖΕΠ
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Aquila chrysaetos, Bubo bubo, Circaetus gallicus, Falco naumanni, Aquila fasciata, Buteo buteo, Circus aeruginosus, Falco peregrinus, Falco vespertinus, Pernis apivorus, Falco biarmicus, Falco eleonora</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.3.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.1.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
D06
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Μέτρια
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης

3 έτη (1ο έως 3ο)
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
έτος 1ο: Προπαρασκευαστική μελέτη, έτος 2ο: τοποθέτηση σημαντήρων, έτος 3ο: παρακολούθηση αποτελεσματικότητας
Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ ΔΕΔΔΗΕ
Εκτιμώμενο Κόστος
Κόστος μελέτης: 44.400€, το κόστος υλικοτεχνικής υποδομής και εγκατάστασης εξαρτάται από το μέγεθος του προβλήματος
Πηγή χρηματοδότησης
Εταιρεία/ες ιδιοκτησίας των αιολικών πάρκων ως ανταποδοτικά οφέλη, ΔΕΔΔΗΕ, ΥΠΕΝ
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Απαιτείται σύμβαση με τη ΔΕΔΔΗΕ και πιθανώς με ιδιώτη
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Καθώς κάθε γραμμή μεταφοράς ρεύματος υψηλής τάσης έχει τις δικές της ιδιαιτερότητες πρέπει να γίνει in situ εκτίμηση της κατάστασης και της τοποθέτησης των κατάλληλων συσκευών σε αυτή. Παρόλα αυτά στο εμπόριο υπάρχει πληθώρα έτοιμων κατασκευών ενώ υπάρχουν πολλά παραδείγματα βέλτιστων πρακτικών από το εξωτερικό. Ένα πρόσθετο κέρδος από την αποτροπή της πρόσκρουσης των πτηνών με τα καλώδια είναι η αποτροπή πτώσεων τάσης αλλά και πρόκλησης πυρκαγιάς από σπινθήρες λόγω πρόσκρουσης και βραχυκυκλώματος.
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Αν και οι γραμμές υψηλής τάσης δεν μπορούν να προκαλέσουν ηλεκτροπληξία στα πτηνά εντούτοις μπορεί να οδηγήσουν στην θανάτωση τους μέσω πρόσκρουσης. Ειδικά μεγάλωσα είδη που χρησιμοποιούν τα ρεύματα αέρα για να ανεμοπτερούν είναι ιδιαίτερα ευάλωτα στην πρόσκρουση με τις εν λόγω γραμμές. Η τοποθέτηση σημαντήρων/αποτροπέων (Diverters) σε αυτές τις γραμμές μπορεί να μειώσει σημαντικά τις απώλειες από την συγκεκριμένη απειλή. Ο τύπος και η πυκνότητα αυτών των κατασκευών θα καθοριστεί από μελέτη που θα πραγματοποιηθεί τα πρώτα δύο έτη του μέτρου ενώ θα πρέπει οι κατασκευές να εγκατασταθούν εφόρου ζωής των δομών μεταφοράς ρεύματος. Προπαρασκευαστική μελέτη: Τον πρώτο χρόνο του μέτρου θα πρέπει να πραγματοποιηθούν γραμμικές καταγραφές καθ'όλο το μήκος των γραμμών υψηλής τάσης που εμπίπτουν μέσα στην ΖΕΠ καθώς και σε μήκος 2 χλμ. έξω από αυτή. Οι γραμμικές καταγραφές θα πρέπει να επαναλαμβάνονται 2 φορές καθ' όλη την διάρκεια του έτους, δηλαδή συνολικά 24 καταγραφές.

Η καταγραφή θα πραγματοποιείται από 2 άτομα τα οποία θα περπατάνε εκατέρωθεν της γραμμής μεταφοράς σε απόσταση 50μ από αυτήν. Θα καταγράφονται όλα τα νεκρά πτηνά αλλά και χειρόπτερα που θα εντοπίζονται (είδος, θέση, φωτογραφία κλπ.). Επίσης σε κάθε πυλώνα θα καταγράφονται όλες οι πιθανές φωλιές πουλιών πχ κορακοειδών. Μετά το πέρας των καταγραφών όλα τα στοιχεία θα καταχωρηθούν σε σύστημα γεωγραφικών συντεταγμένων και θα εντοπιστούν πιθανές θερμές περιοχές ενώ θα συνταχθεί τεχνική αναφορά με ανοιχτά στο κοινό όλα τα πρωτογενή δεδομένα. Η τεχνική αναφορά εκτός από τα αποτελέσματα των καταγραφών πεδίου και την ανάλυση τους, θα πρέπει να περιέχει αναλυτική πρόταση για την τοποθέτηση των σημαντήρων. Η εν λόγω πρόταση θα πρέπει να λάβει υπόψιν τον τύπο του δικτύου, τα διαθέσιμα προϊόντα της αγοράς και τις προδιαγραφές τους καθώς και τα πορίσματα των εργασιών πεδίου. Η πρόταση θα πρέπει να καταλήγει σε ακριβή αριθμό σημαντήρων και την θέση τοποθέτησης τους καθώς και το κόστος τους.

Εγκατάσταση σημαντήρων: Ανάλογα με τα πορίσματα της αναφοράς του πρώτου σταδίου του μέτρου θα πραγματοποιηθεί η εγκατάσταση των σημαντήρων

Παρακολούθηση αποτελεσματικότητας: Μετά την επιτυχή εγκατάσταση των σημαντήρων θα πρέπει να επαναληφθεί η εργασία πεδίου του πρώτου σταδίου του μέτρου (24 επισκέψεις σε ένα έτος) και τα αποτελέσματα της να συγκριθούν με τα αρχικά δεδομένα. Αν παρά την εγκατάσταση των σημαντήρων εντοπίζονται υψηλοί αριθμοί θυμάτων θα πρέπει γίνει επανεξέταση της τοποθέτησης και του τύπου των σημαντήρων. Η σημαντήρες/αποτροπείς αφορούν τόσο τα καλώδια μεταφορά ρεύματος όσο και τις πιθανές επικίνδυνες θέσεις κούρνιας στους πυλώνες

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Ετήσιες αναφορές της παρακολούθησης ανίχνευσης νεκρών ζώων.

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CE0101
Ονομασία Μέτρου:
Μελέτη δικτύου δρόμων και προσβασιμότητας
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Εκπόνηση μελέτης όπου θα καταγράφεται λεπτομερώς το υφιστάμενο οδικό δίκτυο άνω των 1060 μ και εξέταση της νομιμότητας όλων των δρόμων, προτάσεις για ενδεχόμενη ακύρωση κάποιων δρόμων που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις λαμβάνοντας υπόψη τα κρίσιμα ενδιαιτήματα των ειδών ορνιθοπανίδας. Συντήρηση οδικού δικτύου. Από τα αποτελέσματα της μελέτης θα καθοριστούν οι όροι χρήσης, συντήρησης και διάνοιξης νέων δρόμων που θα εφαρμόζονται σε κάθε έργο.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CE01
Τύπος του μέτρου:
Παρεμβάσεις με τη μορφή έργων
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2530006
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Ορεινές περιοχές της ΖΕΠ, άνω των 1060μ και κυρίως στο οροπέδιο και τις κορυφές του βουνού.
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Alauda arvensis, Alectoris graeca, Lullula arborea, Aquila chrysaetos, Bubo bubo, Circaetus gallicus, Falco biarmicus, Falco peregrinus</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.4.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
E01, F07, G10
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Διαχείριση επισκεπτών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Μέτρια
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης

2 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Έτος 0-1 επιτόπια καταγραφή δρόμων, επικοινωνία με ΟΤΑ κλπ., έτος 1-2 συγγραφή μελέτης/συγκεκριμένων προτάσεων
Χρονικό βάθος απόδοσης:
1
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
2
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ Δασική Υπηρεσία
Εκτιμώμενο Κόστος
30.000 €
Πηγή χρηματοδότησης
ΟΦΥΠΕΚΑ
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Απαιτείται συνεργασία με ΟΤΑ και Δασικές Υπηρεσίες
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν υπάρχουν ιδιαίτερα τεχνικά θέματα
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Δεν αναμένεται ιδιαίτερη κοινωνική δυσχέρεια
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Η Ζήρεια έχει ένα εξαιρετικά εκτεταμένο δίκτυο δρόμων τόσο στα χαμηλότερα τμήματα του όσο και στα δασικά και αλπικά. Η κατασκευή ενός δρόμου επηρεάζει τα είδη τόσο μέσω της κατασκευής τους (απώλεια βιοτόπου) όσο και μέσω της λειτουργίας τους καθώς διευκολύνουν την ανθρώπινη παρουσία η οποία με την σειρά της προκαλεί εκούσια ή ακούσια όχληση. Η εύκολη πρόσβαση σε απομονωμένα σημεία επίσης διευκολύνει παράνομες ενέργειες όπως η λαθροθηρία και τα δηλητηριασμένα δολώματα. Στο παρόν μέτρο θα εκπονηθεί μελέτη όπου θα καταγράφεται λεπτομερώς το υφιστάμενο οδικό δίκτυο άνω των 1060 μ ενώ θα εξεταστεί η νομιμότητα όλων των δρόμων. Επίσης ο ανάδοχος θα πρέπει να έρθει σε επαφή με τους τοπικούς ΟΤΑ και να εξερευνήσει την πρόθεση τους για την διάνοιξη νέων δρόμων και σε τι στάδιο βρίσκεται η υλοποίησή τους. Επίσης θα πρέπει να συγκεντρώσει από τους ΟΤΑ όλα τα στοιχεία που αφορούν την ετήσια συντήρηση των δρόμων. Έχοντας υπόψιν τα κρίσιμα ενδιαφέροντα των ειδών της περιοχής, ιδιαιτέρως των ειδών χαρακτηρισμού, και με βάση την βιολογία τους θα πρέπει να προχωρήσει σε συγκεκριμένες προτάσεις που θα αφορούν είτε την ακύρωση/καταστροφή κάποιων δρόμων είτε τον εποχικό αποκλεισμό πρόσβασης σε κάποιους από αυτούς. Επίσης θα πρέπει να προτείνει ένα ετήσιο χρονοδιάγραμμα για την πραγματοποίηση των εργασιών συντήρησης των δρόμων ώστε να ελαχιστοποιείται η όχληση στα είδη. Τέλος ύστερα από επικοινωνία με

την Τοπική Μονάδα Διαχείρισης θα πρέπει να εντοπιστούν σημεία όπου παρανόμως πραγματοποιείται κίνηση οχημάτων εκτός δρόμων πχ Λίμνη Δασιού και να προταθούν λεπτομερείς προτάσεις για τον αποκλεισμό της πρόσβασης τροχοφόρων σε αυτούς. Με βάση τα πορίσματα της Μελέτης δικτύου δρόμων και προσβασιμότητας, θα εκδοθεί κανονιστικό πλαίσιο που θα αφορά στους όρους και προϋποθέσεις χρήσης του υφιστάμενου οδικού δικτύου, καθώς και των έργων συντήρησης και διάνοιξης νέων δρόμων στις ΖΔΟΕ και ΖΠΦ της περιοχής. Το όροι και προϋποθέσεις συντήρησης και διάνοιξης νέων δρόμων θα λαμβάνονται υπόψη κατά την περιβαλλοντική αδειοδότηση κάθε έργου.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Μελέτη
2. Αρχείο GIS με το δίκτυο δρόμων

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CF0303
Ονομασία Μέτρου:
Ρύθμιση δραστηριότητας που αφορά την αναρρίχηση στο αναρριχητικό πεδίο της Νέστανης
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Χρονικές ρυθμίσεις που αφορούν στο αναρριχητικό πεδίο της Νέστανης στην ΖΕΠ «Όρη Αρτεμίσιο και Λύρκειο» όπου φωλιάζει το αποικιακό είδος <i>Falco naumanni</i> (15 Μαρτίου έως 15 Αυγούστου)
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CF03
Τύπος του μέτρου:
Κανονιστικό
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2510004
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Αναρριχητικό πεδίο της Νέστανης
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Falco naumanni</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.5.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.1.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
F07
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης ειδών Διαχείριση επισκεπτών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
Κάθε έτος
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)

Κάθε έτος (1-5 έτος)
Χρονικό βάθος απόδοσης:
1
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25301CF0304 MM25301CF0305
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ
Εκτιμώμενο Κόστος
Μη εφαρμόσιμο
Πηγή χρηματοδότησης
Μη εφαρμόσιμο
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Έκδοση ρύθμισης για χωρικό ή / και χρονικό περιορισμό της δραστηριότητας εφόσον απαιτηθεί. Για την αποτελεσματική εφαρμογή του μέτρου πρέπει να υπάρχει συναίνεση μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων (ορειβατικοί και αναρριχητικοί σύλλογοι, αναρριχητές). και ενημέρωση των αναρριχητών.
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Το μέτρο έχει τοπική εφαρμογή και δεν αναμένεται να εμφανίζει τεχνικές ή οικονομικές δυσχέρειες
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Για την αποτελεσματική εφαρμογή του μέτρου πρέπει να υπάρχει συναίνεση μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων (ορειβατικοί και αναρριχητικοί σύλλογοι, αναρριχητές). και ενημέρωση των αναρριχητών. Εκτιμάται ότι δεν θα επιφέρει δυσχέρεια στους χρήστες, μέσα από συνεργασία και με χρήση εργαλείων ενημέρωσης, αυστηροποίησης, εθελοντικής συμμετοχής των χρηστών.
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Στο αναρριχητικό πεδίο της Νέστανης στην ΖΕΠ «Όρη Αρτεμίσιο και Λύρκειο» φωλιάζει το αποικιακό είδος <i>Falco naumanni</i> . Για τον λόγο αυτό προτείνεται η εποχική απαγόρευση της χρήσης του πεδίου της Νέστανης (στο σύνολο του ή κάποιον διαδρομών μετά από γνωμοδότηση της οικείας Μονάδας Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών) την περίοδο αναπαραγωγής του είδους, από 15 Μαρτίου έως 15 Αυγούστου. Η αναρρίχηση μπορεί να επηρεάσει τα πουλιά κυρίως μέσω της όχλησης σε φωλιές στα βράχια που μπορεί να οδηγήσει σε αναπαραγωγική αποτυχία. Για τον λόγο αυτό και επειδή η επιλογή θέσης φωλεοποίησης από τα πτηνά του προστατευτέου αντικείμενου είναι μια δυναμική διαδικασία, πρέπει κάθε ημερολογιακό έτος να γίνεται αξιολόγηση της κατάστασης. Αυτήν περιλαμβάνει την καταγραφή των πιθανών φωλιών των πτηνών του προστατευτέου αντικείμενου από το ειδικό προσωπικό των αρμόδιων Μονάδων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών με δύο επισκέψεις, μία μέσα Ιανουαρίου και μία μέσα Μαρτίου, στα υπάρχοντα αναρριχητικά πεδία. Αν εντοπιστεί κάποια φωλιά θα πρέπει να γίνουν οι αντίστοιχες ρυθμίσεις της δραστηριότητας ανάλογα με την θέση της φωλιάς και την βιολογία του είδους. Αυτές μπορεί να περιλαμβάνουν την απαγόρευση χρήσης κάποιων διαδρομών ή ολόκληρου του πεδίου. Η συγκεκριμένη απαγόρευση πρέπει να έχει εποχικό χαρακτήρα, για όσο διάστημα επηρεάζεται το προστατευτέο αντικείμενο και όχι

«Εκπόνηση ΕΠΜ και Σχεδίων Διαχείρισης για τις περιοχές του δικτύου Natura 2000»

Μέτρα Διαχείρισης για την ΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου
(Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)

οριζόντια ετήσια εφαρμογή. Για την διάνοιξη νέων αναρριχητικών πεδίων και διαδρομών σε νέες περιοχές πρέπει να εκπονηθεί Μελέτη Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης και να πραγματοποιείται η ετήσια επόπτευση που αναφέρθηκε παραπάνω. Η εν λόγω ρύθμιση αφορά και την παραδοσιακή αναρρίχηση (trad) ακόμη και αν δεν υπάρχουν μόνιμες ασφάλειες στον βράχο.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Θεσμοθέτηση κανονιστικού σχεδίου
2. Αριθμός συστάσεων και παραβάσεων

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CG0202
Ονομασία Μέτρου:
Ρύθμιση δραστηριότητας που αφορά την άσκηση της θήρας
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Ρύθμιση δραστηριότητας που αφορά την άσκηση της θήρας
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CG02
Τύπος του μέτρου:
Κανονιστικό
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2530006
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Πολύγωνα ήδη υπαρχόντων ΖΠΦ & ΖΔΟΕ Ζήρειας (GR2530006)
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Alectoris graeca
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.17.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
B.10.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
G07
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Υψηλή
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
5 έτη (1ο έως 5ο έτος υλοποίησης)
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
1. Έκδοση ΥΑ: 1ο έτος, 2. Εφαρμογή (2ο - 5ο έτος)

Χρονικό βάθος απόδοσης:
1
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΜΔΠΠ/ ΟΦΥΠΕΚΑ, ΔΑΣΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
Εκτιμώμενο Κόστος
Πηγή χρηματοδότησης
Μη εφαρμόσιμο
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Έκδοση Υπουργικής Απόφασης Κανονιστικού Πλαισίου
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν είναι γνωστές επί του παρόντος τεχνικές ή οικονομικές δυσχέριες εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως ενδέχεται να υπάρξει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου κατά την έναρξη εφαρμογής του, που αναμένεται να ξεπεραστεί σε σύντομο χρονικό διάστημα με την ενημέρωση του κοινού.
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Μια δραστηριότητα σχετιζόμενη με το κυνήγι είναι η εκπαίδευση των κυνηγετικών σκύλων. Η συγκεκριμένη εκπαίδευση είναι πολύ σημαντική για την αποτελεσματικότητα της κυνηγετικής δραστηριότητας και πραγματοποιείται κατά την διάρκεια όλου του χρόνου. Όμως σε κάποια είδη που φωλιάζουν στο έδαφος η όχληση που προκαλείται από την εκπαίδευση των κυνηγετικών σκύλων, μπορεί να οδηγήσει σε αναπαραγωγική αποτυχία καθώς οι εκπαιδευόμενοι σκύλοι «σηκώνουν» τα πτηνά που επωάζουν με αποτέλεσμα την έκθεση των αυγών στις περιβαλλοντικές συνθήκες και τους θηρευτές τους. Επίσης κατά την διάρκεια της αναπαραγωγής είναι σημαντικό να αποφεύγεται η σπατάλη ενέργειας των αναπαραγόμενων πτηνών. Ένα τέτοιο είδος που φωλιάζει στο έδαφος, είναι η Πετροπέρδικα (<i>Alectoris graeca</i>). Ειδικά στην Ζήρεια είναι είδος χαρακτηρισμού και είναι ένα από τα πιο σημαντικά θηραματικά είδη. Για να επιτευχθεί η απρόσκοπτη αναπαραγωγή του είδους στην Ζήρεια, ώστε να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα του είδους αλλά και η αειφορική θηραματική του κάρπωση, πρέπει να απαγορευτεί η εκπαίδευση σκύλων αλλά και η ελεύθερη κίνηση οικόσιτων σκύλων στην ΖΠΦ και στην ΖΔΟΕ του Όρους Ζήρεια την εποχή αναπαραγωγής του είδους (1 Απριλίου έως 15 Ιουνίου). Το υπόλοιπο διάστημα η εκπαίδευση σκύλων θα πρέπει να πραγματοποιείται μόνο στις περιοχές που ορίζονται ως «ζώνες εκπαίδευσης σκύλων».
Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Θεσμοθέτηση κανονιστικού σχεδίου

«Εκπόνηση ΕΠΜ και Σχεδίων Διαχείρισης για τις περιοχές του δικτύου Natura 2000»

Μέτρα Διαχείρισης για την ΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου
(Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CG0401
Ονομασία Μέτρου:
Δημιουργία Ομάδας Ανίχνευσης Δηλητηριασμένων Δολωμάτων με ειδικά εκπαιδευμένο σκύλο
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Στόχος της δράσης είναι η προμήθεια ειδικά εκπαιδευμένων σκύλων που θα μπορούν να ανιχνεύουν δηλητηριασμένα δολώματα, και η πραγματοποίηση συχνών περιπολιών και ελέγχουν της ευρύτερης περιοχής με τον χειριστή τους ώστε να μειωθεί (ή/και εξαλειφθεί) η συχνότητα του φαινομένου.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CG04
Τύπος του μέτρου:
Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2530006 GR2510004
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Ύπαιθρο και περιαστικό περιβάλλον
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Aquila chrysaetos, Aquila fasciata, Buteo buteo, Falco biarmicus, Falco peregrinus brookei, Bubo bubo, Circus cyaneus, Circus macrourus, Circus aeruginosus, Canis aureus</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.8.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.1.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
G13
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Το μέτρο έχει εφαρμοστεί στην Ευρώπη αλλά και στην Ελλάδα όπου λειτουργούν συνολικά 7 Ομάδες Σκύλων, εκ των οποίων η πρώτη δημιουργήθηκε το 2014.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Τοπικό Σχέδιο Δράσης για την καταπολέμηση της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων, Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τον Ασπροπάρη (<i>Neophron percnopterus</i>), Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τρία πωματοφάγα είδη ορνιθοπανίδας (γύπες): Γυπαετό (<i>Gypaetus barbatus</i>), Όρνιο (<i>Gyps fulvus</i>), Μαυρόγυπα (<i>Aegypius monachus</i>).

Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
10 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
1ο έτος: Εκπαίδευση σκύλου
2ο έως 10 έτος: Δράση Ομάδας Σκύλων
Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25301CG0402, MM25301CW0101, MM25301CW0304
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ Δασική Υπηρεσία
Εκτιμώμενο Κόστος
246.000 €
Πηγή χρηματοδότησης
Ταμείο Ανάκαμψης ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ) Πράσινο Ταμείο
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Προβλήματα προκύπτουν από την σύγχυση των αρμοδιοτήτων που όμως αναμένεται να επιλυθούν σε μεγάλο βαθμό από το μέτρο MM25301CG0402
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Το μεγαλύτερο πρόβλημα είναι η ανεύρεση του κατάλληλου χειριστή ο οποίος θα λειτουργήσει αρμονικά με τον εκπαιδευμένο σκύλο.
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Τα δηλητηριασμένα δολώματα είναι ένα έγκλημα που πλήττει όλες τις κοινωνικές και οικονομικές ομάδες και η κοινωνία επιζητά έναν τρόπο επίλυσης τους. Αναμένεται η δράση να είναι απόλυτα αποδεκτή από την πλειονότητα του κοινωνικού συνόλου, εκτός βέβαια από τους δράστες της παράνομης αυτής ενέργειας.
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Τα ειδικά εκπαιδευμένα σκυλιά χρησιμοποιούνται τόσο στην έρευνα για τον εντοπισμό ανθρώπων όπως πχ σε φυσικές καταστροφές όσο και στην ανίχνευση απαγορευμένων ουσιών πχ ναρκωτικά. Τα τελευταία χρόνια στην Ευρώπη αλλά και αλλού έχουν εκπαιδευτεί σκυλιά εξειδικευμένα στην ανίχνευση δηλητηριασμένων δολωμάτων στην ύπαιθρο. Η πλειονότητα αυτών των ειδικά εκπαιδευμένων σκύλων, που μαζί με τον χειριστή τους συνιστά μια Ομάδα Σκύλων (εφεξής ΟΣ), χρησιμοποιούνται ως διαχειριστικό εργαλείο για την διατήρηση συγκεκριμένων ειδών. Το 2014 δημιουργήθηκαν και στην Ελλάδα οι πρώτες δύο ΟΣ και αυτή την στιγμή λειτουργούν συνολικά επτά, καμία όμως από αυτές στην Πελοπόννησο. Λόγω της σημασίας της περιοχής για τα αρπακτικά πουλιά (τόσο τα επιδημητικά, όσο και διερχόμενα) τα οποία μπορούν να είναι υποχρεωτικά πτωματοφάγα ή ευκαιριακά πτωματοφάγα (πχ Σπιζαετός) κρίνεται

απαραίτητη η δημιουργία μιας ΟΣ που να δρα στην Προστατευόμενη περιοχή ELBA25301. Την δεδομένη στιγμή υπάρχει η δυνατότητα εκπαίδευσης του συγκεκριμένου σκύλου στην Ελλάδα, ενώ μπορούν να αναζητηθούν επίσης εκπαιδευτές από το εξωτερικό. Η εκπαίδευση του σκύλου διαρκεί περίπου ένα χρόνο ενώ η εκπαίδευση του χειριστή ένα μήνα περίπου. Η δράση της ΟΣ θα πρέπει να περιορίζεται στην ύπαιθρο και περαστικό περιβάλλον. Μετά το πέρας της εκπαίδευσης η ΟΣ θα πραγματοποιεί προληπτικές περιπολίες (τουλάχιστον 4/μήνα) σε περιοχές που είτε έχουν ιστορικό δηλητηριάσεων είτε είναι σημαντικές για τα είδη στόχους (πχ περιοχές τακτικής τροφοληψίας). Επίσης θα πραγματοποιεί άμεσες περιπολίες ύστερα από ειδοποίηση για τυχόν περιστατικό δηλητηρίασης στην ύπαιθρο. Όλες οι περιπολίες και τα ευρήματα θα καταγράφονται με GPS, για κάθε περιστατικό δηλητηρίασης θα ακολουθούνται οι προβλεπόμενες διαδικασίες, ενώ στο τέλος του κάθε ημερολογιακού έτους θα συγγράφεται ετήσια αναφορά δράσης.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

Αριθμός περιπολιών και χλμ. ανά μήνα.

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CG0402
Ονομασία Μέτρου:
Ενεργοποίηση του Τοπικού Σχεδίου Δράσης για την καταπολέμηση της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Στόχος του μέτρου είναι η εκπόνηση σχεδίου δράσης που θα συντονίζει την αξιολόγηση του μεγέθους του προβλήματος της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων, τη λήψη των κατάλληλων μέτρων, τη βελτίωση της συνεργασίας και αποτελεσματικότητας των αρμόδιων υπηρεσιών και λοιπών φορέων για την για την εξάλειψη του φαινομένου και την αποτελεσματική διαχείριση περιστατικών δηλητηριάσεων σε τοπικό επίπεδο
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CG04
Τύπος του μέτρου:
Διοικητικό
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2530006 GR2510004
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Δ/Α
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Aquila chrysaetos, Aquila fasciata, Buteo buteo, Falco biarmicus, Falco peregrinus brookei, Bubo bubo, Circus cyaneus, Circus macrourus, Circus aeruginosus, Canis aureus</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.8.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.1.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
G13
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Υπάρχει το ΦΕΚ 3793/2018 που ορίζει το νομικό πλαίσιο για την σύνταξη των Τοπικών Σχεδίων Δράσης, το οποίο έχει εφαρμοστεί σε λίγες περιπτώσεις
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Τοπικό Σχέδιο Δράσης για την καταπολέμηση της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων, Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τον Ασπροπάρη (<i>Neophron percnopterus</i>), Εθνικό

Σχέδιο Δράσης για τρία πτωματοφάγα είδη ορνιθοπανίδας (γύπες): Γυπαετό (<i>Gypaetus barbatus</i>), Όρνιο (<i>Gyps fulvus</i>), Μαυρόγυπα (<i>Aegypius monachus</i>).
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
Συνεχώς, κατ' ελάχιστο για 10 έτη ή μέχρι την οριστική εξάλειψη της πίεσης
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
1ο εξάμηνο 1ου έτους: συνάντηση των αρμόδιων φορέων και κατάρτιση του αρχικού ΤΣΔ, 2ο εξάμηνο 1ου έτους έως 10 έτος: εφαρμογή του ΤΣΔ και επικαιροποίηση του κάθε έτος
Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25301CG0401, MM25301CW0101, MM25301CW0304
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
Όλοι οι αρμόδιοι φορείς όπως ορίζεται από το ΦΕΚ 3793/2018 υπό τον συντονισμό της αρμόδιας Δασικής Υπηρεσίας ή Διεύθυνσης Δασών.
Εκτιμώμενο Κόστος
0 €
Πηγή χρηματοδότησης
Ταμείο Ανάκαμψης ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ)
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Το ΦΕΚ 3793/2018 για τα Τοπικά Σχέδια Δράσης για την καταπολέμηση της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων δεν προβλέπει επιβάρυνση του κρατικού προϋπολογισμού για την εφαρμογή του ΤΣΔ.
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
α) Μέχρι τώρα αν και η κατάρτιση των ΤΣΔ είναι υποχρεωτική εν τούτοις στην πράξη δεν έχουν καταρτιστεί. Αν πραγματοποιηθούν οι προβλεπόμενες συναντήσεις αναμένεται να επιλυθούν τα περισσότερα προβλήματα. Ένα πρόβλημα έγκειται στο γεγονός ότι το ΦΕΚ 3793/2018 δεν προβλέπει επιβάρυνση του κρατικού προϋπολογισμού για την εφαρμογή του ΤΣΔ. Αυτό επιβαρύνει την ήδη υπό-στελεχωμένη Δασική Υπηρεσία, ενώ υπάρχουν υλικοτεχνικές ελλείψεις που όμως αναμένεται να καλυφθούν από άλλα Μέτρα β) Η επέκταση της ΥΑ σε ΚΥΑ με εμπλοκή των άλλων αρμόδιων υπουργείων (π.χ. Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης) θα διευκολύνει την εφαρμογή του ΤΣΔ.
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Τα δηλητηριασμένα δολώματα είναι ένα έγκλημα που πλήττει όλες τις κοινωνικές και οικονομικές ομάδες και η κοινωνία επιζητά έναν τρόπο επίλυσης τους. Αναμένεται η δράση να είναι απόλυτα αποδεκτή από την πλειονότητα του κοινωνικού συνόλου, εκτός βέβαια από τους δράστες της παράνομης αυτής ενέργειας.
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Με βάση το υπ' αριθμό ΦΕΚ 3793/2018 (Β τεύχος) και την απόφαση Αριθμ. 168599/1495 ορίζεται το νομικό πλαίσιο για την σύνταξη των Τοπικών Σχεδίων Δράσης (ΤΣΔ) για την καταπολέμηση της

παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων. Σκοπός της σύνταξης αυτού του σχεδίου είναι ο καθορισμός σε ετήσια βάση, των απαραίτητων διαδικασιών για την αξιολόγηση του μεγέθους του προβλήματος της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων, η λήψη των κατάλληλων σε κάθε περίπτωση μέτρων για την εξάλειψη του φαινομένου, η βελτίωση της συνεργασίας και αποτελεσματικότητας των εμπλεκόμενων υπηρεσιών και λοιπών φορέων και ο επιχειρησιακός τους συντονισμός για την αποτελεσματική διαχείριση περιστατικών δηλητηριάσεων σε τοπικό επίπεδο. Αν και το εν λόγω ΦΕΚ έχει δημοσιευτεί από το 2018, πλην ελαχίστων εξαιρέσεων τα Τοπικά Σχέδια Δράσης για τα δηλητηριασμένα δολώματα παραμένουν ανενεργά. Είναι ύψιστης σημασίας η ενεργοποίηση και εφαρμογή των εν λόγω Σχεδίων Δράσης για την αντιμετώπιση του εγκλήματος των δηλητηριασμένων δολωμάτων. Το εν λόγω μέτρο θα δίνει τις κατευθυντήριες γραμμές στα μέτρα MM25301CG0401, MM25301CW0101 και MM25301CW0304 και άρα θα αποτελέσει τον ακρογωνιαίο λίθο της δέσμης μέτρων για την συγκεκριμένη πίεση/απειλή.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Αριθμός ετήσιων συναντήσεων αρμόδιων φορέων και πρακτικά αυτών
2. ετήσιο επιχειρησιακό σχέδιο
3. ποσοστό επίλυσης κωλυμάτων που προκύπτουν στα προηγούμενα ετήσια Σχέδια Δράσης

Κωδικός Μέτρου:
MM25301C10302
Ονομασία Μέτρου:
Έλεγχος για παρουσία, και συλλογή ατόμων του ξενικού εισβλητικού είδους <i>Trachemys scripta</i>
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Απομάκρυνση εισβλητικών νεροχελωνών του είδους <i>Trachemys scripta</i> .
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CI03, CI02, CI01
Τύπος του μέτρου:
Ενημερωτικά, Άλλα, Παρεμβάσεις με τη μορφή έργων
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2530002
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Υγροβιότοποι εξάπλωσης νεροχελωνών
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Emys orbicularis</i> , <i>Mauremys rivulata</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.6.6, A.6.7
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
B.12.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
I01, I02
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Υψηλή. Υπάρχουν μεθοδολογίες για την παρακολούθηση ξενικών χωροκατακτητικών ειδών
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
5 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)

«Εκπόνηση ΕΠΜ και Σχεδίων Διαχείρισης για τις περιοχές του δικτύου Natura 2000»

Μέτρα Διαχείρισης για την ΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)

Φάση Α': 1ο έτος / Οργάνωση σχεδίου παρακολούθησης για τον έγκαιρο εντοπισμό ξενικών χωροκατακτητικών ειδών Φάση Β': Εφαρμογή παρακολούθησης με διετή συχνότητα
Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Πρόγραμμα Παρακολούθησης
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ Δασική Υπηρεσία Περιφέρεια / ΟΤΑ
Εκτιμώμενο Κόστος
Φάση Α', 20.000€: Οργάνωση σχεδίου παρακολούθησης Συνεχής παρακολούθηση: 3.000€/διετία: Παρακολούθηση εμφάνισης ξενικών χωροκατακτητικών ειδών, σύμφωνα με το σχέδιο παρακολούθησης.
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ) Πράσινο Ταμείο
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Προκήρυξη διαγωνισμού για την ανάθεση των εργασιών. Αποδοχή σχεδιασμού μόνιμης παρακολούθησης
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου. Τυχόν μικρή δυσχέρεια δύναται να αντιμετωπιστεί μέσω δράσεων ενημέρωσης των χρηστών της περιοχής.
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Η διαχείριση των ξενικών/χωροκατακτητικών ειδών διευκολύνεται από τον έγκαιρο εντοπισμό και εκτίμηση του πληθυσμού τους. Ο έγκαιρος εντοπισμός αφενός απαιτεί τη συστηματική και εντατική παρακολούθηση της περιοχής για τυχόν εμφάνιση ειδών ενδιαφέροντος (ξενικά, χωροκατακτητικά ή άλλα μη τυπικά είδη) σε θέσεις/περιοχές που συγκεντρώνουν χαρακτηριστικά που χαρακτηρίζουν τους διαδρόμους εξάπλωσής τους (βλέπε σχετική βιβλιογραφία). Στις απειλές των νεροχελωνών περιλαμβάνεται και το εισβλητικό είδος χελώνας γλυκού νερού <i>Trachemys scripta</i> που έχει καταγωγή από τις ΗΠΑ. Η Αμερικάνικη νεροχελώνα έχει εισαχθεί σε πολλά μέρη του κόσμου μέσω του εμπορίου κατοικίδιων ζώων. Συχνά ανταγωνίζονται με τα αυτόχθονα είδη για την τροφή και το ενδιαίτημα. Η παρουσία τους στην ελληνική φύση έχει προκαλέσει προβλήματα στους πληθυσμούς των αυτοχθόνων ειδών. Η πώλησή τους είναι πλέον απαγορευμένη στην Ε.Ε., παρόλο που ακόμα πωλούνται σε συνοικιακά κυρίως pet shops. Η απομάκρυνση των ανταγωνιστών των νεροχελωνών της περιοχής αποτελεί δράση προτεραιότητας για τη διατήρηση του είδους. Δεδομένου ότι δεν υπάρχουν καταγραφές παρουσίας του εισβλητικού είδους στην περιοχή, ο έλεγχος για την παρουσία του προτείνεται να γίνεται κατά τη διαδικασία παρακολούθησης των

ιθαγενών ειδών (monitoring). Σε περίπτωση που εντοπιστούν άτομα του είδους *Trachemys scripta*, θα συλλέγονται και θα μεταφέρονται σε ειδικό χώρο ο οποίος θα υποδειχθεί από τον ΦΔΠΠ.

Η υλοποίηση του έργου αρχικά (Φάση Α') προϋποθέτει την οργάνωση του σχεδίου παρακολούθησης με την εγκατάσταση μόνιμων δειγματοληπτικών επιφανειών στις οποίες θα συλλέγονται δεδομένα αναφορικά με την παρουσία ξενικών/χωροκατακτητικών ειδών. Το σχέδιο παρακολούθησης μπορεί να βασιστεί εξολοκλήρου ή εν μέρη στο σχεδιασμό παρακολούθησης της κατάστασης διατήρησης των τύπων οικοτόπων ή να λάβει υπόψη τους "διαδρόμους εξάπλωσης" των ξενικών/χωροκατακτητικών ειδών και να προσαρμοστεί κατάλληλα. Επίσης, σε αυτή τη φάση πρέπει να δημιουργηθεί κατάλογος με τα είδη ενδιαφέροντος ανά ΕΖΔ αλλά και να εκπαιδευτούν κατάλληλα οι αξιολογητές ή το προσωπικό που θα είναι επιφορτισμένο με τη διαδικασία παρακολούθησης ώστε να διευκολυνθεί μετέπειτα η συνεχής παρακολούθησης. Σε αυτό το στάδιο θα εκπονηθεί και σχέδιο δράσης που θα αφορά τις άμεσες δράσεις που θα ακολουθήσουν τον εντοπισμό κάποιου είδους ενδιαφέροντος.

Κατά τη Β' Φάση υλοποίησης του έργου, και αν εντοπιστούν ξενικά/χωροκατακτητικά είδη μπορεί να προταθούν μέτρα για την εξάλειψη ή τον περιορισμό της εξάπλωσής τους, όπου αυτό κριθεί απαραίτητο.

Η οργάνωση σεμιναρίων σε ομάδες πολιτών με στόχο την ευαισθητοποίηση αλλά και την εμπλοκή τους στις διαδικασίες παρακολούθησης θα βοηθήσει στην υλοποίηση του μέτρου.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Arianoutsou M., Bazos I., Christopoulou A., Kokkoris Y., Zikos A., Zervou S. et al. (2021). Alien plants of Europe: introduction pathways, gateways and time trends. *PeerJ*, 9, e11270.

Arianoutsou M., Bazos I., Delipetrou P. & Kokkoris Y. (2010). The alien flora of Greece: taxonomy, life traits and habitat preferences. *Biological Invasions*, 12, 3525-3549.

Δημόπουλος Π., Μπαζός Ι., Κόκκορης Ι.Π., Ζωγραφίδης Α., Καραδήμου Ε., Καλλιμάνης Α.Σ. et al. (2020). Οδηγός Ξενικών Φυτικών Ειδών στην Ελλάδα και στο δίκτυο προστατευόμενων περιοχών Natura 2000. ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ και ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ (Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α.) - Πανεπιστήμιο Πατρών, Αθήνα.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

Αριθμός δειγματοληψιών

Αριθμός ατόμων που συλλέγονται

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CS0301
Ονομασία Μέτρου:
Εκτέλεση των δράσεων που περιλαμβάνονται στο "Σχέδιο Δράσης για την πανίδα στην Ειδική Ζώνη Διατήρησης GR2530002 Λίμνη Στυμφαλία - Χειρόπτερα"
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Υλοποίηση μιας σειράς δράσεων για τα χειρόπτερα οι οποίες είχαν προταθεί στο "Σχέδιο Δράσης για την πανίδα στην Ειδική Ζώνη Διατήρησης GR2530002 Λίμνη Στυμφαλία - Χειρόπτερα" στα πλαίσια του προγράμματος LIFE12 NAT/GR/000275 «LIFE-Stymfalia - Αειφόρος Διαχείριση και Χρηματοδότηση της Βιοποικιλότητας των Υγροτόπων: Η περίπτωση της Λίμνης Στυμφαλίας».
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CS03
Τύπος του μέτρου:
παρεμβάσεις με τη μορφή έργων
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2530002
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Λίμνη Στυμφαλία, Σήραγγα Σιούρι και βοηθητικός χώρος αντλιοστασίου Λαύκας
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Chiroptera spp.</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.6.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.6.2
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Δεν απαιτούνται διαδικασίες ωρίμανσης.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Σχέδιο Δράσης για την πανίδα στην Ειδική Ζώνη Διατήρησης GR2530002 Λίμνη Στυμφαλία - Χειρόπτερα
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης

Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Όλες οι δράσεις υλοποιούνται άπαξ, εκτός από τη ρύθμιση της υδροπεριόδου που αποτελεί συνεχές μέτρο
Χρονικό βάθος απόδοσης:
3
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ
Εκτιμώμενο Κόστος
50.000 €
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ, Πράσινο Ταμείο, Προϋπολογισμός ΟΦΥΠΕΚΑ
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν είναι γνωστές επί του παρόντος τεχνικές ή οικονομικές δυσχέριες εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται ότι ίσως υπάρξει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το μέτρο περιλαμβάνει την υλοποίηση μιας σειράς δράσεων για τα χειρόπτερα οι οποίες είχαν προταθεί στο "Σχέδιο Δράσης για την πανίδα στην Ειδική Ζώνη Διατήρησης GR2530002 Λίμνη Στυμφαλία - Χειρόπτερα" στα πλαίσια του προγράμματος LIFE12 NAT/GR/000275 «LIFE-Stymfalia - Αειφόρος Διαχείριση και Χρηματοδότηση της Βιοποικιλότητας των Υγροτόπων: Η περίπτωση της Λίμνης Στυμφαλίας». Πιο συγκεκριμένα, οι δράσεις περιλαμβάνουν: 1) Δράσεις αποκατάστασης και δημιουργίας τεχνητών καταφυγίων: α) παρεμβάσεις στο εγκαταλελειμμένο βοηθητικό χώρο του αντλιοστασίου Λαύκας με σκοπό την βελτίωση του σαν καταφύγιο χειροπτέρων (το κτήριο ήδη χρησιμοποιείται περιστασιακά από σημαντικό αριθμό χειροπτέρων), β) παρεμβάσεις στη Σήραγγα Σιούρι (απομάκρυνση/ αραίωση της βλάστησης που καλύπτει την είσοδο της σήραγγας) ώστε να βελτιωθεί η χρήση της σαν καταφύγιο χειροπτέρων. 2) Δράσεις αποκατάστασης ενδιαιτημάτων τροφοληψίας: α) ρύθμιση της υδροπεριόδου ώστε να παραμείνει το νερό της λίμνης σε ικανοποιητικό επίπεδο όλο το χρόνο και β) κοπή και δημιουργία ανοιγμάτων στον καλαμιώνα ώστε να βελτιωθεί και να αυξηθεί η διαθεσιμότητα επιφανειών νερού και άρα ενδιαιτημάτων τροφοληψίας για τα χειρόπτερα (αφορά κυρίως το είδος <i>Myotis caraccinii</i>). Όλες οι ανωτέρω δράσεις επεξηγούνται αναλυτικά στο "Σχέδιο Δράσης για την πανίδα στην Ειδική Ζώνη Διατήρησης GR2530002 Λίμνη Στυμφαλία - Χειρόπτερα".

«Εκπόνηση ΕΠΜ και Σχεδίων Διαχείρισης για τις περιοχές του δικτύου Natura 2000»

Μέτρα Διαχείρισης για την ΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου
(Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Βαθμός υλοποίησης των επιμέρους δράσεων που περιλαμβάνει το μέτρο.

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CW0201
Ονομασία Μέτρου:
Μελέτη προσδιορισμός πληθυσμού, επικρατειών, θέσεις φωλεοποίησης και Βαθμού Διατήρησης του Σαΐνιου και του Φιδαιτού
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το μέτρο περιλαμβάνει μελέτη του προσδιορισμού πληθυσμού επικρατειών, θέσεις φωλεοποίησης και Βαθμού Διατήρησης του Σαΐνιου και του Φιδαιτού
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
Τύπος του μέτρου:
Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2510004
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Όλη η ΖΕΠ
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Accipiter brevipes, Circaetus gallicus</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.5.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Άλλο
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Υπάρχει επαρκής εμπειρία σε εθνικό και διεθνές επίπεδο
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
2,5 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)

«Εκπόνηση ΕΠΜ και Σχεδίων Διαχείρισης για τις περιοχές του δικτύου Natura 2000»

Μέτρα Διαχείρισης για την ΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)

Μήνες 0-24 καταγραφές πεδίου, Μήνες 24-30 ανάλυση αποτελεσμάτων, συγγραφή μελέτης και κοινοποίηση/επεξήγηση των αποτελεσμάτων στον Μονάδα Διαχείρισης Προστατευόμενης Περιοχής και υποβολή της επιστημονικής δημοσίευση προς δημοσίευση σε επιστημονικό περιοδικό ή συνέδριο
Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ
Εκτιμώμενο Κόστος
45.000 €
Πηγή χρηματοδότησης
Ευρωπαϊκά προγράμματα πχ LIFE, ΥΜΕΠΕΡΑΑ, Πράσινο Ταμείο, ΥΠΕΝ
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Ώριμο, καθώς υπάρχουν αντίστοιχες περιπτώσεις εργασίας από άλλες περιοχές της Ελλάδας
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν υπάρχουν ιδιαίτερα τεχνικά ή θεσμικά προβλήματα
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Δεν αναμένεται καμία κοινωνική δυσχέρεια
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Η μελέτη του προσδιορισμού πληθυσμού επικρατειών, θέσεις φωλεοποίησης και Βαθμού Διατήρησης του Σαΐνιου και του Φιδαιτού θα πραγματοποιηθεί με συνδυασμός σημειακών (από επιλεγμένες θέσεις; Look and see) και γραμμικών καταγραφών (οδικώς, road counts) με παράλληλη καταγραφή ηθολογικών στοιχείων και θέσεις φωλιών σε χάρτη. Ταυτόχρονες καταμετρήσεις από τουλάχιστον δύο παρατηρητές είναι απαραίτητες. Απαιτούνται πολλαπλές επισκέψεις (τουλάχιστον τριπλή επανάληψη κάθε διαδρομής ή σημείου). Η επιλογή των διαδρομών και των σημείων θέας θα γίνει με τέτοιων τρόπο ώστε να υπάρχει όσο μεγαλύτερη γεωγραφική κάλυψη όσο και αντιπροσωπευτική κάλυψη των διαθεσίμων καταλλήλων ενδιαιτημάτων. Θέσεις φωλεοποίησης που προσδιορίζονται εκτός πρωτοκόλλου καταγραφών, συνυπολογίζονται στον υπολογισμό επικρατειών και των πληθυσμών. Εκτός από την παράδοση της τελικής μελέτης κάποια από τα αποτελέσματα της μελέτης πρέπει να δημοσιευτούν σε επιστημονικό συνέδριο ή/και επιστημονικό περιοδικό.
Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Ποσοστό υλοποίησης των προγραμματισμένων εργασιών πεδίου και υποβολής σχετικών αναφορών

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CW0202
Ονομασία Μέτρου:
Διερεύνηση και καταγραφή των ειδών χειροπτέρων και των ενδιαιτημάτων τους (μελέτη βάσης)
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Διενέργεια χειροπτερολογικής έρευνας με σκοπό την καταγραφή των χειροπτέρων και των καταφυγίων τους με τη χρήση κατάλληλων επιστημονικών μεθόδων, όπως ηχογραφήσεις, παγιδεύσεις και επιθεωρήσεις καταφυγίων)
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
Τύπος του μέτρου:
Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2530001, GR2530002, GR2530004, GR2520001 και GR2520002
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Αφορά το σύνολο των προστατευόμενων περιοχών
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Chiroptera spp.</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.5.2
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Δεν απαιτούνται διαδικασίες ωρίμανσης. Η δράση είναι απαραίτητη ως πηγή τροφοδότησης του τρέχοντα και των μελλοντικών διαχειριστικών σχεδίων.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Σχέδιο Δράσης για 10 είδη Χειροπτέρων της Ελλάδας (υπό διαμόρφωση)
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
3 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)

Η έρευνα περιλαμβάνει μια προκαταρκτική φάση σχεδιασμού και έκτοτε διαιρείται σε ετήσιες φάσεις, όπου και αξιολογούνται τα αποτελέσματα των καταγραφών.
Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ
Εκτιμώμενο Κόστος
30.000 €
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ, Πράσινο Ταμείο, Προϋπολογισμός ΟΦΥΠΕΚΑ
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Χορήγηση άδειας έρευνας από το ΥΠΕΝ και πιθανόν από ΥΠΠΟΑ
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν είναι γνωστές επί του παρόντος τεχνικές ή οικονομικές δυσχέρειες εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Το μέτρο θα μπορούσε να υλοποιηθεί είτε μεμονωμένο είτε, εφόσον καταστεί εφικτό, από κοινού με τις υπόλοιπες μελέτες βάσης για τα χειρόπτερα στις περιοχές μελέτης
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Έρευνα μεσοπρόθεσμης διάρκειας, η οποία θα εκτείνεται σε διαφορετικά έτη και θα καλύπτει το σύνολο της περιοχής. Οι μέθοδοι που θα εφαρμοστούν θα είναι προσανατολισμένες αρχικά στην διακρίβωση της σύνθεσης της χειροπτεροπανίδας της περιοχής και του καθεστώτος παρουσίας των επιμέρους ειδών. Η έρευνα περιλαμβάνει την αναζήτηση καταφυγίων και πρωταρχική αξιολόγηση των θέσεων τροφοληψίας ώστε να εντοπιστούν καταρχάς τα σημαντικά ενδιαιτήματα για τα διάφορα είδη. Οι βασικές μέθοδοι και οι τεχνικές, κατά τις οποίες θα πραγματοποιηθούν οι εργασίες πεδίου (επιθεωρήσεις καταφυγίων, παγιδεύσεις χειροπτέρων, ηχογραφήσεις κ.ά.) θα εφαρμοστούν κατά περίπτωση με σκοπό την πληρέστερη καταγραφή των χειροπτέρων της περιοχής και σύμφωνα με τη διεθνή εμπειρία, όπως αυτή συνοψίζεται στις σχετικές οδηγίες της UNEP/EUROBATS (Battersby 2010) και σε άλλα αντίστοιχα κείμενα.
Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Ποσοστό υλοποίησης των προγραμματισμένων εργασιών πεδίου και υποβολής σχετικών αναφορών

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CW0203
Ονομασία Μέτρου:
Καταγραφή παρουσίας και πληθυσμιακής πυκνότητας του τσακαλιού (μελέτη βάσης)
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το μέτρο περιλαμβάνει λεπτομερή αναζήτηση και καταγραφή των πληθυσμιακών ομάδων του είδους στην περιοχή, εκτίμηση του μεγέθους τους, αξιολόγηση των πιέσεων και απειλών και εντοπισμό των σημαντικότερων ενδιαιτημάτων για το είδος στην περιοχή.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
Τύπος του μέτρου:
Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2530001, GR2530002, GR2530004, GR2520001 και GR2520002
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Όλη η περιοχή
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Canis aureus</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.5.3
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Δεν απαιτούνται διαδικασίες ωρίμανσης. Η δράση είναι απαραίτητη ως πηγή τροφοδότησης του τρέχοντα και των μελλοντικών διαχειριστικών σχεδίων.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
4 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)

Η έρευνα περιλαμβάνει μια προπαρασκευαστική φάση σχεδιασμού και έκτοτε διαιρείται σε ετήσιες φάσεις, όπου και αξιολογούνται τα αποτελέσματα των καταγραφών.
Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ
Εκτιμώμενο Κόστος
30.000 €
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ, Πράσινο Ταμείο, Προϋπολογισμός ΟΦΥΠΕΚΑ
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Χορήγηση άδειας έρευνας από το ΥΠΕΝ
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν είναι γνωστές επί του παρόντος τεχνικές ή οικονομικές δυσχέριες εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Το μέτρο θα μπορούσε να υλοποιηθεί είτε μεμονωμένο είτε, εφόσον καταστεί εφικτό, από κοινού με τις υπόλοιπες μελέτες βάσης για το τσακάλι στις περιοχές μελέτης
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το μέτρο περιλαμβάνει λεπτομερή αναζήτηση και καταγραφή των πληθυσμιακών ομάδων του είδους στην περιοχή, εκτίμηση του μεγέθους τους, αξιολόγηση των πιέσεων και απειλών και εντοπισμό των σημαντικότερων ενδιαιτημάτων για το είδος στην περιοχή. Η δράση θα περιλαμβάνει σημειακές και γραμμικές καταγραφές, συνεντεύξεις και άλλες κατάλληλες μεθόδους για την εκτίμηση της δομής και του μεγέθους του πληθυσμού, την εκτίμηση της τροφικής συμπεριφοράς, των εντοπισμό των περιοχών ενδημίας και την αξιολόγηση των πληθυσμιακών περιοριστικών παραγόντων (π.χ. σύγκρουση με οχήματα, δηλητηριασμένα δολώματα κ.λπ.)
Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Ποσοστό υλοποίησης των προγραμματισμένων εργασιών πεδίου και υποβολής σχετικών αναφορών

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CW0204
Ονομασία Μέτρου:
Παρακολούθηση και καταγραφή των διαδρομών μετακίνησης του Τσακαλιού.
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το μέτρο αφορά στον εντοπισμό και αξιολόγηση των διαδρομών μετακίνησης τσακαλιών μεταξύ των δυο προστατευόμενων περιοχών.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
Τύπος του μέτρου:
Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520002 και GR2520001
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
GR2520002, GR2520001
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Canis aureus</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.5.3
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
3 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
1) Σχεδιασμός της μελέτης (6 μήνες) και 2) υλοποίηση των καταγραφών, ανάλυση και αξιολόγηση των αποτελεσμάτων (2,5 έτη)

Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ
Εκτιμώμενο Κόστος
20.000 €
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ, Πράσινο Ταμείο, Προϋπολογισμός ΟΦΥΠΕΚΑ
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Χορήγηση άδειας έρευνας από το ΥΠΕΝ
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν είναι γνωστές επί του παρόντος τεχνικές ή οικονομικές δυσχέρειες εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το μέτρο αφορά στον εντοπισμό και αξιολόγηση των διαδρόμων μετακίνησης τσακαλιών μεταξύ των δυο προστατευόμενων περιοχών. Στο πλαίσιο αυτό, το μέτρο στοχεύει να αξιολογήσει την επίδραση του αυτοκινητόδρομου και της παλιάς εθνικής οδού Τριπόλεως - Καλαμάτας οι οποίοι κατακερματίζουν το τοπίο δυσχεραίνοντας την μετακίνηση ζώων μεταξύ των δύο περιοχών. Μετά από την αξιολόγηση του χώρου, θα εφαρμοστούν ενδεδειγμένες μέθοδοι (κυρίως χρήση φωτοπαγίδων ή πιθανόν και κολλάρων εντοπισμού) για τον εντοπισμό της χρήσης περασμάτων (υπόγεια περάσματα, περάσματα πάνω από τις σήραγγες κλπ.) αλλά και της χρήσης του ίδιου του δρόμου κατά τη μετακίνηση τσακαλιών (τυχόν διάσχιση οδών). Πέρα από τον εντοπισμό των διαδρόμων μετακίνησης και της χρήσης των πιθανών περασμάτων από τα ζώα, στο πλαίσιο του μέτρου θα αξιολογηθεί η αναγκαιότητα ή μη, της λήψης διαχειριστικών μέτρων με σκοπό την επίτευξη της καλύτερης σύνδεσης των δύο περιοχών μέσω της βελτίωσης των υφιστάμενων περασμάτων ή της δημιουργίας νέων.
Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Ποσοστό υλοποίησης των προγραμματισμένων εργασιών πεδίου και υποβολής σχετικών αναφορών

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CW0205
Ονομασία Μέτρου:
Καταγραφή κατανομής και πυκνότητας παρουσίας της βίδρας (μελέτη βάσης)
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Διενέργεια έρευνας με σκοπό την καταγραφή της παρουσίας της βίδρας και τη χαρτογράφηση των σημαντικών για το είδος ενδιαιτημάτων
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
Τύπος του μέτρου:
Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2530001, GR2530002, GR2530004, GR2520001 και GR2520002
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Λίμνες, υδατορεύματα και άλλα πιθανά ενδιαιτήματα (π.χ. αρδευτικά κανάλια) και οι πέριξ αυτών εκτάσεις
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Lutra lutra</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.5.4
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Δεν απαιτούνται διαδικασίες ωρίμανσης. Η δράση είναι απαραίτητη ως πηγή τροφοδότησης του τρέχοντα και των μελλοντικών διαχειριστικών σχεδίων.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Δεν υπάρχει
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
3 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Η έρευνα περιλαμβάνει μια προκαταρκτική φάση σχεδιασμού και έκτοτε διαιρείται σε ετήσιες φάσεις, όπου και αξιολογούνται τα αποτελέσματα των καταγραφών.

Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ
Εκτιμώμενο Κόστος
15.000 €
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ, Πράσινο Ταμείο, Προϋπολογισμός ΟΦΥΠΕΚΑ
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Χορήγηση άδειας έρευνας από το ΥΠΕΝ
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν είναι γνωστές επί του παρόντος τεχνικές ή οικονομικές δυσχέρειες εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Το μέτρο θα μπορούσε να υλοποιηθεί είτε μεμονωμένο είτε, εφόσον καταστεί εφικτό, από κοινού με τις υπόλοιπες μελέτες βάσης για τη βίδρα στις περιοχές μελέτης
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Έρευνα μεσοπρόθεσμης διάρκειας, η οποία θα εκτείνεται σε διαφορετικά έτη και θα καλύπτει το σύνολο της περιοχής. Οι μέθοδοι που θα εφαρμοστούν θα είναι προσανατολισμένες αρχικά στην διακρίβωση των θέσεων παρουσίας της βίδρας στην περιοχή και στην καταγραφή και χαρτογράφηση των σημαντικών ενδιαιτημάτων του είδους. Σημαντική κρίνεται και η λήψη επαρκών δεδομένων ώστε να γίνει πληθυσμιακή εκτίμηση και καταγραφή των πιέσεων και απειλών του είδους στις περιοχές αυτές. Η μεθοδολογία και οι τεχνικές που θα χρησιμοποιηθούν (αναζήτηση και καταγραφή βιοδηλωτικών στοιχείων, κ.ά.) θα είναι σύμφωνες με την διεθνή βιβλιογραφία και θα καλύπτουν το σύνολο του υδρογραφικού δικτύου της περιοχής.
Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Αριθμός εργασιών πεδίου 2. Έκθεση αναφοράς 3. Ποσοστό υλοποίησης των προγραμματισμένων εργασιών πεδίου και υποβολής σχετικών αναφορών

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CW0206
Ονομασία Μέτρου:
Μελέτη χρήσης ενδιαίτηματος και κατανομής του Λευκονώτη (<i>Dendrocopos leucotos</i>) και προτάσεις πρακτικών δασικής διαχείρισης προς όφελος του είδους.
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Καταγραφές παρουσίας του Δρυοκολάπτη στο ενδιαίτημά του και εντοπισμός κρίσιμων περιοχών για το είδος στις οποίες θα εφαρμοστούν πρακτικές δασικής διαχείρισης από τα οικεία Δασαρχεία
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CB05, CB07
Τύπος του μέτρου:
Άλλο, Κανονιστικό
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2530006
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Δάση <i>Abies cephalonica</i> σε υψόμετρα 860μ με 1740μ.
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Dendrocopos leucotos</i> (Λευκονώτης)
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.5.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.2.4
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
B07, B08, B09, B10
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Ώριμο
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
3 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)

Έτος 0-2 καταγραφές πεδίου έτος 2-3 ανάλυση αποτελεσμάτων, συγγραφή μελέτης και κοινοποίηση/επεξήγηση των αποτελεσμάτων στα αρμόδια Δασαρχεία. Η επιστημονική δημοσίευση των αποτελεσμάτων μπορεί να πραγματοποιηθεί μέχρι και ένα έτος μετά το πέρας της μελέτης.
Χρονικό βάθος απόδοσης:
1
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
2
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ
Εκτιμώμενο Κόστος
50.000 €
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ - Πρόγραμμα «Αγροτική Ανάπτυξη» (ΠΑΑ) ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» (ΕΠΑνΕΚ) έργα LIFE
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Δεν απαιτούνται ενέργειες για την εκπόνηση της μελέτης, όμως απαιτείται η αποδοχή από τη Δασική Υπηρεσία για την εφαρμογή των αποτελεσμάτων
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Αν και κάθε έρευνα πεδίου μπορεί να έχει απρόβλεπτα μιας και πρόκειται μόνο για ένα είδος, εύκολα αναγνωρίσιμο και με ορισμένο ενδιαίτημα δεν αναμένονται ιδιαίτερα προβλήματα στην έρευνα πεδίου. Κατά την ερμηνεία των αποτελεσμάτων πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή ώστε αυτά να καταλήγουν σε συγκεκριμένες προτάσεις οι οποίες να είναι εφαρμόσιμες από την αρμόδια Δασική Υπηρεσία.
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Αν και το συγκεκριμένο μέτρο δεν έρχεται σε σύγκρουση με την κοινωνία αφού αφορά κυρίως έρευνα, τα αποτελέσματα της μελέτης και οι προτάσεις διαχείρισης αναμένονται να προκαλέσουν μικρής κλίμακας τριβές. Αυτές αφορούν την εδραιωμένη έως τώρα πεποίθηση ότι είναι προτιμότερο να αφαιρούμε ένα νεκρό και γέρικο δέντρο παρά ένα νέο από το δάσος. Η πολιτική ορθής και αειφορικής διαχείρισης του δάσους, λαμβάνοντας υπόψιν και τον Λευκονώτη θα πρέπει να διαδοθεί από τις αρμόδιες Υπηρεσίες (Δασαρχεία) προς του ενδιαφερόμενους χρήστες γης.
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Οι Δρυοκολάπτες εξαρτώνται από γέρικα και νεκρά δέντρα τόσο για την ανεύρεση της τροφής τους όσο και για την φωλεοποίησή τους. Η δασική διαχείριση είναι υψίστης σημασίας για αυτούς και η συστηματική αφαίρεση των νεκρών και γέρικων δέντρων από το ενδιαίτημα μπορεί να προκαλέσει την κατάρρευση των πληθυσμών τους. Ο Ταύγετος αποτελεί το νοτιότερο άκρο της εξάπλωσης του Λευκονώτη Δρυοκολάπτη στην Ευρώπη. Στην Πελοπόννησο ο Λευκονώτης φωλιάζει κυρίως σε ώριμα δέντρα Κεφαλονίτικης Ελάτης σε υψόμετρα από 860μ έως 1740. Περεταίρω εξειδικευμένες έρευνες για την ακριβή εξάπλωση και κατανομή του είδους στον Ταύγετο

δεν είναι διαθέσιμες. Λαμβάνοντας υπόψιν την σχετική απομόνωση του εν λόγω πληθυσμού και το προαναφερθέν γεγονός ότι αποτελεί το άκρο της εξάπλωσης του είδους και άρα μπορεί να είναι ευάλωτο σε αλλαγές όπως αυτές που επιφέρει η κλιματική αλλαγή πρέπει να γίνει μια εξειδικευμένη μελέτη που θα καταγράφει την χρήση του ενδιαιτήματος και θα προτείνει πρακτικές δασικές διαχείρισης προς όφελος του είδους.

Μεθοδολογία:

α) Καταγραφές παρουσίας του είδους σε όλο το κατάλληλο ενδιαίτημα της ΖΕΠ. Οι καταγραφές θα πραγματοποιούνται κατάλληλη εποχή και με κατάλληλη μέθοδο (transect lines, point counts με χρήση tape luring).

β) Καταγραφή όλων των χαρακτηριστικών των δέντρων που το είδος τρέφεται και φωλιάζει.

γ) Με βάση την ανάλυση των καταγραφών πεδίου θα εντοπιστούν οι πιο σημαντικές περιοχές για το είδος καθώς και οι πιο σημαντικές κατηγορίες δέντρων για αυτό.

δ) Με βάση αυτά τα αποτελέσματα θα υποδειχθούν πρακτικές δασικής διαχείρισης οι οποίες θα πρέπει να υλοποιηθούν και να εφαρμοστούν από τα οικεία Δασαρχεία και να ληφθούν υπόψη κατά τη σύνταξη των διαχειριστικών μελετών.

ε) Τα αποτελέσματα της μελέτης πρέπει να δημοσιευτούν σε επιστημονικό συνέδριο ή/και επιστημονικό περιοδικό

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Αριθμός εργασιών πεδίου
2. Έκθεση αναφοράς
3. Ποσοστό υλοποίησης των προγραμματισμένων εργασιών πεδίου και υποβολής σχετικών αναφορών

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CW0208
Ονομασία Μέτρου:
Ακριβής εντοπισμός και παρακολούθηση των πληθυσμών του είδους <i>Biebersteinia orphanidis</i>
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Αναζήτηση νέων πληθυσμών στο εύρος των βιοτικών και αβιοτικών παραγόντων που απαιτεί το είδος καθώς και παρακολούθηση των ήδη γνωστών πληθυσμών στις θέσεις όπου εξαπλώνεται το είδος.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
Τύπος του μέτρου:
Άλλα (μελέτη/έρευνα)
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2530001, GR2530004
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Σε όλη την ΟΧΕ του είδους εντός των περιοχών GR2530001 και GR2530004.
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Biebersteinia orphanidis</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.5.5, A.5.6, A.8.5
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
A09, G09
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Οι γνωστοί πληθυσμοί καθώς και το ενδιαίτημα του φυτού περιγράφονται στη σχετική βιβλιογραφία: Tan K., Perdetzoglou D. K., Roussis V. (1997) <i>Biebersteinia orphanidis</i> (Geraniaceae) from southern Greece. Ann. Bot. Fennici 34:41-45; Phitos, D., Strid, A., Snogerup, S. & Greuter, W (eds.). 1995. The Red Data Book of Rare and Threatened Plants of Greece. WWF. Athens; Vassiliades, D. & Yannitsaros, A. 2000. Orphanides's best discovery. Bot. Chron. 13: 241-248; Yannitsaros, A. G., Constantinidis, T. A. & Vassiliades, D. D. 1996. The rediscovery of <i>Biebersteinia orphanidis</i> Boiss. (Geraniaceae) in Greece. Bot. J. Linn. Soc. 120: 239- 242; Φοίτος Δ., Κωνσταντινίδης Θ., Καμάρη Γ. 2009 (Επιμ. Εκδ.). Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων των Σπάνιων και Απειλούμενων Ειδών της Ελληνικής Χλωρίδας. Τόμος 1 (Α-Δ). Ελληνική Βοτανική Εταιρεία. Πάτρα.

Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
3 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Κάθε χρόνο και για 3 συναπτά έτη θα πραγματοποιούνται εργασίες πεδίου κατά την θερινή περίοδο, δηλ. κατά τη διάρκεια που το φυτό διατηρεί υπέργεια βλάστηση (από την άνοιξη μέχρι τα μέσα/τέλη καλοκαιριού)
Χρονικό βάθος απόδοσης:
1
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25301CW0209, MM25301CA0601
Προτεραιότητα μέτρου:
2
Φορέας υλοποίησης:
ΜΔΠΠ/ΟΦΥΠΕΚΑ, ή σε συνεργασία με πανεπιστήμια ή άλλα επιστημονικά/ερευνητικά ινστιτούτα.
Εκτιμώμενο Κόστος
15.000 €
Πηγή χρηματοδότησης
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν αναμένονται τεχνικές ή οικονομικές δυσχέρειες στην εφαρμογή του μέτρου.
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Δεν αναμένεται δυσχέρεια κοινωνική αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Τα στοιχεία που θα προκύψουν από το μέτρο αυτό (ακριβείς θέσεις και κατάσταση πληθυσμών, πιέσεις/απειλές που δέχεται το είδος) θα χρησιμοποιηθούν στα μέτρα Bieb_04 και Bieb_05, ενώ θα γίνει παράλληλα συλλογή πολλαπλασιαστικού υλικού για το μέτρο Bieb_03, το οποίο με τη σειρά του θα χρησιμοποιηθεί και στην υλοποίηση του μέτρου Bieb_06, εφόσον αυτή κρίνεται απαραίτητη. Τέλος, η ακριβέστερη γνώση της φαινολογίας του είδους θα χρησιμοποιηθεί στον προσδιορισμό των όρων του σχεδίου διαχείρισης της βόσκησης (Bieb_04) και της εποχής που οι περιφραγμένες εκτάσεις (Bieb_05) θα πρέπει να βόσκονται για αποφυγή διαδοχής της βλάστησης προς κοινότητες ξυλωδών φυτών.
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το συγκεκριμένο μέτρο αποσκοπεί στην αναζήτηση νέων πληθυσμών του είδους <i>Biebersteinia orphanidis</i> όπου εκτείνονται τα κατάλληλα ενδιαιτήματα, στα κατάλληλα υψόμετρα, σύμφωνα με τη σχετική βιβλιογραφία. Επιπλέον θα γίνει παρακολούθηση των ήδη γνωστών πληθυσμών. Για το σκοπό αυτό θα πρέπει κάθε χρόνο και για 3 έτη να διενεργούνται έρευνες πεδίου κατά τις οποίες θα μετρώνται ο αριθμός ατόμων (ρόδακες), ο αριθμός των στελεχών σε καρποφορία

(ταξικαρπίες) και ο αριθμός των αρτιβλάστων σε κάθε υποπληθυσμό. Καταλληλότερη εποχή είναι τα μέσα του καλοκαιριού, αφού εκείνη την περίοδο οι ρόδακες είναι εμφανείς (δεν έχουν νεκρωθεί τα φύλλα ακόμα) και επιπλέον έχει σχεδόν ολοκληρωθεί η ωρίμανση των καρπών και των σπερμάτων. Οι ακριβείς θέσεις των γνωστών πληθυσμών αλλά και όσων νέων εντοπιστούν θα καταγράφονται με τη βοήθεια GPS. Σημαντική είναι και η καταγραφή της φαινολογίας του είδους.

Επιπλέον, κατά τη διάρκεια των εργασιών πεδίου θα γίνει καταγραφή τυχόν πιέσεων και απειλών που δέχεται το είδος αλλά δεν είναι γνωστές μέχρι σήμερα. Επίσης η συλλογή πολλαπλασιαστικού υλικού για το μέτρο της *ex situ* διατήρησης του είδους (μέτρο MM25301CW0308) θα γίνει στα πλαίσια του παρόντος μέτρου, για την εξοικονόμηση πόρων.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Αριθμός καταγεγραμμένων πληθυσμών που εντοπίστηκαν
2. Αριθμός νέων πληθυσμών που εντοπίστηκαν
3. Αριθμός εντύπων παρακολούθησης πληθυσμών που συμπληρώθηκαν
4. Ποσοστό υλοποίησης των προγραμματισμένων εργασιών πεδίου και υποβολής σχετικών αναφορών

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CW0209
Ονομασία Μέτρου:
Εκπόνηση και εφαρμογή διαχειριστικού σχεδίου βόσκησης για τη διατήρηση του είδους <i>Biebersteinia orphanidis</i>
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Αποφυγή βόσκησης των περιοχών όπου απαντά το είδος από την εποχή έναρξης της ανάπτυξης του υπέργειου τμήματος, μετά τον χειμερινό λήθαργο και μέχρι την ολοκλήρωση της ωρίμανσης και διασποράς των σπερμάτων.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CA05
Τύπος του μέτρου:
Κανονιστικά
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2530001, GR2530004
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Σε όλη την ΟΧΕ του είδους εντός της περιοχής GR2530004.
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Biebersteinia orphanidis</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.8.3, A.9.2, A.8.4, A.9.3
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
A09
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διαχείρισης ειδών, Μέτρα διαχείριση λιβαδιών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Η βόσκηση απειλεί το είδος, όπως προκύπτει και από τη σχετική βιβλιογραφία: Phitos, D., Strid, A., Snogerup, S. & Greuter, W (eds.). 1995. The Red Data Book of Rare and Threatened Plants of Greece. WWF. Athens; Vassiliades, D. & Yannisaros, A. 2000. Orphanides's best discovery. Bot. Chron. 13: 241-248; Φοίτος Δ., Κωνσταντινίδης Θ., Καμάρη Γ. 2009 (Επιμ. Εκδ.). Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων των Σπάνιων και Απειλούμενων Ειδών της Ελληνικής Χλωρίδας. Τόμος 1 (Α-Δ). Ελληνική Βοτανική Εταιρεία. Πάτρα.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης

5 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
5 έτη (Η δράση έχει εφαρμογή όλο το έτος).
Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25301CA0601
Προτεραιότητα μέτρου:
2
Φορέας υλοποίησης:
ΜΔΠΠ/ΟΦΥΠΕΚΑ
Εκτιμώμενο Κόστος
30.000 €
Πηγή χρηματοδότησης
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη η ΚΥΑ 1058/71977/2017 (ΦΕΚ 2331/Β/7-7-2017).
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Πιθανή ανάγκη αποζημίωσης των κτηνοτρόφων της περιοχής για μείωση του ζωικού κεφαλαίου.
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Αναμένεται κάποια δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου, κυρίως από τους κτηνοτρόφους της περιοχής
Άλλες πληροφορίες
Το μέτρο αυτό, εφόσον υλοποιηθεί και εφαρμοστεί με επιτυχία, θα είναι αποτελεσματικότερο του μέτρου Bieb_05 και με λιγότερες παρεμβάσεις στο τοπίο. Σημείωση: στη σχετική βιβλιογραφία αναφέρεται ότι το είδος αυτό διαθέτει αδιάβροχο σπερματικό περιβλήμα. "Παραμένει άγνωστος ο τρόπος με τον οποίο τα αδιάβροχα σπέρματα της <i>B. orphanidis</i> απορροφούν νερό υπό συνθήκες πεδίου" (Κουτσοβούλου Κ., Βασιλειάδης Δ., Γιαννίταρος Α., Θάνος Κ.Α. 2005. Η φύτευση των σπερμάτων της <i>Biebersteinia orphanidis</i> Boiss. Πρακτικά 10ου Πανελληνίου Συνεδρίου Ελληνικής Βοτανικής Εταιρείας, σελ. 131-137. Ιωάννινα, 5-8 Μαΐου 2005.). Δεν μπορεί επομένως να αποκλειστεί η ανάγκη τραυματισμού του σπερματικού περιβλήματος στον πεπτικό σωλήνα φυτοφάγων ζώων. Εάν αυτό επαληθευτεί, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά την εκπόνηση του διαχειριστικού σχεδίου βόσκησης.
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το συγκεκριμένο μέτρο αποσκοπεί στην εκπόνηση διαχειριστικού σχεδίου βόσκησης με μακροπρόθεσμο στόχο την αειφορική εκμετάλλευσης της περιοχής και παράλληλα την άρση των πιέσεων και απειλών που δέχεται το είδος <i>Biebersteinia orphanidis</i> . Για την επίτευξη του σκοπού αυτού θα πρέπει το μέτρο να περιλαμβάνει: Προσδιορισμό περιοριστικών μέτρων, κατά εποχές, στις περιοχές όπου εκτείνεται ο Τ.Ο. που φιλοξενεί το είδος <i>Biebersteinia orphanidis</i> . Ειδικά στις θέσεις όπου εντοπίζονται οι πληθυσμοί του είδους αυτού, θα πρέπει να απαγορευτεί η βόσκηση από την αρχή της άνοιξης μέχρι τη διασπορά των σπερμάτων (γύρω στα τέλη καλοκαιριού). Θα πρέπει ωστόσο οι περιοχές αυτές να βόσκονται μία φορά ετησίως, στο διάστημα που το φυτό βρίσκεται σε λήθαργο (μετά την

διασπορά των σπερμάτων και πριν την κάλυψη της περιοχής με χιόνια) για αποφυγή διαδοχής της βλάστησης από κοινότητες ξυλωδών φυτών.

Προσδιορισμός, ύστερα από σχετική μελέτη, της βοσκοϊκανότητας της περιοχής. Σε περίπτωση που η παρούσα βοσκοφόρτωση υπερβαίνει την βοσκοϊκανότητα της περιοχής, θα πρέπει να επιδοτηθούν οι κτηνοτρόφοι για μείωση του αριθμού των ζώων.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Αριθμός εντύπων παρακολούθησης πληθυσμών που συμπληρώθηκαν
2. Ποσοστό υλοποίησης των προγραμματισμένων εργασιών πεδίου και υποβολής σχετικών αναφορών

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CW0210
Ονομασία Μέτρου:
Μελέτη για τη βελτίωση γνώσης κατανομής του είδους <i>Ichthyosaura alpestris</i> στην περιοχή GR2530001
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Βελτίωση της γνώσης κατανομής του είδους στην περιοχή NATURA, μέσω δειγματοληψιών.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
Τύπος του μέτρου:
Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2530001
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
ΟΧΕ εξάπλωσης είδους
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Ichthyosaura alpestris</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.5.7
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.7.2, A.6.4, A.6.5
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
2 έτη (1ο - 2ο έτος)
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Υλοποίηση σε μία φάση: 2 έτη (1ο - 2ο έτος)

Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
2
Φορέας υλοποίησης:
ΜΔΠΠ/ ΟΦΥΠΕΚΑ
Εκτιμώμενο Κόστος
20.000 €
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ - Πρόγραμμα «Αγροτική Ανάπτυξη» (ΠΑΑ) ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» (ΕΠΑΝΕΚ) έργα LIFE
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Προκήρυξη διαγωνισμού για την ανάθεση των εργασιών. Αποδοχή σχεδιασμού μόνιμης παρακολούθησης
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Το είδος δεν είναι εύκολο να εντοπιστεί στο πεδίο.
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Δεν αναμένονται δυσχέριες στην κοινωνική αποδοχή.
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Δεδομένης της αξίας των οριακών περιφερειακών πληθυσμών στη διατήρηση της βιολογικής ποικιλότητας των ειδών (Gaston, 1998), προτείνεται ενδελεχής μελέτη με σκοπό τη λεπτομερή χαρτογράφηση των θέσεων παρουσίας του αλπικού τρίτωνα στο οροπέδιο της Ζήρειας, και διερεύνηση πιθανών λύσεων στις πιέσεις που καταγράφονται. Εκτιμάται ότι όλη η περιοχή αποτελεί πιθανό ενδιαίτημα για τον αλπικό τρίτωνα, δεδομένου ότι υπάρχουν πηγές νερού και κατακλυζόμενες περιοχές που μπορούν να αποτελέσουν κατάλληλο αναπαραγωγικό περιβάλλον για το είδος. Η γεωμορφολογία της Ζήρειας χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη οροπεδίων, όπως είναι το Λιβάδι και Ξερολίβαδο, βόρεια και βορειοανατολικά της Μεγάλης Ζήρειας και η Σκαφιδιά νοτιοδυτικά, που το χειμώνα κατακλύζονται από νερά. Μεγάλο μέρος αυτών των νερών, μέχρι αργά το καλοκαίρι, έχει απορροφηθεί και τροφοδοτεί τις χαμηλότερες πηγές της Κορινθίας, μετατρέποντας στην ουσία την Κυλλήνη σε ζωτικό υδατοσυλλέκτη της περιοχής. Ακριβώς, σε αυτή τη γεωμορφολογία που χαρακτηρίζεται από πολλές κοιλάδες και λακκώματα, εποχιακές λίμνες και πολλές δολίνες, όπως οι λίμνες Δασίου και Μεγαγιάννη, οφείλεται η ονομασία Κυλλήνη (Θ. Σ., Κουσουρής Οι Λίμνες στην Ελλάδα, 5/6. Στερεά Ελλάδα, Εύβοια, Πελοπόννησος. Μαρτυρίες & Καταγραφές, Αθήνα 2014). - Οι δειγματοληψίες για το είδος πρέπει να λάβουν χώρα στις περιόδους αναπαραγωγής, όταν οι τρίτωνες εισέρχονται σε κατάλληλα σώματα νερού (λιμνία, ρυάκια, κτλ., με κρύο καθαρό νερό) και διευκολύνεται έτσι η ανεύρεσή τους. Για τη συγκεκριμένη περιοχή, απαιτείται η συνεχής παρατήρηση των τοπικών κλιματικών συνθηκών, έτσι ώστε ο ερευνητής να βρίσκεται επί τόπου κατά το λιώσιμο των χιονιών (μετά το Φεβρουάριο), καθώς και το φθινόπωρο, όταν πλημμυρίζουν

οι βιότοποι του ζώου. Για παράδειγμα, ο πλημμυρισμός της λίμνης Μεγαγιάννη διαρκεί για πολύ μικρό χρονικό διάστημα. Σχηματίζεται το χειμώνα και την άνοιξη, μαζί με πολλές άλλες δολίνες με νερό. Τα νερά της λίμνης Μεγαγιάννη, διοχετεύονται με φυσική υπόγεια απορροή στο Κεφαλάρι προς την πλευρά της λίμνης Στυμφαλίας, ενώ εκείνα της λίμνης Δασίου, στο Μικρό Κεφαλάρι (Κουσουρής, 2014).

- Οι δειγματοληψίες μπορούν να πραγματοποιηθούν με απόχες ή / και παγίδες (funnel traps, Willson & Gibbons, 2010), εάν το σώμα νερού είναι εκτενές ή βαθύ (π.χ. λίμνη Δασίου). Η χρήση παγίδων παρεμβολής (drift fences) κρίνεται δύσκολη, κυρίως λόγω της ύπαρξης μεγάλων θηλαστικών.

- Στοιχεία καταγραφής: φύλο, βασικά μορφομετρικά χαρακτηριστικά, λήψη ιστού σε αιθανόλη για ανάλυση DNA, φωτογραφία.

- Ανάλυση DNA (mtDNA, μικροδορυφόροι) για πληθυσμιακή ανάλυση, και έμμεση εκτίμηση πληθυσμιακού μεγέθους (Wang 2005).

- Επανάληψη δειγματοληψιών κάθε χρόνο (monitoring) στο σύνολο των τοποθεσιών, καθώς και στα τεχνητά λιμνία που προτείνονται να δημιουργηθούν στα πλαίσια του μέτρου MM25301CA1602, για την παρακολούθηση των πληθυσμών, καθώς και για την αξιολόγηση των προτεινόμενων μέτρων και δράσεων.

Σχετική Βιβλιογραφία:

Κουσουρής Θ. Σ., Οι Λίμνες στην Ελλάδα (5/6. Στερεά Ελλάδα, Εύβοια, Πελοπόννησος) Μαρτυρίες & Καταγραφές, Αθήνα 2014

Gaston, K.J., 1998. Species-range size distributions: products of speciation, extinction, and transformation. *Philos. Trans. R. Soc. Lond. Ser. B Biol. Sci.* 353, 219e230.

Wang Jinliang 2005. Estimation of effective population sizes from data on genetic markers. *Phil. Trans. R. Soc.* B3601395–1409

Willson, John & Gibbons, J.W. (2010). Drift fences, coverboards, and other traps. *Amphibian Ecology and Conservation: A Handbook of Techniques*. 229-245.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Αριθμός δειγματοληψιών ανά σημείο και εποχή
2. Αριθμός ατόμων ανά σημείο και εποχή που καταγράφηκαν
3. Ποσοστό υλοποίησης των προγραμματισμένων εργασιών πεδίου και υποβολής σχετικών αναφορών
4. Αναφορά με τα αποτελέσματα της μελέτης (ετήσια)

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CW0211
Ονομασία Μέτρου:
Βελτίωση γνώσης κατανομής του είδους <i>Mauremys rivulata</i>
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Βελτίωση της γνώσης κατανομής του είδους στην περιοχή NATURA, μέσω δειγματοληψιών.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
Τύπος του μέτρου:
Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2530002
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Ο.Χ.Ε. υψηλής και μέσης παρουσίας του είδους
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Mauremys rivulata
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.5.8
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.6.7
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
Έλλειψη γνώσης
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Υψηλή. Δεν απαιτούνται διαδικασίες ωρίμανσης.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
2 έτη (1ο - 2ο έτος)
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Υλοποίηση σε μία φάση: 2 έτη (1ο - 2ο έτος)
Χρονικό βάθος απόδοσης:

2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
2
Φορέας υλοποίησης:
ΜΔΠΠ/ ΟΦΥΠΕΚΑ
Εκτιμώμενο Κόστος
15.000 €
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ - Πρόγραμμα «Αγροτική Ανάπτυξη» (ΠΑΑ) ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» (ΕΠΑνΕΚ) έργα LIFE
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Προκήρυξη διαγωνισμού για την ανάθεση των εργασιών. Αποδοχή σχεδιασμού μόνιμης παρακολούθησης
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Δεν αναμένονται δυσχέριες στην κοινωνική αποδοχή.
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Προτείνεται έρευνα καθορισμένου χρόνου. Παρέχει δεδομένα για την παρουσία των ειδών, τη σχετική αφθονία τους και τη συχνότητα εμφάνισής τους (αριθμός ατόμων/ανθρωποώρα αναζήτησης). Είναι αποτελεσματική μέθοδος κυρίως για τα κρυπτικά είδη. Ο παρατηρητής διαθέτει ένα καθορισμένο χρονικό διάστημα για μια δειγματοληπτική επιφάνεια κατά τη διάρκεια του οποίου μετρά τον αριθμό των ατόμων του είδους που τον ενδιαφέρει ερευνώντας όλα τα μικροενδιαιτήματα (π.χ. αναποδογυρίζει πέτρες και κορμούς δένδρων ενώ ψάχνει εκτενώς και μέσα στη βλάστηση).
Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Αριθμός δειγματοληψιών ανά σημείο και εποχή 2. Αριθμός ατόμων ανά σημείο και εποχή που καταγράφηκαν 3. Ποσοστό υλοποίησης των προγραμματισμένων εργασιών πεδίου και υποβολής σχετικών αναφορών 4. Αναφορά με τα αποτελέσματα της μελέτης (ετήσια)

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CW0212
Ονομασία Μέτρου:
Βελτίωση γνώσης κατανομής του είδους <i>Zamenis situla</i>
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Βελτίωση της γνώσης κατανομής του είδους στην περιοχή NATURA, μέσω δειγματοληψιών.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
Τύπος του μέτρου:
Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2530004
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Ο.Χ.Ε. υψηλής και μέσης παρουσίας του είδους
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Zamenis situla</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.5.9
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.6.8, A.7.3
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
Έλλειψη γνώσης
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Υψηλή. Δεν απαιτούνται διαδικασίες ωρίμανσης.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
2 έτη (1ο - 2ο έτος)
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Υλοποίηση σε μία φάση: 2 έτη (1ο - 2ο έτος)
Χρονικό βάθος απόδοσης:

2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
2
Φορέας υλοποίησης:
ΜΔΠΠ/ ΟΦΥΠΕΚΑ
Εκτιμώμενο Κόστος
15.000 €
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ - Πρόγραμμα «Αγροτική Ανάπτυξη» (ΠΑΑ) ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» (ΕΠΑνΕΚ) έργα LIFE
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Προκήρυξη διαγωνισμού για την ανάθεση των εργασιών. Αποδοχή σχεδιασμού μόνιμης παρακολούθησης
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Δεν αναμένονται δυσχέριες στην κοινωνική αποδοχή.
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Προτείνεται έρευνα καθορισμένου χρόνου. Παρέχει δεδομένα για την παρουσία των ειδών, τη σχετική αφθονία τους και τη συχνότητα εμφάνισής τους (αριθμός ατόμων/ανθρωποώρα αναζήτησης). Είναι αποτελεσματική μέθοδος κυρίως για τα κρυπτικά είδη. Ο παρατηρητής διαθέτει ένα καθορισμένο χρονικό διάστημα για μια δειγματοληπτική επιφάνεια κατά τη διάρκεια του οποίου μετρά τον αριθμό των ατόμων του είδους που τον ενδιαφέρει ερευνώντας όλα τα μικροενδιαιτήματα (π.χ. αναποδογυρίζει πέτρες και κορμούς δένδρων ενώ ψάχνει εκτενώς και μέσα στη βλάστηση).
Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Αριθμός δειγματοληψιών ανά σημείο και εποχή 2. Αριθμός ατόμων ανά σημείο και εποχή που καταγράφηκαν 3. Ποσοστό υλοποίησης των προγραμματισμένων εργασιών πεδίου και υποβολής σχετικών αναφορών 4. Αναφορά με τα αποτελέσματα της μελέτης (ετήσια)

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CW0213
Ονομασία Μέτρου:
Βελτίωση γνώσης της ιχθυοπανίδας στη Λίμνη Τάκα και τα περιφερειακά λιμνία
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Διερεύνηση ύπαρξης και καταγραφή ιχθυοπανίδας εντός του ταμιευτήρα και των περιφερειακών λιμνίων
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
Τύπος του μέτρου:
Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520002
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Λίμνη Τάκα και περιφερειακά λιμνία
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Είδη ιχθυοπανίδας
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.5.11
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
Έλλειψη γνώσης
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Υψηλή. Δεν απαιτούνται διαδικασίες ωρίμανσης.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
2 έτη (3ο - 4ο έτος)
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Υλοποίηση σε μία φάση: 2 έτη (3ο - 4ο έτος) Τυχόν θεσμοθέτηση: 5ο έτος

Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
2
Φορέας υλοποίησης:
ΜΔΠΠ/ ΟΦΥΠΕΚΑ
Εκτιμώμενο Κόστος
20.000 €
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ) Έργα LIFE
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Προκήρυξη διαγωνισμού για την ανάθεση των εργασιών.
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν είναι γνωστές επί του παρόντος τεχνικές ή οικονομικές δυσχέρειες εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Προτείνεται έρευνα καθορισμένου χρόνου για τη διερεύνηση ύπαρξης και καταγραφή ιχθυοπανίδας εντός του ταμιευτήρα και των περιφερειακών λιμνίων. Για την εκπόνηση της μελέτης θα πραγματοποιηθούν δειγματοληψίες σε εποχική κλίμακα, προκειμένου να διερευνηθεί η βιοποικιλότητα των εν λόγω περιοχών καθόλη τη διάρκεια του έτους. Αναλόγως με τα αποτελέσματα της μελέτης, και εφόσον κριθεί απαραίτητο, προτείνεται η συστηματική παρακολούθηση του ταμιευτήρα και των περιφερειακών λιμνίων.
Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Αριθμός δειγματοληψιών ανά σημείο και εποχή 2. Αριθμός ατόμων ανά είδος, σημείο και εποχή που καταγράφηκαν 3. Ποσοστό υλοποίησης των προγραμματισμένων εργασιών πεδίου και υποβολής σχετικών αναφορών 4. Αναφορά με τα αποτελέσματα της μελέτης (ετήσια)

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CW0215
Ονομασία Μέτρου:
Μελέτη βάσης για τα χερσαία γαστερόποδα που αφορά: α) την επικαιροποίηση / συμπλήρωση της γνώσης σχετικά τον πληθυσμό και το βαθμό διατήρησης των ενδιαιτημάτων των ειδών και β) τον ορισμό επιθυμητών τιμών αναφοράς
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Έρευνα πεδίου για την κάλυψη των κενών γνώσης για την επικαιροποίηση της κατάστασης των πληθυσμών και του βαθμού διατήρησης των ενδιαιτημάτων των χερσαίων γαστερόποδων, καθώς και τον καθορισμό επιθυμητών τιμών αναφοράς
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
Τύπος του μέτρου:
Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520002
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
<i>Codringtonia</i> spp.: Ασβεστολιθικές βραχώδεις εκτάσεις μέσα σε α) μακκία βλάστηση β) δάση κωνοφόρων (εκτός πεύκων) και γ) μικτών δασών κωνοφόρων και φυλλοβόλων <i>Tsoukatosia christinae</i> : σε υπόγεια περιβάλλοντα, όπως πλαγιές από γκρεμούς, καρστικές σχισμές και σπηλαιο.
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Είδη ασπόνδυλων: <i>Codringtonia elisabethae</i> , <i>Codringtonia eucineta</i> , <i>Codringtonia gittenbergeri</i> , <i>Codringtonia helenae</i> και <i>Tsoukatosia christinae</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.5.12
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
Έλλειψη γνώσης
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Bijlsma, R., et al., Defining and applying the concept of Favourable Reference Values for species and habitats under the EU Birds and Habitats Directives. 2018, Wageningen Environmental Research: Wageningen.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης

Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
3 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
3 έτη
Χρονικό βάθος απόδοσης:
1
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
2
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ ΥΠΕΝ (σε περίπτωση οριζόντιου έργου)
Εκτιμώμενο Κόστος
45.000€ (15.000€ / ανά έτος)
Πηγή χρηματοδότησης
Πράσινο Ταμείο LIFE
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Προκήρυξη διαγωνισμού για την ανάθεση των εργασιών.
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Τα είδη των χερσαίων γαστεροπόδων που έχουν ενταχθεί στο προστατευτέο αντικείμενο των περιοχών Natura είναι ενδημικά της Ελλάδας, έχουν πολύ περιορισμένη εξάπλωση και ανήκουν σε κάποια κατηγορία απειλής σύμφωνα με την IUCN και το Κόκκινο Βιβλίο Απειλούμενων Ζώων της Ελλάδας. Για τα είδη του γένους <i>Codringtonia</i> υπάρχουν στοιχεία οικολογίας και βιολογίας αναπαραγωγής με βάση μια διδακτορική διατριβή που ολοκληρώθηκε το 1996. Συνεπώς και αυτά τα δεδομένα πρέπει να επικαιροποιηθούν ώστε να μπορέσουμε με ένα βαθμό αξιοπιστίας να ορίσουμε ETA. Ωστόσο, ειδικά για το <i>Tsoukatosia christinae</i> η πληροφορία για την οικολογία του είδους είναι περιορισμένη, ενώ πρόσφατα αξιολογήθηκε στην Κόκκινη Λίστα ειδών της IUCN (2023) όπου αξιολογήθηκε ως Least Concern σε Εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο. Παρακάτω παρουσιάζονται τα στάδια μιας μελέτης βάσης που θα μπορούσε να εφαρμοστεί στα χερσαία γαστερόποδα της περιοχής. Στάδιο 1: Με βάση τα βιβλιογραφικά δεδομένα ή/και με βάση την προσωπική εμπειρία του μελετητή, επιλέγονται έξι (6) ως δώδεκα (12) θέσεις παρουσίας του προς μελέτη είδους. Ο στόχος είναι ο αριθμός των θέσεων δειγματοληψίας να περιλαμβάνει ενδιαιήματα του είδους υψηλής, μέσης και κακής κατάστασης ώστε να υπάρχει μια δυνατότητα σύγκρισης των δεδομένων που

θα ληφθούν. Με επισκέψεις σε επιπλέον περιοχές που φέρουν κατάλληλα ενδιαιτήματα γίνεται προσπάθεια να διαπιστωθεί η παρουσία του είδους και σε άλλες θέσεις.

Στάδιο 2: Σε όλες τις θέσεις δειγματοληψίας γίνεται εκτίμηση της πυκνότητας των ατόμων με βάση δυο τουλάχιστον μεθόδους εκτίμησης πληθυσμού. Οι επικρατέστερες μέθοδοι για τα χερσαία γαστερόποδα είναι α) τα τυχαία τετράγωνα και β) η σύλληψη-επανασύλληψη. Ωστόσο θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα ώστε να γίνει εκτίμηση της πυκνότητας και σύμφωνα με τα οριζόμενα στις οδηγίες της ΕΕ για την πυκνότητα χερσαίων γαστεροπόδων (βλ. εδώ).

Στάδιο 3: Σε όλες τις θέσεις δειγματοληψίας αξιολογείται και καταγράφεται η ποιότητα των ενδιαιτημάτων, οι υφιστάμενες χρήσεις γης και άλλες ανθρώπινες δραστηριότητες καθώς και οι απειλές και πιέσεις που το είδος δέχεται στην περιοχή.

Στάδιο 4: Σε όποιες περιπτώσεις είναι εφικτό συλλέγεται μικρός αριθμός ατόμων (4-6) του είδους από όσο το δυνατόν πιο απομακρυσμένες θέσεις εντός του πληθυσμού. Τα άτομα αυτά θα χρησιμοποιηθούν σε μετέπειτα αναλύσεις εκτίμησης γενετικής ποικιλότητας, επικοινωνίας/απομόνωσης πληθυσμών (γονιδιακή ροή), προσαρμοστικής ικανότητας με χρήση κατάλληλων μοριακών δεικτών.

Στάδιο 5: Η μεθοδολογία που θα υιοθετήσουμε και θα προσαρμόσουμε για την εκτίμηση των ΕΤΑ, αναλόγως της διαθέσιμης πληροφορίας ανά είδος, θα είναι αυτή που περιγράφεται στην τεχνική αναφορά 'Defining and applying the concept of Favorable Reference Values for species and habitats under the EU Birds and Habitats Directives' (Bijlsma et al. 2018)³. Ο στόχος είναι να γίνει όσο το δυνατόν πιο πληροφοριακή επιλογή ΕΤΑ για τα είδη που έχουν ενταχθεί στο προστατευτέο αντικείμενο των περιοχών του δικτύου Natura 2000.

ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ

Π1. Χάρτης εξάπλωσης του είδους και αναφορές ατόμων πληθυσμού ανά θέση δειγματοληψίας
Π2. Βάση δεδομένων με καταγραφή των θέσεων παρουσίας, του αριθμού των ατόμων, περιγραφή των ενδιαιτημάτων και της κατάστασης τους, καταγραφή των απειλών και πιέσεων και των υφιστάμενων ανθρώπινων δραστηριοτήτων και χρήσεων γης. Η βάση θα είναι κατά τα πρότυπα της βάσης των προγραμμάτων Εποπτείας. Τέλος, θα περιλαμβάνει φωτογραφική τεκμηρίωση της παρουσίας του είδους και των ενδιαιτημάτων του.

Π3. Αρχείο με παραγόμενες νουκλεοτιδικές αλληλουχίες ή άλλων μοριακών δεικτών ή στοιχεία κατάθεσης τους σε αντίστοιχες βάσεις γενετικών δεδομένων.

Π4. Προσδιορισμός ΕΤΑ του είδους.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Αριθμός δειγματοληψιών ανά σημείο και εποχή
2. Αριθμός ατόμων ανά είδος, σημείο και εποχή που καταγράφηκαν
3. Ποσοστό υλοποίησης των προγραμματισμένων εργασιών πεδίου και υποβολής σχετικών αναφορών
4. Αναφορά με τα αποτελέσματα της μελέτης

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CW0307
Ονομασία Μέτρου:
Ex situ διατήρηση του είδους <i>Globularia stygia</i>
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Διατήρηση πληθυσμών του είδους σε Τράπεζα Σπερμάτων / Διάθεση πολλαπλασιαστικού υλικού για πιθανές δράσεις επαναεισαγωγής
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CS01
Τύπος του μέτρου:
Άλλα (εκτός τόπου διατήρησης)
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2530001
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Περιοχές με παρουσία των Τ.Ο. 4090, 8140, 8210
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Globularia stygia</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.8.2
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
A09, A10
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Απαιτείται επιβεβαίωση της ορθόδοξης συμπεριφοράς των σπερμάτων του είδους
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
5 έτη (1ο έως 5ο έτος)
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Συλλογή σπερμάτων από όλους τους γνωστούς πληθυσμούς του είδους κατά τους μήνες Ιούλιο και Αύγουστο. Το μέτρο έχει εφαρμογή όλο το έτος.

Χρονικό βάθος απόδοσης:
1
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
1
Φορέας υλοποίησης:
Φορέας Διαχείρισης σε συνεργασία με Τράπεζες Σπερμάτων.
Εκτιμώμενο Κόστος
5.000 €
Πηγή χρηματοδότησης
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Το μέτρο δεν αναμένεται να εμφανίζει τεχνικές ή οικονομικές δυσχέρειες
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Δεν αναμένεται πρόβλημα κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το συγκεκριμένο μέτρο αποσκοπεί στην εκτός τόπου διατήρηση του είδους <i>Globularia stygia</i> τόσο σε συνεχή καλλιέργεια όσο και σε τράπεζα σπερμάτων (λαμβάνοντας υπόψη τα διεθνή πρωτόκολλα μακροχρόνιας φύλαξης σπερμάτων σε τράπεζες). Στην <i>ex situ</i> διατήρηση του είδους <i>Globularia stygia</i> προτείνεται η συλλογή και διατήρηση των σπερμάτων του σε Τράπεζα Σπερμάτων. Η συλλογή των σπερμάτων πρέπει να γίνει από όλους τους γνωστούς πληθυσμούς ακολουθώντας τα διεθνή πρωτόκολλα για την διατήρηση του συνόλου της γενετικής ποικιλότητας του είδους.
Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Έτη διατήρησης της Τράπεζας Σπερμάτων

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CW0308
Ονομασία Μέτρου:
Εκτός τόπου (ex situ) διατήρηση σε βοτανικούς κήπους και Τράπεζες Σπερμάτων, αναπαραγωγή και ενίσχυση φυσικών πληθυσμών του είδους <i>Biebersteinia orphanidis</i>
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Συλλογή σπερμάτων ή επιλεγμένων φυτών από φυσικούς πληθυσμούς με στόχο την δημιουργία νέων φυτών τόσο για εκτός τόπου (ex situ) διατήρηση σε βοτανικούς κήπους και άλλα επιστημονικά/ερευνητικά ινστιτούτα όσο και για ενίσχυση των φυσικών πληθυσμών μέσω φυτεύσεων, με φυτά που θα προκύψουν σε καλλιέργεια.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CS01
Τύπος του μέτρου:
Άλλα (εκτός τόπου διατήρηση)
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2530001, GR2530004
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Σε βοτανικούς κήπους, τράπεζες σπερμάτων και ερευνητικά ινστιτούτα ή άλλες δομές που μπορούν να φιλοξενήσουν το είδος.
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Biebersteinia orphanidis</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.8.4 A.5.6, A.8.5
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
A09, G09
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Το είδος ανήκει στην κατηγορία κινδύνου Κινδυνεύον (EN) και οι φυσικοί πληθυσμοί απειλούνται, όπως προκύπτει και από τη σχετική βιβλιογραφία: Phitos, D., Strid, A., Snogerup, S. & Greuter, W (eds.). 1995. The Red Data Book of Rare and Threatened Plants of Greece. WWF. Athens; Φοίτος Δ., Κωνσταντινίδης Θ., Καμάρη Γ. 2009 (Επιμ. Εκδ.). Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων των Σπάνιων και Απειλούμενων Ειδών της Ελληνικής Χλωρίδας. Τόμος 1 (A-D). Ελληνική Βοτανική Εταιρεία. Πάτρα.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης

Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
5 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Η συλλογή του πολλαπλασιαστικού υλικού θα πραγματοποιηθεί στα πλαίσια του μέτρου MM25301CW0208. Στη συνέχεια θα πραγματοποιηθούν πειράματα φύτευσης, αγενούς πολλαπλασιασμού και καλλιέργειας του είδους. Η συλλογή πολλαπλασιαστικού από την φύση θα πρέπει να γίνει την κατάλληλη εποχή, δηλ στα τέλη του καλοκαιριού για τα σπέρματα ή την άνοιξη (για βλαστητικά τμήματα). Οι φυτεύσεις για ενίσχυση των φυσικών πληθυσμών θα πρέπει να γίνουν στις αρχές της άνοιξης.
Χρονικό βάθος απόδοσης:
3
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25301CW0208, MM25301CW0309
Προτεραιότητα μέτρου:
2
Φορέας υλοποίησης:
Φορέας Διαχείρισης σε συνεργασία με βοτανικούς κήπους ή άλλα επιστημονικά/ερευνητικά ινστιτούτα.
Εκτιμώμενο Κόστος
15.000 €
Πηγή χρηματοδότησης
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν αναμένονται τεχνικές ή οικονομικές δυσχέριες στην εφαρμογή του μέτρου.
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Δεν αναμένεται δυσχέρεια κοινωνική αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Προτείνεται η συλλογή σπερμάτων και όχι φυτών ως πολλαπλασιαστικό υλικό, αφενός για διατήρηση (ex situ) υψηλότερης γενετικής ποικιλότητας και αφετέρου για τη μικρότερη δυνατή διατάραξη των φυσικών πληθυσμών του είδους. Ολόκληρα φυτά θα συλλεχθούν μόνο εάν αυτό κριθεί απολύτως απαραίτητο κατά την εφαρμογή του μέτρου.
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το συγκεκριμένο μέτρο αποσκοπεί στην εκτός τόπου διατήρηση του είδους <i>Biebersteinia orphanidis</i> τόσο σε συνεχή καλλιέργεια όσο και σε τράπεζα σπερμάτων (λαμβάνοντας υπόψη τα διεθνή πρωτόκολλα μακροχρόνιας φύλαξης σπερμάτων σε τράπεζες). Η συλλογή του πολλαπλασιαστικού υλικού μπορεί να γίνει στα πλαίσια του μέτρου Bieb_01. Υπάρχουν πληροφορίες στη βιβλιογραφία σχετικά με τη φύτευση του είδους (Κουτσοβούλου Κ., Βασιλειάδης Δ., Γιαννίταρος Α., Θάνος Κ.Α. 2005. Η φύτευση των σπερμάτων της <i>Biebersteinia orphanidis</i> Boiss. Πρακτικά 10ου Πανελληνίου Συνεδρίου Ελληνικής Βοτανικής Εταιρείας, σελ. 131-137. Ιωάννινα, 5-8 Μαΐου 2005.). Επιπλέον θα πραγματοποιηθούν πειράματα σχετικά με τον αγενή πολλαπλασιασμό και τις συνθήκες που απαιτεί το είδος για την καλή

«Εκπόνηση ΕΠΜ και Σχεδίων Διαχείρισης για τις περιοχές του δικτύου Natura 2000»

Μέτρα Διαχείρισης για την ΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου
(Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)

ανάπτυξη. Το φυτικό υλικό και οι γνώσεις που θα προκύψουν από την εφαρμογή του μέτρου αυτού θα τροφοδοτήσουν το μέτρο Bieb_06.

Επιπλέον, θα πραγματοποιηθεί φύτευση φυτών που προέκυψαν σε καλλιέργεια στις θέσεις όπου απαντά το είδος, με σκοπό τον εμπλουτισμό των πληθυσμών του.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Έτη διατήρησης της Τράπεζας Σπερμάτων

3 Μέτρα διαχείρισης αγροτικών εκτάσεων

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CW0207
Ονομασία Μέτρου:
Εκπόνηση θεματικού Σχεδίου Διαχείρισης για τον Τομέα της Γεωργίας για τη ρύθμιση της γεωργικής δραστηριότητας, μέσω εφαρμογής γεωργοοικονομικών μέτρων και παροχής κινήτρων για τη χρήση βέλτιστων καλλιεργητικών πρακτικών
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το μέτρο αφορά στη δημιουργία δέσμης μέτρων και κινήτρων για α) Προώθηση της διατήρησης και αποκατάστασης μικρών χαρακτηριστικών του τοπίου σε γεωργικές εκτάσεις, β) Προώθηση της βιολογικής καλλιέργειας, γ) Προώθηση της έξυπνης γεωργίας με την εφαρμογή σύγχρονων Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών, δ) Προώθηση της διατήρησης της μωσαϊκότητας του αγροτικού τοπίου και των αγροδοασικών συστημάτων, ε) Προώθηση καλλιεργειών προσαρμοσμένες στην κλιματική αλλαγή
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CA02,CA08,CA09,CA10,CA15
Τύπος του μέτρου:
Κανονιστικό, Οικονομικό, Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2510004 GR2520001 GR2520002 GR2530001 GR2530002 GR2530006 GR2530004
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Αγροτικές καλλιέργειες
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Όλα τα προστατευτέα αντικείμενα
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.9.1, Γ.1.4
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Γ.1.3
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
A05, A15, A21 και A30, A02 και A23 και εν γένει όλες οι πιέσεις που σχετίζονται με την γεωργία
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους

Μέτρα διαχείρισης γεωργικών εκτάσεων Μέτρα διαχείρισης υδατικών πόρων Μέτρα προστασίας των εδαφίων πόρων
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Πλαίσιο Δράσεων Προτεραιότητας για το Δίκτυο Natura 2000 στην Ελλάδα (2021-2027)
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
1,5 έτος
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Η υλοποίηση του μέτρου ξεκινά από το 1ο έτος εφαρμογής του ΔΣ . Το μέτρο διακρίνεται σε δυο φάσεις: στην 1η φάση θα οριστικοποιηθούν οι λεπτομέρειες των γεωργοπεριβαλλοντικών μέτρων (Σχέδιο Δράσης) και έχει διάρκεια 1,5 χρόνο και, στη 2η φάση θα υλοποιηθούν κάποια από τα γεωργοπεριβαλλοντικά μέτρα
Χρονικό βάθος απόδοσης:
3
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΥΠΑΑΤ
Εκτιμώμενο Κόστος
40.000 €
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ - Πρόγραμμα «Αγροτική Ανάπτυξη» (ΠΑΑ)
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Απαιτείται σειρά θεσμικών μέτρων για τη θεσμική ισχυροποίηση των ορθών καλλιεργητικών πρακτικών και τη διαδικασία πιστοποίησης
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Μη αποδοχή των μέτρων από τους καλλιεργητές
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το μέτρο αφορά στη δημιουργία κινήτρων και δέσμης μέτρων για α) Προώθηση της διατήρησης και αποκατάστασης μικρών χαρακτηριστικών του τοπίου σε γεωργικές εκτάσεις, β) Προώθηση της βιολογικής καλλιέργειας, γ) Προώθηση της έξυπνης γεωργίας με την εφαρμογή σύγχρονων Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών, δ) Προώθηση της διατήρησης της μωσαϊκότητας του

αγροτικού τοπίου και των αγροδασικών συστημάτων, ε) Προώθηση καλλιεργειών προσαρμοσμένες στην κλιματική αλλαγή

Στόχος της δράσης είναι η εκπόνηση θεματικού Σχεδίου Διαχείρισης για τον Τομέα της Γεωργίας για την προώθηση των βέλτιστων καλλιεργητικών πρακτικών, το οποίο θα περιλαμβάνει :

- Περιληπτική περιγραφή της περιοχής και αναλυτική περιγραφή των στόχων και του πλαισίου διαχείρισης για τον Τομέα της Γεωργίας (όπως καταγραφή καλλιεργειών και συσχέτιση με προστατευόμενα είδη και οικοτόπους, ασκούμενες πιέσεις, στόχοι διατήρησης των ειδών, υφιστάμενα μέτρα διαχείρισης),
- Περιγραφή δράσεων που μπορούν να υλοποιηθούν από το ΠΑΑ σχετικά με την τήρηση υποχρεωτικού ή εθελοντικού χαρακτήρα γεωργικών δεσμεύσεων και την παροχή ενισχύσεων προς αναπλήρωση της απώλειας εισοδήματος που προκύπτει από την τήρησή αυτών (Αντισταθμιστική ενίσχυση σε γεωργικές περιοχές NATURA / Ενισχύσεις για γεωργοπεριβαλλοντικές δεσμεύσεις),
- Περιγραφή λοιπών δράσεων που αφορούν τον τομέα της Γεωργίας και μπορούν να υλοποιηθούν από το ΠΑΑ,
- Προγραμματισμός της παρακολούθησης, αναθεώρησης και διαβούλευσης του Θεματικού Σχεδίου Διαχείρισης.

Θα υλοποιηθούν επίσης διαβουλεύσεις με τις τοπικές κοινωνίες και τις αρμόδιες αρχές ώστε να εξασφαλισθούν η μεγαλύτερη δυνατή συναίνεση (ειδικά των αγροτών) για τα εφαρμοζόμενα μέτρα όπως και συμφωνία με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο προστασίας και διαχείρισης αυτών των περιοχών.

Κατά την εκπόνηση των Θεματικών Σχεδίων, θα υπάρξει συνέργεια και συμπληρωματικότητα με τις άλλες δράσεις του Σχεδίου Διαχείρισης, λαμβάνοντάς τα υπόψη αλλά και συνεισφέροντας με δεδομένα στην εκπόνηση αυτών. Κατ' ελάχιστον θα ληφθούν υπόψη τα κάτωθι αναφερόμενα: Σημαντικό τμήμα της περιοχής καλύπτεται από αγροτικές καλλιέργειες. Οι καλλιεργητικές πρακτικές που εφαρμόζονται πολλές φορές δεν συνάδει με τις ανάγκες διατήρησης του προστατευτέου αντικείμενου. Πλήθος πιέσεων και απειλών, με χαμηλή μέτρια ή υψηλή ένταση έχουν αναγνωριστεί να επιδρούν στα προστατευτέα αντικείμενα, όπως Α05 Απομάκρυνση μικρών χαρακτηριστικών τοπίου για ενοποίηση αγροτεμαχίων (φράκτες, ξερολιθιές, βούρλα, ανοιχτές τάφρους, πηγές, μεμονωμένα δέντρα κ.λπ.), Α15 (Καλλιεργητικές πρακτικές (π.χ. όργωμα) στη γεωργία), Α21 (Χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών στη γεωργία) και Α30 (Άντληση από υπόγεια, επιφανειακά ή μικτά ύδατα για γεωργία), Α02«Μετατροπή σε διαφορετικού είδους γεωργική γη (εξαιρουμένης της αποστράγγισης και της χρήσης της φωτιάς ως μέσο διαχείρισης)» και Α23 «Χρήση άλλων μεθόδων καταπολέμησης των παρασίτων στη γεωργία (εκτός από την καλλιέργεια του εδάφους)»

Είναι απαραίτητη η ρύθμιση των καλλιεργητικών πρακτικών ώστε να μειωθεί η να παύσει η επίδραση των παραπάνω πιέσεων στα προστατευτέα αντικείμενα. Η ρύθμιση θα πρέπει να συνοδεύεται από αντισταθμιστικά μέτρα για την παρότρυνση της συμμετοχής μεγάλου πλήθους αγροτών.

Ανάμεσα στα μέτρα που προτείνεται να ενεργοποιηθούν είναι:

1. Προώθηση της διατήρησης και αποκατάστασης μικρών χαρακτηριστικών του τοπίου σε γεωργικές εκτάσεις (π.χ. φυτοφραχτών ως όρια μεταξύ καλλιεργειών)
2. Προώθηση της βιολογικής καλλιέργειας
3. Προώθηση της έξυπνης γεωργίας με την εφαρμογή σύγχρονων Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών
4. Προώθηση της διατήρησης της μωσαϊκότητας του αγροτικού τοπίου και των αγροδασικών συστημάτων
5. Προώθηση καλλιεργειών προσαρμοσμένες στην κλιματική αλλαγή
6. Προώθηση της διατήρησης και αποκατάστασης μικρών χαρακτηριστικών του τοπίου σε γεωργικές εκτάσεις (π.χ. φυτοφραχτών ως όρια μεταξύ καλλιεργειών)

Οι φυτοφράχτες, η χρήση δηλαδή δενδρωδών και θαμνωδών ειδών για την οριοθέτηση των καλλιεργειών είναι ευεργετικοί για τη διατήρησης της ποικιλότητας. Πλήθος μελετών έχει αποδείξει τη σημασία τους για την προσφορά τροφής και καταφυγίου για πολλά είδη πανίδας. Επίσης οι φυτοφράχτες αποτελούν μικρούς διαδρόμους διασύνδεσης αμιγών εκτάσεων φυσικών τύπων οικοτόπων.

Οι άξονες για τη δημιουργία φυτοφραχτών είναι οι εξής: (α) Χρήση ιθαγενών ειδών με έμφαση στην χρήση ειδών που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για την πανίδα της περιοχής (μελέτη της χλωριδικής σύνθεσης των φυτοφραχτών στην περιοχή) (β) Ορθή άσκηση κατά χώρο και χρόνο καλλιεργητικών πρακτικών των φυτοφραχτών (δημιουργία εγχειριδίου προς τους αγρότες) (γ)

αξιοποίηση ειδών που μπορεί να έχουν οικονομικό όφελος προς τους παραγωγούς (πχ είδη του γένους *Rubus*), δ) συντήρηση και αύξηση των φυτοφραχτών

Ως αντισταθμιστικά μέτρα προς τους αγρότες για τη συμμετοχή τους προτείνονται: (α) Η δωρεάν παροχή φυτευτικού υλικού, (β) δωρεάν σεμινάρια καλλιεργητικών πρακτικών

Ως δείκτες παρακολούθησης του μέτρου προτείνονται (α) Μήκος νέων φυτοφραχτών, (β) Πλήθος αγροτών που μετέχουν στη συντήρηση φυτοφραχτών

Προώθηση της βιολογικής καλλιέργειας

Η προώθηση της βιολογικής καλλιέργειας θα περιορίσει τη χρήση αγροχημικών για φυτοπροστασία και λίπανση και όσες πιέσεις & απειλές συνδέονται με αυτά. Η μετάβαση σε ένα σύστημα εκτεταμένης βιολογικής καλλιέργειας είναι αρκετά δύσκολη καθώς απαιτεί συστηματική προσπάθεια και εκτεταμένες παρεμβάσεις ώστε να πειστεί το μεγαλύτερο μέρος των παραγωγών να στραφεί προς αυτό το πρότυπο καλλιέργειας. Παράλληλα πρέπει να υπάρξει στροφή του καταναλωτικού κοινού προς αυτή την αγορά ώστε, εκτός από το θεσμικό πλαίσιο για τους παραγωγούς, να εξασφαλιστεί και η διάθεση των προϊόντων τους. Παρ' όλα αυτά, ακόμη και σε τοπικό επίπεδο προτείνονται τα εξής:

1. Λίστα/μητρώο βιοκαλλιεργητών εντός της προστατευόμενης περιοχής με στόχο την απευθείας σύνδεση βιοκαλλιεργητών & καταναλωτών

2. Παραχώρηση Δημοτικών/δημόσιων εκτάσεων αποκλειστικά για αποκλειστική βιολογική καλλιέργεια ή βιολογική κτηνοτροφία

1. Δημιουργία μητρώου παραδοσιακών ποικιλιών, τυποποίησή τους και διάθεσή τους σε όσους καλλιεργητές το επιθυμούν

Προώθηση της έξυπνης γεωργίας με την εφαρμογή σύγχρονων Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών

Η εφαρμογή των νέων τεχνολογιών στην καλλιέργεια μπορεί να βοηθήσει στην ορθολογικότερη χρήση των πόρων. Η άρδευση της καλλιέργειας όταν υπάρχει ανάγκη, η λίπανση στο σωστό χρόνο, σε θέσεις που απαιτείται και με την ποσότητα που απαιτείται είναι μερικές μόνο από της άμεσες εφαρμογές που μπορεί να υποστηρίξει η υιοθέτηση της έξυπνης γεωργίας. Αυτά θα βοηθήσουν στην ορθολογική χρήση των υδάτων ενώ παράλληλα θα περιοριστεί η ρύπανση από την αλόγιστη χρήση αγροχημικών.

Για την εφαρμογή της απαιτείται η προμήθεια και χρήση ακριβού εξοπλισμού αιχμής, κάτι που είναι ένας περιοριστικός παράγοντας για την ευρύτερη εφαρμογή της έξυπνης γεωργίας. Οι οργανωμένοι φορείς της πολιτείας πρέπει να παρέχουν την απαιτούμενη τεχνογνωσία στους παραγωγούς ώστε να μπορέσουν να εφαρμόσουν την έξυπνη γεωργία στις καλλιέργειές τους. Μετρήσιμος δείκτης αυτής της δράσης μπορεί να αποτελεί το πλήθος και η συνολική έκταση των εκμεταλλεύσεων στις οποίες εφαρμόζονται πρακτικής έξυπνης γεωργίας.

Προώθηση της διατήρησης της μωσαϊκότητας του αγροτικού τοπίου και των αγροδοασικών συστημάτων

Όπως φάνηκε και στην ενότητα 2.1.1. τουλάχιστον κατά θέσεις η περιοχή χαρακτηρίζεται από σχετικά υψηλή ποικιλότητα τοπίου. Σε πολλές περιπτώσεις η υψηλή ποικιλότητα του τοπίου, ακόμη κι αν πρόκειται για ποικιλότητα αγροτικού/ανθρωπογενούς τοπίου, σχετίζεται με υψηλή βιοποικιλότητα. Σε αυτό το πλαίσιο είναι απαραίτητη η προώθηση της κατά χώρο οργάνωσης των καλλιεργειών ώστε να διατηρηθεί η υψηλή ποικιλότητα στο τοπίο. Είναι απαραίτητος ο χωρικός σχεδιασμός της παρουσίας αγροτικών, φυσικών και ημιφυσικών χρήσεων γης ώστε να διατηρηθεί ο δείκτης σε υψηλά επίπεδα.

Σε αυτή τη φάση δεν είναι δυνατή η περιγραφή μέτρων και ενδεικτών στους οποίους πρέπει να στοχεύει αυτή η δράση. Αρχική προϋπόθεση είναι η καλύτερη κατανόηση των ωφελειών που προκύπτουν από τη διατήρηση της πολυπλοκότητας στη σύνθεση του τοπίου στην περιοχή. Έπειτα μπορεί να προταθούν περισσότερα συγκεκριμένα μέτρα και να τεθούν στόχοι.

Προώθηση καλλιεργειών προσαρμοσμένες στην κλιματική αλλαγή
Καθώς η κλιματική αλλαγή αναγνωρίζεται ως μια από τις σημαντικότερες απειλές για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, και έχει άμεση σχέση με την ορθολογική διαχείριση των υδατικών πόρων, η οποία έχει αναγνωριστεί ως πίεση & απειλή στην περιοχή. Η δράση αυτή περιλαμβάνει την καταγραφή και πρόταση εναλλακτικών καλλιεργειών οι οποίες θα είναι προσαρμοσμένες τόσο στις συνθήκες της περιοχής όσο και στις ήδη υφιστάμενες υποδομές.

Τα αντισταθμιστικά μέτρα που θα προτρέψουν την υιοθέτηση των δράσεων από τους παραγωγούς της περιοχής περιλαμβάνουν κυρίως:

1. Συνεχή κατάρτιση αναφορικά με την εφαρμογή των μέτρων, τις ανάγκες επανακαθορισμού στόχων κ.ο.κ.
2. Συμβουλευτική με στόχο τη διάχυση της επιστημονικής γνώσης
3. Παροχή αναγκαίων υλικών (φυτευτικού υλικό, υποδομές κ.ο.κ.) για την εφαρμογή των δράσεων
4. Κατάρτιση μητρώου καλλιεργητών που υιοθετούν ορθές καλλιεργητικές πρακτικές και δράσεις για τη διάχυση των προϊόντων τους
5. Σήμα πιστοποίησης πολλαπλών βαθμίδων, ανάλογα με τις πρακτικές που υιοθετούνται

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Τεύχος Σχεδίου Διαχείρισης για τον Τομέα της Γεωργίας
2. Μήκος φυτοφραχτών
3. Πλήθος και έκταση γεωργικών εκμεταλλεύσεων που ακολουθούν ορθές γεωργικές πρακτικές (κλιμάκωση αναφορικά με τον τύπο των γεωργικών πρακτικών)
4. Πλήθος τοπικών ποικιλιών που καλλιεργούνται και έκταση στην οποία καλλιεργούνται
5. Πλήθος και έκταση εκμεταλλεύσεων που υιοθετούν πρακτικές έξυπνης γεωργίας
6. Πλήθος και έκταση εκμεταλλεύσεων που μετατράπηκαν σε λιγότερο υδροφόρες

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CW0309
Ονομασία Μέτρου:
Εγκατάσταση καλλιέργειών του είδους <i>Biebersteinia orphanidis</i> για φαρμακευτική χρήση
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Εγκατάσταση πειραματικών καλλιέργειών του είδους σε κοντινή περιοχή για αποφυγή συλλογής φυτών από αυτοφυείς πληθυσμούς, εφόσον προκύπτει η ανάγκη παροχής υλικού στην τοπική κοινωνία (θα γίνει διερεύνηση αυτού στο μέτρο Bieb_02).
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CS01
Τύπος του μέτρου:
Παρεμβάσεις με τη μορφή έργων
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2530001, GR2530004
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Σε κοντινές περιοχές με κατάλληλες για την καλλιέργεια του είδους αβιοτικές παραμέτρους (υψόμετρο, έδαφος, γεωλογικό υπόστρωμα κλπ.).
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Biebersteinia orphanidis</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.8.4
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
G09
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Το είδος εκριζώνεται και συλλέγεται για φαρμακευτική χρήση, συχνά ολόκληροι υποπληθυσμοί του, όπως προκύπτει από τη σχετική βιβλιογραφία: Phitos, D., Strid, A., Snogerup, S. & Greuter, W (eds.). 1995. The Red Data Book of Rare and Threatened Plants of Greece. WWF. Athens; Vassiliades, D. & Yannitsaros, A. 2000. Orphanides's best discovery. Bot. Chron. 13: 241-248; Φοίτος Δ., Κωνσταντινίδης Θ., Καμάρη Γ. 2009 (Επιμ. Εκδ.). Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων των Σπάνιων και Απειλούμενων Ειδών της Ελληνικής Χλωρίδας. Τόμος 1 (Α-Δ). Ελληνική Βοτανική Εταιρεία. Πάτρα.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης

Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
5 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Δημιουργία πολλαπλασιαστικού υλικού. Προετοιμασία ορεινού αγρού. Εγκατάσταση φυτεία και καλλιέργεια. Η δράση έχει εφαρμογή όλο το έτος.
Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25301CW0308
Προτεραιότητα μέτρου:
3 εφόσον εκτιμηθεί πως υπάρχει η ανάγκη (βλ. και μέτρο MM25301CW0105)
Φορέας υλοποίησης:
Φορέας Διαχείρισης σε συνεργασία με την τοπική κοινωνία.
Εκτιμώμενο Κόστος
20.000 €
Πηγή χρηματοδότησης
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν αναμένονται τεχνικές ή οικονομικές δυσχέρειες στην εφαρμογή του μέτρου.
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Δεν αναμένεται δυσχέρεια κοινωνική αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Στη βιβλιογραφία (Phitos, D., Strid, A., Snogerup, S. & Greuter, W (eds.). 1995. The Red Data Book of Rare and Threatened Plants of Greece. WWF. Athens; Vassiliades, D. & Yannitsaros, A. 2000. Orphanides's best discovery. Bot. Chron. 13: 241-248; Φοίτος Δ., Κωνσταντινίδης Θ., Καμάρη Γ. 2009 (Επιμ. Εκδ.). Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων των Σπάνιων και Απειλούμενων Ειδών της Ελληνικής Χλωρίδας. Τόμος 1 (Α-Δ). Ελληνική Βοτανική Εταιρεία. Πάτρα) αναφέρεται ότι το υπόγειο τμήμα του φυτού χρησιμοποιείται παραδοσιακά για την ενδυνάμωση των οικόσιτων σπληνφόρων ζώων. Για το σκοπό αυτό σημαντικός αριθμός ατόμων συλλέγεται στη φύση κάθε χρόνο. Η παρουσία δραστικών ουσιών έχει επιβεβαιωθεί από σύγχρονες έρευνες (Miceli, N. Taviano, M.F., Tzakou, O., Yannitsaros, A., Vassiliades, D., Giuffrida, D. & Galati, E.M. 2005. Biebersteinia orphanidis Boiss. shows antioxidant and anti-inflammatory activity. - Pharmacognosy Mag. 1 (2): 54-58; Zhang, B., Jin, X., Yin, H., Zhang, D., Zhou, H., Zhang, X., & Tran, L. S. P. 2020. Natural products, traditional uses and pharmacological activities of the genus Biebersteinia (Biebersteiniaceae). Plants, 9(5), 595. https://doi.org/10.3390/plants9050595). Δεν είναι γνωστό εάν η πρακτική αυτή βρίσκει εφαρμογή στις μέρες μας. Θα πρέπει να πραγματοποιηθεί σχετική διερεύνηση στα πλαίσια του μέτρου Bieb_02 και να υλοποιηθεί το μέτρο Bieb_06 μόνο εφόσον υπάρχει τέτοια ανάγκη.
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το συγκεκριμένο μέτρο αποσκοπεί στην παροχή της τοπικής κοινωνίας φυτικού υλικού του είδους <i>Biebersteinia orphanidis</i> από καλλιέργεια για φαρμακευτική χρήση, ώστε να διακοπεί η συλλογή του από τη φύση. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού θα πρέπει να εγκατασταθεί πειραματικός

«Εκπόνηση ΕΠΜ και Σχεδίων Διαχείρισης για τις περιοχές του δικτύου Natura 2000»

Μέτρα Διαχείρισης για την ΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου
(Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)

αγρός πλησίον των περιοχών εξάπλωσής του στα όρη Κυλλήνη και Ολίγυρτος. Το πολλαπλασιαστικό υλικό για τον πειραματικό αγρό θα προκύψει από το μέτρο Bieb_03 όπως και οι συνθήκες που απαιτούνται για την καλή ανάπτυξη του φυτού. Η επιλογή της θέσης εφαρμογή του μέτρου επομένως θα γίνει μετά τα πρώτα αποτελέσματα του μέτρου Bieb_03.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Έτη διατήρησης της Τράπεζας Σπερμάτων

4 Μέτρα διαχείρισης υδάτων

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CA1502
Ονομασία Μέτρου:
Ήπια τεχνικά έργα για την διαχείριση της στάθμης της λίμνης και βελτίωση βιότοπων φωλεοποίησης και τροφοληψίας ειδών ορνιθοπανίδας.
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Τεχνικά έργα για την διατήρηση της στάθμης της λίμνης στα επιθυμητά επίπεδα ανά εποχή
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CA15
Τύπος του μέτρου:
Παρεμβάσεις με τη μορφή έργων
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2530002
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Το σύνολο του υγροτοποπικού οικοσυστήματος της ΖΕΠ.
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Ardea purpurea, Aythya nyroca, Ixobrychus minutus, Circus aeruginosus</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.4.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.4.4
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
A33, K02
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διαχείρισης υδατικών πόρων
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Υπάρχει λεπτομερής περιγραφή του μέτρου, επιχειρησιακός σχεδιασμός και οι ενδεδειγμένοι μέθοδοι για την επίτευξή του που περιγράφονται στην μελέτη «Ξοφίος, Α., Φουντούλης, Κ., Συνοδινού, Κ., Κατσιμάνης, Ν. 2014. Σχέδιο Δράσης για τη ρύθμιση της στάθμης του νερού στη Λίμνη Στυμφαλία. Πρόγραμμα LIFE12 NAT/GR/000275 - LIFE Stymfalía. Δεκέμβριος 2015, σελ.35.» που πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια του του έργου LIFE12 NAT/GR/000275 «Αειφόρος διαχείριση και χρηματοδότηση της βιοποικιλότητας των υγροτόπων: η περίπτωση της λίμνης Στυμφαλίας».
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης

Σχέδιο Διαχείρισης λεκανών απορροής ποταμών του υδατικού διαμερίσματος Βόρειας Πελοποννήσου
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
10 Μήνες
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Έναρξη της υλοποίησης της δράσης μετά την αναπαραγωγική περίοδος (μετά το δεύτερο τρίμηνο του έτους) και παραλή μα με την έναρξη της υλοποίησης του Μέτρου Σ1. Ολοκλήρωση της υλοποίησης το τέταρτο τρίμηνο του επόμενου έτους.
Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25301CA1501
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
Δήμος Σικωνίων
Εκτιμώμενο Κόστος
Πηγή χρηματοδότησης
Ευρωπαϊκά προγράμματα πχ LIFE, ΥΜΕΠΕΡΑΑ, Πράσινο Ταμείο, ΥΠΕΝ
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Στα πλαίσια του Life δεν ήταν δυνατή η αδειοδότηση του έργου λόγω γραφειοκρατικών κολλημάτων.
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Στα πλαίσια του Life δεν ήταν δυνατή η αδειοδότηση του έργου λόγω γραφειοκρατικών κολλημάτων.
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Η κυριότερη απειλή για τα αναπαραγόμενα είδη της ορνιθοπανίδας, αλλά και για τα υπόλοιπα προστατευτέα στοιχεία, φαίνεται να είναι η πτώση της στάθμης του νερού εντός της λίμνης. Για την διατήρηση της στάθμης στα επιθυμητά επίπεδα ανά εποχή, απαιτείται η υλοποίηση ήπιων τεχνικών έργων για την ρύθμιση της. Τα τεχνικά έργα περιλαμβάνουν: 1) τη διάνοιξη 5 μικρών λιμνών εντός της λίμνης,. 2) Τη διάνοιξη ανεπένδυτης τάφρου εκκένωσης στον πυθμένα της λίμνης. 3) Η τοποθέτηση 2 δοκών έμφραξης για τη διαχείριση/ ρύθμιση του νερού σε επιθυμητά επίπεδα στη θέση σύνδεσης της προτεινόμενης τάφρου με το Βοχαϊκό χάνδακα. 4) την κατασκευή 3 νησίδων για τη δημιουργία θέσεων φωλιάσματος της ορνιθοπανίδας. Λεπτομερές περιγραφή του μέτρου, ο επιχειρησιακός σχεδιασμός και οι ενδεδειγμένοι μέθοδοι για την επίτευξή του, αναλύονται στην μελέτη «Σοφίος, Α., Φουντούλης, Κ., Συνοδινού, Κ., Κατσιμάνης, Ν. 2014. Σχέδιο Δράσης για τη ρύθμιση της στάθμης του νερού στη Λίμνη

Στυμφαλία. Πρόγραμμα LIFE12 NAT/GR/000275 - LIFE Stymfalia. Δεκέμβριος 2015, σελ.35.» που πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια του του έργου LIFE12 NAT/GR/000275 «Αειφόρος διαχείριση και χρηματοδότηση της βιοποικιλότητας των υγροτόπων: η περίπτωση της λίμνης Στυμφαλίας » και οι προδιαγραφές και προτάσεις του έργου προτείνεται να ακολουθούνται αυτούσιες.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Αριθμός και έκταση τεχνικών έργων για την διατήρηση της στάθμης της λίμνης στα επιθυμητά επίπεδα
2. % Ολοκλήρωσης τεχνικών έργων

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CW0216
Ονομασία Μέτρου:
Μελέτη βάσης για την αξιολόγηση της κατάστασης της Λίμνης Στυμφαλίας και των αρδευτικών αναγκών που ικανοποιεί. Εκπόνηση Σχεδίου Διαχείρισης για την εκμετάλλευση των υδάτινων πόρων της Λίμνης.
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Δεδομένου ότι δεν έχουμε καλή γνώση της υφιστάμενης κατάστασης και των αρδευτικών αναγκών στην περιοχή προτείνεται η εκπόνηση μελέτης βάσης, όπου θα εκτιμηθεί η «οικολογική παροχή» που πρέπει να αποδίδεται στο Καστανιώτικο ρέμα και βάσει αυτού θα προσαρμοστεί κατάλληλα η διαχείριση των υδατικών πόρων. Το σχέδιο που θα προταθεί θα πρέπει να προσδιορίζει το επιθυμητό υδρολογικό καθεστώς του υδατορέματος, με σκοπό τη διατήρηση των προστατευτέων, και τον τρόπο που αυτό θα επιτευχθεί.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
Τύπος του μέτρου:
Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2530002
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Λίμνη Στυμφαλία
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Όλα τα προστατευτέα αντικείμενα
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.4.4
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
Έλλειψη γνώσης
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Υψηλή. Δεν απαιτούνται διαδικασίες ωρίμανσης.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης

Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
5 έτη (1ο - 5ο έτος)
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Τοποθέτηση εξοπλισμού για την παρακολούθηση της στάθμης της λίμνης: 1ο έτος Συλλογή δεδομένων για την αξιολόγηση της κατάστασης της λίμνης, του υδροφόρου ορίζοντα, των καλλιεργειών και των αναγκών άρδευσης: 2ο-4ο έτος (ετήσια συχνότητα) Εκπόνηση σχεδίου διαχείρισης υδάτινων πόρων της λίμνης: 5ο έτος Τυχόν θεσμοθέτηση: 5ο έτος
Χρονικό βάθος απόδοσης:
3
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
2
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ ΥΠΕΝ, ΥΠΑΑΤ
Εκτιμώμενο Κόστος
150.000 €
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ) Έργα LIFE
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Προκήρυξη διαγωνισμού για την ανάθεση των εργασιών.
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν είναι γνωστές επί του παρόντος τεχνικές ή οικονομικές δυσχέρειες εφαρμογής του μέτρου, ενώ εξαρτώνται από τα αποτελέσματα της μελέτης βάσης.
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου. Ωστόσο σε περίπτωση επιπλέον θέσπισης ρυθμίσεων και απαγορεύσεων που θα αφορούν στην άντληση υδάτων και άρδευση, αναμένονται αντιδράσεις από την τοπική κοινωνία.
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το νερό της λίμνης Στυμφαλίας αντιμετωπίζεται σαν νερό ταμιευτήρα και την θερινή περίοδο διοχετεύεται μέσω του αντλιοστασίου Λαύκα για αρδευτικές ανάγκες της περιοχής. Την υπόλοιπη περίοδο τροφοδοτείται η λίμνη από το υφιστάμενο φράγμα ανάσχεσης στο υδατόρεμα Καστανιώτικο στη θέση «ΚΑΚΑΒΟΥΛΑ» Τ.Κ. Καστανιάς (πηγή Κεφαλόβρυσο), και διοχετεύεται διαμέσου κεντρικού χαλύβδινου αγωγού από τη δεξαμενή αναρρύθμισης μέχρι το αντλιοστάσιο Λαύκας για απόσταση 6,5 χιλιομέτρων, χωρίς να αποδίδεται με ελεύθερη ροή στο παραπάνω ρέμα. Το Καστανιώτικο ρέμα κατά τη διαδρομή απόστασης ενός χιλιομέτρου ακολουθεί τον οικότοπο 92Α0 «Δάση-στοές με Salix alba και Populus alba», ο οποίος έχει υπολειμματικό χαρακτήρα στην

περιοχή και σίγουρα η μη τροφοδοσία του ρέματος με νερό επιδεινώνει την οικολογική του κατάσταση. Δεδομένου ότι δεν έχουμε καλή γνώση της υφιστάμενης κατάστασης και των αρδευτικών αναγκών, στόχος του μέτρου είναι η εκτίμηση της «οικολογικής παροχής» που πρέπει να αποδίδεται στο εν λόγω υδατόρεμα και βάσει αυτού να προσαρμοστεί κατάλληλα η διαχείριση των υδατικών πόρων. Η μελέτη θα λαμβάνει υπόψη δεδομένα που αφορούν στη στάθμη της λίμνης, τους τύπους καλλιεργειών και τις αρδευτικές ανάγκες, την κατάσταση του υδροφόρου ορίζοντα και των υφιστάμενων γεωτρήσεων κ.ά. Το Σχέδιο Διαχείρισης θα προσδιορίζει το επιθυμητό υδρολογικό καθεστώς του υδατορέματος, με σκοπό τη διατήρηση των προστατευτέων αντικειμένων, καθώς και τον τρόπο που αυτό θα επιτευχθεί.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Αριθμός και τύπος καλλιεργειών που καταγράφηκαν
2. Αριθμός γεωτρήσεων που καταγράφηκαν
3. Χρονοσειρά κατάστασης της στάθμης της λίμνης ανά μήνα και εποχή
4. Ποσοστό υλοποίησης των προγραμματισμένων εργασιών πεδίου και υποβολής σχετικών αναφορών
5. Αναφορά με τα αποτελέσματα της μελέτης

5 Μέτρα διαχείρισης επισκεπτών

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CF0301
Ονομασία Μέτρου:
Μελέτη φέρουσας ικανότητας και Σχέδιο Διαχείρισης Επισκεπτών στο χερσαίο περιβάλλον
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Μελέτη φέρουσας ικανότητας και εκπόνηση Σχεδίου Διαχείρισης Επισκεπτών στο χερσαίο περιβάλλον. Εκτίμηση φέρουσας ικανότητας. Χωροθέτηση έργων και υποδομών και τεχνική περιγραφή αυτών.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CF03
Τύπος του μέτρου:
Άλλο, Κανονιστικό
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2510004 GR2520001 GR2520002 GR2530001 GR2530002 GR2530006 GR2530004
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Το σύνολο της προστατευόμενης περιοχής
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Όλα τα προστατευτέα αντικείμενα
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.5.1, B.6.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Γ.1.1, Γ.2.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
F07
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Επικοινωνία, Ενημέρωση και Εκπαίδευση του κοινού Διαχείριση επισκεπτών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Η εμπειρία και τεχνογνωσία για την εκπόνηση μελετών εκτίμησης της φέρουσας ικανότητας σε τύπους οικοτόπων και είδη είναι περιορισμένες (π.χ. περιοχή των Στενών Αχέροντα, LIFE09 NAT/GR/000343 - ACCOLAGOONS (Επανομή - Αγγελοχώρι) .

Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Πλαίσιο Δράσεων Προτεραιότητας για το Δίκτυο Natura 2000 στην Ελλάδα (2021-2027)
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
10 μήνες (1ο έτος εφαρμογής)
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Φάση Α: 5 μήνες, Φάση Β: 5 μήνες
Χρονικό βάθος απόδοσης:
1
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ (σε συνεργασία με Ο.Τ.Α., Δασική Υπηρεσία, Αρχαιολογική Υπηρεσία)
Εκτιμώμενο Κόστος
50.000 €
Πηγή χρηματοδότησης
Ταμείο Ανάκαμψης Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Πελοποννήσου (ΠΕΠ) Πράσινο Ταμείο
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Συνεργασία με αρμόδιους εμπλεκόμενους φορείς (Δασική Υπηρεσία, Αρχαιολογική Υπηρεσία, ΟΤΑ) Προκήρυξη για την ανάθεση της μελέτης
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Χρειάζεται συνεργασία με όλους τους εμπλεκόμενους δημόσιους φορείς της περιοχής, με διαφορετικής αρμοδιότητας στον ίδιο χώρο (Δασική Υπηρεσία, Αρχαιολογική Υπηρεσία, ΟΤΑ)
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Τα έργα ερμηνείας και ανάδειξης, καθώς και οι δράσεις που προωθούν την τουριστική ανάπτυξη χαίρουν κοινωνικής αποδοχής. Μερική δυσχέρεια μπορεί να υπάρξει από τους επισκέπτες της περιοχής σε περίπτωση αποκλεισμού μίας περιοχής, αλλά εκτιμάται ότι θα αρθεί με τις δράσεις ενημέρωσης / ευαισθητοποίησης. Πιθανότητα μη αποδοχής των μέτρων από τον τουριστικό τομέα προβλέπεται να επιλυθεί με δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, απονομή τιμητικών τίτλων και πιστοποιητικών καλής πρακτικής.
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Για την εκπόνηση της δράσης θα ληφθούν υπόψη επιτόπια έρευνα, βιβλιογραφικά δεδομένα, υφιστάμενα προγράμματα ανάπτυξης ήπιων μορφών τουρισμού στην Ελλάδα και το εξωτερικό, στοιχεία από φορείς της περιοχής και από πρόσωπα με εμπειρία σε συγκεκριμένους τομείς. Φάση Α: Καταγραφή και ανάλυση υφιστάμενης κατάστασης.

Περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

- Αξιοποίηση στοιχείων από διαθέσιμες μελέτες στην περιοχή και κυρίως της Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης. Αξιοποίηση στοιχείων αβιοτικού, βιοτικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος (δημογραφικά στοιχεία, οικονομικές δραστηριότητες, χρήσεις γης, δίκτυα-υποδομές, , τουριστικές δραστηριότητες και υποδομές, δράσεις προστασίας κλπ.), ιστορικά και πολιτιστικά στοιχεία.

- Θεσμικές ρυθμίσεις – Ζώνες προστασίας – Επιτρεπόμενες χρήσεις και όροι και προϋποθέσεις αυτών (εφόσον έχει εκδοθεί Προεδρικό Διάταγμα για την Προστατευόμενη Περιοχή)

- Αξιολόγηση περιοχής μελέτης και ευρύτερης περιοχής ως προς την οικοτουριστική ανάπτυξη. Καταγραφή και αξιολόγηση των υφιστάμενων υποδομών που χρησιμοποιούνται από τους επισκέπτες και τους κατοίκους της περιοχής.

- Προσδιορισμό ζωνών και χαρακτηριστικών αυτών ως προς την επισκεψιμότητα και άσκηση τουριστικών / αναψυχικών δραστηριοτήτων. Προσδιορισμός θέσεων με μεγάλη επισκεψιμότητα και ιεράρχηση πιέσεων.

- Εκτίμηση του μεγέθους εισροής των επισκεπτών και των πιέσεων που ασκούν στην προστατευόμενη περιοχή αυτής.

Εκτίμηση της αναμενόμενης ζήτησης, τα χαρακτηριστικά των ομάδων επισκεπτών (π.χ. φυσιολάτρες, ομάδα ενδιαφέροντος για τον θρησκευτικό / αρχαιολογικό / πολιτιστικό τουρισμό, λάτρεις του αθλητισμού υπαίθρου, ορεινού αθλητισμού, μεμονωμένοι επισκέπτες, οπαδού του μαζικού τουρισμού κλπ.), οι επιμέρους δραστηριότητες που μπορούν να αναπτυχθούν και ο τρόπος προσέλκυσης των επισκεπτών.

Φάση Β: Εκτίμηση της φέρουσας ικανότητας

Η φέρουσα ικανότητα επισκεπτών σε Εθνικά Πάρκα ορίζεται ως «ο τύπος και ο βαθμός χρήσης των επισκεπτών που μπορεί να δεχθεί το πάρκο διατηρώντας στα αποδεκτά όρια τους φυσικούς πόρους και τις κοινωνικές συνθήκες ώστε να πληρούνται οι σκοποί του πάρκου» (Manning, Robert. "Visitor experience and resource protection: A framework for managing the carrying capacity of National Parks." *Journal of Park & Recreation Administration* 19.1 (2001).

Η φέρουσα ικανότητα αποτελεί βασικό εργαλείο για την οργάνωση της τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής, της ρύθμισης της επισκεψιμότητας αλλά και της παρακολούθησης της τουριστικής δραστηριότητας, λαμβάνοντας υπόψη τη φέρουσα ικανότητα των οικοσυστημάτων, αλλά και το κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον της περιοχής, ώστε να μην υποβαθμίζεται η κατάσταση διατήρησης των σημαντικών ειδών και τ.ο.

Για την εκτίμηση της φέρουσας ικανότητας θα ληφθούν υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της περιοχής, οι ανάγκες διατήρησης των προστατευτέων αντικειμένων, διαχειριστικές και περιβαλλοντικές παράμετροι, ενώ θα χρησιμοποιηθεί εφαρμογή συνδυασμένων μεθόδων (Χωρική Φέρουσα Ικανότητα, Πραγματική Φέρουσα Ικανότητα, Αποτελεσματική ή Ισχύουσα Φέρουσα Ικανότητα).

Φάση Γ: Σχέδιο Διαχείρισης Επισκεπτών με σκοπό την προώθηση του αειφόρου τουρισμού
Στο Σχέδιο που θα καταρτιστεί θα περιλαμβάνεται η χωροθέτηση και περιγραφή των ακόλουθων έργων και δράσεων:

1. Κέντρο Διοίκησης και Ενημέρωσης (κτίριο):

Ο χώρος αυτός θα αποτελέσει τον βασικό πόλο διαχείρισης της περιοχής και πυρήνα του συστήματος ερμηνείας του περιβάλλοντος. Η χωροθέτησή του κτιρίου θα πρέπει να είναι τέτοια ώστε αφ' ενός μεν να καθιστά εύκολο τον εντοπισμό του, αφ' ετέρου δε να εξασφαλίζει την εύκολη πρόσβαση σ' αυτό. Το Κέντρο Πληροφόρησης είναι σκόπιμο να χωροθετηθεί εντός ή πλησίον οικισμού, για λόγους ασφάλειας αλλά και ενίσχυσης της επισκεψιμότητας, ώστε να στηρίζονται έμμεσα και άλλες δραστηριότητες (π.χ. διατροφή, οργάνωση περιηγήσεων κ.λπ.) ενώ παράλληλα να μην διακινδυνεύεται πιθανή υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος από τη διακίνηση των επισκεπτών. Επίσης θα ήταν προτιμότερο να γίνει η χρήση υφιστάμενου διαθέσιμου κτιρίου παρά η ανέγερση νέου.

2. Κέντρα και Περίπτερα Ενημέρωσης και Προσανατολισμού Επισκεπτών

Τα Κέντρα Ενημέρωσης και Προσανατολισμού επισκεπτών αποτελούν συμπληρωματικά στο Κέντρο Διοίκησης & Ενημέρωσης περιφερειακούς πόλους διαχείρισης της περιοχής και τους συστήματος ερμηνείας του περιβάλλοντος. Οι χώροι αυτοί έχουν σκοπό την ενημέρωση και

προσανατολισμό των επισκεπτών δίνοντας έμφαση στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της περιοχής. Τα Περίπτερα Ενημέρωσης θα χωροθετηθούν σε επιλεγμένα σημεία στρατηγικής σημασίας για την ενημέρωση των επισκεπτών, τη διάχυση των πληροφοριών για τις δράσεις και τα προστατευτέα αντικείμενα στην περιοχή και την ανάπαυση των επισκεπτών. Προτείνεται να εγκατασταθούν λυόμενα ξύλινα κιόσκια, σε συνεργασία και υπό την έγκριση του αρμόδιου Δασαρχείου και, αν απαιτείται, της τοπικής αυτοδιοίκησης.

3. Διαδρομές ερμηνείας περιβάλλοντος (φυσιολατρικών, πολιτιστικών, θεματικών) / Δίκτυο μονοπατιών

Η ορθή διάταξη του δικτύου μονοπατιών μιας προστατευόμενης περιοχής είναι το μέσο που βοηθά στην εκπαίδευση, ευαισθητοποίηση και αναψυχή, ενώ συγχρόνως ελαχιστοποιεί τις επιπτώσεις στα οικοσυστήματα, συγκρατώντας τους επισκέπτες και τις οχλήσεις σε συγκεκριμένη περιοχή. Κατά μήκος των μονοπατιών θα πρέπει να δίνονται σαφείς πληροφορίες με πινακίδες που θα δένουν αρμονικά με το τοπίο και να εξεταστεί και η δυνατότητα διακίνησης επισκεπτών με φιλικά προς το περιβάλλον μέσα (όπως ποδήλατα κ.λπ.).

Στο πλαίσιο του Σχεδίου Οργάνωσης και Διαχείρισης Επισκεπτών θα εξεταστεί η δημιουργία ενός ολοκληρωμένου δικτύου μονοπατιών και διαδρομών ερμηνείας περιβάλλοντος το οποίο θα περιλαμβάνει κατά περίπτωση εργασίες: α) συντήρησης του υπάρχοντος δικτύου και β) εργασίες διάνοξης νέων διαδρομών εφόσον αυτό κρίνεται σκόπιμο για την σύνδεση ή συμπλήρωση του υπάρχοντος δικτύου. Θα πρέπει κατ' ελάχιστον να λαμβάνεται υπόψη :

- Τα ιδιαίτερα στοιχεία της περιοχής που πρέπει να αναδειχθούν καθώς και εκείνα που πρέπει να προστατευτούν.

- Τις υφιστάμενες διαδρομές και τον βαθμό ανάδειξης και προστασίας που παρέχουν. Σε περίπτωση που κάποιες διαδρομές διέρχονται από ευαίσθητα οικοσυστήματα θα πρέπει να καταργηθούν και να προταθούν εναλλακτικά σενάρια.

- Τη διαφοροποίηση του μήκους των μονοπατιών μέσα στην προστατευόμενη περιοχή ώστε να εξυπηρετεί το σύνολο των επισκεπτών αναλόγως της ηλικιακής διάρθρωσης και των ειδικών ενδιαφερόντων τους

- Την ενοποίηση διαφορετικών στοιχείων του φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος

- Την ανάδειξη της προστατευόμενης περιοχής και των ιδιαίτερων στοιχείων της με ταυτόχρονη περιβαλλοντική εκπαίδευση και πληροφόρηση των επισκεπτών.

- Τη χάραξη ειδικών διαδρομών προσβάσιμων για άτομα με ειδικές ανάγκες

- Τη χάραξη διαδρομών για διακίνηση των επισκεπτών με ποδήλατα

4. Έργα ερμηνείας περιβάλλοντος που θα περιλαμβάνουν:

Σχέδιο σήμανσης της περιοχής με ενημερωτικές πινακίδες: Η σήμανση αποτελεί σημαντικό στοιχείο κάθε συστήματος ερμηνείας και της οργάνωσης της αναψυχής αλλά και της εκπαιδευτικής ανάδειξης. Οι πινακίδες αποτελούν το βασικότερο μέσο παροχής πληροφοριών προς τους επισκέπτες, οι οποίες αφορούν επιτρεπόμενες και μη χρήσεις σε μια περιοχή, πληροφορίες προσανατολισμού καθώς και εξειδικευμένες πληροφορίες για στοιχεία του χώρου. Οι πληροφορίες που δίδονται θα πρέπει να είναι συγκεκριμένες, ξεκάθαρες, συγκροτημένες, ευδιάκριτες και κατανοητές από το ευρύ κοινό. Οι πινακίδες τοποθετούνται σε θέσεις που είναι εύκολο να διαβαστούν και σε καμιά περίπτωση δεν θα πρέπει να κυριαρχούν στο τοπίο, αλλά να σε ενσωματώνονται αρμονικά σε αυτό. Βασικό είναι επίσης, να τοποθετούνται σε θέσεις προφυλαγμένες από τις καιρικές συνθήκες.

Ανάλογα με το σκοπό που εξυπηρετούν και τη θεματολογία τους, διακρίνουμε τους ακόλουθους τύπους πινακίδων:

- Πινακίδες "υποδοχής" σε επιλεγμένες εισόδους της περιοχής. Είναι οι πρώτες πινακίδες που βλέπουν οι επισκέπτες και γι' αυτό θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή κατά τη χωροθέτησή τους. Ο σκοπός που εξυπηρετούν είναι να δημιουργούν την αίσθηση στους επισκέπτες ότι εισέρχονται σε μια προστατευμένη περιοχή, ενώ μπορούν να συνοδεύονται από «Κώδικα καλού επισκέπτη».

- Πινακίδες προσανατολισμού – κατεύθυνσης - ρύθμισης. Τοποθετούνται κυρίως σε διασταυρώσεις δρόμων, μονοπατιών, διαδρομών. Σκοπό έχουν να κατευθύνουν (ή να καθοδηγούν) τους επισκέπτες στο Κέντρο Πληροφόρησης, στα Παρατηρητήρια ή/ και σε επιλεγμένα μονοπάτια, χώρους στάθμευσης, σημαντικά επισκέψιμα σημεία κλπ., ενημερώνοντάς τους για την πορεία της διαδρομής και τις εναλλακτικές διαδρομές που μπορούν να ακολουθήσουν.

- Μεγάλες ενημερωτικές πινακίδες. Τοποθετούνται σε κατάλληλα επιλεγμένα σημεία και ο σκοπός

τους είναι να ενημερώνουν για τα αξιολογικά στοιχεία του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος της συγκεκριμένης περιοχής και να εντάσσουν τον επισκέπτη στους σκοπούς και τους στόχους της προστασίας της. Σε αυτές μπορούν να αποτυπώνονται το δίκτυο των μονοπατιών, οι ζώνες προστασίας της περιοχής

- Ενημερωτικές πινακίδες σε μονοπάτια – παρατηρητήρια – θέσεις θέας. Τοποθετούνται σε αξιολογικά σημεία κατά μήκος επιλεγμένων διαδρομών και στα παρατηρητήρια ή τις θέσεις θέας με σκοπό να ενημερώσουν τους επισκέπτες για τα σημεία ενδιαφέροντος και να επιστήσουν την προσοχή τους σ' αυτά.

- Περιστασιακές/ έκτακτες πινακίδες. Τοποθετούνται σε έκτακτες περιπτώσεις για να ενημερώσουν και να εξηγήσουν τυχόν αλλαγές στα ήδη καθορισμένα προγράμματα και να ζητήσουν την κατανόηση των επισκεπτών.

- Πινακίδες ασφάλειας. Τοποθετούνται σε κτίρια και σε σημεία της προστατευόμενης περιοχής όπου συνήθως εκτελούνται εργασίες και εφιστούν την αυξημένη προσοχή των επισκεπτών προκειμένου να αποφευχθούν ατυχήματα.

5. Θέσεις θέας - Ξύλινα παρατηρητήρια άγριας ζωής

Τα παρατηρητήρια άγριας ζωής θα πρέπει να χωροθετούνται σε κατάλληλα σημεία θέας ή σε θέσεις όπου συχνάζουν είδη άγριας ζωής, συμπεριλαμβανομένης της ορνιθοπανίδας. Οι οργανωμένες θέσεις θέας και τα παρατηρητήρια διευκολύνουν τη διαχείριση και τον έλεγχο των επισκεπτών, ενώ παράλληλα συμβάλλουν και στην πληροφόρησή τους. Επισημαίνεται πως οι θέσεις αυτές πρέπει να παρέχουν την απαιτούμενη κάλυψη, ώστε να μην ενοχλείται η πανίδα της περιοχής, ενώ μπορούν α περιλαμβάνουν κατάλληλο εξοπλισμό όπως κιάλια, τηλεσκόπια κ.α. Διαμόρφωση θέσεων αναψυχής – ανάπλαση χώρων

Η ανάπτυξη χώρων ανάπαυσης και θέας ενδείκνυται για δραστηριότητες υπαίθριας αναψυχής και πεζοπορίας. Τονίζεται ότι οι αναγκαίες διαρρυθμίσεις του χώρου και η κατασκευή των απαραίτητων έργων θα πρέπει να είναι περιορισμένες σε έκταση και αριθμό, προσεγγμένες και προσαρμοσμένες, όσο το δυνατό περισσότερο, στο φυσικό περιβάλλον. Σε προσεκτικά επιλεγμένες θέσεις, προτείνεται να κατασκευαστούν ξύλινα ή πέτρινα παγκάκια, τραπεζόπαγκοι, κιόσκια ή κάποιες λιθόδομητες κατασκευές, με παράλληλη πρόβλεψη για κάδους απορριμμάτων.

6. Διαμόρφωση χώρων στάθμευσης

Η δημιουργία οριοθετημένων χώρων στάθμευσης αυτοκινήτων, αποτελεί σημαντικό παράγοντα για τη διαχείριση των επισκεπτών και την ελάττωση των άμεσων αρνητικών επιπτώσεων στην περιοχή από τους τουρίστες. Τα αυτοκίνητα επιβάλλεται να σταθμεύουν στους οργανωμένους χώρους στάθμευσης, να παρεμποδίζεται η ανεξέλεγκτη κίνησή τους.

7. Δράσεις για τη την αποφυγή της ρύπανσης από απορρίμματα

8. Κανονιστικές ρυθμίσεις επίσκεψης στην περιοχή (π.χ. επιτρεπόμενες περίοδοι ανά θέση, ωράρια, καλές πρακτικές και οδηγίες κ.λπ.)

Επιπλέον, με σκοπό την αποδοχή και εφαρμογή στην πράξη του Σχεδίου Διαχείρισης θα πρέπει να περιλαμβάνει:

- Δράσεις ενημέρωσης / ευαισθητοποίησης / κατάρτισης των εμπλεκόμενων που σχετίζονται με την τουριστική δραστηριότητα και με την τοπική κοινωνία

- Σύναψη συμφωνιών καλών πρακτικών άσκησης των τουριστικών δραστηριοτήτων

- Προτείνεται επίσης να εξεταστεί η απονομή τιμητικών τίτλων ή/και πιστοποιήσεων από την διαχειριστική αρχή προς τους εμπλεκόμενους του τουρισμού που σέβονται τους όρους και προωθούν θετικές περιβαλλοντικές πρακτικές στις επιχειρήσεις τους αποτελώντας υπόδειγμα προς μίμηση για τους υπόλοιπους

Για τη μείωση των επιπτώσεων από τη λειτουργία και τις υποδομές για τις μεταφορές και την προστασία των ειδών ερπετών από τη θνησιμότητα στο οδικό δίκτυο: Συνίσταται η σήμανση σε περιοχές του οδικού δικτύου, που αντιστοιχούν σε Ο.Χ.Ε. υψηλής παρουσίας των προστατευόμενων ειδών. Μετά τον προσδιορισμό των θέσεων, προτείνεται να τοποθετηθούν πινακίδες έντονου χρώματος, ανά εύλογα διαστήματα, για την ελάττωση ταχύτητας (π.χ. προσοχή ή ελάττωση ταχύτητας, προστατευόμενη πανίδα, σήμανση περιοχής NATURA2000).

Παραδοτέα Φάση Α:

Έκθεση παρουσίασης της υφιστάμενης κατάστασης

Σύνταξη κατευθύνσεων για τη διαχείριση των επισκεπτών με προσδιορισμό της φέρουσας ικανότητας

Παραδοτέα Φάση Β:

Σχέδιο Διαχείρισης Επισκεπτών με προτάσεις συγκεκριμένων δράσεων και παρεμβάσεων Γεωχωρική βάση δεδομένων η οποία θα περιλαμβάνει την ακριβή θέση και λοιπά στοιχεία όλων των προτάσεων του Σχεδίου Διαχείρισης Επισκεπτών, καθώς και λοιπά χωρικά και περιγραφικά δεδομένα που παράγονται στο πλαίσιο του παρόντος.

Πρόταση προγράμματος παρακολούθησης με σκοπό την διασφάλιση της διατήρησης του οικολογικού χαρακτήρα της προστατευόμενης περιοχής σε σχέση με την ανάπτυξη του τουρισμού και με επιλογή δεικτών για κάθε μία από τις παραμέτρους (περιβαλλοντικές, κοινωνικές κλπ.) που επηρεάζονται από την εφαρμογή του Σχεδίου Διαχείρισης Επισκεπτών. Θεσμικές και κανονιστικές ρυθμίσεις σχετικά με την διακίνηση των επισκεπτών

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Έκθεση παρουσίασης της υφιστάμενης κατάστασης
2. Προσδιορισμός φέρουσας ικανότητας
3. Σχέδιο Διαχείρισης Επισκεπτών. Αριθμός προτάσεων συγκεκριμένων δράσεων και παρεμβάσεων
4. Γεωχωρική βάση δεδομένων
5. Πρόταση προγράμματος παρακολούθησης
6. Θεσμικές και κανονιστικές ρυθμίσεις σχετικά με την διακίνηση των επισκεπτών

6 Μέτρα Επικοινωνίας, Ενημέρωσης, Ευαισθητοποίησης

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CW0101
Ονομασία Μέτρου:
Εξειδικευμένη ενημέρωση των χρηστών γης που σχετίζονται με τα δηλητηριασμένα δολώματα
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το μέτρο περιλαμβάνει την έρευνα των χρηστών σχετικά με τα αίτια χρήσης των δηλητηριασμένων δολωμάτων, τη συγκέντρωση και διανομή ενημερωτικού υλικού, εκπόνηση έρευνας μέσω ερωτηματολογίων και τη διοργάνωση ενημερωτικών εκδηλώσεων
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CG04
Τύπος του μέτρου:
Ενημερωτικό
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2530006 GR2510004
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Όλη η περιοχή μελέτης
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Aquila chrysaetos, Aquila fasciata, Buteo buteo, Falco biarmicus, Falco peregrinus brookei, Bubo bubo, Circus cyaneus, Circus macrourus, Circus aeruginosus, Canis aureus
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.8.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.1.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
G13
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Επικοινωνία, Ενημέρωση και Εκπαίδευση του κοινού Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Έχουν υλοποιηθεί πολλαπλές δράσεις ενημέρωσης εν γένει, αλλά και ειδικότερα για τα δηλητηριασμένα δολώματα τόσο στην Ελλάδα, όσο και στην Ευρώπη
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Τοπικό Σχέδιο Δράσης για την καταπολέμηση της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων, Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τον Ασπροπάρη (<i>Neophron percnopterus</i>), Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τρία πτωματοφάγα είδη ορνιθοπανίδας (γύπες): Γυπαετό (<i>Gypaetus barbatus</i>), Όρνιο (<i>Gyps fulvus</i>), Μαυρόγυπα (<i>Aegypius monachus</i>).

Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
Συνεχώς, κατ' ελάχιστο για 10 έτη ή μέχρι την οριστική εξάλειψη της πίεσης
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
1ο εξάμηνο 1ου έτους: συλλογή δεδομένων / απόψεων μέσω ερωτηματολογίων 2ο εξάμηνο 1ου έτους έως 2 έτος: σχεδιασμός και παραγωγή πληροφοριακού υλικού 2 έως 10 έτος: ενημέρωση χρηστών γης
Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25301CG0401 MM25301CG0402
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ
Εκτιμώμενο Κόστος
20.000 €
Πηγή χρηματοδότησης
Πράσινο Ταμείο Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Πελοποννήσου (ΠΕΠ)
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Ώριμο, καθώς υπάρχουν αντίστοιχες περιπτώσεις εργασίας από άλλες περιοχές της Ελλάδας
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν υπάρχουν ιδιαίτερα τεχνικά ή θεσμικά προβλήματα
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Τα δηλητηριασμένα δολώματα είναι ένα έγκλημα που πλήττει όλες τις κοινωνικές και οικονομικές ομάδες και η κοινωνία επιζητά έναν τρόπο επίλυσης τους. Αναμένεται η δράση να είναι απόλυτα αποδεκτή από την πλειονότητα του κοινωνικού συνόλου, εκτός βέβαια από τους δράστες της παράνομης αυτής ενέργειας.
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Στόχος είναι τόσο η πρόληψη όσο και η αύξηση της πληροφορίας όσον αφορά το συγκεκριμένο πρόβλημα. Πρώτο βήμα της δράσης είναι ο εντοπισμός των πιθανών εμπλεκόμενων χρηστών γης σε σχέση με τις τοπικές συνθήκες των περιοχών. Στην συνέχεια πρέπει να πραγματοποιηθούν εξειδικευμένα ερωτηματολόγια στους επιλεγμένους χρήστες. Τα ερωτηματολόγια θα πρέπει να στοχεύουν στην αύξηση της γνώσης για την χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων στην περιοχή αλλά και την κατανόηση των κινήτρων. Αφού εντοπιστούν τα πιθανά κίνητρα μπορεί να σχεδιαστεί ένα επιπλέον μέτρο που θα αφορά συγκεκριμένα στην αντιμετώπιση/επίλυση αυτών των κινήτρων. Έπειτα πρέπει να παραχθεί εξειδικευμένο πληροφοριακό υλικό που να ενημερώνει για τις επιπτώσεις των δηλητηριασμένων δολωμάτων αλλά και να προτείνει εναλλακτικές λύσεις σε προβλήματα που πιθανώς αντιμετωπίζουν οι χρήστες γης και προσπαθούν να επιλύσουν μέσω των δηλητηριασμένων δολωμάτων. Ευεργετικά θα δράσουν και οι παρουσιάσεις/εκδηλώσεις σε τοπικό επίπεδο π.χ. καφεενεία. και οι ημερίδες

«Εκπόνηση ΕΠΜ και Σχεδίων Διαχείρισης για τις περιοχές του δικτύου Natura 2000»

Μέτρα Διαχείρισης για την ΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου
(Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Αριθμός ερωτηματολογίων
2. Αριθμός πληροφοριακού υλικού που έχει διανεμηθεί και άτομα που ενημερώθηκαν
3. Αριθμός τοπικών συναντήσεων/εκδηλώσεων

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CW0102
Ονομασία Μέτρου:
Περιβαλλοντική Ενημέρωση, Ευαισθητοποίηση και Εκπαίδευση
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Σχεδιασμός και υλοποίησης δράσεων για την περιβαλλοντική ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση .
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
Τύπος του μέτρου:
Ενημερωτικό
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2510004 GR2520001 GR2520002 GR2530001 GR2530002 GR2530006 GR2530004
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Το σύνολο της προστατευόμενης περιοχής
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Όλα τα προστατευτέα αντικείμενα
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.6.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Γ.2.1, Γ.1.1, Γ.5.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
Όλες οι πιέσεις που σχετίζονται με ανθρωπογενείς δραστηριότητες
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Επικοινωνία, Ενημέρωση και Εκπαίδευση του κοινού
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Έχουν εκπονηθεί πολλά σχετικά προγράμματα και δράσεις στην επικράτεια και σε Μονάδες Διαχείρισης Προστατευόμενων περιοχών
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Πλαίσιο Δράσεων Προτεραιότητας για το Δίκτυο Natura 2000 στην Ελλάδα (2021-2027) Σχέδια δράσης επιμέρους ειδών και τύπων οικοτόπων
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης

3 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
3 έτη
Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25301CW0102, MM25301CW0101
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ Περιφέρεια / ΟΤΑ
Εκτιμώμενο Κόστος
100.000 €
Πηγή χρηματοδότησης
Πράσινο Ταμείο ΈΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ) Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Πελοποννήσου (ΠΕΠ) Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Ανάθεση επιμέρους εργασιών με δημόσιους διαγωνισμούς
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν είναι γνωστές επί του παρόντος τεχνικές ή οικονομικές δυσχέρειες εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Η Περιβαλλοντική ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση αποτελεί σημαντικό πυλώνα για την διαχείριση και προστασία της περιοχής. Παρόλο που η πλειονότητα των επισκεπτών/χρηστών της περιοχής φαίνεται να εμφανίζει ευαισθητοποίηση για την περιοχή, λίγοι γνωρίζουν την ιδιαίτερη αξία της, τα επιμέρους προστατευτέα αντικείμενα που περιλαμβάνει, το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τις προστατευόμενες περιοχές κ.λπ. Η χαμηλή ευαισθητοποίηση και γνώση σχετικά με την ύπαρξη προστατευόμενων περιοχών είναι ένα ευρέως αναγνωρισμένο πρόβλημα στις μελέτες για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας. Τα προγράμματα Ευαισθητοποίησης και Ενημέρωσης αναγνωρίζονται ως ένας παράγοντας μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας αφού εκπαιδεύει τους πολίτες και χρήστες του χώρου και διαμορφώνει πεποιθήσεις και στάσεις ζωής. Τα αποτελέσματα είναι και πιο βραχυπρόθεσμα, όμως, καθώς οι εκπαιδευόμενοι μεταφέρουν άμεσα τις εμπειρίες και τις γνώσεις στον κοινωνικό τους περίγυρο. Περιλαμβάνει τις ακόλουθες δράσεις: Α) Σχέδιο Δράσης (action plan) για την περιβαλλοντική ενημέρωση και ευαισθητοποίηση

Β) Παραγωγή ενημερωτικού υλικού

Το έντυπο ενημερωτικό υλικό θα πρέπει να αφορά το σύνολο της περιοχής μελέτης και μπορεί να περιλαμβάνει τα εξής :

Α. Οικοτουριστικός Οδηγός: Ο Οικοτουριστικός Οδηγός αποτελεί ειδική έκδοση όπου θα παρουσιάζονται οι ιδιαιτερότητες της περιοχής σχετικά με τη φυσική και πολιτισμική κληρονομιά του τόπου. Ο Οδηγός θα πρέπει να εισάγει τον επισκέπτη στην περιοχή περιγράφοντας το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον της (ιστορικά-πολιτιστικά στοιχεία), να αναλύει τα ιδιαίτερα οικοσυστήματα της περιοχής, να δίνει έμφαση στους τύπους οικοτόπων και στα είδη χλωρίδας και πανίδας με ιδιαίτερη αναφορά στα απειλούμενα και σπάνια είδη και να αναφέρεται στη γεωλογική και παλαιοντολογική ιστορία της. Θα περιλαμβάνει φωτογραφίες και κείμενο περιγραφής των τύπων οικοτόπων, φωτογραφίες και κείμενο περιγραφής ειδών από τη χλωρίδα και την πανίδα της περιοχής και θεματικό χάρτη απεικόνισης των τύπων οικοτόπων. Επιπλέον θα περιλαμβάνει στοιχεία για τη λειτουργία επί μέρους οικοσυστημάτων και τη σημαντικότητά τους σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Τέλος θα περιέχει έναν λειτουργικό χάρτη προσανατολισμού.

Β. Οικοτουριστικός χάρτης: Ο χάρτης θα πρέπει να έχει την κατάλληλη κλίμακα ώστε να δίνει σαφείς, ακριβείς και λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τουλάχιστον τα κάτωθι :

- Τα όρια της προστατευόμενης περιοχής και των σημαντικών ενδιαιτημάτων
- Τα στοιχεία του τοπίου
- Τα ιστορικά, αρχαιολογικά και άλλα χαρακτηριστικά της περιοχής
- Την πρόσβαση, τις δυνατότητες διαμονής και διατροφής, τα διάφορα άλλα αξιοθέατα
- Τις διαδρομές και τα χαρακτηριστικά τους (βαθμός δυσκολίας, ενδεικτικός χρόνος κάλυψης)
- Τα τοπωνύμια
- Τους οικισμούς

Επιπλέον θα υποδεικνύει θέσεις οικοτουριστικών μονάδων, υπηρεσιών καθώς και βιολογικών και παραδοσιακών προϊόντων.

- Ενημερωτικά φυλλάδια/ Ειδικές εκδόσεις: Τα ενημερωτικά φυλλάδια θα περιλαμβάνουν είτε γενικά θέματα για την προστασία της περιοχής, είτε θα έχουν τη μορφή αφιερώματος, όπως για παράδειγμα για τις πεζοπορικές διαδρομές, για τα ιδιαίτερα πολιτισμικά στοιχεία για την καλλιέργεια της ελιάς και άλλων παραδοσιακών προϊόντων κλπ. Κάθε ενημερωτικό φυλλάδιο θα πρέπει να συνοδεύεται με χάρτη όπου θα επισημαίνονται οι δυνατότητες πρόσβασης, εφόσον υπάρχουν, καθώς και τα μέτρα προστασίας.

- Αυτοκόλλητο με το σήμα της προστατευόμενης περιοχής

Γ. Δράσεις περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης

Οι δράσεις προτείνεται να περιλαμβάνουν:

- Προγράμματα ενημέρωσης με δημόσιες παρουσιάσεις σε όλους τους δήμους της ευρύτερης περιοχής.
- Προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στα σχολεία της ευρύτερης περιοχής σχετικά με την αξία του προστατευτέου αντικειμένου, όπως τη χλωρίδα, την πανίδα και ορνιθοπανίδα, τους τύπους οικοτόπων, τα ιδιαίτερα πολιτισμικά στοιχεία της περιοχής.
- Διοργάνωση ειδικών ξεναγήσεων για μαθητές και φοιτητές
- Ενημέρωση των δασκάλων και καθηγητών για θέματα περιβάλλοντος της περιοχής
- Οργάνωση εκδρομών με στόχο την παρατήρηση της φύσης με ειδικότερες προσεγγίσεις (παρατήρηση πουλιών, ενημέρωση για την χλωρίδα, φωτογράφιση της κ.λπ..)
- Δημιουργία ομάδας τύπου «οι φίλοι της προστατευόμενης περιοχής» με παραρτήματα στα σχολεία των Δήμων της περιοχής, από όπου θα δημιουργηθούν σώματα εθελοντών για εργασία σε δραστηριότητες σχετικά με την προστασία και ανάδειξη του περιβάλλοντος.
- Ειδικότερα αλλά και ενδεικτικά, αναφέρονται ως ενισχυτικά μέτρα ευαισθητοποίησης όλα τα μέσα που παρέχει η σύγχρονη τεχνολογία (γραπτός και ηλεκτρονικός τύπος, τηλεόραση, ραδιόφωνο, social media), καλλιτεχνικοί διαγωνισμοί με κάθε μορφής θεματολογία από την περιοχή, ενθάρρυνση για τη δημιουργία φυσικών χώρων αναπαράστασης της Ιστορίας της περιοχής που θα μπορούσαν να λειτουργήσουν ως βιώσιμες οικονομικές μονάδες κάτω από συγκεκριμένα μέτρα υποστήριξής τους, γνωριμία του χώρου και της ιστορίας του από νέους και νέες μέσα από προγράμματα εθελοντικής συμμετοχής στην περιβαλλοντική εκπαίδευση ή ευαισθητοποίηση άλλων ομάδων, αναπαλαίωση και λειτουργική αναδιάρθρωση κτιρίων με στόχο την αναβίωση εθίμων / εκδηλώσεων / καθημερινών λειτουργιών και άλλων δραστηριοτήτων της διαχρονικής ιστορίας της περιοχής, κ.α.

Παραδοτέα

1. Έκθεση προγραμματισμού δράσεων.
2. Προγράμματα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης και Ευαισθητοποίησης (γραπτή περιγραφή που συμπεριλαμβάνει τους στόχους, την μεθοδολογία, το σενάριο κλπ.).
3. Εκπαιδευτικό και ενημερωτικό υλικό, σε έντυπο και ψηφιακή μορφή για χρήση στα social media.
4. Υλοποίηση δράσεων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Πλήθος έντυπου υλικού
2. Αριθμός προγραμμάτων ευαισθητοποίησης
3. Αριθμός προγραμμάτων εκπαίδευσης
4. Αριθμός συμμετεχόντων στα προγράμματα ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης
5. Αριθμός ερωτηματολογίων που συμπληρώθηκαν

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CW0103
Ονομασία Μέτρου:
Ανάπτυξη προγραμμάτων ευαισθητοποίησης των παραγωγικών ομάδων, τοπικών φορέων και της κοινωνίας για το σύνολο των οικοσυστημικών υπηρεσιών και των οφελών τους
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Εκπόνηση σχεδίου δράσης και υλοποίηση δράσεων ενημέρωσης / ευαισθητοποίησης των παραγωγικών ομάδων, τοπικών φορέων και της κοινωνίας για το σύνολο των οικοσυστημικών υπηρεσιών και των οφελών τους
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
Τύπος του μέτρου:
Ενημερωτικό
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2510004 GR2520001 GR2520002 GR2530001 GR2530002 GR2530006 GR2530004
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Το σύνολο της προστατευόμενης περιοχής
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Όλα τα προστατευτέα αντικείμενα
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
Γ.1.2, Γ.5.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Επικοινωνία, Ενημέρωση και Εκπαίδευση του κοινού
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
LIFE IP-4 NATURA (LIFE16 IPE/GR/000002) (δράσεις ενημέρωσης / ευαισθητοποίησης) Πολλά προγράμματα ενημέρωσης / ευαισθητοποίησης έχουν εφαρμοστεί σε διάφορες προστατευόμενες περιοχές της χώρας
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης

Πλαίσιο Δράσεων Προτεραιότητας για το Δίκτυο Natura 2000 στην Ελλάδα (2021-2027)
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
3 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
3 έτη
Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25301CW0301
Προτεραιότητα μέτρου:
2
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ
Εκτιμώμενο Κόστος
70.000€ (το ακριβές ποσό θα καθορισθεί από το σχέδιο δράσης που θα προηγηθεί)
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ) Πράσινο Ταμείο
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Ανάθεση επιμέρους εργασιών με δημόσιους διαγωνισμούς
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν είναι γνωστές επί του παρόντος τεχνικές ή οικονομικές δυσχέρειες εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Η δράση περιλαμβάνει: - Εκπόνηση σχεδίου (action plan) για τις δράσεις ενημέρωσης και προβολής - Συλλογή και συγγραφή υλικού που θα χρησιμοποιηθεί για τις δράσεις ενημέρωσης - Έκδοση έντυπου υλικού σε μορφή ενημερωτικών φυλλαδίων, αφισών και εγχειριδίων - Δημιουργία spot για τα social media - Οδηγός για τις οικοσυστημικές υπηρεσίες της προστατευόμενης περιοχής σε e-book και περιορισμένα έντυπα αντίγραφα - Οργάνωση ενημερωτικών εκδηλώσεων <u>Παραδοτέα:</u> 1. Έκθεση περιγραφής και προγραμματισμού δράσεων 2. Παραγωγή έντυπου ενημερωτικού υλικού 3. 4 τουλάχιστον διαφορετικά ενημερωτικά spot για προώθηση στα social media

4. Βιβλίο οδηγός για τις οικοσυστημικές υπηρεσίες
5. Οργάνωση ημερίδων σύμφωνα με το action plan |
|---|

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Αριθμός προγραμμάτων ευαισθητοποίησης των παραγωγικών ομάδων της περιοχής
2. Αριθμός προγραμμάτων ευαισθητοποίησης των τοπικών φορέων
3. Αριθμός προγραμμάτων ευαισθητοποίησης της τοπικής κοινωνίας |
|---|

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CW0104
Ονομασία Μέτρου:
Δράσεις ευαισθητοποίησης
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Οργάνωση δράσεων ευαισθητοποίησης πολιτών σε συνεργασία με το Μουσείο Περιβάλλοντος Στυμφαλίας
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
Τύπος του μέτρου:
ενημερωτικά
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2530002
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Ολόκληρη η περιοχή
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Όλα τα προστατευτέα αντικείμενα
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.6.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Γ.2.1, Γ.1.1, Γ.5.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Επικοινωνία, ενημέρωση και εκπαίδευση του κοινού
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Υψηλό
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
Συνεχές (2 έτη: Καθορισμός και υλοποίηση θεματικών ενοτήτων περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης)
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Φάση Α' καθορισμός και οργάνωση θεματικών ενοτήτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης

Χρονικό βάθος απόδοσης:
1
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25301CW0102
Προτεραιότητα μέτρου:
1
Φορέας υλοποίησης:
Μουσείο Περιβάλλοντος Στυμφαλίας Διευθύνσεις πρωτοβάθμιας & δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ΜΔΠΠ
Εκτιμώμενο Κόστος
Φάση Α': 40.000€ - Καθορισμός, οργάνωση και υλοποίηση θεματικών ενοτήτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης
Πηγή χρηματοδότησης
Πράσινο Ταμείο ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ) Χορηγίες
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Έγκριση σχεδίου προγράμματος περιβαλλοντικής εκπαίδευσης
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Αναμένεται κοινωνική αποδοχή
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Η οργάνωση δράσεων ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης που θα στοχεύουν σε φορείς και κατοίκους της περιοχής θα βοηθήσει στην ανάπτυξη περιβαλλοντικής συνείδησης αναφορικά με τα προστατευτέα αντικείμενα της περιοχής. Είναι απαραίτητο να αναδειχθεί η σημασία της διατήρησης και προστασίας των τύπων οικοτόπων που απαντούν στην περιοχή. Αν και τέτοιες δράσεις δεν βελτιώνουν άμεσα το βαθμό διατήρησης των τύπων οικοτόπων και ειδών, εντούτοις βοηθούν στη ανάπτυξη οικολογικής συνείδησης και σεβασμού για την προστασία και διατήρηση των σημαντικών στοιχείων του περιβάλλοντος της περιοχής. Η ΕΖΔ GR2530002 έχει σημαντική υποδομή, η οποία προσφέρεται για την οργάνωση δράσεων ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης για τον τύπο οικοτόπου 92Α0 αλλά και για άλλους τύπους οικοτόπων που απαντούν στην περιοχή, καθώς: • Λειτουργεί Μουσείο Περιβάλλοντος, το οποίο βρίσκεται κοντά σε τουριστικές υποδομές (εστίαση και διαμονή) και έχει ως στόχο μεταξύ άλλων την οικολογική ευαισθητοποίηση του κοινού, • Η ΕΖΔ είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την ελληνική μυθολογία και υπάρχει περιθώριο ανάπτυξης θεματικών ενοτήτων οικολογικής και πολιτιστικής περιήγησης καθώς εντός της προστατευόμενης περιοχής υφίσταται αρχαιολογικός χώρος • Υφίσταται δίκτυο μονοπατιών με ενημερωτικές πινακίδες Κατά τη Φάση Α' θα καθοριστούν οι ενότητες της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης που πρέπει να προβάλλουν τη σύνδεση μεταξύ φυσικού, πολιτισμικού και αρχαιολογικού τοπίου που

«Εκπόνηση ΕΠΜ και Σχεδίων Διαχείρισης για τις περιοχές του δικτύου Natura 2000»

Μέτρα Διαχείρισης για την ΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου
(Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)

συνυπάρχουν στην περιοχή και τη δημιουργία εκθεμάτων ή ενημερωτικών πινακίδων τόσο εντός του μουσείου όσο και στην ύπαιθρο.

Η Β' Φάση περιλαμβάνει την υλοποίηση των προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Πλήθος θεματικών ενοτήτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης ανά έτος

2. Πλήθος ατόμων που παρακολουθούν τις ενότητες περιβαλλοντικής εκπαίδευσης ανά έτος

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CW0105
Ονομασία Μέτρου:
Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση τοπικής κοινωνίας για το είδος <i>Biebersteinia orphanidis</i>
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας σχετικά με την σπανιότητα και τη σημαντικότητα διατήρησης του είδους καθώς και διερεύνηση της συνέχισης συλλογής του φυτού για φαρμακευτική χρήση.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
Τύπος του μέτρου:
Ενημερωτικά
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2530001, GR2530004
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Αφορά την προστασία και διατήρηση όλων των υποπλήθυσμών του είδους εντός των περιοχών GR2530001 και GR2530004, που είναι γνωστοί σήμερα και εκείνους που πιθανά να εντοπιστούν κατά την υλοποίηση του μέτρου Bieb_01.
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Biebersteinia orphanidis</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.8.3, A.8.4
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
A09, G09
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Επικοινωνία, Ενημέρωση και Εκπαίδευση του κοινού
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Η τοπική κοινωνία χρησιμοποιεί τον οικότοπο του είδους ως βοσκότοπο και μέρη του φυτού για φαρμακευτικούς σκοπούς, όπως περιγράφεται και στη σχετική βιβλιογραφία: Phitos, D., Strid, A., Snogerup, S. & Greuter, W (eds.). 1995. The Red Data Book of Rare and Threatened Plants of Greece. WWF. Athens; Vassiliades, D. & Yannitsaros, A. 2000. Orphanides's best discovery. Bot. Chron. 13: 241-248; Φοίτος Δ., Κωνσταντινίδης Θ., Καμάρη Γ. 2009 (Επιμ. Εκδ.). Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων των Σπάνιων και Απειλούμενων Ειδών της Ελληνικής Χλωρίδας. Τόμος 1 (Α-Δ). Ελληνική Βοτανική Εταιρεία. Πάτρα.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης

Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
2 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Για δύο έτη και καθ' όλη τη διάρκειά τους θα πραγματοποιηθούν δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης της τοπικής κοινωνίας.
Χρονικό βάθος απόδοσης:
1
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
2
Φορέας υλοποίησης:
ΜΔΠΠ/ΟΦΥΠΕΚΑ σε συνεργασία με πανεπιστήμια ή άλλα επιστημονικά/ερευνητικά ινστιτούτα.
Εκτιμώμενο Κόστος
10.000 €
Πηγή χρηματοδότησης
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν αναμένονται τεχνικές ή οικονομικές δυσχέριες στην εφαρμογή του μέτρου.
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Δεν αναμένεται δυσχέρεια κοινωνική αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Σύμφωνα με τη σχετική βιβλιογραφία (Φοίτος Δ., Κωνσταντινίδης Θ., Καμάρη Γ. 2009 (Επιμ. Εκδ.). Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων των Σπάνιων και Απειλούμενων Ειδών της Ελληνικής Χλωρίδας. Τόμος 1 (Α-Δ). Ελληνική Βοτανική Εταιρεία. Πάτρα), η μεγαλύτερη πίεση και απειλή που δέχεται το είδος <i>Biebersteinia orphanidis</i> είναι η εκρίζωση από τους κτηνοτρόφους για φαρμακευτική χρήση, αφού συχνά εκρίζονται ολόκληροι υποπληθυσμοί με αποτέλεσμα των αφανισμό τους. Για τον λόγο αυτό η ενημέρωση της τοπικής κοινωνίας, σε συνδυασμό με την παροχή δρόγης προερχόμενη από καλλιέργεια (μέτρο Bieb_06) κρίνονται ως τα σημαντικότερα μέτρα για την προστασία του είδους.
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το συγκεκριμένο μέτρο αποσκοπεί στην αποτροπή πρωτίστως της συλλογής και δευτερευόντως της βόσκησης του είδους <i>Biebersteinia orphanidis</i> από την τοπική κοινωνία και τις κτηνοτροφικές της δραστηριότητες. Η ενημέρωση πρέπει να αφορά όλους τους ορεινούς οικισμούς στα όρη Κυλλήνη και Ολίγυρτος. Έμφαση θα πρέπει να δοθεί ώστε να ενημερωθούν και να ευαισθητοποιηθούν οι κτηνοτρόφοι που διατηρούν κτηνοτροφικές μονάδες στους ορεινούς όγκους, είτε εντός είτε πλησίον των περιοχών GR2530001 και GR2530004, και χρησιμοποιούν τον οικότοπο του είδους ως βοσκότοπο. Για την επίτευξη του σκοπού του μέτρου θα πραγματοποιηθούν ενημερωτικές εκδηλώσεις από

αρμόδιους φορείς σε συνεργασία με ειδικούς επιστήμονες, καθώς και η χρήση έντυπου ενημερωτικού υλικού.

Επιπλέον, θα πρέπει να ενημερωθούν τοπικοί ορειβατικοί και πολιτιστικοί σύλλογοι, σχολεία αλλά και αρμόδιες υπηρεσίες όπως δημοτικές και περιφερειακές αρχές.

Τέλος, θα γίνει διερεύνηση, με τη μορφή ερωτηματολογίου, κατά πόσο το είδος αυτό συλλέγεται για φαρμακευτική χρήση.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Αριθμός ενημερωτικών εκδηλώσεων που θα πραγματοποιηθούν ανά έτος
2. Αριθμός ενημερωτικών φυλλαδίων που θα διαμοιρασθούν ανά έτος
3. Πλήθος ατόμων που συμμετέχουν στις δράσεις

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CW0106
Ονομασία Μέτρου:
Εξειδικευμένες δράσεις ενημέρωσης, κατάρτισης και ευαισθητοποίηση για τον αλπικό τρίτων
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το μέτρο περιλαμβάνει μια δέσμη στοχευμένων δράσεων ενημέρωσης εξειδικευμένων με την ομάδα στόχου στην οποία απευθύνονται κάθε φορά. Ενδεικτικά μπορεί να περιλαμβάνει ημερίδες, παραγωγή και διανομή ενημερωτικού υλικού κ.ά.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CA02, CA05, CF03
Τύπος του μέτρου:
Ενημερωτικά
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2530001
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
οροπέδιο Ζήρειας
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Ichthyosaura alpestris</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.6.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Γ.5.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
A05, A08, A09, F07, A21
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Επικοινωνία, Ενημέρωση και Εκπαίδευση του κοινού
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Δεν απαιτούνται διαδικασίες ωρίμανσης.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
4 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
4 έτη (2ο - 5ο έτος)

Χρονικό βάθος απόδοσης:
3
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΜΔΠΠ/ ΟΦΥΠΕΚΑ
Εκτιμώμενο Κόστος
15.000 €
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ - Πρόγραμμα «Αγροτική Ανάπτυξη» (ΠΑΑ) ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» (ΕΠΑΝΕΚ) έργα LIFE
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Προκήρυξη διαγωνισμού για την ανάθεση των εργασιών. Αποδοχή σχεδιασμού μόνιμης παρακολούθησης
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν είναι γνωστές επί του παρόντος τεχνικές ή οικονομικές δυσχέριες εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Το μέτρο θα μπορούσε να υλοποιηθεί είτε μεμονωμένο είτε από κοινού με άλλες δράσεις ενημέρωσης στην περιοχή μελέτης
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το μέτρο περιλαμβάνει μια δέσμη στοχευμένων δράσεων ενημέρωσης εξειδικευμένων με την ομάδα στόχου στην οποία απευθύνονται κάθε φορά. Πιο συγκεκριμένα, θα περιλαμβάνει α) ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του ευρύτερου κοινού για τη φυσική ιστορία και την οικολογική σημασία του αλπικού τρίτων, β) ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του ιδιωτικού τομέα και κυρίως φορείς και πρόσωπα που δραστηριοποιούνται στο χώρο της τουριστικής αξιοποίησης και του φυσιολατρικού τουρισμού με τη μορφή ημερίδων ενημέρωσης με θέμα τη φυσική ιστορία και την οικολογική σημασία του αλπικού τρίτων, τη νομοθεσία σχετικά με την προστασία του είδους, τις επιπτώσεις της υποβάθμισης των αναπαραγωγικών ενδιαιτημάτων τους και του φυσιολατρικού τουρισμού κ.ά., και γ) ενημέρωση και κατάρτιση του προσωπικού των αρμόδιων φορέων και υπηρεσιών με τη μορφή σεμιναρίων που θα έχουν θέμα τη φυσική ιστορία και την οικολογική σημασία του αλπικού τρίτων, τις πιέσεις και απειλές που δέχεται το είδος και τρόπους αντιμετώπισης, τη σχετική νομοθεσία, τις αρμοδιότητες της κάθε υπηρεσίας κ.ά. Η ενημέρωση, κατάρτιση και ευαισθητοποίηση θα πραγματοποιηθεί με την υλοποίηση δράσεων όπως ημερίδες, παραγωγή και διανομή ενημερωτικού υλικού (π.χ. φυλλάδια, λευκώματα, βίντεο κ.λπ.), δημιουργία τεχνικών οδηγιών και οδηγιών.
Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Αριθμός ημερίδων και σεμιναρίων που θα πραγματοποιηθούν ανά έτος 2. Αριθμός φυλλαδίων που θα διαμοιραστούν ανά έτος

«Εκπόνηση ΕΠΜ και Σχεδίων Διαχείρισης για τις περιοχές του δικτύου Natura 2000»

Μέτρα Διαχείρισης για την ΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου
(Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)

3. Αριθμός οδηγών που θα παραχθούν
3. Πλήθος ατόμων που συμμετέχουν στις δράσεις

7 Άλλα μέτρα

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CF0401
Ονομασία Μέτρου:
Αποκατάσταση του παλιού εργοταξιακού χώρου στη λίμνη Τάκα
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Αποκατάσταση του παλιού εργοταξιακού χώρου του ταμιευτήρα κατά το 1999, ο οποίος χρησιμοποιείται για απόθεση απορριμμάτων και καύση υλικού κλαδεύσεων.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CF04
Τύπος του μέτρου:
παρεμβάσεις με τη μορφή έργων
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520002
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
παλιός εργοταξιακός χώρος λίμνης Τάκα
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
T.O. 3150
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.3.8
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
B.18.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
F12
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα προστασίας των εδαφίων πόρων
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Υψηλή
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
Κάθε έτος
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)

Κάθε έτος (1-5 έτος)
Χρονικό βάθος απόδοσης:
1
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
2
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ
Εκτιμώμενο Κόστος
30.000 €
Πηγή χρηματοδότησης
Πράσινο Ταμείο Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Πελοποννήσου (ΠΕΠ) LIFE
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Διαγωνισμός για εύρεση αναδόχου. Έκδοση ρύθμισης για χωρικό ή / και χρονικό περιορισμό της δραστηριότητας εφόσον απαιτηθεί.
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν υπάρχουν ιδιαίτερα τεχνικά θέματα
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Δεν αναμένεται ιδιαίτερη κοινωνική δυσχέρεια
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Ο παλιός εργοταξιακός χώρος της κατασκευής του ταμιευτήρα κατά το 1999, ο οποίος γειτνιάζει με τον οικότοπο 3150 Ευτροφικές φυσικές λίμνες με βλάστηση τύπου Magnopotamion ή Hydrocharition καταγράφεται παρουσία αξιολογών υδρόβιων πτηνών. Ο παραπάνω χώρος δυστυχώς χρησιμοποιείται από τον Δήμο Τριπόλεως για απόθεση και καύση υλικού κλαδεύσεων στο οποίο προστίθενται και αλλά απορρίμματα (παλιά ελαστικά και πλαστικά). Ο χώρος αυτός πρέπει να αποκατασταθεί και να μην επιτρέπεται η συγκέντρωση και καύση κλαδεύσεων και άλλων υλικών.
Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Αριθμός δράσεων αποκατάστασης

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CW0214
Ονομασία Μέτρου:
Μελέτη επιπτώσεων ασφαλιόστρωσης δρόμου και διέλευσης οχημάτων στη Λίμνη Τάκα
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Διευρεύνηση και αποτίμηση των επιπτώσεων στο προστατευτέο αντικείμενο από το οδικό δίκτυο
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
MM25301CE0101
Τύπος του μέτρου:
Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520002
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
οδικού δικτύου στο βόρειο τμήμα της προστατευόμενης περιοχής GR2520002 και περιμετρικά της λίμνης Τάκα
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Όλα τα προστατευτέα αντικείμενα
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.4.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
Έλλειψη γνώσης
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Υψηλή. Δεν απαιτούνται διαδικασίες ωρίμανσης.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
2 έτη (3ο - 4ο έτος)
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Υλοποίηση σε μία φάση: 2 έτη (3ο - 4ο έτος) Τυχόν θεσμοθέτηση: 5ο έτος

Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
2
Φορέας υλοποίησης:
ΜΔΠΠ/ ΟΦΥΠΕΚΑ
Εκτιμώμενο Κόστος
20.000 €
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ) Έργα LIFE
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Προκήρυξη διαγωνισμού για την ανάθεση των εργασιών.
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν είναι γνωστές επί του παρόντος τεχνικές ή οικονομικές δυσχέριες εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου. Ωστόσο σε περίπτωση επιπλέον θέσπισης ρυθμίσεων και απαγορεύσεων διέλευσης οχημάτων στο οδικό δίκτυο, αναμένονται αντιδράσεις από την τοπική κοινωνία και τους επισκέπτες.
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Εκπόνηση μελέτη βάσης σύμφωνα με την οποία θα μελετηθούν οι επιπτώσεις που έχει στο προστατευτέο αντικείμενο: (α) η διέλευση αυτοκινήτων και μοτοσυκλετών στο πρόσφατο ασφαλτοστρωμένο περιφερειακό δρόμο του ταμιευτήρα, (β) η ασφαλιτοστρωση του οδικού δικτύου στο βόρειο τμήμα της προστατευόμενης περιοχής GR2520002. Ανάλογα με τα αποτελέσματα της προτεινόμενης μελέτης, και εφόσον κριθεί απαραίτητο, η αρμόδια υπηρεσία δύναται να εφαρμόσει επιπλέον περιορισμούς και απαγορεύσεις κυκλοφορίας στο οδικό δίκτυο με τη μορφή κανονιστικού σχεδίου.
Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Αριθμός δειγματοληψιών ανά σημείο και εποχή 2. Αριθμός ατόμων ανά είδος, σημείο και εποχή που καταγράφηκαν 3. Ποσοστό υλοποίησης των προγραμματισμένων εργασιών πεδίου και υποβολής σχετικών αναφορών 4. Αναφορά με τα αποτελέσματα της μελέτης

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CW0301
Ονομασία Μέτρου:
Καταγραφή, χαρτογράφηση, αξιολόγηση και αποτίμηση των οικοσυστημικών υπηρεσιών (MAES) της προστατευόμενης περιοχής
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Η δράση περιλαμβάνει: - Καταγραφή, χαρτογράφηση και αξιολόγηση τύπων οικοσυστημάτων - Καταγραφή, χαρτογράφηση και αξιολόγηση των οικοσυστημικών υπηρεσιών - Χρήση ερωτηματολογίων στους τοπικούς φορείς, τοπικούς παραγωγικούς φορείς, τουριστών - επισκεπτών, τοπική κοινωνία και αξιολόγηση αποτελεσμάτων - Αποτίμηση των οικοσυστημικών υπηρεσιών και δημιουργία καταλόγου ιεράρχησης και προτεραιοτήτων.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
Τύπος του μέτρου:
Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2510004 GR2520001 GR2520002 GR2530001 GR2530002 GR2530006 GR2530004
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Το σύνολο της προστατευόμενης περιοχής
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Όλα τα προστατευτέα αντικείμενα
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
Γ.1.2
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Γ.3.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών Μέτρα διαχείρισης γεωργικών εκτάσεων Μέτρα διαχείρισης υδατικών πόρων

Μέτρα προστασίας των εδαφίων πόρων Επικοινωνία, Ενημέρωση και Εκπαίδευση του κοινού
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Υπάρχει υψηλή επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα λόγω των αποτελεσμάτων και μεθοδολογικών οδηγιών του έργου LIFE IP-4 NATURA (LIFE16 IPE/GR/000002) 1. Τεχνικός - Μεθοδολογικός Οδηγός για τον προσδιορισμό και την αξιολόγηση των τύπων οικοσυστημάτων και των οικοσυστημικών υπηρεσιών τους στην Ελλάδα, σε εθνική, περιφερειακή και τοπική κλίμακα (Παραδοτέο Δράσης Α3) 2. Εθνικός Κατάλογος Δεικτών Οικοσυστημικών Υπηρεσιών (Παραδοτέο Δράσης Α3) Επίσης, στα πλαίσια του LIFE αναμένεται η και η πιλοτική εφαρμογή της μεθοδολογίας σε επιλεγμένες περιοχές της χώρας, από όπου αναμένεται να προκύψουν χρήσιμα συμπεράσματα για την εφαρμογή της στην περιοχή
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Δράση MAES (Mapping and Assessment of Ecosystems and their Services) της Ε.Ε. Πλαίσιο Δράσεων Προτεραιότητας για το Δίκτυο Natura 2000 στην Ελλάδα (2021-2027)
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
1,5 έτος
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
1,5 έτος
Χρονικό βάθος απόδοσης:
3
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25301CW0103
Προτεραιότητα μέτρου:
2
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ
Εκτιμώμενο Κόστος
40.000 €
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ) Πράσινο Ταμείο
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Προκήρυξη δημόσιου διαγωνισμού για ανάθεση μελέτης σε οικονομικό φορέα
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν είναι γνωστές επί του παρόντος τεχνικές ή οικονομικές δυσχέρειες εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες

Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης

Η χαρτογράφηση και αξιολόγηση των οικοσυστημάτων και των υπηρεσιών τους αποσκοπεί στην αειφόρο διατήρηση των φυσικών πόρων με στόχο την κοινωνική και οικονομική ευημερία και αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο για τη διαχείριση και βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής. Αποτελεί επίσης εργαλείο και μέσο επικοινωνίας με τους οικονομικούς φορείς και την κοινωνία. Το σύνολο της προστατευόμενης περιοχής περιλαμβάνει πολυάριθμες και σημαντικές οικοσυστημικές υπηρεσίες (προμηθευτικές, ρύθμισης και διατήρησης, πολιτισμικές), μέρος των οποίων αναλύθηκαν στην ενότητα 3.4.

Η Δράση MAES (Mapping and Assessment of Ecosystems and their Services) της Ε.Ε. περιλαμβάνει τη χαρτογράφηση και αξιολόγηση των τύπων οικοσυστημάτων και των υπηρεσιών που προσφέρουν στους ανθρώπους. Η χαρτογράφηση περιλαμβάνει την απεικόνιση της έκτασής τους και τον υπολογισμό της επιφάνειάς τους, ενώ η αξιολόγηση αναφέρεται στον προσδιορισμό της καλής ή κακής κατάστασής τους και εξαρτάται από : α) την καταγραφή και αξιολόγηση των δομών και των λειτουργιών τους και β) από τις υφιστάμενες πιέσεις και απειλές που αντιμετωπίζουν. Επίσης η χαρτογράφηση των υπηρεσιών παρέχει μία χωρική αποτύπωση πληροφοριών σχετικά με τον τρόπο και τη θέση που παρέχεται κάθε υπηρεσία. Τα τελικά αποτελέσματα της δράσης αποτελούν εργαλείο λήψης αποφάσεων για περαιτέρω δράσεις όπως:

- Διαχειριστικές δράσεις για την βελτιστοποίηση των οικοσυστημικών υπηρεσιών που θα ωφελούν ταυτόχρονα και την βιοποικιλότητα
- Παρακολούθηση τάσεων στην παροχή οικοσυστημικών υπηρεσιών στην περιοχή
- Δράσεις για τη συνέργεια ή σύγκρουση μεταξύ των οικοσυστημικών υπηρεσιών

Η δράση περιλαμβάνει:

- Καταγραφή, χαρτογράφηση και αξιολόγηση τύπων οικοσυστημάτων
- Καταγραφή, χαρτογράφηση και αξιολόγηση των οικοσυστημικών υπηρεσιών
- Χρήση ερωτηματολογίων στους τοπικούς φορείς, τοπικούς παραγωγικούς φορείς, τουριστών
- επισκεπτών, τοπική κοινωνία και αξιολόγηση αποτελεσμάτων
- Αποτίμηση των οικοσυστημικών υπηρεσιών και δημιουργία καταλόγου ιεράρχησης και προτεραιοτήτων.

Για την υλοποίηση της δράσης θα ακολουθηθούν τα αποτελέσματα και η μεθοδολογία που έχουν προκύψει από το LIFE IP-4 NATURA (LIFE16 IPE/GR/000002) «Ολοκληρωμένες δράσεις για τη διατήρηση και διαχείριση των περιοχών του δικτύου NATURA 2000, των ειδών, των οικοτόπων και των οικοσυστημάτων στην Ελλάδα» και συγκεκριμένα:

1. Τεχνικός - Μεθοδολογικός Οδηγός για τον προσδιορισμό και την αξιολόγηση των τύπων οικοσυστημάτων και των οικοσυστημικών υπηρεσιών τους στην Ελλάδα, σε εθνική, περιφερειακή και τοπική κλίμακα (Παραδοτέο Δράσης Α3)

ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ Π, ΜΑΛΛΙΝΗΣ Γ, ΚΟΚΚΟΡΗΣ Ι, ΜΠΕΚΡΗ Ε, ΧΡΥΣΑΦΗ Ε, ΒΕΡΔΕ Ν, ΣΤΑΜΠΟΥΛΙΔΗΣ Θ (2018). LIFE-IP 4 NATURA: Ολοκληρωμένες δράσεις για την διατήρηση και διαχείριση των περιοχών του δικτύου Natura 2000, των ειδών, των οικοτόπων και των οικοσυστημάτων στην Ελλάδα. Παραδοτέο Δράσης Α.3: Τεχνικός - Μεθοδολογικός Οδηγός για τον προσδιορισμό και την αξιολόγηση των τύπων οικοσυστημάτων και των οικοσυστημικών υπηρεσιών τους στην Ελλάδα, σε εθνική, περιφερειακή και τοπική κλίμακα. Πανεπιστήμιο Πατρών, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Πάτρα σελ. 211.

2. Εθνικός Κατάλογος Δεικτών Οικοσυστημικών Υπηρεσιών (Παραδοτέο Δράσης Α3) ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ Π, ΚΟΚΚΟΡΗΣ Ι, ΜΠΕΚΡΗ Ε, ΜΑΛΛΙΝΗΣ Γ, ΣΤΑΜΠΟΥΛΙΔΗΣ Θ (2018). LIFE-IP 4 NATURA: Ολοκληρωμένες δράσεις για την διατήρηση και διαχείριση των περιοχών του δικτύου Natura 2000, των ειδών, των οικοτόπων και των οικοσυστημάτων στην Ελλάδα. Παραδοτέο Δράσης Α.3: Εθνικός Κατάλογος Δεικτών Οικοσυστημικών Υπηρεσιών. Πανεπιστήμιο Πατρών, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Πάτρα σελ. 144.

Παραδοτέα:

- Έκθεση με την καταγραφή, αξιολόγηση και αποτίμηση των οικοσυστημικών υπηρεσιών της προστατευόμενης περιοχής
- Γεωχωρική βάση δεδομένων που περιλαμβάνει τη χαρτογράφηση των τύπων οικοσυστημάτων και οικοσυστημικών υπηρεσιών

«Εκπόνηση ΕΠΜ και Σχεδίων Διαχείρισης για τις περιοχές του δικτύου Natura 2000»

Μέτρα Διαχείρισης για την ΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου
(Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Τεύχος μελέτης 2. γεωχωρική βάση δεδομένων 3. Βαθμός επίτευξης της χαρτογράφησης και ποσοτικοποίησης των οικοσυστημικών υπηρεσιών

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CW0303
Ονομασία Μέτρου:
Δημιουργία βάσης δεδομένων και Web GIS εφαρμογής για την παρακολούθηση των Περιβαλλοντικών δεδομένων της περιοχής με στόχο την έγκαιρη επέμβαση και λήψη αποφάσεων.
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Δημιουργία βάσης δεδομένων, όπου θα ενσωματωθούν οι έρευνες, οι μελέτες και οι δράσεις που έχουν γίνει στην περιοχή μελέτης και θα εμπλουτίζεται με νέα στοιχεία που θα έχουν τη δυνατότητα να εισάγουν οι διαχειριστές της εφαρμογής είτε από προτάσεις και εντοπισμό επισκεπτών (μέσω μιας ολοκληρωμένης διαδικτυακής εφαρμογής) είτε από αυτοψίες των υπαλλήλων του Φορέα και έρευνες. Σε συνδυασμό με την απογραφή και αυτοματοποιημένη εισαγωγή των αβιοτικών παραμέτρων οι οποίες θα λαμβάνονται συστηματικά από καίριες θέσεις της περιοχής, θα δημιουργηθεί ένα εργαλείο διαχείρισης και λήψης αποφάσεων για την έγκαιρη και αποτελεσματική αντιμετώπιση προβλημάτων στην προστατευόμενη περιοχή.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
Τύπος του μέτρου:
Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2510004 GR2520001 GR2520002 GR2530001 GR2530002 GR2530006 GR2530004
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Στοιχεία προστατευτέου αντικείμενου με το οποίο σχετίζεται:
Όλα τα προστατευτέα αντικείμενα
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
Γ.3.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους

Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Υψηλή
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
2,5 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Φάση Α: Συλλογή και δόμηση περιγραφικών και χωρικών δεδομένων σε ενιαία βάση δεδομένων (1,5 έτος) Φάση Β: Ανάπτυξη webgis πλατφόρμας και εφαρμογών (6 μήνες) Φάση Γ: Δοκιμαστική λειτουργία webgis πλατφόρμας / Τελικές διορθώσεις / Εκπαίδευση χρηστών της ΜΔΠΠ (6 μήνες)
Χρονικό βάθος απόδοσης:
1
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ / ΜΔΠΠ
Εκτιμώμενο Κόστος
150.000 €
Πηγή χρηματοδότησης
Ταμείο Ανάκαμψης Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» (ΕΠΑνΕΚ)
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Ανασταλτικός παράγοντας για την λήψη αποφάσεων με στόχο την προστασία των περιοχών αποτελεί σε πολλές περιπτώσεις η έλλειψη πληροφορίας ή η κακή διαχείριση αυτής ως απόρροια της ελλιπούς οργάνωσης των διαθέσιμων δεδομένων που αφορούν τα προστατευόμενα είδη. Για την επίλυση του εν λόγω προβλήματος κρίνεται αναγκαία η δημιουργία μία ολοκληρωμένης βάσης δεδομένων, διαθέσιμη, με την μορφή webgis στο ευρύ κοινό, που θα αποτελέσει εργαλείο για την προστασία, τη διατήρηση και τη διαχείριση των οικοσυστημάτων.

Το εν λόγω μέτρο υλοποιείται σε τέσσερις κατευθύνσεις:

A. Δημιουργία βάσης δεδομένων.

Πηγές εύρεσης των δεδομένων θα αποτελέσουν αρχικά οι πολυάριθμες έρευνες, μελέτες και δράσεις διαχείρισης που έχουν υλοποιηθεί στις περιοχές από διάφορους φορείς (Πανεπιστήμια, Ερευνητικά Κέντρα, ΜΚΟ, Τοπική Αυτοδιοίκηση κλπ.). Τα εν λόγω δεδομένα βρίσκονται διάσπαρτα και πρέπει να συλλεχθούν, να αξιολογηθούν και να οργανωθούν ώστε να αποτελέσουν τη βάση λειτουργίας του Φορέα. Τα δεδομένα θα γεωαναφερθούν στο χωρικό επίπεδο με τη μεγαλύτερη δυνατή ακρίβεια ώστε να προκύψει και γεωγραφική πληροφορία όσο αυτό είναι εφικτό

B. Δημιουργία webgis

Επιπλέον, θα δημιουργηθεί ένα προσαρμοσμένο αναπτυγμένο ppGIS (σύστημα GIS με συμμετοχή του κοινού) και webGIS το οποίο θα σχεδιαστεί για να παρέχει διαδραστική χρήση χωρικών δεδομένων και γεωγραφικής χαρτογράφησης, εύκολα προσβάσιμα ακόμη και από smartphones ή tablets. Αυτή η πλατφόρμα θα δώσει τη δυνατότητα στους τελικούς χρήστες και άλλους εμπλεκόμενους φορείς να χρησιμοποιούν τις τεχνολογίες γεωχωρικών πληροφοριών και θεματικούς χάρτες για να επικοινωνούν μεταξύ τους με αποτελεσματικό τρόπο. Μέσω της εφαρμογής για smartphones και tablets δίνεται η δυνατότητα στους επισκέπτες να καταγράψουν τις δικές του παρατηρήσεις ή φωτογραφίες σχετικά με τα είδη ή τις απειλές που εντοπίζουν και να τις γνωστοποιούν άμεσα στο Φορέα, συμβάλλοντας στη καλύτερη εποπτεία και διαχείριση της περιοχής. Η δημιουργία μιας πλατφόρμας για το ευρύ κοινό αναμένεται να αυξήσει την ευαισθητοποίηση του κοινού, μέσω της αίσθησης της συμμετοχής στην προστασία και διασφάλιση της ακεραιότητάς και προστατευόμενων ειδών.

Γ. Συλλογή στοιχείων σχετικά με τις περιοχές ευθύνης του Φορέα.

Η βάση δεδομένων για να λειτουργήσει πρέπει να ενημερώνεται με νεότερα στοιχεία – μελέτες ή μετρήσεις. Τα αποτελέσματα των μελετών βάσης που προτείνονται θα εμπλουτίσουν και θα γεμίσουν τα κενά πληροφορίας που εντοπίζονται στην παρούσα φάση. Παράλληλα, το σύστημα πρέπει να ενημερώνεται συστηματικά με πληθώρα μετρήσεων των αβιοτικών παραμέτρων που κρίνονται ενδεικτικά για την διερεύνηση της καλής κατάστασης των φυσικών πόρων και κατ' επέκτασιν των προστατευόμενων ειδών. Επιπλέον, η βάση θα εμπλουτίζεται με τα δεδομένα των χρηστών της φόρμας webgis, εφόσον πρωτίστως αξιολογούνται από τους υπαλλήλους του Φορέα και τέλος, ο Φορέας εφόσον ενημερώνεται για νέες έρευνες μελέτες που διεξάγονται για την περιοχή ή τα είδη της περιοχής θα εμπλουτίζει τη βάση με τις επιπρόσθετες πληροφορίες που θα προκύπτουν.

Δ. Εκπαίδευση προσωπικού Φορέα στην εισαγωγή δεδομένων στη βάση.

Για την διαχείριση της βάσης και την αξιολόγηση των δεδομένων που θα προκύψουν μεταγενέστερα της έναρξης λειτουργίας της βάσης είναι απαραίτητη η εκπαίδευση του προσωπικού του φορέα, ώστε να διατηρηθεί και να λειτουργεί εφεξής συμβουλευτικά για τη λήψη αποφάσεων.

Παραδοτέα

Π1: Συλλογή και αξιολόγηση των μελετών που έχουν πραγματοποιηθεί και αφορούν την προστατευόμενη περιοχή και δημιουργία γεωχωρικών δεδομένων όπου είναι εφικτό καθώς και έλεγχος των διαθέσιμων χωρικών αρχείων για σφάλματα.

Π2: Βάση δεδομένων σε λειτουργία.

Π3: Δημιουργία webgis (Android, iOS και Windows) και πιλοτική εφαρμογή

Π4: Οργάνωση ημερίδων για την εκπαίδευση του προσωπικού του Φορέα

Π5: Ενημέρωση του κοινού για την ύπαρξη και λειτουργία της διαδικτυακής πλατφόρμας

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Δομημένη βάση δεδομένων
2. Λειτουργικότητα webgis εφαρμογής
3. Λειτουργικότητα εφαρμογής για smartphones και tablets
4. Αριθμός χρηστών που χρησιμοποιούν την εφαρμογή για smartphones/tablets
5. Αριθμός επισκέψεων στην webgis εφαρμογή
6. Αριθμός δεδομένων που εισάχθηκε στη βάση δεδομένων
7. Πλήθος τύπου δεδομένων που εισάχθηκε στη βάση δεδομένων

«Εκπόνηση ΕΠΜ και Σχεδίων Διαχείρισης για τις περιοχές του δικτύου Natura 2000»

Μέτρα Διαχείρισης για την ΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου
(Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CW0310
Ονομασία Μέτρου:
Ανασύσταση ιστορικού πυρκαγιών
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Καταγραφή και ανασύσταση του ιστορικού πυρκαγιών στις ορεινές περιοχές από καταγραφές και με τη χρήση τηλεπισκόπησης
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CB05
Τύπος του μέτρου:
Παρακολούθηση/άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2510004 GR2520001 GR2530001 GR2530006 GR2530004
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Όλοι οι ορεινοί όγκοι των προστατευόμενων περιοχών
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
όλοι οι τύποι οικοτόπων
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.15.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.3.7, A.5.10
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
M09
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Υψηλή
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
3 έτη

Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Φάση Α': Συλλογή και οργάνωση δεδομένων Φάση Β': Χαρτογράφηση των δασικών πυρκαγιών Φάση Γ': Χάρτες απεικόνισης των δασικών πυρκαγιών της περιοχής και μοντέλα πυρκαγιών
Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25301CW0311
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ Επιστημονικοί φορείς
Εκτιμώμενο Κόστος
Φάση Α': 15.000 €: Συλλογή και οργάνωση δεδομένων Φάση Β': 30.000 €: Χαρτογράφηση των δασικών πυρκαγιών Φάση Γ': 5.000 €: Χάρτες απεικόνισης των δασικών πυρκαγιών της περιοχής και μοντέλα πυρκαγιών
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ Περιφέρεια/Περιφερειακές Ενότητες ΥΠΕΝ
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Συμβολή της Δασικής Υπηρεσίας για παροχή ιστορικού πυρκαγιών
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν υπάρχουν τεχνικές δυσκολίες. Υψηλή επιστημονική επάρκεια (υπάρχει ήδη γνώση της τεχνοτροπίας (Pleniou, M., Xystrakis, F., Dimopoulos, P. and Koutsias, N. 2012 Maps of fire occurrence – spatially explicit reconstruction of recent fire history using satellite remote sensing. Journal of Maps, 8 (4), 499-506)
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου. Αντιθέτως, αναμένεται αποδοχή του μέτρου.
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Οι χάρτες εμφάνισης των δασικών πυρκαγιών που δείχνουν τη θέση και την έκταση των καμένων εκτάσεων είναι η βάση για την προστασία και την αποκατάσταση των πληγέντων φυσικών οικοσυστημάτων παγκοσμίως και επομένως, η έλλειψη τέτοιων χωρικών δεδομένων επηρεάζει και τη διαχείριση τους. Χωρικά δεδομένα χαρακτηριστικών των πυρκαγιών, όπως η εμφάνιση της πυρκαγιάς, η συχνότητα, η επαναληψιμότητα ή το διάστημα μέχρι την τελευταία πυρκαγιά, είναι σημαντικές πληροφορίες σε θέματα περιβαλλοντικού σχεδιασμού και διαχείρισης των δασικών πυρκαγιών. Πιο συγκεκριμένα, μία λεπτομερής περιγραφή μιας πυρκαγιάς, δηλαδή η ακριβής οριοθέτηση της περιμέτρου της, συμβάλλει άμεσα στη μελέτη των οικολογικών προτύπων της μεταπυρικής αναγέννησης και της διαδοχής της βλάστησης, αφού έτσι καθίσταται εφικτή η ερμηνεία των προτύπων της παρατηρούμενης αποκατάστασης και γίνονται κατανοητοί οι μηχανισμοί των διαδικασιών αποκατάστασης των καμένων οικοσυστημάτων καθώς και άλλοι

δυναμικοί παράγοντες του περιβάλλοντος, όπως είναι η υγρασία, η θερμοκρασία, το έδαφος, οι ανθρώπινες δραστηριότητες κ.α.

Η ανασύσταση του ιστορικού των δασικών πυρκαγιών, εάν η έκταση της περιοχής μελέτης είναι μεγάλη είναι αδύνατη να επιτευχθεί με επίγειες έρευνες κυρίως από άποψη χρόνου και κόστους. Επομένως, η παρακολούθηση μπορεί να επιτευχθεί με την εφαρμογή προηγμένων τεχνολογιών, όπως είναι η δορυφορική τηλεπισκόπηση με τη χρήση υψηλής χωρικής και χρονικής ανάλυσης δορυφορικών δεδομένων. Η δορυφορική τηλεπισκόπηση παρέχει μία απεριόριστη βασική πηγή πληροφοριών ενός μεγάλου μέρους της επιφάνειας της γης όπου μπορούν να ληφθούν μετρήσεις για την ίδια περιοχή σε τακτική βάση. Αυτά τα περιοδικά φασματικά δεδομένα στο ορατό και στο υπέρυθρο τμήμα του ηλεκτρομαγνητικού φάσματος, που έχουν αποκτηθεί από διάφορους δορυφορικούς αισθητήρες, μπορούν με τη βοήθεια της επεξεργασίας και της ερμηνείας τους μέσω ενός υπολογιστή να συμβάλλουν σε μία καλύτερη, οικονομικά αποδοτική, αντικειμενική και ταχύτατη μέθοδο παρακολούθησης και χαρτογράφησης των καμένων εκτάσεων.

Από το 1972 οι παρατηρήσεις μέσω του LANDSAT δορυφόρου συλλέγουν πληροφορίες για τη γη, από το διάστημα. Η επιτυχία των δορυφόρων LANDSAT οφείλεται κυρίως στο συνδυασμό αισθητήρων παρατήρησης ικανοποιητικής φασματικής, χωρικής και χρονικής ανάλυσης, ενώ η μεγάλη χρονική διάρκεια του έχει προσφέρει ένα αξιόλογο αρχείο δορυφορικών δεδομένων, κατάλληλο για μακροχρόνιες και διαχρονικές παρατηρήσεις. Σημαντικό είναι επίσης ότι, τα αρχειοθετημένα αυτά δορυφορικά δεδομένα LANDSAT προέρχονται από την ιστοσελίδα του αμερικανικού Γεωλογικού Ινστιτούτου United States Geological Survey (USGS) (<http://glavis.usgs.gov/>) και το Επιστημονικό Κέντρο Επιστήμης και Παρατήρησης των Πόρων της Γης Earth Resources Observation Systems (EROS) και είναι στη διάθεση του κοινού χωρίς χρέωση. Συμπερασματικά, για την αποτελεσματικότητα κάθε επιστημονικής παρακολούθησης της βλάστησης η καταγραφή του ιστορικού των δασικών πυρκαγιών για την αξιολόγηση των οικοσυστημάτων είναι απαραίτητη, καθώς με αυτόν τον τρόπο θα μπορέσουμε να διερευνήσουμε την εξέλιξη και την αποκατάσταση του τοπίου σήμερα.

Αναλυτικότερα:

Φάση Α': (διάρκεια 1 χρόνος): Συλλογή και οργάνωση δεδομένων

Περιλαμβάνει τη συλλογή και επεξεργασία των δορυφορικών δεδομένων. Συγκεκριμένα, μπορούν να συλλεχθούν δωρεάν δορυφορικά δεδομένα (Landsat, Sentinel κ.α.) από το αμερικανικό Γεωλογικό Ινστιτούτο (USGS) και άλλα διαθέσιμα στοιχεία διάφορων χρονολογιών (αεροφωτογραφίες, σημεία έναρξης πυρκαγιάς), ώστε να χρησιμοποιηθούν για τη χαρτογράφηση ή βοηθητικά για τη φωτοερμηνεία των δορυφορικών εικόνων.

Φάση Β' (διάρκεια 1 χρόνος): Χαρτογράφηση των δασικών πυρκαγιών

Σε αυτή τη φάση θα πραγματοποιηθεί η χαρτογράφηση των δασικών πυρκαγιών ιστορικά χρησιμοποιώντας τις διαθέσιμες δορυφορικές εικόνες και εφαρμόζοντας μεθόδους τηλεπισκόπησης που έχουν αναπτυχθεί για τη χαρτογράφηση των καμένων εκτάσεων.

Φάση Γ' (διάρκεια 1 χρόνος): Χάρτες απεικόνισης των δασικών πυρκαγιών της περιοχής και μοντέλα πυρκαγιών.

Σε αυτή τη φάση του έργου τα αποτελέσματα κατά τη Β' φάση θα ενσωματωθούν στο σχεδιασμό της δασικής διαχείρισης ώστε να είναι δυνατή η εκτίμηση της μεταπτυρικής παρακολούθησης της εξέλιξης της βλάστησης. Τέλος, θα δημιουργηθεί ένα Γεωγραφικό Σύστημα Πληροφοριών που θα συμπεριλαμβάνει όλο το πληροφοριακό υλικό που θα συλλεχθεί καθώς και όλα τα χαρτογραφικά προϊόντα, τα οποία θα παραδοθούν σε ψηφιακή μορφή (χάρτες).

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. έκταση και πλήθος δασικών πυρκαγιών που θα χαρτογραφηθούν
2. Χάρτες απεικόνισης των δασικών πυρκαγιών της περιοχής και μοντέλα πυρκαγιών

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CW0311
Ονομασία Μέτρου:
Μελέτες επικινδυνότητας ερημοποίησης και διάβρωσης και μελέτη δυναμικού αναγέννησης τύπων οικοτόπων
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Μελέτη για τη χωρική αποτύπωση του βαθμού επικινδυνότητας διάβρωσης και ερημοποίησης και του δυναμικού αναγέννησης τύπων οικοτόπων
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CB05
Τύπος του μέτρου:
Παρακολούθηση/άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2510004 GR2520001 GR2530001 GR2530006 GR2530004
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Όλοι οι ορεινοί όγκοι των προστατευόμενων περιοχών
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
όλοι οι τύποι οικοτόπων
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.15.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.3.7, A.5.10
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
M09
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Μέτρια
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης

3 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Φάση Α': Συλλογή και οργάνωση δεδομένων Φάση Β': Χάρτες απεικόνισης επικινδυνότητας διάβρωσης και ερημοποίησης και χάρτες δυναμικού αναγέννησης τύπων οικοτόπων
Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25301CW0310
Προτεραιότητα μέτρου:
2
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ Επιστημονικοί φορείς
Εκτιμώμενο Κόστος
Φάση Α': 15.000 €: Συλλογή και οργάνωση δεδομένων Φάση Β': 30.000 €: Χάρτες απεικόνισης επικινδυνότητας διάβρωσης και ερημοποίησης και χάρτες δυναμικού αναγέννησης τύπων οικοτόπων
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ Περιφέρεια/Περιφερειακές Ενότητες ΥΠΕΝ
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Ολοκλήρωση μελέτης ανασύστασης ιστορικού πυρκαγιών
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
-
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου. Αντιθέτως, αναμένεται αποδοχή του μέτρου.
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Οι χάρτες επικινδυνότητας ερημοποίησης και διάβρωσης καθώς και οι χάρτες δυναμικού αναγέννησης αποτελούν σημαντική πληροφορία για την προστασία και την αποκατάσταση των πληγέντων φυσικών οικοσυστημάτων και για την κατάλληλη προσαρμογή της διαχείρισης των τύπων οικοτόπων και των ενδιαιτημάτων ειδών. Η δημιουργία αυτών των θεματικών χαρτών απαιτεί τη συλλογή και οργάνωση πληροφορίας αναφορικά με το ανάγλυφο, την ποιότητα τόπου και με το χωροχρονικό ιστορικό των δασικών πυρκαγιών και την εξέλιξη των οικοσυστημάτων μετά από αυτές. Αυτή η πληροφορία μπορεί να αναλυθεί με κατάλληλα μοντέλα και μεθόδους και να προταθούν διαχειριστικές πρακτικές που θα θωρακίσουν τις περιοχές από του κινδύνους διάβρωσης και ερημοποίησης, ενώ παράλληλα μπορεί να προταθούν περιοχές στις οποίες το δυναμικό αναγέννησης είναι μικρό και απαιτούνται έργα αποκατάστασης.

Αναλυτικότερα:

Φάση Α': (διάρκεια 2 έτη): Συλλογή και οργάνωση δεδομένων

Περιλαμβάνει τη συλλογή και επεξεργασία δεδομένων, των δεδομένων ανασύστασης του ιστορικού πυρκαγιών καθώς και δεδομένων εξέλιξης των οικοσυστημάτων μετά από πυρκαγιές. Είναι απαραίτητη η συλλογή δεδομένων πεδίου αναφορικά με την ικανότητα αναγέννησης και αποκατάστασης των τύπων οικοτόπων ώστε να καθοριστούν οι επιπτώσεις των δασικών πυρκαγιών όχι μόνο στην έκταση των τύπων οικοτόπων αλλά και στις δομές και λειτουργίες τους

Φάση Β' (διάρκεια 2 χρόνος): Χάρτες επικινδυνότητας διάβρωσης και ερημοποίησης και χάρτες δυναμικού αναγέννησης τύπων οικοτόπων.

Σε αυτή τη φάση του έργου τα δεδομένα θα αναλυθούν με κατάλληλα μοντέλα και μεθοδολογίες ώστε να εκτιμηθούν οι βαθμοί επικινδυνότητας και το δυναμικό αποκατάστασης ώστε τα αποτελέσματα να ενσωματωθούν στο σχεδιασμό της δασικής διαχείρισης. Τέλος, θα δημιουργηθεί ένα Γεωγραφικό Σύστημα Πληροφοριών που θα συμπεριλαμβάνει όλο το πληροφοριακό υλικό που θα συλλεχθεί καθώς και όλα τα χαρτογραφικά προϊόντα, τα οποία θα παραδοθούν σε ψηφιακή μορφή (χάρτες).

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Έκταση περιοχών που θα χαρτογραφηθούν
2. % πληρότητα συλλεγόμενης πληροφορίας
3. Αριθμός δειγματοληπτικής προσπάθειας (αρ. ατόμων, εργατοημερών, σημείων κτλ.)

8 Μέτρα κανονιστικού χαρακτήρα

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CA0501
Ονομασία Μέτρου:
Διαχειριστικό Σχέδιο Βόσκησης
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Εκπόνηση των Διαχειριστικών Σχεδίων Βόσκησης σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 3 του Ν. 4351/2015 όπως ισχύει
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CA05
Τύπος του μέτρου:
Κανονιστικό, Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2510004 GR2520001 GR2520002 GR2530001 GR2530002 GR2530006 GR2530004
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Το σύνολο των βοσκήσιμων γαιών
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
όλοι οι Τ.Ο. και τα είδη που περιλαμβάνονται στο προστατευτέο αντικείμενο
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.1.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
A06, A09
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών Μέτρα διαχείρισης λιβαδιών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Υψηλή για την εκπόνηση των διαχειριστικών σχεδίων βόσκησης. Υπάρχει επιστημονική και θεσμική τεκμηρίωση αναφορικά με την ανάγκη εκπόνησης σχεδίων βόσκησης (άρθρο 3 του Ν. 4351/2015 όπως ισχύει) και έχουν καθοριστεί τεχνικές προδιαγραφές (ΦΕΚ Β' 2331) η αριθμό.

1058/71977/3.07.2017 ΚΥΑ). Έχουν υπογραφεί ήδη προγραμματικές συμβάσεις ανάμεσα στο ΥΠΑΑΤ και την Περιφέρεια Πελοποννήσου και αναμένεται η υλοποίηση του έργου.

Μέτρια για τις προστατευόμενες περιοχές. Υπάρχουν όμως δυο βασικά θέματα για τα οποία πρέπει να ληφθεί μέριμνα:

1. Η έλλειψη καθορισμού συγκεκριμένων προδιαγραφών αναφορικά με την εκπόνηση των σχεδίων βόσκησης εντός του δικτύου NATURA 2000 σε επίπεδο τύπου οικοτόπου και ενδιαιτήματος είδους. Μπορεί να υποθεθεί με ασφάλεια πως η άσκηση ορθολογικής βόσκησης όπως αυτή ορίζεται στις προδιαγραφές των σχεδίων βόσκησης, θα οδηγήσει στη διατήρηση καλού βαθμού διατήρησης των δομών και λειτουργιών της πλειοψηφίας των τύπων οικοτόπων και ενδιαιτημάτων ειδών όμως δεν υπάρχει σαφής μέριμνα για τον καθορισμό τυχόν εξαιρέσεων. Θετικό βήμα προς την κατεύθυνση αυτή είναι η έκδοση προδιαγραφών που αναμένονται από το ΥΠΕΝ σχετικά με τον καθορισμό τεχνικών προδιαγραφών Διαχείρισης Σχεδίων Βόσκησης σε περιοχές του δικτύου Natura 2000.
2. Παρατηρείται έλλειψη βασικών δεδομένων που να επιτρέπουν την εκπόνησή συγκεκριμένων σχεδίων βόσκησης σε επίπεδο τύπου οικοτόπου ή ενδιαιτήματος είδους. Υπάρχει ακόμη έλλειψη γνώσης αναφορικά με τη συγκεκριμένη εξάπλωση ειδών χλωρίδας και πανίδας ή με τον καθορισμό τυπικών ειδών των τύπων οικοτόπων σε επίπεδο ΕΖΔ.

Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
2 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Υλοποίηση σε μία φάση: 2 έτη
Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25301CA0502
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
Περιφέρεια Πελοποννήσου (μέσω προγραμματικής σύμβασης με το ΥΠΑΑΤ)
Εκτιμώμενο Κόστος
200.000 €
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ - Πρόγραμμα «Αγροτική Ανάπτυξη» (ΠΑΑ) Πόρους του Ταμείου Γεωργίας Κτηνοτροφίας Είσπραξη των τελών βόσκησης της Περιφέρειας (άρθρο 5 του Ν.4351/2015 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει)
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Προκήρυξη διαγωνισμού για την ανάθεση της μελέτης από την Περιφέρεια Πελοποννήσου
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου

Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου

Μέτρια. Η διαχείριση της βοσκής είναι ένα φλέγον ζήτημα στις τοπικές κοινωνίες με αντικρουόμενα συμφέροντα. Η εισαγωγή του παράγοντα της βιοποικιλότητας φαινομενικά περιπλέκει τα πράγματα αλλά στην πραγματικότητα αποτελεί έναν «οδηγό» προς την αειφορική εκμετάλλευση της βοσκής. Παρά τις όποιες υπάρχουσες συγκρούσεις και όσες μπορεί να δημιουργηθούν είναι ένα ζήτημα που η πλειοψηφία της αγροτικής κοινωνίας αναζητά μια βιώσιμη λύση.

Άλλες πληροφορίες

Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του Νόμου 4351/2015 «Βοσκήσιμες γαίες Ελλάδας» όπως ισχύει η χρήση της βοσκής εντός βοσκήσιμων γαιών που προστατεύονται από τη δασική νομοθεσία επιτρέπεται, υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις του νόμου 4351/2015 και της δασικής νομοθεσίας, εφόσον δεν επηρεάζεται αρνητικά η φυσική ισορροπία και αειφορία, καθώς και οι παραγωγικές, προστατευτικές, υδρονομικές, αισθητικές και λοιπές λειτουργίες των οικοσυστημάτων που συγκροτεί η φυόμενη στις βοσκήσιμες γαίες βλάστηση.

Η βοσκή εντός των βοσκήσιμων γαιών ασκείται επί τη βάση διαχειριστικού σχεδίου βόσκησης της περιοχής, όπου ρυθμίζονται οι όροι χρήσης των εν λόγω εκτάσεων για βόσκηση, σύμφωνα με τις υφιστάμενες και τις προκύπτουσες, συμβατές με τη δασική νομοθεσία και τη βοσκή παράλληλες χρήσεις και τη βοσκοϊκανότητα της κάθε περιοχής και διασφαλίζεται η αειφόρος διαχείριση και απρόσκοπτη αξιοποίηση των βοσκήσιμων γαιών για τις ανάγκες βόσκησης των ποιμνίων. Ειδικά για τις βοσκήσιμες γαίες που περιλαμβάνονται εντός προστατευόμενων περιοχών, εκτιμάται η βοσκοϊκανότητα και τα μέτρα βελτίωσης, διαχείρισης και οργάνωσης της άσκησης της βόσκησης αποφασίζονται κατά τρόπο που αποτρέπεται η υποβάθμιση των προστατευτέων αντικειμένων. Κατά την εκπόνηση των διαχειριστικών σχεδίων βόσκησης η Μονάδα Διαχείρισης της περιοχής θα πρέπει να συνεργαστεί, παράσχει στοιχεία και να γνωμοδοτήσει σχετικά. Τα διαχειριστικά σχέδια βόσκησης θα καθορίσουν και τις εγκαταστάσεις ζώων σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του ν. 4056/2012 (Α' 52), καθώς και ποτίστρες ζώων, μικρές ομβροδεξαμενές και επεμβάσεις που δεν αλλοιώνουν τη φυσιογνωμία του τοπίου για την εξυπηρέτηση των κτηνοτρόφων, της λειτουργίας των βοσκήσιμων γαιών και την ευζωία των ζώων.

Το μέτρο περιλαμβάνει την εκπόνηση των Διαχειριστικών Σχεδίων Βόσκησης Περιφέρειας Πελοποννήσου, στην οποία περιλαμβάνεται το σύνολο της προστατευόμενης περιοχής. Κατά την εκπόνηση των διαχειριστικών σχεδίων θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατ' ελάχιστο τα ακόλουθα:

- Τεχνικές προδιαγραφές (ΦΕΚ Β' 2331) η αριθμό. 1058/71977/3.07.2017 ΚΥΑ).
 - Η αποτροπή υποβάθμισης των προστατευτέων αντικειμένων της περιοχής λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες των δομών και λειτουργιών των οικοσυστημάτων και των οικολογικών απαιτήσεων των ειδών.
 - Τεχνικές προδιαγραφών Διαχείρισης Σχεδίων Βόσκησης σε περιοχές του δικτύου Natura 2000 που αναμένεται να εκδοθούν από το ΥΠΕΝ (Γενική Διεύθυνση Περιβαλλοντικής Πολιτικής), με σκοπό την εξασφάλιση της προστασίας των ειδών και τύπων οικοτόπων και κατ' επέκταση της βιοποικιλότητας των περιοχών αυτών, όπως το προστατευτικό πλαίσιο ορίζει μέσα από τα Π.Δ. προστασίας των περιοχών Natura 2000
 - Υφιστάμενη βιβλιογραφία σχετικά με τη βόσκηση σε προστατευόμενες περιοχές
 - Δεδομένα και πληροφορίες που τυχόν θα έχει στη διάθεσή του και θα χορηγήσει στον μελετητή η Μονάδα Διαχείρισης της περιοχής, καθώς και τα τυχόν αποτελέσματα από την υλοποίηση του Μέτρου MM25506CA0503
- Από τα αποτελέσματα του διαχειριστικού σχεδίου θα προκύψουν οι θεσμικές ρυθμίσεις για την άσκηση της δραστηριότητας στην περιοχή.

Παραδοτέο:

Διαχειριστικό Σχέδιο Βόσκησης

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Τεύχος Διαχειριστικού Σχεδίου Βόσκησης

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CA1601
Ονομασία Μέτρου:
Κανονιστικό πλαίσιο για την άσκηση των γεωργικών δραστηριοτήτων
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Όροι και προϋποθέσεις για την άσκηση των άσκηση των καλλιεργητικών δραστηριοτήτων. Καλές πρακτικές.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CA01, CA02, CA03, CA07, CA08, CA09, CA10, CA11, CA14 , CA16
Τύπος του μέτρου:
Κανονιστικό
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2510004 GR2520001 GR2520002 GR2530001 GR2530002 GR2530006 GR2530004
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Αγροτικές καλλιέργειες
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Το σύνολο των ειδών και Τ.Ο της περιοχής
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.9.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.1.1, A.2.1, Γ.1.3, Γ.5.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
A01, A05, A21, A02, A23, A26
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών Μέτρα διαχείρισης γεωργικών εκτάσεων Μέτρα προστασίας των εδαφικών πόρων Μέτρα διαχείρισης υδατικών πόρων
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Μέτρια
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης

Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
5 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Θεσμοθέτηση: 1ο έτος Εφαρμογή 2ο - 5ο έτος
Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25301CW0207
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΥΠΕΝ ΟΦΥΠΕΚΑ / ΜΔΠΠ
Εκτιμώμενο Κόστος
Πηγή χρηματοδότησης
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Έκδοση Υπουργικής Απόφασης Κανονιστικού Πλαισίου Ενημέρωση και συνεργασία με καλλιεργητές και αρμόδιες αρχές
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Για την επιτυχή εφαρμογή του κανονιστικού πλαισίου χρειάζεται ενημέρωση και συνεργασία με όλους τους εμπλεκόμενους δημόσιους φορείς της περιοχής, με διαφορετικής αρμοδιότητες στον ίδιο χώρο, και τους καλλιεργητές χρήστες. Απαιτείται επίσης η παροχή ανταποδοτικών ωφελειών και οικονομικών κινήτρων μέσω επιδοτήσεων στους καλλιεργητές, ώστε να υποστηριχτεί η εφαρμογή από τους ίδιους τους χρήστες.
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Αναμένονται μέτριας έντασης αντιδράσεις οι οποίες εκτιμάται ότι θα αρθούν με την ενημέρωση και την απόδοση οικονομικών κινήτρων στους καλλιεργητές (π.χ. επιδοτήσεις καλλιεργειών)
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Για την άσκηση των καλλιεργητικών δραστηριοτήτων ισχύουν οι ακόλουθοι όροι και περιορισμοί: • Η άσκηση των γεωργικών δραστηριοτήτων θα πρέπει να γίνεται κατά το δυνατόν με χρήση βιολογικών μεθόδων και ορθές περιβαλλοντικές πρακτικές. Εντός των Ζωνών Προστασίας της Φύσης η άσκηση βιολογικών καλλιεργειών είναι ιδιαίτερως σημαντική. Για το λόγο αυτό θα προωθείται και θα ενισχύεται η βιολογική καλλιέργεια, μέσω δράσεων ενημέρωσης και επιδότησης των καλλιεργητών. • Ορθή διαχείριση των γεωργικών δραστηριοτήτων και προώθηση ήπιων γεωργικών πρακτικών (μείωση γεωργικών φαρμάκων και λιπασμάτων, βιολογικές καλλιέργειες κ.ά.)

για τη μείωση των επιπτώσεων τους στους τύπους οικοτόπων, στα είδη κοινοτικού ενδιαφέροντος και στα αγροτικά πτηνά.

- Κατά την άσκηση των καλλιεργητικών δραστηριοτήτων θα πρέπει να ακολουθούνται οι καλές γεωργικές και περιβαλλοντικές συνθήκες και πρακτικές στις οποίες περιλαμβάνονται τα στοιχεία διατήρησης του τοπίου, των φρακτών, μη αλλοίωση της μορφολογίας, διατήρηση των δένδρων, περιορισμός εκχερσώσεων κ.α.
- Κατά την άσκηση των καλλιεργειών θα πρέπει να προστατεύεται η χλωρίδα και πανίδα της περιοχής και να αποφεύγονται ενέργειες που μπορεί να προκαλέσουν θανάτωση ειδών πανίδας.
- Υλοποίηση προωθητικών ενεργειών ενημέρωσης / ευαισθητοποίησης / εκπαίδευσης των αγροτών για τη βιοποικιλότητα των αγροτικών οικοσυστημάτων και τις αρνητικές και θετικές επιπτώσεις των καλλιεργειών σε είδη και οικοτόπους κοινοτικού ενδιαφέροντος
- Προώθηση γεωργοπεριβαλλοντικών συμφωνιών με σκοπό τη διατήρηση τύπων οικοτόπων και ειδών, συμπεριλαμβανομένων ενισχύσεων και κινήτρων.
- Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, της πρωτογενούς παραγωγής και της προώθησης τοπικά παραγόμενων προϊόντων
- Προτείνεται η διαχείριση της φυτομάζας και των κομμένων κλαδιών προς όφελος του οικοσυστήματος (π.χ. ενσωμάτωση κομμένων υγιών κλαδιών στο έδαφος για αύξηση οργανικής ουσίας, διατήρηση σωρών κομμένων κλαδιών, ενσωμάτωση φυτομάζας στο έδαφος).
- Η καύση για γεωργικούς σκοπούς θα πρέπει να αποφεύγεται. Σε περίπτωση που κριθεί αναγκαία (π.χ. ασθένειες, αποφυγή διάδοσης ζιζανίων) η καύση θα πραγματοποιείται με αυστηρή τήρηση των κανόνων ασφαλείας για την αποφυγή πυρκαγιάς, δηλαδή να επικρατεί άπνοια και να μην καταγράφονται πολύ υψηλές θερμοκρασίες. Η καύση θα πρέπει να γίνεται σε κατάλληλη θέση και υπό συνεχή επιτήρηση.

A. Για τη διατήρηση των μικρών χαρακτηριστικών του τοπίου σε γεωργικές εκτάσεις, με σκοπό τη διατήρηση και βελτίωση κρίσιμων ενδιαιτημάτων και καταφυγίων για τα είδη ορνιθοπανίδας, ερπετών, ασπόνδυλων και χειροπτερών.

- Διατήρηση των παραδοσιακών στοιχείων του αγροτικού τοπίου, όπως ξερολιθιές, αναβαθμίδες, φυσικά πρηνή και αναχώματα και προώθηση δράσεων για την αποκατάσταση αυτών. Οι αναβαθμίδες και τα φυσικά πρηνή στα όρια των αγροτεμαχίων θα πρέπει να διατηρούνται σε κατάσταση που να αποτρέπει η διάβρωση.
- Διατήρηση και αποκατάσταση της ποσότητας και της ποιότητας των φυτικών φρακτών και των περιοχών φυσικής βλάστησης που συνδέονται με αγροτεμάχια (π.χ. μεμονωμένα δένδρα, συστάδες δένδρων, θάμνοι κ.λπ.). Προτείνεται η κάλυψη κενών που δημιουργούνται στους φυτοφράχτες και η συμπλήρωση με φυτεύσεις, κατά προτεραιότητα τοπικών φυτικών ειδών, για την δημιουργία ενιαίου δικτύου φυτοφραχτών.
- Αποφυγή κοπής φυτικών φρακτών και δέντρων κατά την περίοδο αναπαραγωγής της ορνιθοπανίδας (Μάρτιος έως Ιούνιος).
- Αποφυγή αλλαγής του αγροτικού τοπίου με σκοπό την ενοποίηση αγροτεμαχίων και την απομάκρυνση πράσινων υποδομών (φυτοφράχτες, πέτρινοι τοίχοι, πηγές, δέντρα κλπ.)
- Προώθηση δράσεων δημιουργίας νέων φυτοφραχτών κατά μήκος καλλιεργήσιμων εκτάσεων στις πεδινές εκτάσεις για τη βελτίωση των ενδιαιτημάτων αγροτικών ειδών πανίδας
- Προώθηση δράσεων για την αποφυγή χωροκατακτητικών φυτικών ειδών
- Ενίσχυση και δημιουργία πράσινων υποδομών με στόχο τη μείωση του κατακερματισμού των ενδιαιτημάτων ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος

B. Για την αύξηση της αγροτικής βιοποικιλότητας για τη βελτίωση/διατήρηση ειδών

- Επιτρέπονται μεταβολές στα γεωργικά συστήματα και πρακτικές, εφόσον είναι συμβατά με τη διατήρηση των τύπων οικοτόπων και ειδών, εξυπηρετούν την άσκηση των δραστηριοτήτων και είναι συμβατές με την ισχύουσα ΚΑΠ.
- Επιτρέπεται η αναδιάρθρωση των γεωργικών καλλιεργειών μετά από εκπόνηση σχετικής μελέτης που θα λαμβάνει κατ' ελάχιστο υπόψη:
 - ο Την καταλληλότητα και προσαρμοστικότητα των επιμέρους καλλιεργειών στις εδαφοκλιματικές συνθήκες της περιοχής.
 - ο Την προώθηση παραδοσιακής γεωργίας και πρακτικών συμβατών με την προστατευόμενη περιοχή

- ο Τις αρδευτικές ανάγκες των καλλιεργειών και την αποφυγή υπεράντλησης των υπόγειων υδροφορέων.
- ο Την ισχύουσα ΚΑΠ
- ο Την συμβατότητα με τη διατήρηση των ειδών πανίδας της περιοχής, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες οικολογικές απαιτήσεις των πολύ σημαντικών ειδών.
- ο Διασφάλιση της μωσαϊκότητας των καλλιεργειών.
- Διατήρηση της ποικιλότητας και ετερογένειας των καλλιεργειών. Προώθηση ενεργειών για την αύξηση της αγροτικής βιοποικιλότητας για τη βελτίωση/διατήρηση ειδών πανίδας (π.χ. ασυγκόμιστη παραγωγή, ειδικές καλλιέργειες)
- Καλλιέργειες και πρακτικές μη συμβατές με τη φύση θα πρέπει να μετατρέπονται σε άλλη μορφή καλλιέργειας ή να προσαρμοστούν κατάλληλα ούτως ώστε να είναι σε θέση να συμβάλουν στη διατήρηση των οικοτόπων και των ειδών.
- Θα πρέπει να αποφεύγεται η μετατροπή των μη αρδευόμενων καλλιεργειών σε αρδευόμενες.
- Παροτρύνεται η δημιουργία μικρών ταμιευτήρων νερού και η άρδευση ιδιαίτερα τους ξηρούς μήνες.

Γ. Για την προστασία από την κατεργασία του εδάφους με μηχανικές μεθόδους και την αποφυγή των αρνητικών επιπτώσεων στη δομή του εδάφους και τα είδη πανίδας και χλωρίδας.

- Οι ενέργειες κατεργασίας του εδάφους με μηχανικές μεθόδους θα πρέπει να αποφεύγονται ή να περιορίζεται στις απολύτως αναγκαίες (π.χ. χαλάρωση συνεκτικού εδάφους).
- Στην περίπτωση που χρειαστεί κατεργασία του εδάφους θα πρέπει να προτιμώνται μηχανήματα κατεργασίας ελαφρού τύπου και να επιλέγεται μικρό βάθος κατεργασίας.
- Πριν τη χρήση μηχανικής μεθόδου προτείνεται να πραγματοποιηθούν ενέργειες εκφοβισμού (π.χ. διάσχιση με τα πόδια) ώστε να απομακρυνθούν από το χώρο τα είδη πανίδας και να αποφευχθεί η θανάτωσή τους.
- Δεν επιτρέπεται η καταστροφή φωλιών ειδών πανίδας που εντοπίζονται εντός του χωραφίου.
- Το φρεζάρισμα την άνοιξη προτείνεται να αποφεύγεται ή να ελαχιστοποιείται στο απολύτως αναγκαίο, για την προστασία της αναπαραγωγής φάσης των ειδών πανίδας.

Δ. Για την προστασία από τη χρήση λιπασμάτων

- Θα πρέπει να προτιμάται η χρήση βιολογικών λιπασμάτων, κοπριάς, κομπόστας ή χλωρής λίπανσης, ώστε να αποφευχθεί η ρύπανση των υδάτων.
- Θα πρέπει να διασφαλίζεται η αποφυγή υπερλίπανσης (π.χ. να έχουν προηγηθεί αναλύσεις εδάφους ή να χρησιμοποιηθούν νέες τεχνολογίες).
- Δεν επιτρέπεται η χρήση αζωτούχων λιπασμάτων σε απόσταση μικρότερη των 5 μέτρων από ρυάκια, όχθες ποταμών και λιμνών και ενός μέτρου από κανάλια άρδευσης, στράγγισης, πηγάδια και γεωτρήσεις.
- Η προετοιμασία της λίπανσης πρέπει να πραγματοποιείται σε επιφάνεια που αποτρέπει τη γρήγορη διείσδυση στο έδαφος και σε ικανή απόσταση από υδάτινη επιφάνεια.
- Οι χρησιμοποιημένες συσκευασίες θα πρέπει αυστηρά να συλλέγονται και να απομακρύνονται από το χώρο μετά το τέλος της διαδικασίας. Επίσης, θα πρέπει να τηρούνται όλοι οι προβλεπόμενοι κανόνες ασφαλούς χρήσης και αποθήκευσης.

Ε. Για την προστασία από τη χρήση εντομοκτόνων, παρασιτοκτόνων και άλλων φυτοπροστατευτικών

- Η χρήση ζιζανιοκτόνων και φυτοπροστατευτικών θα πρέπει να αποφεύγεται ή να περιορίζεται στην απολύτως αναγκαία.
- Όπου αυτό είναι εφικτό συνίσταται η χρήση κοκκωδών σκευασμάτων.
- Θα πρέπει να τηρούνται αυστηρά οι οδηγίες χρήσης των σκευασμάτων και οι απαιτούμενες ποσότητες.
- Κατά την εφαρμογή θα πρέπει να αποφεύγεται η διάχυση στις πλευρές μονοπατιών, πλαγιές και παρυφές δασών.
- Πριν την εφαρμογή θα πρέπει να ελέγχεται η καλή κατάσταση και οι ρυθμίσεις των μηχανημάτων διασποράς, ψεκαστικών και κοκκοδιανομέων.
- Να αποφεύγεται η εφαρμογή φυτοπροστατευτικών σε έντονες καιρικές συνθήκες (βροχή, ισχυροί άνεμοι, έντονη ηλιοφάνεια) και σε ημέρες με μεγάλη υγρασία.

- Οι χρησιμοποιημένες συσκευασίες θα πρέπει αυστηρά να συλλέγονται και να απομακρύνονται από το χώρο μετά το τέλος της διαδικασίας. Επίσης, θα πρέπει να τηρούνται όλοι οι προβλεπόμενοι κανόνες ασφαλούς χρήσης και αποθήκευσης.
- Για τους ελαιώνες, προτείνεται η διατήρηση τμημάτων χωρίς εφαρμογή φυτοπροστατευτικών κατά την άνοιξη (αναπαραγωγική περίοδος ειδών πανίδας).

ΣΤ. Για τους ελαιώνες

- Το κλάδεμα των ελαιώνων συνίσταται να μην πραγματοποιείται κατά τους μήνες Απρίλιο – Μάιο για τον μετριασμό των επιπτώσεων στην αναπαραγωγική διαδικασία της ορνιθοπανίδας.
- Δεν επιτρέπεται η καταστροφή φωλιών πάνω σε κλαδιά δένδρων.
- Διατήρηση και ενίσχυση της παραδοσιακής άσκησης της ελαιοκαλλιέργειας. Διατήρηση ποσοστού περίπου 5% των υπερώριμων ελαιόδεντρων κατά την ανανέωση των ελαιώνων με νέες φυτεύσεις.

Ζ. Για την προστασία των υδρολογικών πόρων για αποφυγή εξάντλησης του υδροφόρου ορίζοντα

- Δεν επιτρέπεται η υπεράντληση του επιφανειακού και υπόγειου νερού, καθώς και κάθε ενέργεια που μπορεί να επιφέρει αλλαγή του ισοζυγίου του νερού (απόληψη και εκτροπή νερού) από αγροτεμάχια τα οποία γειτνιάζουν με υδατικά σώματα. Προτείνεται η εφαρμογή μετρητών παροχής σε κάθε στόμιο υδροληψίας με σκοπό τον έλεγχο των χρησιμοποιούμενων ποσοτήτων νερού.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Θεσμοθέτηση κανονιστικού σχεδίου

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CF0302
Ονομασία Μέτρου:
Κανονιστικό πλαίσιο για την επίσκεψη στην περιοχή, την αναψυχή και την άσκηση υπαίθριων δραστηριοτήτων – Κανόνες ορθής συμπεριφοράς επισκεπτών
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Όροι και προϋποθέσεις για την επίσκεψη στην περιοχή, την αναψυχή και την άσκηση υπαίθριων δραστηριοτήτων
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CF03
Τύπος του μέτρου:
Κανονιστικό
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2510004 GR2520001 GR2520002 GR2530001 GR2530002 GR2530006 GR2530004
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Το σύνολο της χερσαίας προστατευόμενης περιοχής
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Το σύνολο των ειδών και Τ.Ο της περιοχής
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.14.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.1.1, A.2.1, Γ.5.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
F07
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών Διαχείριση επισκεπτών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης

Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Χρονικό βάθος απόδοσης:
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ / ΜΔΠΠ
Εκτιμώμενο Κόστος
Πηγή χρηματοδότησης
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
1. Επιτρέπεται η ημερήσια επίσκεψη και ξενάγηση επισκεπτών, με σκοπό την περιβαλλοντική εκπαίδευση, την παρατήρηση της φύσης και την ήπια αναψυχή. 2. Η κίνηση των επισκεπτών στις Ζώνες Προστασίας της Φύσης γίνεται επί των επισημασμένων μονοπατιών και σε καθορισμένες περιοχές. 3. Επιτρέπεται η ξενάγηση επισκεπτών και η διοργάνωση οικοτουριστικών προγραμμάτων σε συγκεκριμένες χρονικές περιόδους, σε καθορισμένες διαδρομές και χώρους, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο Σχέδιο Διαχείρισης Επισκεπτών. 4. Η περιήγηση με οχήματα επιτρέπεται μόνο επί του αναγνωρισμένου οδικού δικτύου. Σε κάθε περίπτωση απαγορεύεται η κίνηση με μηχανοκίνητο μέσο εκτός οδικού δικτύου για λόγους προστασίας των τύπων οικοτόπων, της χλωρίδας, της διάβρωσης του εδάφους και της αποφυγής όχλησης της πανίδας. 5. Θα πρέπει να τηρούνται αυστηρά τα όρια ταχύτητας σύμφωνα με τις σημάνσεις στους δρόμους και σε κάθε περίπτωση να αποφεύγεται η ανάπτυξη υψηλών ταχυτήτων, τόσο για την προστασία των επισκεπτών, όσο και για την αποφυγή θανάτωσης κάποιου είδους πανίδας.

6. Η στάθμευση επιτρέπεται μόνο στους ειδικά διαμορφωμένους χώρους
7. Δεν επιτρέπεται η ελεύθερη κατασκήνωση και η διαμονή σε αυτοκινούμενα τροχήσπιτα, εκτός των ειδικά καθορισμένων θέσεων.
8. Δεν επιτρέπεται το άναμμα φωτιάς, ενώ θα πρέπει να αποφεύγεται κάθε ενέργεια που μπορεί να αποτελέσει εστία έναρξης πυρκαγιάς.
9. Εφόσον επισημανθεί κακή σήμανση ή οποιαδήποτε ζημιά σε κάποιο από τα σηματοδοτημένα μονοπάτια, προτείνεται να κοινοποιείται στην αρμόδια ΜΔΠΠ της περιοχής.
10. Θα πρέπει να διαφυλάσσεται η καθαριότητα και η αποφυγή ρύπανσης της περιοχής. Τυχόν απορρίμματα από την άσκηση των δραστηριοτήτων θα πρέπει να συλλέγονται από τους επισκέπτες και να απορρίπτονται σε κάδους ή σε γωνιές ανακύκλωσης (εφόσον πρόκειται για ανακυκλώσιμα υλικά).
11. Στα ποτάμια, ρυάκια και τις πηγές θα πρέπει να αποφεύγεται η χρήση απορρυπαντικών ή άλλων χημικών ουσιών για την αποφυγή ρύπανσης των υδάτων.
12. Θα πρέπει να αποφεύγεται κάθε ενέργεια που μπορεί να προκαλέσει όχληση στα είδη πανίδας (π.χ. δυνατή μουσική, δυνατοί θόρυβοι κ.λπ.), ειδικά σε θέσεις όπου φωλεάζουν αναπαράγονται προστατευόμενα είδη.
13. Δεν επιτρέπεται η καταστροφή φωλιών, η εκρίζωση φυτικών ειδών, η κοπή θάμνων και δένδρων και η χάραξη φλοιών δένδρων.
14. Δεν επιτρέπεται η θανάτωση, σύλληψη, αιχμαλωσία και οποιαδήποτε μεταχείριση των ειδών της πανίδας καθώς και η συλλογή αυγών.
15. Προτείνεται να αναφέρεται στις αρμόδιες αρχές ή τη ΜΔΠΠ κάθε παράνομη δραστηριότητα που θα πέσει στην αντίληψη των επισκεπτών

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Θεσμοθέτηση κανονιστικού σχεδίου

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CF0305
Ονομασία Μέτρου:
Κανονιστικό πλαίσιο για την άσκηση της αναρριχητικής δραστηριότητας
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Όροι και προϋποθέσεις για την άσκηση της αναρριχητικής δραστηριότητας
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CF03
Τύπος του μέτρου:
Κανονιστικό
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2530001, GR2530006, GR2510004
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Αναρριχητικά πεδία και αναρριχητικές διαδρομές. Τ.Ο. 8210. Περιοχές με βράχια στο σύνολο της προστατευόμενης περιοχής.
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Τ.Ο. 8210 <i>Falco naumanni</i> Προστατευόμενα, ενδημικά, σπάνια και απειλούμενα είδη χλωρίδας με ασβεστολιθικά ενδιαιτήματα Είδη ορνιθοπανίδας που φωλιάζουν στα βράχια της περιοχής
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.5.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.1.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
F07
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών Διαχείριση επισκεπτών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης

Κάθε έτος
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Κάθε έτος (1-5 έτος)
Χρονικό βάθος απόδοσης:
1
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25301CF0304
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ
Εκτιμώμενο Κόστος
Μη εφαρμόσιμο
Πηγή χρηματοδότησης
Μη εφαρμόσιμο
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Έκδοση ρύθμισης για χωρικό ή / και χρονικό περιορισμό της δραστηριότητας εφόσον απαιτηθεί. Για την αποτελεσματική εφαρμογή του μέτρου πρέπει να υπάρχει συναίνεση μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων (ορειβατικοί και αναρριχητικοί σύλλογοι, αναρριχητές). και ενημέρωση των αναρριχητών.
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Το μέτρο έχει τοπική εφαρμογή και δεν αναμένεται να εμφανίζει τεχνικές ή οικονομικές δυσχέρειες
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Για την αποτελεσματική εφαρμογή του μέτρου πρέπει να υπάρχει συναίνεση μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων (ορειβατικοί και αναρριχητικοί σύλλογοι, αναρριχητές). και ενημέρωση των αναρριχητών. . Εκτιμάται ότι δεν θα επιφέρει δυσχέρεια στους χρήστες, μέσα από συνεργασία και με χρήση εργαλείων ενημέρωσης, αυσιθητοποίησης, εθελοντικής συμμετοχής των χρηστών.
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Όροι και προϋποθέσεις για την άσκηση της αναρριχητικής δραστηριότητας: Εποχικοί και χωρικοί περιορισμοί άσκησης της δραστηριότητας δύναται να προσδιορίζονται κάθε ημερολογιακό έτος, αναλόγως των αποτελεσμάτων αξιολόγησης, για την αποφυγή όχλησης της ορνιθοπανίδας κατά τη διάρκεια της αναπαραγωγικής περιόδου. Η ρύθμιση αφορά και την παραδοσιακή αναρρίχηση (trad) ακόμη και αν δεν υπάρχουν μόνιμες ασφάλειες στον βράχο. Για την αξιολόγηση της κατάστασης κάθε ημερολογιακού έτους θα πραγματοποιείται ετησίως καταγραφή των πιθανών φωλιών των πτηνών του προστατευτέου αντικειμένου από το ειδικό προσωπικό της Μονάδας Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών με δύο επισκέψεις, μία στα μέσα Ιανουαρίου και μία στα μέσα Μαρτίου, στα υπάρχοντα αναρριχητικά πεδία, αλλά και σε γνωστές διαδρομές με μεγάλη επισκεψιμότητα.

Σε περίπτωση εντοπισμού φωλιάς θα γίνουν οι απαιτούμενες ρυθμίσεις της δραστηριότητας ανάλογα με την θέση της φωλιάς και την βιολογία του είδους. Οι ρυθμίσεις μπορεί να περιλαμβάνουν την απαγόρευση χρήσης κάποιων διαδρομών ή ολόκληρου του πεδίου και είναι εποχικού χαρακτήρα, για όσο διάστημα επηρεάζεται η αναπαραγωγική περίοδος του είδους. Ειδικά για το είδος *Falco naumanni* εφαρμόζεται το μέτρο MM25301CF0303.

- Χωρικοί περιορισμοί άσκησης της δραστηριότητας με σκοπό τη δημιουργία θέσεων προστασίας χωρίς αναρρίχηση δύναται να καθορίζονται για την προστασία σπάνιων και απειλούμενων ειδών χλωρίδας με ενδιάθετα τα ασβεστολιθικά βράχια εφόσον καταγράφουν κρίσιμα ενδιαιτήματα πάνω σε κάποια αναρριχητική διαδρομή ή εφόσον εκτιμηθεί ότι κινδυνεύει η διατήρηση κάποιου είδους ή για την προστασία πληθυσμών από θέσεις που δεν έχουν ανοίξει αναρριχητικές διαδρομές. Οι περιορισμοί θα λαμβάνουν υπόψη τα αποτελέσματα του μέτρου «Ρύθμιση αναρριχητικής δραστηριότητας μέσω καταγραφής διαδρομών, εκτίμηση συμβατότητας δραστηριότητας με διατήρηση ειδών και Τ.Ο, προτάσεων δυνητικών θέσεων διάνοιξης νέων διαδρομών και δράσεων ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης – συμμετοχής».

- Η μετακίνηση από και προς τις διαδρομές αναρρίχησης επιτρέπεται μόνο από υφιστάμενα μονοπάτια. Διάνοιξη νέου μονοπατιού επιτρέπεται μόνο εφόσον υποδειχθεί από το μέτρο «Ρύθμιση αναρριχητικής δραστηριότητας μέσω καταγραφής διαδρομών, εκτίμηση συμβατότητας δραστηριότητας με διατήρηση ειδών και Τ.Ο, προτάσεων δυνητικών θέσεων διάνοιξης νέων διαδρομών και δράσεων ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης – συμμετοχής» ή από το Σχέδιο Διακίνησης Επισκεπτών.

- Δεν επιτρέπεται η καταστροφή / κοπή / αφαίρεση / εκρίζωση σπάνιων ή απειλούμενων ειδών χλωρίδας

- Δεν επιτρέπεται η απομάκρυνση φωλιών, αβγών ή νεοσσών.

- Επιλέγονται τεχνικές ασφάλισης με τις λιγότερες επιπτώσεις στα βραχώδη οικοσυστήματα.

- Μετά την ολοκλήρωση της αναρριχητικής δραστηριότητας θα πρέπει να απομακρύνεται τυχόν εξοπλισμός διάνοιξης, (π.χ. σχοινιά και ιμάντες αναρρίχησης) καθώς και τυχόν απορρίμματα.

- Να αποφεύγεται η χωρίς λόγο όχληση ειδών πανίδας.

- Δεν επιτρέπεται η ελεύθερη κατασκήνωση.

- Οι αναρριχητικές διαδρομές συστήνεται να δημοσιεύονται.

- Για τη διάνοιξη και συντήρηση αναρριχητικών πεδίων απαιτούνται:

α) Να έχουν καθοριστεί ως κατάλληλες θέσεις σύμφωνα με τα αποτελέσματα του μέτρου «Ρύθμιση αναρριχητικής δραστηριότητας μέσω καταγραφής διαδρομών, εκτίμηση συμβατότητας δραστηριότητας με διατήρηση ειδών και Τ.Ο, προτάσεων δυνητικών θέσεων διάνοιξης νέων διαδρομών και δράσεων ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης – συμμετοχής».

β) Σύμβαση και έγκριση μελέτης διάνοιξης ή/και συντήρησης αναρριχητικού πεδίου

γ) Σύμβαση Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης, η οποία θα λαμβάνει υπόψη: α) βιβλιογραφικές αναφορές και εργασίες πεδίου για την καταγραφή και αξιολόγηση των τύπων οικοτόπων, σπάνιων και απειλούμενων ειδών χλωρίδας, ενδιαιτημάτων σημαντικών ειδών πανίδας και θέσεων φωλεοποίησης ορνιθοπανίδας β) δέουσα εκτίμηση των επιπτώσεων στα προστατευτέα αντικείμενα από τις εργασίες διάνοιξης / συντήρησης του αναρριχητικού πεδίου και του μονοπατιού πρόσβασης (εφόσον χρειαστεί νέα χάραξη).

δ) Εκτέλεση των εργασιών διάνοιξης / συντήρησης από έμπειρο αναρριχητή με μέριμνα για τις λιγότερες δυνατές επιπτώσεις.

- Να αποφεύγεται η αλόγιστη διάνοιξη αθλητικών διαδρομών με ασφάλιση

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Θεσμοθέτηση κανονιστικού σχεδίου

Κωδικός Μέτρου:
MM25103CF1201
Ονομασία Μέτρου:
Έκδοση κανονισμού ως προς την διαχείριση αποικιών χειροπτέρων σε ιδιότητα και δημόσια κτήρια
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το μέτρο αφορά την έκδοση κανονιστικού πλαισίου με την οποία να εξασφαλίζεται ότι οποιαδήποτε εργασία σε κτήρια ενδέχεται να βλάψει δυνητικά κάποια αποικία χειροπτέρων θα λαμβάνει χώρα τηρώντας όλα τα απαραίτητα μέτρα βάση των διεθνών πρακτικών για την ελάττωση ή εκμηδενισμό των επιπτώσεων
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CF12
Τύπος του μέτρου:
Κανονιστικό
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2530001, GR2530002, GR2530004, GR2520001 και GR2520002
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Όλη περιοχή με εφαρμογή και εντός ορίων οικισμών
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Chiroptera spp.</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.7.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
F02
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Marnell, F. & P. Presetnik (2010): Protection of overground roosts for bats (particularly roosts in buildings of cultural heritage importance). EUROBATS Publication Series No. 4 (English version). UNEP / EUROBATS Secretariat, Bonn, Germany, 57 pp.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Σχέδιο Δράσης για 10 είδη Χειροπτέρων της Ελλάδας (υπό διαμόρφωση)
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
6 μήνες

Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Υλοποίηση σε μία φάση: 6 μήνες
Χρονικό βάθος απόδοσης:
3
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
Εκτιμώμενο Κόστος
Πηγή χρηματοδότησης
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν είναι γνωστές επί του παρόντος τεχνικές ή οικονομικές δυσχέρειες εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Δυσχέρειες που ενδέχεται να προκύψουν αφορούν τυχόν καθυστερήσεις στην εκτέλεση των εργασιών ανακαίνισης/αποκατάστασης κ.λπ., εφόσον σε αυτά βρεθεί αποικία και κριθεί σκόπιμη η διενέργεια των εργασιών άλλη εποχή από την προγραμματισμένη
Άλλες πληροφορίες
Το μέτρο θα είχε περισσότερο νόημα να εφαρμοστεί οριζόντια για όλες τις περιοχές Natura 2000 της χώρας
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το μέτρο αφορά την έκδοση κανονιστικού πλαισίου με την οποία να εξασφαλίζεται ότι οποιαδήποτε εργασία σε κτίρια (π.χ. εργασίες ανακαίνισης, αποκατάστασης κ.α.) ενδέχεται να βλάψει δυνητικά κάποια αποικία χειροπτέρων θα λαμβάνει χώρα τηρώντας όλα τα απαραίτητα μέτρα βάση των διεθνών πρακτικών για την ελάττωση ή εκμηδενισμό των επιπτώσεων. Συγκεκριμένα, ο έλεγχος των κτιρίων από ειδικό (υπάλληλο ή εξωτερικό συνεργάτη του ΟΦΥΠΕΚΑ) θα πρέπει να είναι υποχρεωτικός πριν τη διενέργεια τέτοιων εργασιών και αναλόγως των ευρημάτων, οι εργασίες θα προχωρούν κανονικά ή θα τροποποιούνται κατά περίπτωση. Η ρύθμιση θα βασιστεί στις οδηγίες της UNEP/EUROBATS (Marnell & Presetnik, 2010) και άλλων αντίστοιχων κειμένων.
Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Αριθμός κτηρίων που ελέγχθηκαν ανά έτος 2. Έκδοση Κανονισμού

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CG0201
Ονομασία Μέτρου:
Κανονιστικό πλαίσιο για την άσκηση της θήρας
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Κανονιστικό πλαίσιο για την άσκηση της θήρας
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CG02
Τύπος του μέτρου:
Κανονιστικό
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2530006, GR2530002
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Το σύνολο της περιοχής μελέτης
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Το σύνολο των ειδών ορνιθοπανίδας της περιοχής
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.17.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
B.10.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
G07
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Υψηλή
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
5 έτη (1ο έως 5ο έτος υλοποίησης)
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
1. Έκδοση ΥΑ: 1ο έτος, 2. Εφαρμογή (2ο - 5ο έτος)

Χρονικό βάθος απόδοσης:
1
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΜΔΠΠ/ ΟΦΥΠΕΚΑ, ΔΑΣΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
Εκτιμώμενο Κόστος
Πηγή χρηματοδότησης
Μη εφαρμόσιμο
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Έκδοση Υπουργικής Απόφασης Κανονιστικού Πλαισίου
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν είναι γνωστές επί του παρόντος τεχνικές ή οικονομικές δυσχέριες εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
1. Στις περιοχές που επιτρέπεται η θήρα, η άσκηση της δραστηριότητας θα γίνεται σύμφωνα με τις ισχύουσες νομοθετικές διατάξεις, τις ετήσιες αποφάσεις των αρμόδιων Δασικών Υπηρεσιών. 2. Κατά την άσκηση της θήρας θα πρέπει να λαμβάνονται όλα τα μέτρα για την αποφυγή καταστροφής των τύπων οικοτόπων της περιοχής. Ενέργειες που οδηγούν σε υποβάθμιση, όπως κοπή θάμνων και δένδρων, καύση κ.λπ.) δεν επιτρέπονται. 3. Δεν επιτρέπεται η κίνηση των οχημάτων εκτός του οδικού δικτύου 4. Θα πρέπει να λαμβάνονται όλα τα μέτρα για την αποφυγή της ρύπανσης και σε κάθε περίπτωση δεν επιτρέπεται η απόρριψη απορριμμάτων, λαδιών, πλαστικών κ.λπ. 5. Θα πρέπει να ελαχιστοποιείται η όχληση ειδών πανίδας, ειδικά στους χώρους αναπαραγωγής ή φωλεάσματος. 6. Στην περίπτωση που κυνηγός εντοπίσει αδέσποτο σκύλο θήρας, θα πρέπει να το δηλώσει σε κάποια αρμόδια αρχή (Κυνηγετικό Σύλλογο, Δασαρχείο, Αστυνομικό Τμήμα ή τον Φορέα Διαχείρισης). 7. Με το πέρας των βολών θα πρέπει να συλλέγονται οι άδειες κάλυκες, ώστε να ελαχιστοποιηθεί η ρύπανση της περιοχής. Βέλτιστη πρακτική αποτελεί η ανακύκλωσή τους. 8. Πληροφορίες για καλές πρακτικές σχετικά με την άσκηση της θήρας σε προστατευόμενη περιοχή μπορούν να ληφθούν από τον "Οδηγό για συμβατό κυνήγι στις περιοχές του Δικτύου Natura 2000 στην Κρήτη (Κωνσταντίνος Γρίβας, 2015) https://natura2000.crete.gov.gr/fileadmin/printmaterial/pdf_Gia%20Periferia_Kinigi/03_Odigos%20Kinigitikos%20%20GR_A5_Small_WEB.pdf
Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Θεσμοθέτηση κανονιστικού σχεδίου

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CW0305
Ονομασία Μέτρου:
Κανονιστικό πλαίσιο για την άσκηση της μελισσοκομίας
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το μέτρο έχει ως στόχο την δημιουργία κανονιστικού πλαισίου για την ορθή άσκηση της μελισσοκομίας
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
Τύπος του μέτρου:
Κανονιστικό
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2510004 GR2520001 GR2520002 GR2530001 GR2530002 GR2530006 GR2530004
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Το σύνολο της προστατευόμενης περιοχής
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Το σύνολο των ειδών και Τ.Ο της περιοχής
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.11.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Γ.1.3
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Υψηλή
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης

Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
5 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
1. Έκδοση ΥΑ: 1ο έτος, 2. Εφαρμογή (2ο - 5ο έτος)
Χρονικό βάθος απόδοσης:
1
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
2
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ / ΜΔΠΠ
Εκτιμώμενο Κόστος
Πηγή χρηματοδότησης
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Έκδοση ΚΥΑ κανονιστικού πλαισίου
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν αναμένονται τεχνικές ή οικονομικές δυσχέρειες εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
1. Για την τοποθέτηση των κυψελών θα πρέπει να τηρούνται οι ισχύουσες διατάξεις. Προτείνεται η αναζήτηση θέσεων χωρίς βλάστηση (π.χ. οικόπεδα, ξέφωτα). 2. Δεν επιτρέπεται κάθε ενέργεια που οδηγεί σε καταστροφή της φυσικής βλάστησης, καθώς και η καταστροφή τυχόν φωλιών πανίδας. 3. Κάθε κυψέλη ή ικανός αριθμός αυτών πρέπει να σημαίνεται σε εμφανές σημείο και ευανάγνωστα με το ονοματεπώνυμο, τη διεύθυνση και το τηλέφωνο του ιδιοκτήτη. 4. Οι κυψέλες πρέπει να συντηρούνται για να βοηθήσουν τις μέλισσες στην υπεράσπιση των κυψελών τους και να αποτραπεί η διαρροή του μελιού. Ο εξοπλισμός πρέπει να διατηρείται καθαρός και σε καλή κατάσταση. 5. Κατά την άσκηση των δραστηριοτήτων θα πρέπει να εφαρμόζονται καλές πρακτικές μελισσοκομίας. 6. Κατά την παύση της δραστηριότητας σε κάποια θέση, όλα τα υλικά που χρησιμοποιούνται θα πρέπει να απομακρύνονται με ευθύνη του μελισσοκόμου και να παραμένει ο χώρος καθαρός. 7. Το κάπνισμα κυψελών, που είναι μέσα σε δάση και δασικές εκτάσεις και σε απόσταση μικρότερη των 300 μέτρων από τις παρυφές των δασών επιτρέπεται:

Α) εφόσον η ελάχιστη απόσταση του χώρου εγκατάστασης των κυψελών από δέντρα και θάμνους είναι τουλάχιστον 10 μέτρα

Β) Στον χώρο των κυψελών διατηρείται ικανή ποσότητα νερού (τουλάχιστον 200 λίτρα νερού).

8. Το κάπνισμα μελισσών που είναι σε κορμούς δέντρων, επιτρέπεται εκτός αντιπυρικής περιόδου, μόνον εφόσον επικρατούν κατάλληλες καιρικές συνθήκες, έχουν ληφθεί τα προληπτικά μέτρα της προηγούμενης παραγράφου και έχει ενημερωθεί η αρμόδια Πυροσβεστική Υπηρεσία για τον χρόνο της ενέργειας του καπνίσματος.

9. Κατά την αντιπυρική περίοδο επιτρέπεται το κάπνισμα των μελισσών μόνο μέχρι τη 12η μεσημβρινή και εφόσον ο δείκτης επικινδυνότητας της περιοχής είναι 1 (μικρή) ή 2 (μέση). Σε κάθε περίπτωση ακολουθούνται οι ειδικότερες Πυροσβεστικές Διατάξεις και Οδηγίες της Πολιτικής Προστασίας για την αποφυγή πυρκαγιάς.

10. Προτείνεται να ακολουθούνται οι οδηγίες – καλές πρακτικές για την πρόληψη πυρκαγιών όπως αυτές εκδόθηκαν στα πλαίσια του ερευνητικού έργου «Συμβολή στην πρόληψη των δασικών πυρκαγιών με τη μεθοδολογία INCA» (ΥΠΕΝ- Πράσινο Ταμείο- ΕΛΓΟ Δήμητρα).

Πληροφορίες: <https://dasarxeio.com/2018/07/08/56085/>

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Θεσμοθέτηση κανονιστικού σχεδίου

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CW0306
Ονομασία Μέτρου:
Κανονιστικό πλαίσιο για την εκτέλεση κάθε φύσης έργου και ενέργειας εντός της προστατευόμενης περιοχής
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το μέτρο έχει ως στόχο τη δημιουργία κανονιστικού πλαισίου εν γένει για τις κατασκευές έργων εντός της προστατευόμενης περιοχής
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
Τύπος του μέτρου:
Κανονιστικό
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2510004 GR2520001 GR2520002 GR2530001 GR2530002 GR2530006 GR2530004
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Το σύνολο της προστατευόμενης περιοχής
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Το σύνολο των ειδών και Τ.Ο της περιοχής
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.5.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Γ.4.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Υψηλή
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης

Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
5 έτη (1ο έως 5ο έτος)
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
1. Έκδοση ΥΑ: 1ο έτος, 2. Εφαρμογή (2ο - 5ο έτος)
Χρονικό βάθος απόδοσης:
1
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ / ΜΔΠΠ
Εκτιμώμενο Κόστος
Πηγή χρηματοδότησης
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Έκδοση ΚΥΑ κανονιστικού πλαισίου
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν αναμένονται τεχνικές ή οικονομικές δυσχέρειες εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
1. Δεν επιτρέπεται η καταστροφή της φυσικής βλάστησης στις εκτάσεις που υπάγονται στις διατάξεις της δασικής νομοθεσίας. Άδεια η οποία οδηγεί σε απώλεια ή υποβάθμιση της φυσικής βλάστησης θα πρέπει να παραχωρείται μόνο εφόσον έχει αποκλειστεί οποιαδήποτε άλλη πιθανότητα και δεν επηρεάζονται τα προστατευτέα αντικείμενα της περιοχής. 2. Δεν επιτρέπεται η απόρριψη απορριμμάτων ή η τοποθέτηση σκουπιδιών σε χώρους άλλους από τους προβλεπόμενους και η καθ' οιονδήποτε τρόπο ρύπανση του χώρου γενικά. Τυχόν υπάρχοντα απορρίμματα στην περιοχή θα απομακρυνθούν από τις αρμόδιες υπηρεσίες και θα γίνει περιβαλλοντική αποκατάσταση των θιγόμενων χώρων. 3. Δεν επιτρέπεται η φύτευση ειδών ξένων προς τα είδη της αυτοφυούς χλωρίδας που συνθέτουν τις φυσικές φυτοκοινότητες. 4. Στις ζώνες προστασίας της φύσης και ζώνες διατήρησης οικοτόπων και ειδών δεν επιτρέπεται η εγκατάσταση κάθε είδους διαφημιστικών πινακίδων. Στις ζώνες βιώσιμης διαχείρισης φυσικών πόρων επιτρέπεται η ελεγχόμενη τοποθέτηση πινακίδων και με αυστηρή τήρηση της ισχύουσας νομοθεσίας. Οι πινακίδες θα πρέπει να είναι διακριτικές, καλαίσθητες,

«Εκπόνηση ΕΠΜ και Σχεδίων Διαχείρισης για τις περιοχές του δικτύου Natura 2000»

Μέτρα Διαχείρισης για την ΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου
(Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)

εναρμονισμένες με το τοπίο και να μην αντίκεινται στις αρχές προστασίας της περιοχής και σε κάθε περίπτωση να μην ξεπερνάνε σε ύψος τα 2,5 μ.

5. Δεν επιτρέπεται η απόρριψη κάθε είδους αποβλήτων, στερεών ή υγρών, οποιασδήποτε προέλευσης (αστικών, γεωργικών, κτηνοτροφικών ή βιομηχανικών) καθώς και απορριμμάτων.

6. Δεν επιτρέπεται η αποθήκευση, προσωρινή ή μη υλικών που μπορεί να μολύνουν τα ύδατα ή το έδαφος

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Θεσμοθέτηση κανονιστικού σχεδίου

9 Μέτρα επόπτευσης/φύλαξης

Κωδικός Μέτρου:
MM25301CW0304
Ονομασία Μέτρου:
Φύλαξη και εποπτεία της προστατευόμενης και ευρύτερης περιοχής
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το μέτρο αφορά στις δέσμες μέτρων που είναι απαραίτητες για την επόπτευση και φύλαξη της περιοχής. Τα μέτρα αφορούν: 1. Συστηματικές περιπολίες επόπτευσης από το προσωπικό φύλαξης της περιοχής και τις αρμόδιες αρχές και σύνταξη ημερήσιας αναφοράς 2. Αγορά αυτοκινήτου επόπτευσης της χερσαίας περιοχής 3. Συμφωνητικό με τις αρμόδιες αρχές για την δυνατότητα επιβολής διοικητικών κυρώσεων (προστίμων) στους παραβάτες από το προσωπικό φύλαξης της περιοχής 4. Τοποθέτηση οπτικών μέσων παρακολούθησης και ασφαλείας (κάμερες κλειστού κυκλώματος cctv) για την καλύτερη φύλαξη της περιοχής ακόμα και τις βραδινές ώρες, ή σε περιοχές απόμακρες, ή δύσκολες στην προσέγγισή τους. 5. Αγορά συστήματος εναέριας παρακολούθησης (drone) και κατάρτιση προσωπικού ασφαλείας για τη χρήση του 6. Εκπαίδευση και κατάρτιση του προσωπικού φύλαξης για τους κανονισμούς, την επιβολή προστίμων, τον εντοπισμό παραβατών, τους κανόνες συμπεριφοράς και αντίδρασης σε περιπτώσεις παράνομων πράξεων.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
Τύπος του μέτρου:
Διοικητικό, Κανονιστικό
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25301 "σΠΠΒ Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Ζήρεια, Ολίγυρτος, Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Μαίναλο, Λίμνες Στυμφαλία και Τάκα)"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2510004 GR2520001 GR2520002 GR2530001 GR2530002 GR2530006 GR2530004
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Το σύνολο της προστατευόμενης περιοχής
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Το σύνολο των ειδών και Τ.Ο της περιοχής
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.10.1, B.6.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Γ.4.1

Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
Όλες οι πιέσεις και απειλές στην περιοχή και περιφερειακή ζώνη
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα επόπτευσης ή/ και φύλαξης
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Υπάρχει μεγάλη εμπειρία στην επόπτευση και φύλαξη των προστατευόμενων περιοχών, τόσο σε εθνικό επίπεδο, αλλά και σε μεσογειακό/ παγκόσμιο επίπεδο από άλλες προστατευόμενες περιοχές. Επιπλέον, οι υφιστάμενοι αρμόδιοι φορείς έχουν ήδη καταρτισμένο προσωπικό και κατάλληλα μέσα σε πολλά θέματα που χρήζουν επόπτευσης (π.χ. πυρκαγιά) και θα μπορούσαν να προσφέρουν μέσω συνεργασίας με τη ΜΔΠΠ. Τέλος, η διαρκώς αναπτυσσόμενη τεχνολογία μπορεί να προσφέρει επιπλέον μέσα (π.χ. ραντάρ, συστήματα εναέριας παρακολούθησης όπως drones) για τη βελτιστοποίηση τόσο της επόπτευσης όσο και της παρακολούθησης του προστατευτέου αντικειμένου στην περιοχή μελέτης.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
5 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
1ο έτος: προμήθεια εξοπλισμού και εκπαίδευση εποπτών, 2ο-5ο έτος: περιπολίες εποπτών
Χρονικό βάθος απόδοσης:
1
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ, Δασική υπηρεσία, Αστυνομία, Πυροσβεστική, ΥΠΕΝ
Εκτιμώμενο Κόστος
161.700 €
Πηγή χρηματοδότησης
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Ανάγκη σύναψης συμφωνητικού μεταξύ ΜΔΠΠ και αρμόδιων υπηρεσιών (Αστυνομίας, Δασικής υπηρεσίας και Επιθεωρητών περιβάλλοντος) για συνεργασία και κοινές περιπολίες. Η παραχώρηση ανακριτικών καθηκόντων και επιβολής προστίμων στο προσωπικό φύλαξης της περιοχής αναμένεται να αυξήσουν την αποτελεσματικότητα του μέτρου. Παραχώρηση προανακριτικών καθηκόντων (θεσμικό) από τους επόπτες των ΜΔΠΠ.
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Το υψηλό κόστος της δράσης οφείλεται σε μεγάλο βαθμό την αγορά εξοπλισμού η οποία όμως πραγματοποιείται μόνο μια φορά και εξοπλίζει εφάπαξ την ΜΔΠΠ. Υψηλά απρόβλεπτο μπορεί να είναι και το κόστος των καυσίμων, που είναι απαραίτητο για τη λειτουργία μεγάλου μέρους των

περιπολιών. Παρόλα αυτά, η εποπτεία και φύλαξη μπορούν να συνδυάζονται με δράσεις παρακολούθησης καλύπτοντας μεγάλες εκτάσεις που θα μειώνουν σημαντικά το κόστος υλοποίησης ποικιλίας δράσεων της αρμόδιας υπηρεσίας. Το κόστος επίσης αναμένεται να μειωθεί περαιτέρω με την πάροδο του χρόνου και της υλοποίησης του μέτρου, λόγω της πιο στοχευμένης επόπτευσης σε συγκεκριμένες περιοχές που παρατηρούνται συχνές παραβιάσεις αλλά και της κοινωνικής αποδοχής των χρηστών με δράσεις ενημέρωσης και παραδειγματισμού μετά την εφαρμογή των διοικητικών προστίμων.

Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου

Μέτρια, καθώς η κοινωνία αρχικά αντιτίθεται εν μέρει σε κάθε μορφή νέου ελέγχου και την επιβολή προστίμων. Αναμένεται ότι κατά τον 1ο χρόνος εφαρμογής θα υπάρξει δυσaráσκεια από τους παραβάτες. Αλλά αν η επόπτευση γίνει με σωστό τρόπο και όχι με τιμωρητικό αυτοσκοπό, σύντομα θα γίνει αποδεκτή και αναγκαία. Τέλος, η συστηματική φύλαξη της περιοχής και επιβολή προστίμων από την αρμόδια υπηρεσία αναμένεται να επιφέρει εξάλειψη διάπραξης παράνομων ενεργειών στην περιοχή ευθύνης, καθώς από τους πρώτους κύκλους μήνες εφαρμογής της δράσης, ο παραδειγματισμός θα αποτελέσει σημαντικό παράγοντα αποτροπής παραβατικών συμπεριφορών.

Άλλες πληροφορίες

Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης

Η φύλαξη της υπαίθρου είναι ίσως το πιο σημαντικό αποτρεπτικό εργαλείο κυρίως για τις παράνομες πράξεις. Η συνεχής παρουσία των ελεγκτικών οργάνων στο πεδίο πέρα από τον εντοπισμό και την δίωξη των παράνομων πράξεων δημιουργεί και ένα αίσθημα ύπαρξης ορίων και νόμων στους χρήστες γης με αποτέλεσμα την αποτροπή κάποιων πράξεων. Το μέτρο αφορά στις δέσμες μέτρων που είναι απαραίτητες για την επόπτευση και φύλαξη της περιοχής. Τα μέτρα αφορούν:

1. Συστηματικές περιπολίες επόπτευσης από το προσωπικό φύλαξης της περιοχής και τις αρμόδιες αρχές, και σύνταξη ημερήσιας αναφοράς

Είναι ουσιαστικής σημασίας να υπάρχει κάθε μέρα (και τα Σαββατοκύριακα) τουλάχιστον μια ομάδα επόπτευσης και φύλαξης ανά περιοχή σε τουλάχιστον μία οχτάωρη βάρδια. Το προσωπικό φύλαξης θα πρέπει να εποπτεύει την περιοχή με περιπολίες σε καθημερινή βάση, και να ελέγχει τυχόν παραβάσεις ή/και καταγγελίες που γίνονται στην περιοχή. Οι περιπολίες θα πρέπει να προγραμματίζονται σε μηνιαία βάση με τρόπο τέτοιο ώστε να καλύπτεται το σύνολο των περιοχών. Πέραν τούτου, θα πραγματοποιηθεί ταχεία προτεραιοποίηση των περιοχών που θα εντοπίσει περιοχές που χρήζουν αυξημένης επόπτευσης με κριτήρια όπως συχνότητα παραβιάσεων και εκτέλεσης παράνομων δραστηριοτήτων, ευαισθησία προστατευτέου αντικειμένου, ευκολία προσέγγισης περιοχής, ανάγκη νυχτερινής επόπτευσης, ενδιαφέρον παρακολούθησης προστατευτέου αντικειμένου και δραστηριοτήτων κ.ά.) σύμφωνα με την οποία θα επιλεγούν περιοχές που χρήζουν συχνότερης επόπτευσης από το προσωπικό φύλαξης, και τα σημεία τοποθέτησης κλειστού κυκλώματος καμερών ή ραντάρ. Ο προγραμματισμός των περιπολιών πρέπει να μην είναι προσβάσιμος στο ευρύ κοινό. Μετά το πέρας της περιπολίας θα πρέπει να γράφεται μια σύντομη ημερήσια αναφορά όπου θα αναφέρονται ποιες περιοχές επισκέφτηκε το κλιμάκιο, τυχόν στοιχεία που προέκυψαν από την διαδικασία επόπτευσης και συνομιλίες με χρήστες γης και τυχόν παραβάσεις που εντοπίστηκαν. Είναι σημαντικό οι επόπτες να έχουν καλή επικοινωνία με τον τοπικό πληθυσμό και να έχουν διαλεκτικές ικανότητες.

2. Αγορά αυτοκινήτου επόπτευσης της χερσαίας περιοχής, ειδικά εξοπλισμένο και για τη μεταφορά ειδικού σκύλου φύλαξης

3. Συμφωνητικό με τις αρμόδιες αρχές για την δυνατότητα επιβολής διοικητικών κυρώσεων (προστίμων) στους παραβάτες από το προσωπικό φύλαξης της περιοχής

Βασικό θεσμικό πρόβλημα είναι η απουσία προανακριτικών καθηκόντων από τους επόπτες των Μονάδων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών, γεγονός που δυσχεραίνει ιδιαίτερα το έργο τους που συχνά επιτελείται σε απομακρυσμένες περιοχές όπου η επέμβαση άλλων αρχών με ανακριτικά καθήκοντα είναι αδύνατη. Στην αρμοδιότητα των μηχανισμών ελέγχου και επόπτευσης της περιοχής (προσωπικό επόπτευσης και φύλαξης της Μονάδας Διαχείρισης) θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται και η έναρξη διοικητικών διαδικασιών στις αρμόδιες αρχές (π.χ. καταγγελία) που δύναται να καταγγέλλει ο φορέας για διετέλεση παράνομων δραστηριοτήτων που

υποβαθμίζουν ή απειλούν το προστατευτέο αντικείμενο, ακόμα και αν αυτές λαμβάνουν χώρα εκτός της περιοχής αρμοδιότητας. Σε κάθε περίπτωση, ακόμα και αν οι επόπτες δεν έχουν προανακριτικά καθήκοντα πρέπει να έχουν συνεχή διάυλο επικοινωνίας με τα αρμόδια προανακριτικά όργανα. Συνίσταται οι περιπολίες θα λαμβάνουν χώρα είτε αποκλειστικά από το αρμόδιο προσωπικό φύλαξης, ή μπορεί να συμμετέχει και άτομο από την αρμόδια υπηρεσία (π.χ. δασική υπηρεσία, λιμεναρχείο κτλ.) ώστε να εξασφαλίζεται ότι οι κυρώσεις εφαρμόζονται αντικειμενικά, με τη σύμφωνη νομοθεσία και με διαφανή τρόπο σε όλους τους παραβάτες ανεξαιρέτως. Μέχρι η αρμόδια αρχή της προστατευόμενης περιοχής να αποκτήσει τα δικά της μέσα επόπτευσης, προτείνεται ο αρμόδιος φορέας της προστατευόμενης περιοχής να συνεισφέρει σε καύσιμα στις αρμόδιες αρχές για την συντέλεση περιπολιών στην περιοχή.

4. Τοποθέτηση οπτικών μέσων παρακολούθησης και ασφαλείας (κάμερες κλειστού κυκλώματος cctv) σε περιοχές που εντοπίζονται συστηματικές παραβιάσεις για την καλύτερη φύλαξη της περιοχής ακόμα και τις βραδινές ώρες, ή σε περιοχές απόμακρες, ή δύσκολες στην προσέγγισή τους.

Οι κάμερες θα εκπέμπουν στα γραφεία της προστατευόμενης περιοχής, και των αρμόδιων υπηρεσιών (π.χ. δασική υπηρεσία, λιμεναρχείο κτλ.) ώστε να υπάρχει έγκαιρη ειδοποίηση όλων των αρμόδιων υπηρεσιών για την παράβαση και τον εν δυνάμει κίνδυνο του προστατευτέου αντικειμένου και συνεπώς έγκαιρος βαθμός ενεργοποίησης και δράσης των σχετικών μηχανισμών. Οι κάμερες δύναται να χρησιμοποιούνται και για τις δράσεις παρακολούθησης ανθρωπογενών δραστηριοτήτων (π.χ. αριθμός επισκεπτών που προσεγγίζουν μια περιοχή κτλ.) ή οικολογικών και βιολογικών παρατηρήσεων που αφορούν το προστατευτέο αντικείμενο (π.χ. μετακινήσεις ειδών, χρήση ενδιαιτήματος). Το οπτικό-ακουστικό υλικό που συλλέγεται από τις κάμερες και αποτελεί υλικό οικολογικού ενδιαφέροντος θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί και στις δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού (προβολές στα περίπτερα ενημέρωσης, διαφημιστικά σποτ, ντοκιμαντέρ, έντυπο υλικό κτλ.).

5. Αγορά συστήματος εναέριας παρακολούθησης (drone) και κατάρτιση προσωπικού ασφαλείας για τη χρήση του.

Ο εξοπλισμός με κατάλληλα συστήματα εναέριας παρακολούθησης αποτελούν μια σχετικά χαμηλού κόστους επένδυση για την επόπτευση της περιοχής σε μεγάλο εύρος. Απαιτείται κατάλληλη εξειδικευμένη κατάρτιση του προσωπικού ΜΔΠΠ για τον χειρισμό και τη χρήση του που πιστοποιείται από συναφείς υπηρεσίες. Το κόστος περιορίζεται στην αγορά εξοπλισμού και εκπαίδευσης των πιλότων, ενώ το πλεονέκτημά του είναι η συνεχής κάλυψη μεγάλων εκτάσεων προσφέροντας ευρεία επόπτευση σε πραγματικό χρόνο. Τα συστήματα εναέριας παρακολούθησης μπορούν επιπλέον να χρησιμοποιηθούν για την παρακολούθηση του προστατευτέου αντικειμένου της περιοχής μελέτης, ενώ μπορεί να ληφθεί επιπλέον κατάρτιση του προσωπικού του ΜΔΠΠ για την ανάλυση εικόνων (π.χ. χαρτογράφηση οικοτόπων, παρακολούθηση πληθυσμών, εντοπισμός και εξέλιξη φαινομένων ρύπανσης κτλ.). Η χρήση τους παρόλα αυτά πρέπει να γίνεται με φειδώ και επιστημονικά τεκμηριωμένη γνώση για την αποφυγή όχλησης του προστατευτέου αντικειμένου.

6. Εκπαίδευση και κατάρτιση του προσωπικού φύλαξης για τους κανονισμούς, την επιβολή προστίμων, τον εντοπισμό παραβατών, τους κανόνες συμπεριφοράς και αντίδρασης σε περιπτώσεις παράνομων πράξεων.

Το μέτρο αποτελεί τμήμα των Δράσεων εκπαίδευσης, κατάρτισης και ενημέρωσης των αρμόδιων αρχών και φορέων σε θέματα παρακολούθησης, αποτελεσματικής διαχείρισης της περιοχής και αντιμετώπισης παράνομων ενεργειών και ειδικών περιστατικών.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Αριθμός περιπολιών
2. Αριθμός αναφορών
3. χλμ. κάλυψης ανά έτος, αριθμός παραβάσεων που εντοπίστηκαν
4. Αριθμός προστίμων που επιβλήθηκαν
5. Αριθμός εξοπλισμού που αγοράστηκε